

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE LIBERECKÉHO KRAJE

2017

Regionální statistiky

Liberec, 31. 8. 2018

Kód publikace: 330136-18

Č. j.: 76 / 2018 – 7701

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Liberci

Ředitel odboru: Dagmar Dvořáková

Kontaktní osoba: Stanislava Riegerová, e-mail: stanislava.riegerova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislb@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků.....	5
1. Demografický vývoj.....	7
2. Sociální vývoj.....	21
3. Ekonomický vývoj.....	52
4. Životní prostředí.....	76
5. Mezikrajské srovnání.....	84
Tabulková příloha.....	93
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	94
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj.....	95
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj.....	96
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí.....	97
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje v letech 2001–2017.....	98
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – demografický vývoj.....	100
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – sociální vývoj.....	101
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – ekonomický vývoj.....	104
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – životní prostředí.....	106
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje v roce 2012 a 2017.....	108
Zkratky krajů a okresů.....	111

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Libereckého kraje v roce 2017, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2012). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2017. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) zpracovat hodnocení pouze do roku 2016, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2017 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat. Využita byla také data z mimořádného zjišťování ČSÚ za rok 2016 o veřejném občanském a technickém vybavení obcí.

Obdobné analytické materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, a to podle jednotné osnovy. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů po roce 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz> nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.liberec.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Libereckého kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Libereckého kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2018. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Počet obyvatel Libereckého kraje se v roce 2017 zvýšil především zásluhou zahraniční migrace. Nárůst počtu obyvatel přirozenou měnou i kladným saldem migrace byl zaznamenán v okresech Liberec, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa. Okres Semily naopak obyvatele v průběhu roku 2017 ztratil.
- Průměrný věk obyvatel Libereckého kraje v roce 2017 činil 41,9 let. Ženám bylo průměrně 43,3 let, mužům 40,5 let.
- Porodnost v Libereckém kraji byla v mezikrajském srovnání 4. nejvyšší. Pokračoval vzestupný trend dětí narozených mimo manželství. Průměrný věk matky při narození prvního dítěte byl nižší než republikový průměr (28,9 let) a činil 28,6 let.
- V roce 2017 byla v Libereckém kraji zaznamenána vysoká novorozenecká i kojenecká úmrtnost.
- V Libereckém kraji bylo v roce 2017 potratem ukončeno nejméně těhotenství od roku 1990. Z dlouhodobého pohledu je patrný pokles umělých přerušení těhotenství, zatímco počet samovolných potratů spíše pozvolna narůstá.
- Obyvatelé Libereckého kraje uzavřeli v roce 2017 nejvíce sňatků od roku 2009. Dlouhodobě se zvyšuje průměrný věk snoubenců při prvním sňatku. Přetrvává vysoká míra rozvodovosti na 1 000 obyvatel.

Sociální vývoj

- Počet uchazečů o zaměstnání v Libereckém kraji byl v roce 2017 nejnižší od roku 1997, nabídka volných pracovních míst byla naopak nejvyšší od roku 1990.
- Mezi uchazeči o zaměstnání je nejvíce osob s nízkou kvalifikací, i jejich podíl však klesá.
- Náklady na bydlení byly v roce 2017 velkou zátěží pro 22,2 % domácností v Libereckém kraji a 19,1 % domácností obtížně vycházelo se svými příjmy.
- Mzdy v Libereckém kraji dlouhodobě rostou. Po odečtení vlivu inflace mzda meziročně reálně vzrostla o 4,7 %. V mezikrajském srovnání se průměrná mzda v kraji umístila na 5. nejvyšší pozici.
- Počet žáků základních škol od školního roku 2011/2012 roste, naopak dětí v mateřských školách je v posledních třech letech méně. Ubývají studující na středních školách, v desetiletém horizontu výrazně poklesl zájem o studium na vyšších odborných školách. Nadále klesal počet studentů Technické univerzity.
- V roce 2017 v kraji přibylo nemocensky pojištěných osob, vzrostl počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti, ale současně se meziročně snížila průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti.
- Ve srovnání s ostatními regiony měl v roce 2017 Liberecký kraj druhý nejnižší počet lůžek na 1 000 obyvatel v domovech pro seniory a pro osoby se zdravotním postižením.
- Předčasný odchod do starobního důchodu využila v roce 2017 čtvrtina příjemců starobních důchodů v Libereckém kraji.
- Kriminalita v Libereckém kraji i přes meziroční pokles v roce 2017 překračuje republikový průměr. V přepočtu na 1 000 obyvatel připadlo 19,7 zjištěných trestných činů a v rámci krajů České republiky se jednalo o 4. nejvyšší hodnotu. Objasňenost trestných činů je však dlouhodobě nad průměrem České republiky.

Ekonomický vývoj

- Liberecký kraj dlouhodobě patří mezi regiony s nižší úrovní hrubého domácího produktu. HDP na obyvatele v roce 2016 dosáhlo 78,0 % republikového průměru.
- K vyšším patří v Libereckém kraji podíl výdajů na vědu a výzkum na hrubém domácím produktu – v roce 2016 obsadil v mezikrajském srovnání 4. nejvyšší a v roce 2012 dokonce 3. nejvyšší příčku.
- Vybavenost domácností informačními technologiemi je v kraji v porovnání s ostatními regiony stále nízká – osobním počítačem v roce 2016 disponovalo zhruba 71,3 % a přístupem k internetu 72,9 % populace.
- V roce 2017 vzrostl počet ekonomických subjektů všech právních forem podnikání s výjimkou svobodných povolání, jejichž počet naopak poklesl.
- V produkci většiny plodin došlo po třech nadprůměrných letech k útlumu, stoupla však produkce ovsu, kukuřice na zrno a cukrovky.
- V posledních deseti letech v kraji významně rostly především chovy koní a koz. Výrazně omezen byl však chov prasat a drůbeže.
- Tržby průmyslových podniků v Libereckém kraji v roce 2017 vzrostly. Většina z nich i přes mírný meziroční pokles pocházela z přímého vývozu výrobků a služeb.
- Po poklesu v předchozích letech se v roce 2017 v Libereckém kraji zvýšil objem základní stavební výroby velkých stavebních firem (s více než 50 zaměstnanci).
- Počet vydaných stavebních povolení v kraji je v posledních šesti letech nízký, v roce 2017 meziročně poklesl o 1,9 %.
- Celková délka dálnic II. třídy v Libereckém kraji činí pouze 4,6 km, což je 0,4 % dálniční sítě v ČR a nejnižší podíl mezi regiony.
- Mezi hromadnými ubytovacími zařízeními v kraji převažují penziony, z hlediska lůžkové kapacity dominují hotelová zařízení. Nejvíce zařízení se nachází v okrese Semily.
- Návštěvnost v Libereckém kraji byla v roce 2017 nejvyšší za posledních šest let. Mezi turisty převažují domácí návštěvníci. Téměř polovinu zahraničních hostů tvořili turisté z Německa a s odstupem z Polska (17,4 %).

Životní prostředí

- Zemědělská půda postupně ubývá, zmenšuje se především plocha orné půdy. Navýšila se plocha trvalých travních porostů, podíl lesních pozemků na celkové výměře kraje je mezi regiony nejvyšší.
- Cena vodného v kraji byla druhá nejvyšší v republice a cena za odvádění odpadních vod byla mezi kraji dokonce nejvyšší a převyšovala republikový průměr o 9,40 Kč.
- Množství odpadu produkovaného podniky v posledních letech klesá.
- V roce 2016 obyvatelé Libereckého kraje vyprodukovali nejméně komunálního odpadu na obyvatele v rámci krajů České republiky.
- Investice na ochranu životního prostředí v roce 2016 meziročně poklesly, ale v přepočtu na obyvatele byly mezi kraji čtvrté nejvyšší.

1. Demografický vývoj

Územní změny, sídelní struktura

Počet obcí v kraji je stabilní.

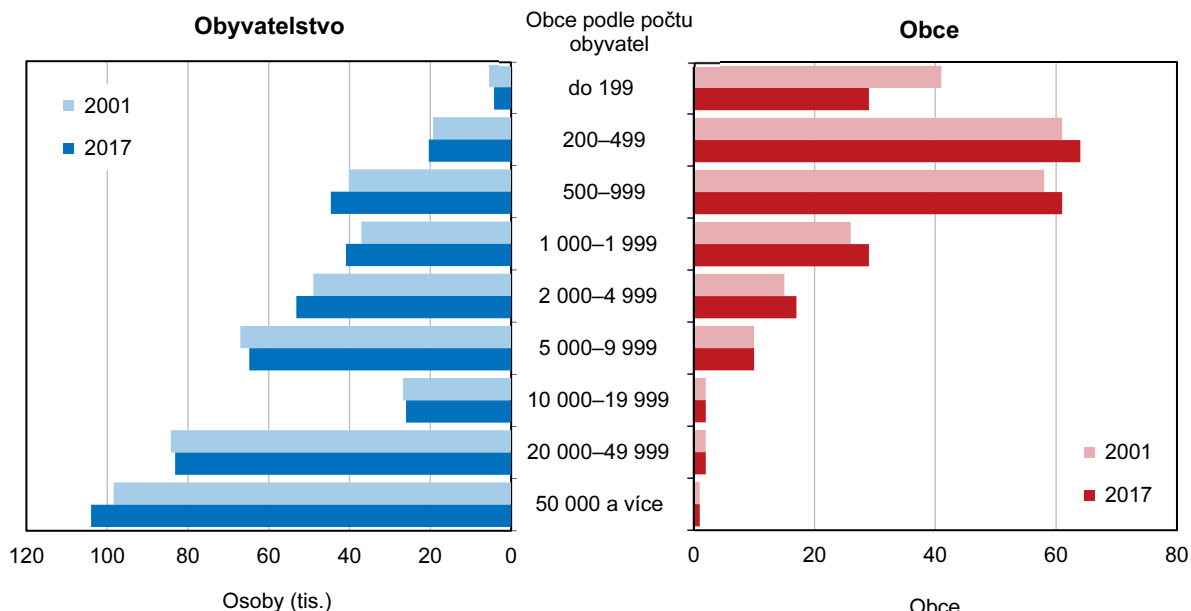
Sídelní strukturu kraje tvoří 4 okresy, 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně), 215 obcí (počet se nezměnil od roku 2005), z toho 39 měst a 4 městyse (Holany, Zásada, Libštát a Zdislava). Jako zatím poslední získala status městyse 19. 10. 2016 obec Zdislava.

Kraj je v republice druhý nejmenší.

Liberecký kraj je svojí rozlohou 3 163 km² druhým nejmenším krajem, tvoří pouze 4,0 % území celé České republiky. Stejná pozice mu patří také v počtu obyvatel (441 300 osob k 31. 12. 2017). Hustota zalidnění 139,5 obyvatel na 1 km² převyšuje republikový průměr (134,5 obyvatel na 1 km²). Mezi okresy kraje dominuje nejvyšší koncentrací obyvatel na 1 km² okres Jablonec nad Nisou (224,7 obyvatel na km²), následován okresem Liberec (175,8 obyvatel na km²). Naopak v okrese Česká Lípa připadá na 1 km² pouze 96,1 obyvatele. V okrese Semily byla hustota zalidnění 105,7 obyvatel na 1 km².

Graf 1.1 Sídelní struktura Libereckého kraje v letech 2001 a 2017 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Podíl městského obyvatelstva od roku 2006 stále mírně klesá.

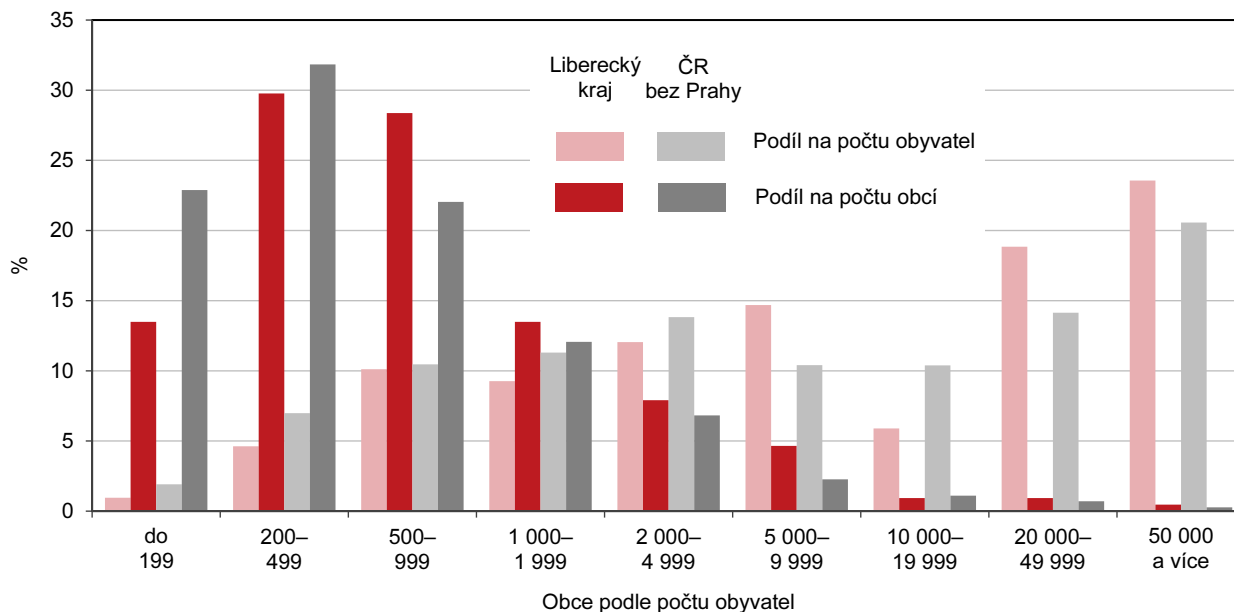
Ve městech Libereckého kraje k 31. 12. 2017 žilo 340 995 obyvatel, tj. pouze o 51 osob více než na konci roku 2016. Podíl městského obyvatelstva nepatrně poklesl, a to o 0,1 procentní bod na 77,3 % populace kraje. Nejmenším městem Libereckého kraje bylo ke konci roku 2017 s 1 128 obyvateli město Osečná, největším městem pak s 103 979 obyvateli město Liberec, které je zároveň pátým největším městem v České republice. Ve 4 městysech žilo 2 621 osob, tj. 0,6 % krajského počtu obyvatel a ve zbývajících 172 obcích 97 684 obyvatel (22,1 % populace).

Celkový absolutní přírůstek byl vykázán ve 21 městech Libereckého kraje, nejvyšší v České Lípě (o 204 osob). V relativním vyjádření nejlepšího výsledku bylo dosaženo v Lučanech nad Nisou (22,5 osob na 1 000 obyvatel). V 18 městech došlo k meziročnímu úbytku počtu obyvatel, v okrese Semily se meziroční pokles počtu obyvatel dotkl všech 9 měst. Nejvyšší absolutní ztrátu „utrpěl“ Nový Bor (127 obyvatel), relativně nejvíce obyvatel ubylo v Harrachově (24,2 osob na 1 000 obyvatel). Kladný výsledek přirozené změny dosáhlo 14 měst, ve Vysokém

nad Jizerou se počet živě narozených rovnal počtu zemřelých. Stěhováním nové obyvatele získalo 20 měst. Pouze v 7 městech bylo zároveň vykázáno kladné přirozené i migrační saldo, 11 měst vykázalo snížení počtu obyvatel jak v důsledku přirozené měny, tak i stěhováním obyvatel.

Graf 1.2 Sídlní struktura obcí Libereckého kraje a České republiky (bez Prahy) k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska četnosti v kraji převažují malé obce do 1 000 obyvatel.

Z hlediska velikostních skupin převažují v Libereckém kraji obce s 200 až 499 obyvateli (64 obcí), ve kterých k 31. 12. 2017 žilo celkem 20 392 obyvatel (4,6 % obyvatel kraje). Následují obce s 500 až 999 obyvateli, kterých je v kraji 61 a žilo v nich 44 643 obyvatel (10,1 %). Největší velikostní skupinu s 50 000 a více obyvateli reprezentuje město Liberec se 103 979 obyvateli (23,6 % krajské populace). Do kategorie od 20 000 do 49 999 obyvatel patří s 45 771 obyvateli město Jablonec nad Nisou a město Česká Lípa (37 405 obyvatel). Město Semily (8 421 obyvatel) obsadilo v krajském žebříčku až 6. pozici a před ním se tak umístila města Turnov (14 312 obyvatel) a Nový Bor (11 699 obyvatel). Do kategorie méně než 199 obyvatel v kraji patří 29 obcí, ve kterých k poslednímu dni roku 2017 žilo 4 227 osob (1,0 % obyvatel kraje). Nejméně obyvatel registrovaly obce Rakousy a Holenice v okrese Semily, ve kterých žilo shodně 92 obyvatel.

Vývoj počtu obyvatel a věková struktura

O přírůstek počtu obyvatel se nejvíce zasloužila zahraniční migrace.

Počet obyvatel Libereckého kraje se v průběhu roku 2017 zvýšil o 664 osob a na území Libereckého kraje žilo k 31. 12. 2017 celkem 441 300 obyvatel. Ženy představovaly 50,8 % obyvatel. Celkový přírůstek stěhováním dosáhl 618 osob a největší zásluhu na tomto výsledku měla zahraniční migrace – počet přistěhovalých z ciziny převýšil počet vystěhovalých do ciziny o 1 023 osob. Naopak vnitřním stěhováním náš kraj ztratil 405 osob. Přirozený přírůstek obyvatel představoval pouze 46 osob.

Kromě okresu Semily ve všech okresech meziročně počet obyvatel vzrostl.

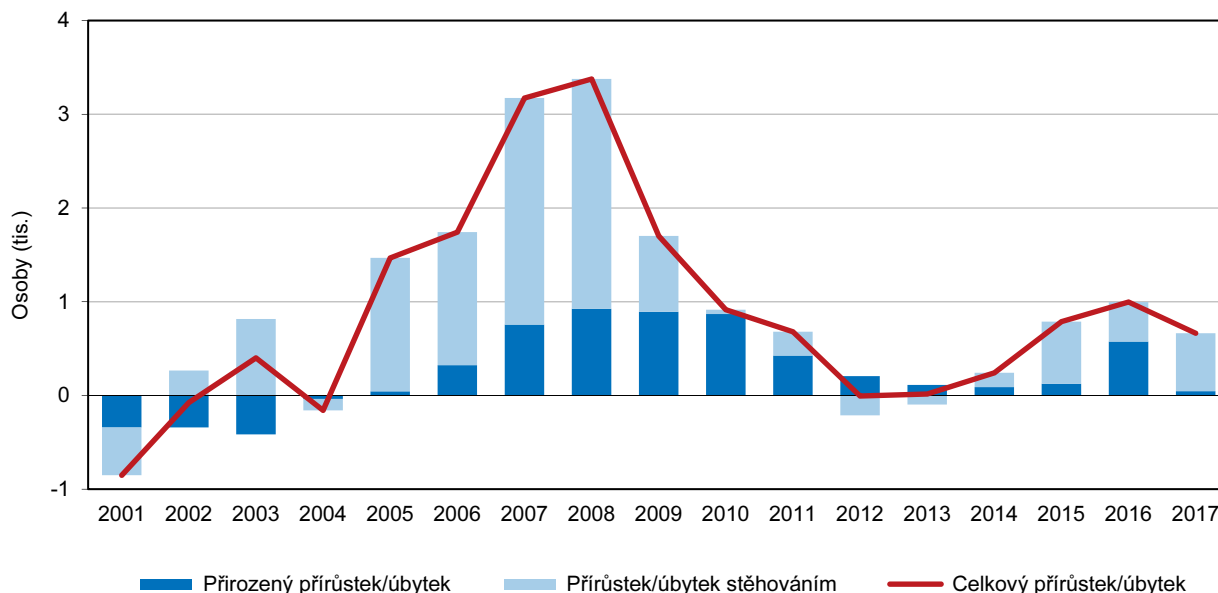
Meziroční zvýšení počtu obyvatel vykázaly také 3 okresy Libereckého kraje. V okrese Liberec počet obyvatel vzrostl o 566 osob na 173 948 osob, tj. 39,4 % celkového počtu obyvatel kraje. V okrese Jablonec nad Nisou celkový přírůstek dosáhl 242 osob a počet obyvatel k 31. 12. 2017 činil 90 376 osob (20,5 % obyvatel

kraje). Okres Česká Lípa si polepšil o 119 osob na 103 094 obyvatel (23,4 %). Ve všech uvedených okresech bylo vykázáno kladné přirozené i migrační saldo. Jediný okres Jablonec nad Nisou však získal jak vnitřním, tak zahraničním stěhováním. Počet obyvatel v okrese Semily poklesl v důsledku přirozené měny o 263 osob, stěhováním přišel o 158 osob a dosáhl 73 882 osob (16,7 %).

Graf 1.3 Pohyb obyvatel v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel kraje dlouhodobě roste.

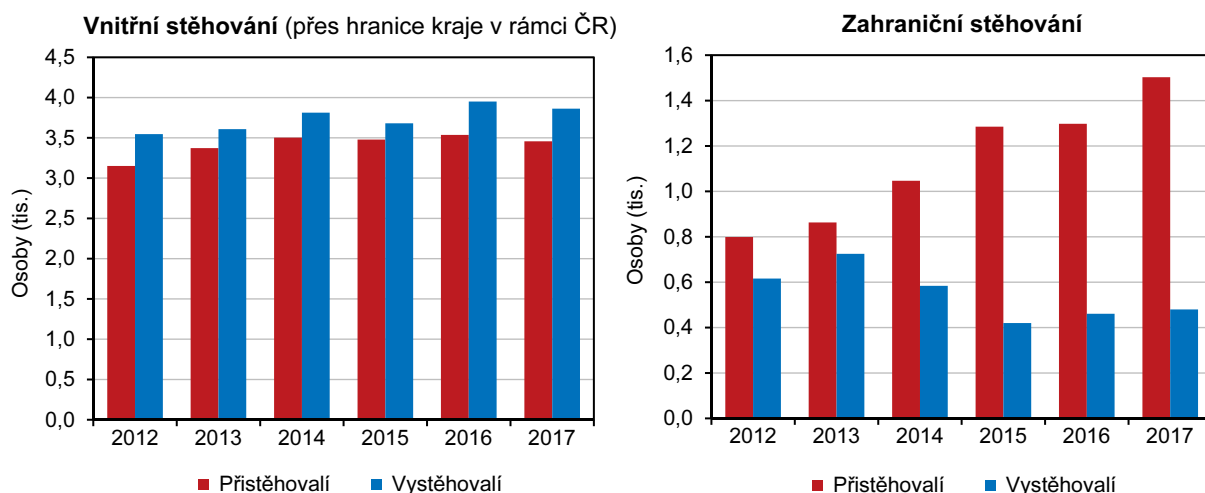
Počet obyvatel se v Libereckém kraji každoročně (s výjimkou roku 2012) zvyšuje od roku 2005. Nejvyšší přírůstek populace kraje zaznamenala v roce 2007 (o 3 174 osob) a 2008 (o 3 377 osob). V roce 2009 se však přírůstek poměrně významně snížil a tento trend se opakovat ještě v následujících třech letech (až do roku 2012), kdy kraj poprvé od roku 2005 zaznamenal meziroční nepatrný pokles počtu obyvatel. Ten způsobil jednak pokles přirozeného přírůstku, ale především záporné migrační saldo. Od roku 2013 je (i přes úbytek obyvatel stěhováním v tomto roce) již možné sledovat pravidelný a rostoucí celkový přírůstek obyvatel regionu.

V posledních čtyřech letech se migrační aktivita zvyšuje.

Zájem o stěhování do Libereckého kraje dlouhodobě ovlivňuje zvyšování počtu obyvatel kraje. Přírůstky stěhováním z let 2005 až 2017 zcela způsobila zahraniční migrace, zatímco saldo vnitřního stěhování dosahovalo po celou dobu záporných hodnot. Příchod hospodářské recese a tudíž následující nepříznivý vývoj ekonomiky však úroveň zahraničního stěhování velmi významně ovlivnil. Přestože zahraniční migrace i po roce 2008 dosahovala kladných hodnot, intenzita jejích přírůstků se zásadně snížila. Zatímco tedy v letech 2007 a 2008 získal náš kraj zahraničním stěhováním 2 718, resp. 2 814 obyvatel, v roce 2013 to bylo jen 138 obyvatel. Podobně nízké zahraniční migrační přírůstky byly vykázány ještě v roce 2012 (183 obyvatel) a 2010 (177 obyvatel). V posledních čtyřech letech se však migrační aktivita znovu postupně zvyšuje.

Graf 1.4 Migrace v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

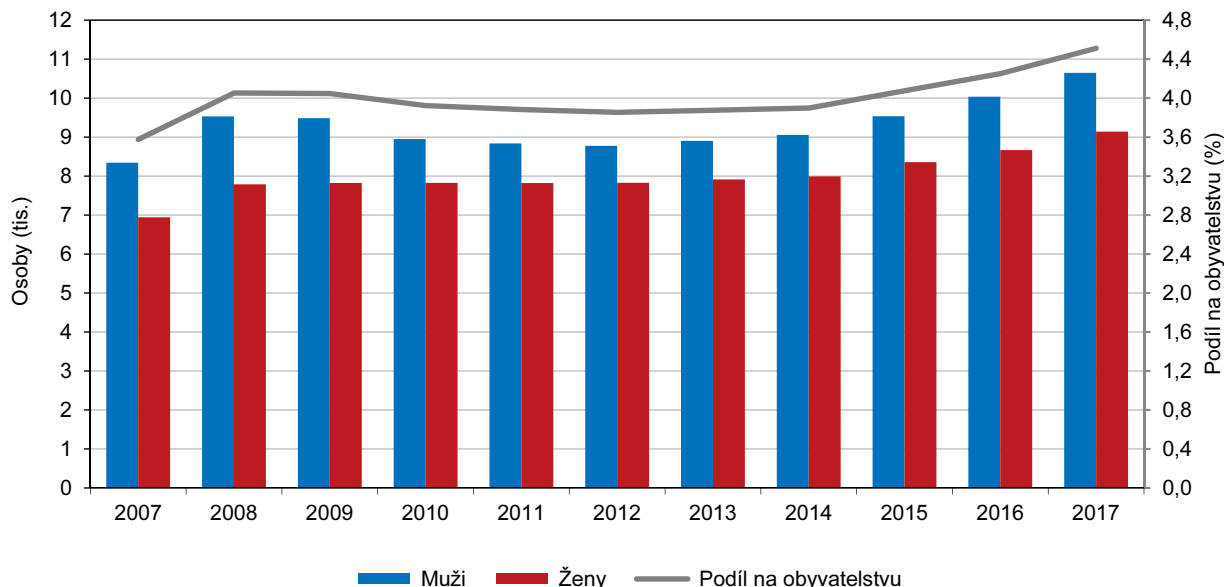

Nejvíce cizinců se vloni přistěhovalo z Mongolska, Slovenska a Ukrajiny.

Podle státního občanství byl v roce 2017 nejvyšší příliv zaznamenán u osob s mongolským občanstvím (268 osob), přičemž 99,6 % z nich směřovalo do okresu Česká Lípa. Dalších 179 obyvatel získal Liberecký kraj stěhováním se Slovenskem a 173 obyvatel stěhováním s Ukrajinou.

Graf 1.5 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

V kraji žije nejvíce cizinců za posledních 20 let.

Počet cizinců (bez azylantů) se v kraji v roce 2017 meziročně navýšil o 1 085 osob (o 5,8 %). Od roku 2001 se počet cizinců nejprve významně zvyšoval až do zlomového roku 2008. V následujících čtyřech letech dochází k pozvolnému snižování jejich počtu a od roku 2013 cizinců v kraji opět přibývá. Ke konci roku 2017 tak na území našeho regionu žilo 19 790 cizinců, tedy vůbec nejvíce za posledních 20 let. Počet cizinců meziročně vzrostl ve všech krajích, jejich nejvyšší podíl na obyvatelstvu eviduje Hlavní město Praha (15,1 %) a Karlovarský kraj (6,7 %), s 1,6% podílem žebříček uzavírá kraj Zlínský. Libereckému kraji s 4,5 % podílem cizinců na obyvatelstvu přísluší mezi kraji pátá nejvyšší příčka.

Z hlediska státního občanství mezi cizinci převažují Ukrajinci a Slováci.

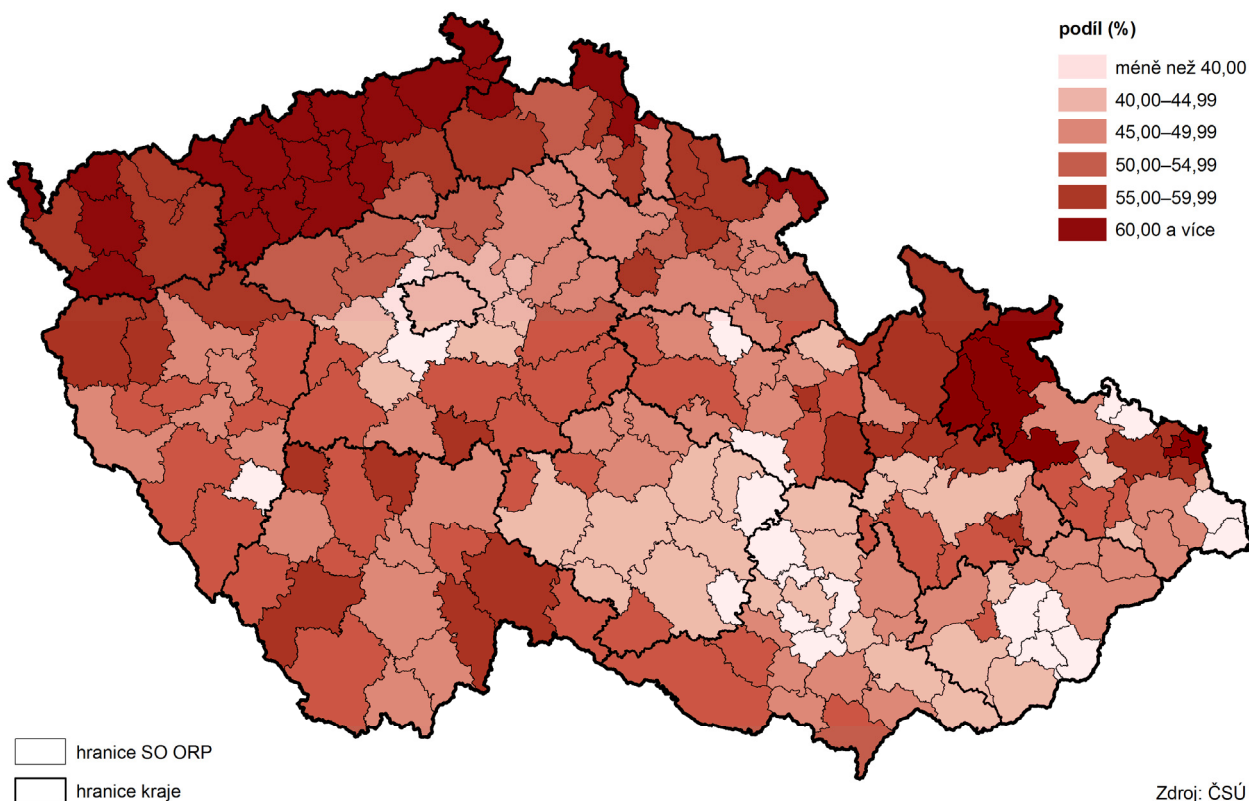
Z údajů o státním občanství cizinců žijících v našem kraji vyplývá, že 25,5 % představovali Ukrajinci, jejichž počty se v posledních čtyřech letech mírně zvýšily. Slováci byli zastoupeni 24,0 % a jejich počty rostou od roku 2011. Osoby s vietnamským občanstvím tvořily 10,3 % a s polským občanstvím 7,3 % cizinců.

Porodnost

Meziročně se narodilo dětí o něco méně, přesto má Liberecký kraj 4. nejvyšší porodnost mezi kraji.

V průběhu roku 2017 se v Libereckém kraji živě narodilo 4 753 dětí, což je o 207 dětí (4,2 %) méně než v roce 2016. V přepočtu na 1 000 obyvatel se narodilo 10,8 dětí a v porovnání s ostatními kraji se jedná o 4. nejvyšší porodnost. První místo mezikrajského žebříčku obsadilo Hlavní město Praha (11,9 ‰), poslední Karlovarský kraj (9,3 ‰). Mezi okresy Libereckého kraje byla nejvyšší porodnost zjištěna v okrese Liberec (11,1 ‰), nejnižší v okrese Semily (10,2 ‰). Počet živě narozených v roce 2017 se meziročně snížil ve všech okresech kraje. Největší úbytek o 71 dětí vykázal okres Jablonec nad Nisou, nejmenší o 34 dětí okres Semily.

Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2017

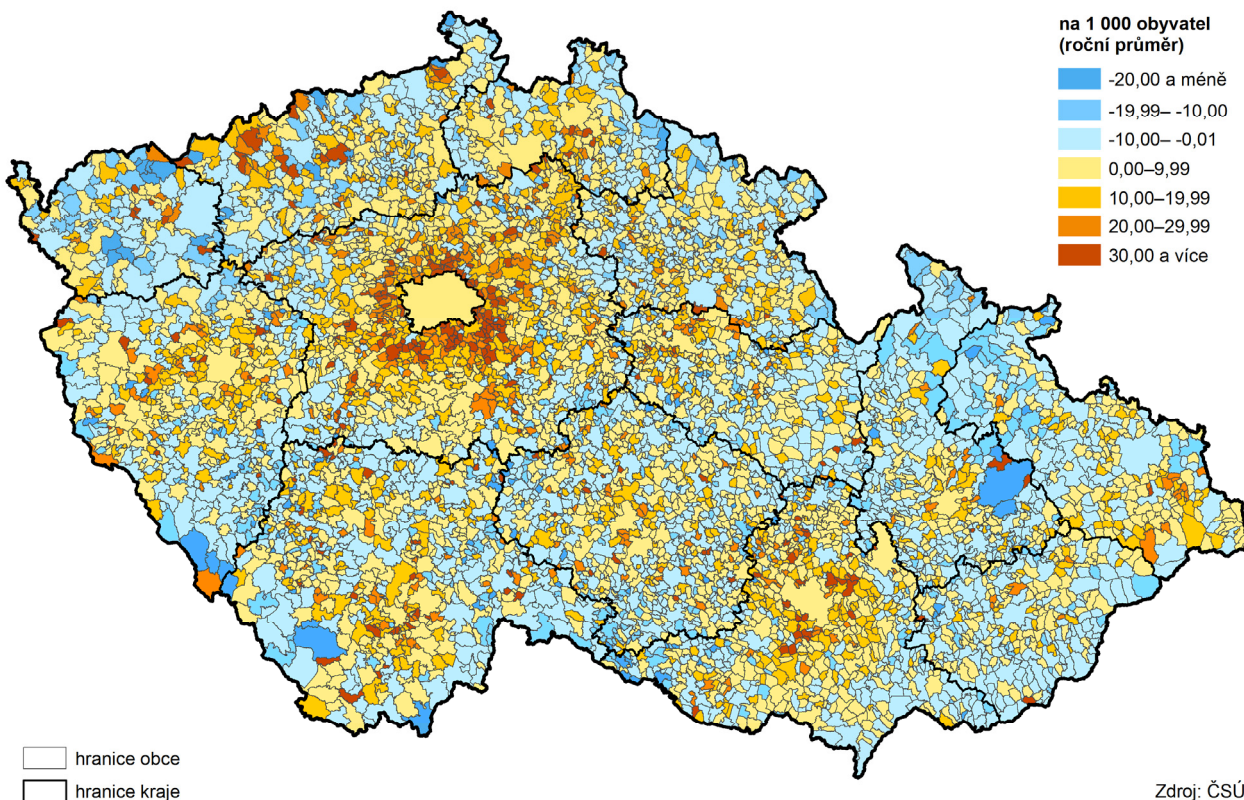

Zdroj: ČSÚ

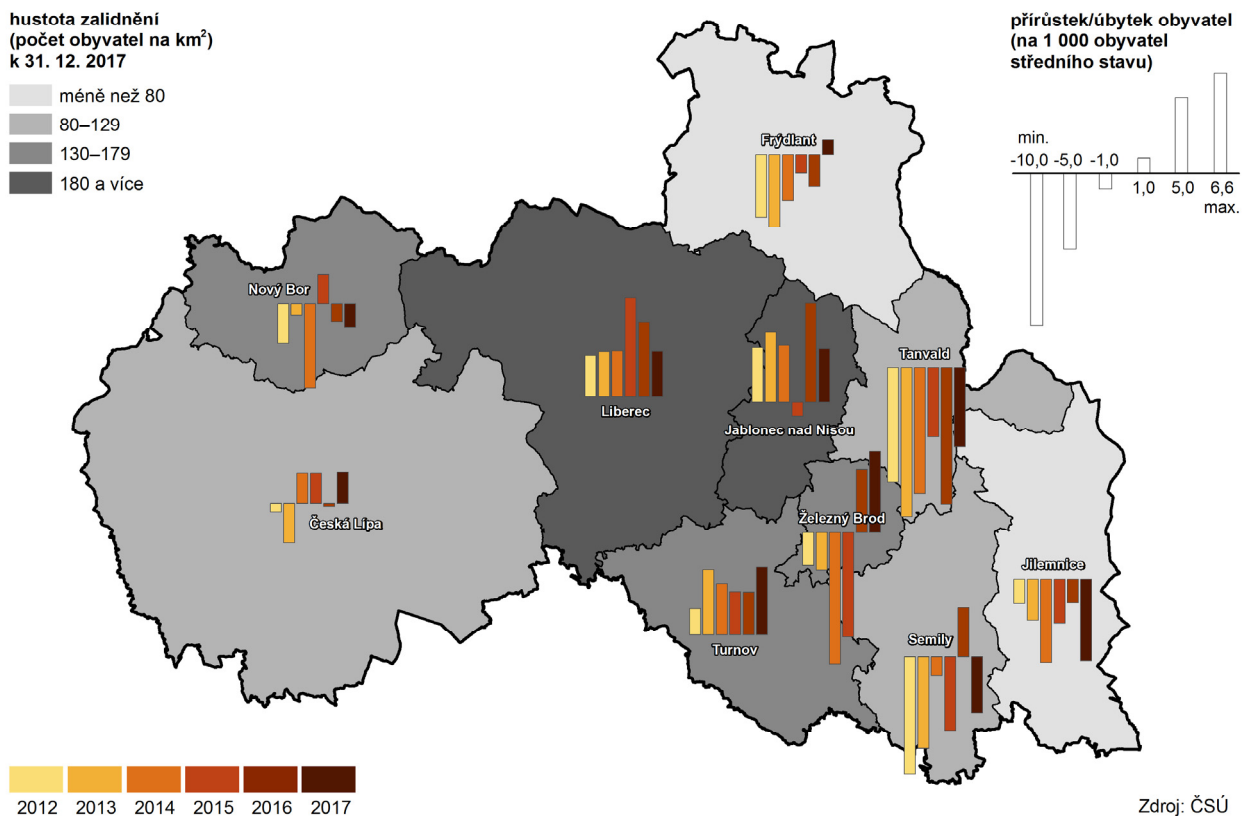
Nesezdaným párům se v kraji narodilo 55,4 % ze všech narozených dětí.

Mezi živě narozenými dětmi v kraji převažují chlapci (51,9 %) a prvorozené děti (48,6 %). Jako druhé v pořadí se narodilo 35,9 % dětí, 15,5 % připadlo na děti, které se narodily jako třetí a další. Podíl dětí narozených nesezdaným párům dosáhl 55,4 %, tj. 3. nejvyšší hodnota mezi kraji. V Ústeckém kraji se mimo manželství narodilo 64,5 %, v Karlovarském kraji 60,1 % dětí. Na druhé straně v Hlavním městě Praze hodnota tohoto ukazatele dosáhla 41,3 % a většina dětí se tak narodila sezdaným párům. Ve všech okresech Libereckého kraje se většina dětí narodila nemanželským dvojicím – hodnota se pohybovala od 52,1 % v okrese Semily do 58,5 % v okrese Česká Lípa. Z celkového počtu 2 635 dětí narozených v roce 2017 mimo manželství v Libereckém kraji nebyl u 314 dětí uveden otec, přičemž 290 dětí se narodilo matkám svobodným a 24 rozvedeným.

Celkový přírůstek/úbytek počtu obyvatel v obcích v letech 2012 až 2017

Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Libereckého kraje v letech 2012 až 2017

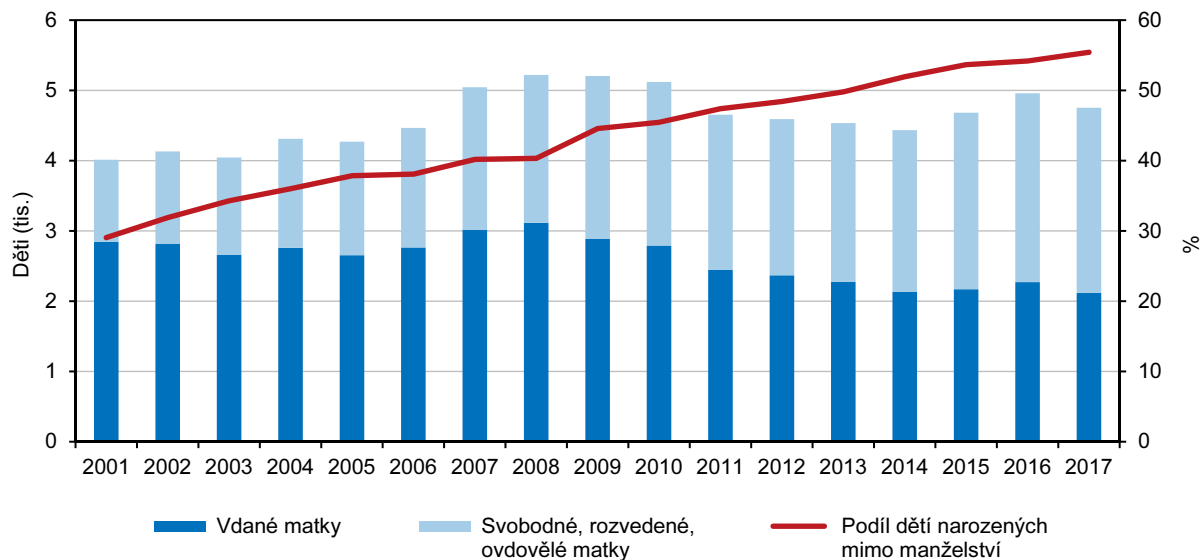

Průměrný věk prvorodiček byl 28,6 let, což je méně než republikový průměr.

Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v roce 2017 v Libereckém kraji činil 28,6 let – oproti roku 2016 o 0,4 roku více. Ve srovnání s průměrem České republiky (28,9 let) jsou však prvorodičky v kraji mladší. V rámci regionů České republiky se věk prvorodiček pohybuje v rozmezí od 27,4 let (Ústecký kraj) do 31,1 let (Hlavní město Praha).

Graf 1.6 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

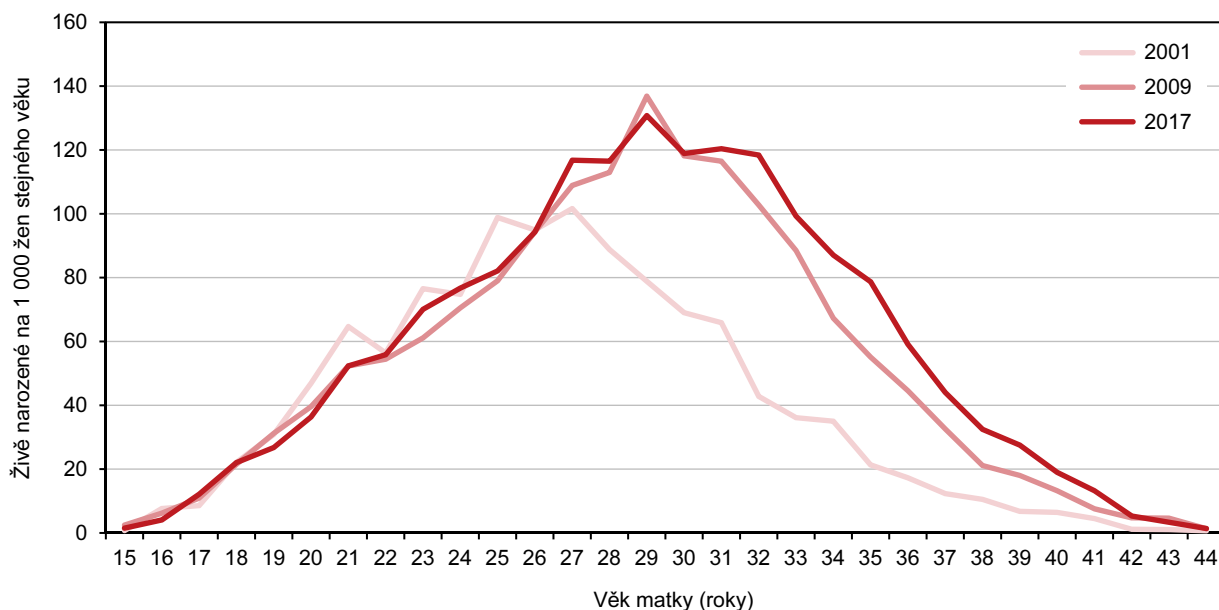

Nejvíce dětí se rodí ženám od 30 do 34 let.

Bez ohledu na pořadí dítěte se nejvíce dětí v Libereckém kraji v posledních 10 letech rodí ženám v kategorii 30–34 let (1 531 dětí v roce 2017) a v kategorii 25–29 let (1 494 dětí). Ženy rodily v průměru ve věku 30,3 let. V roce 2017 bylo třem nejmladším matkám v kraji 15 let, naopak nejstarší maminka byla 48letá.

Graf 1.7 Míry plodnosti podle věku matky v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Za posledních 10 let úhrnná plodnost vzrostla o 10,4 %.

Úhrnná plodnost prošla za posledních deset let proměnlivým vývojem. V roce 2017 dosáhla v Libereckém kraji hodnoty 1,728, což znamená proti předcházejícímu roku méně o 2,3 %. Proti počátku hodnoceného desetiletí (rok 2008) vzrostla hodnota úhrnné plodnosti o 10,4 %.

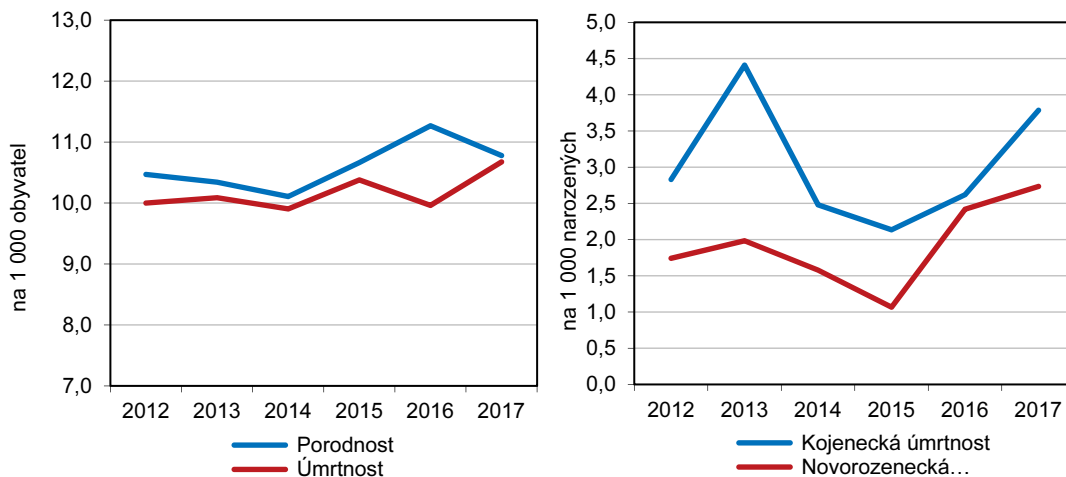
Zemřelí

Úmrtnost v kraji se meziročně zvýšila.

V roce 2017 v Libereckém kraji zemřelo 4 707 osob, tj. meziročně o 322 osob (7,3 %) více. Hrubá míra úmrtnosti dosáhla 10,7 ‰ a mezi kraji se jednalo o 7. nejvyšší hodnotu. Nejnižší hodnota byla vykázána v Hlavním městě Praze (9,5 ‰), nejvyšší v Karlovarském kraji (11,5 ‰). Z pohledu okresů našeho kraje se hodnota ukazatele nacházela v intervalu od 10,1 ‰ (okres Liberec) do 12,3 ‰ (okres Semily). Ve struktuře zemřelých v Libereckém kraji z hlediska pohlaví z 50,8 % převažovali muži, z hlediska věku osoby ve věku 80–89 let (30,8 %). Ve věku do jednoho roku zemřelo 18 dětí, z toho 13 dětí skonalo do 28 dnů. Kojenecká úmrtnost tak dosáhla 3,8 ‰ (3. nejvyšší hodnota mezi kraji), novorozenecká 2,7 ‰ (2. nejvyšší hodnota).

Graf 1.8 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Struktura zemřelých podle příčiny úmrtí se dlouhodobě nemění. Také v roce 2017 způsobily většinu úmrtí nemoci oběhové soustavy (43,4 % zemřelých), nejčastěji se jednalo o ischemické choroby srdeční. V pořadí druhá byla nádorová onemocnění, která byla v roce 2017 příčinou úmrtí u více než čtvrtiny zemřelých. V tomto případě šlo především o zhoubný novotvar průdušky a plicí. Třetí nejčastější příčinou pak byly nemoci dýchací soustavy (6,4 %).

Pokud jde o jednotlivá pohlaví, nemoci oběhové soustavy byly příčinou úmrtí podstatně častěji u žen (46,8 % úmrtí) než u mužů (40,2 %). Opačný poměr byl zjištěn v případě novotvarů, které byly v roce 2017 příčinou úmrtí u 27,5 % mužů a 23,9 % žen. Úmrtí v důsledku chorob dýchací soustavy byla v našem kraji častější u mužů (6,7 %), u žen tyto nemoci způsobily 6,1 % úmrtí.

Charakteristiky věkové struktury

Věkový průměr obyvatel kraje vzrůstá, republikového průměru však stále nedosahuje.

Ke konci roku 2017 žilo na území Libereckého kraje 441 300 obyvatel, jejichž průměrný věk činil 41,9 let. Ve srovnání s koncem roku 2016 je obyvatelstvo našeho kraje opět starší, a to o 0,2 roku. V porovnání s populací celé České republiky je však o 0,3 roku mladší. V rámci mezikrajského srovnání se jedná společně s Hlavním

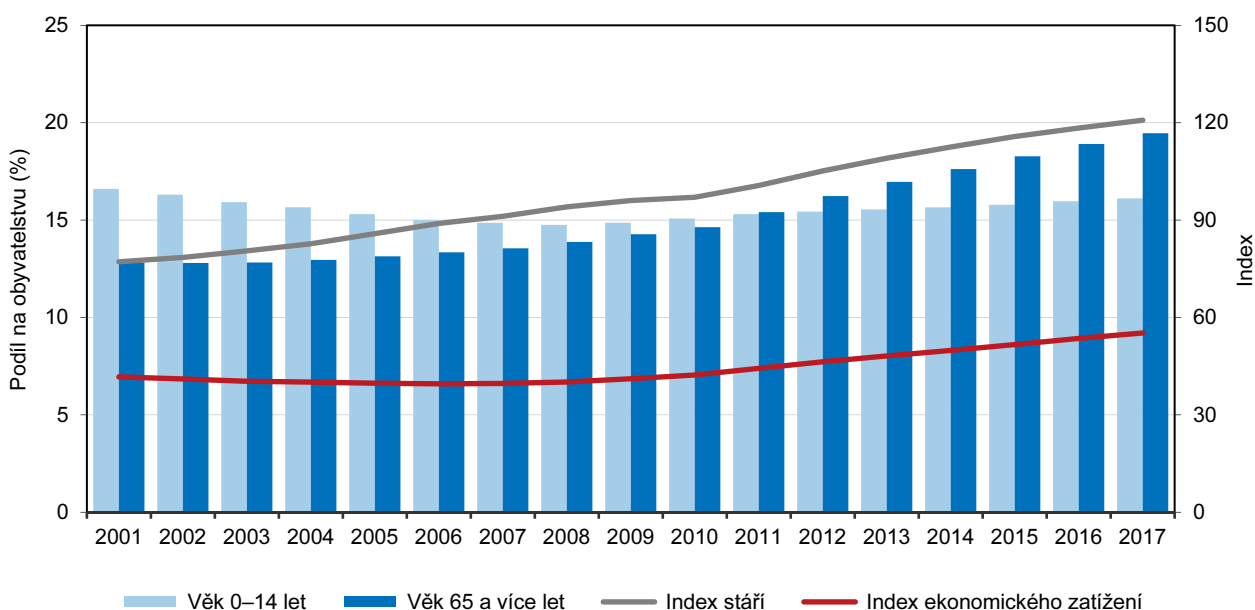
městem Prahou o třetí nejnižší průměrný věk. Nejmladší obyvatelstvo s průměrným věkem 41,1 let žilo ve Středočeském kraji, nejstarší pak v Královéhradeckém a Zlínském kraji (průměrný věk 42,9 let).

Muži jsou v průměru o 2,8 roku mladší než ženy.

Meziroční nárůst v Libereckém kraji zaznamenal také průměrný věk obou pohlaví. Průměrný věk žen ke konci roku 2017 dosáhl 43,3 let, muži byli v průměru o 2,8 roku mladší a jejich průměrný věk činil 40,5 let. Meziročně došlo ke zvýšení hodnoty tohoto ukazatele u obou pohlaví shodně o 0,2 roku. Ženám v celé České republice bylo v průměru 43,6 let, mužům 40,8 let. Průměrný věk v případě žen se mezi kraji pohyboval od 42,3 let ve Středočeském kraji do 44,5 let ve Zlínském kraji, v případě mužů od 39,9 let opět ve Středočeském kraji do 41,4 let v Královéhradeckém a Plzeňském kraji.

Graf 1.9 Věková struktura a věkové indexy obyvatel v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Obyvatel v produktivním věku dlouhodobě ubývá na úkor zejména osob starších 65 let, vzrostl však i počet dětí do 15 let.

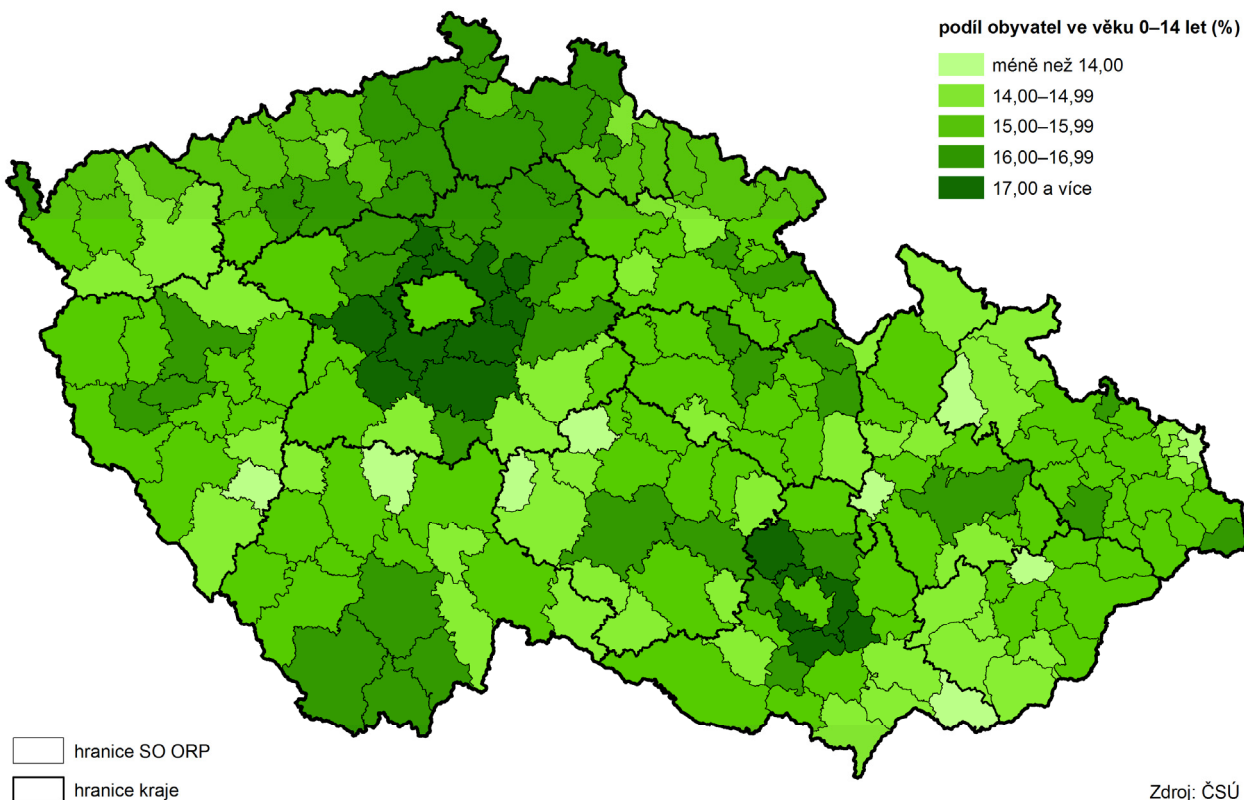
Ke konci roku 2017 tvořilo populaci Libereckého kraje 71 109 dětí ve věku 0–14 let (tj. 16,1 % obyvatel kraje), 284 306 osob ve věku 15–64 let (64,4 %) a 85 885 obyvatel starších 65 let (19,5 %). Meziročně přibýlo dětí (o 727 osob, tj. 1,0 %) a obyvatel nad 65 let (o 2 568 osob, tj. 3,1 %). Obyvatel v produktivním věku 15–64 let bylo naopak o 2 631 osob (0,9 %) méně.

Index stáří roste v souvislosti se stárnutím populace.

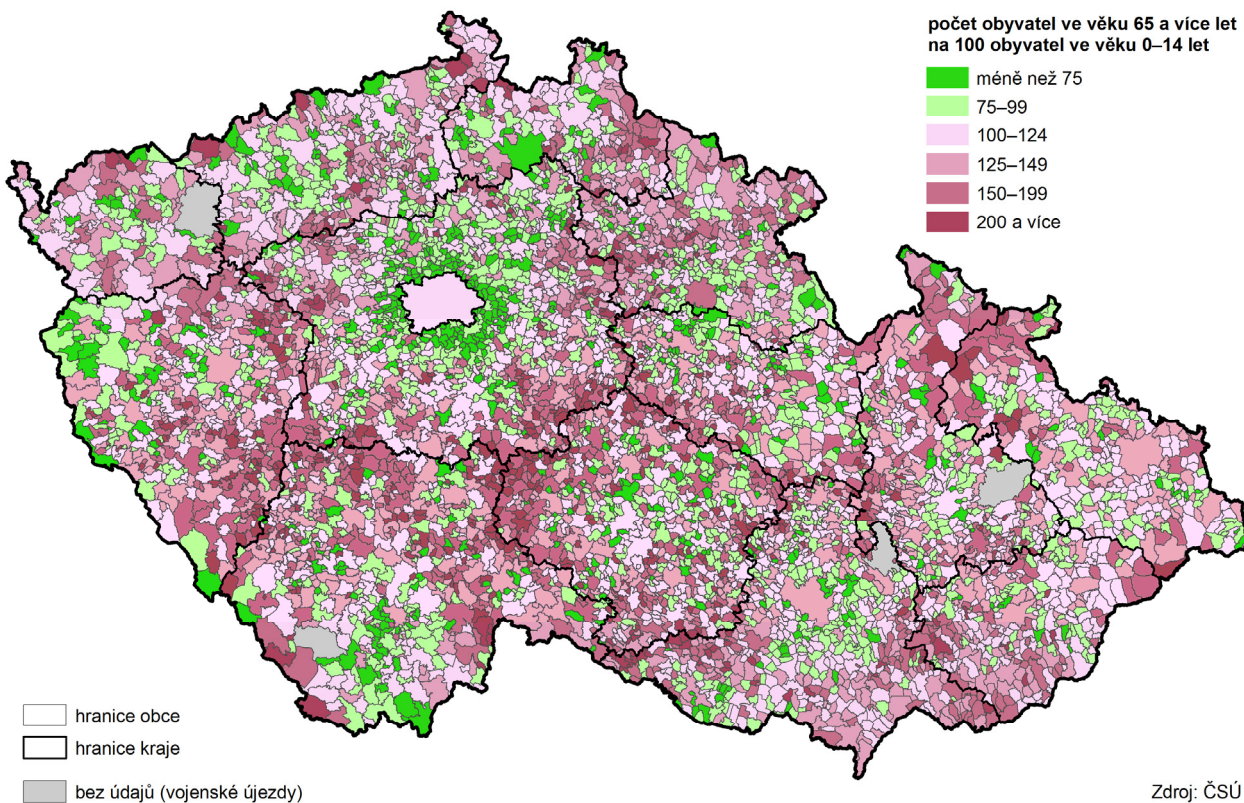
Index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let) v Libereckém kraji neustále roste. V roce 2011 poprvé na 100 dětí připadlo 100,7 seniorů, ke konci roku 2017 to již bylo 120,8 seniorů. Výrazně odlišný je index stáří v případě mužů a žen. Zatímco na 100 chlapců ve věku 0–14 let ke konci roku 2017 připadlo 99,5 seniorů, na 100 dívek v tomto věku pak 143,2 seniorek. Příčinou je převaha žen v nejvyšších věkových kategoriích.

Z pohledu jednotlivých okresů Libereckého kraje je dlouhodobě nejvyšší hodnota indexu stáří vykazována v okrese Semily, ve kterém k 31. 12. 2017 na 100 dětí připadlo již 138,1 seniorů. Krajský průměr převýšila také hodnota indexu stáří v okrese Jablonec nad Nisou (125,5). Nejnižší hodnoty nabyl ukazatel v okrese Česká Lípa (112,6). V okrese Liberec pak na 100 dětí ve věku 0–14 let připadlo 116,3 osob starších 65 let.

Děti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2017

Index stáří v obcích k 31. 12. 2017

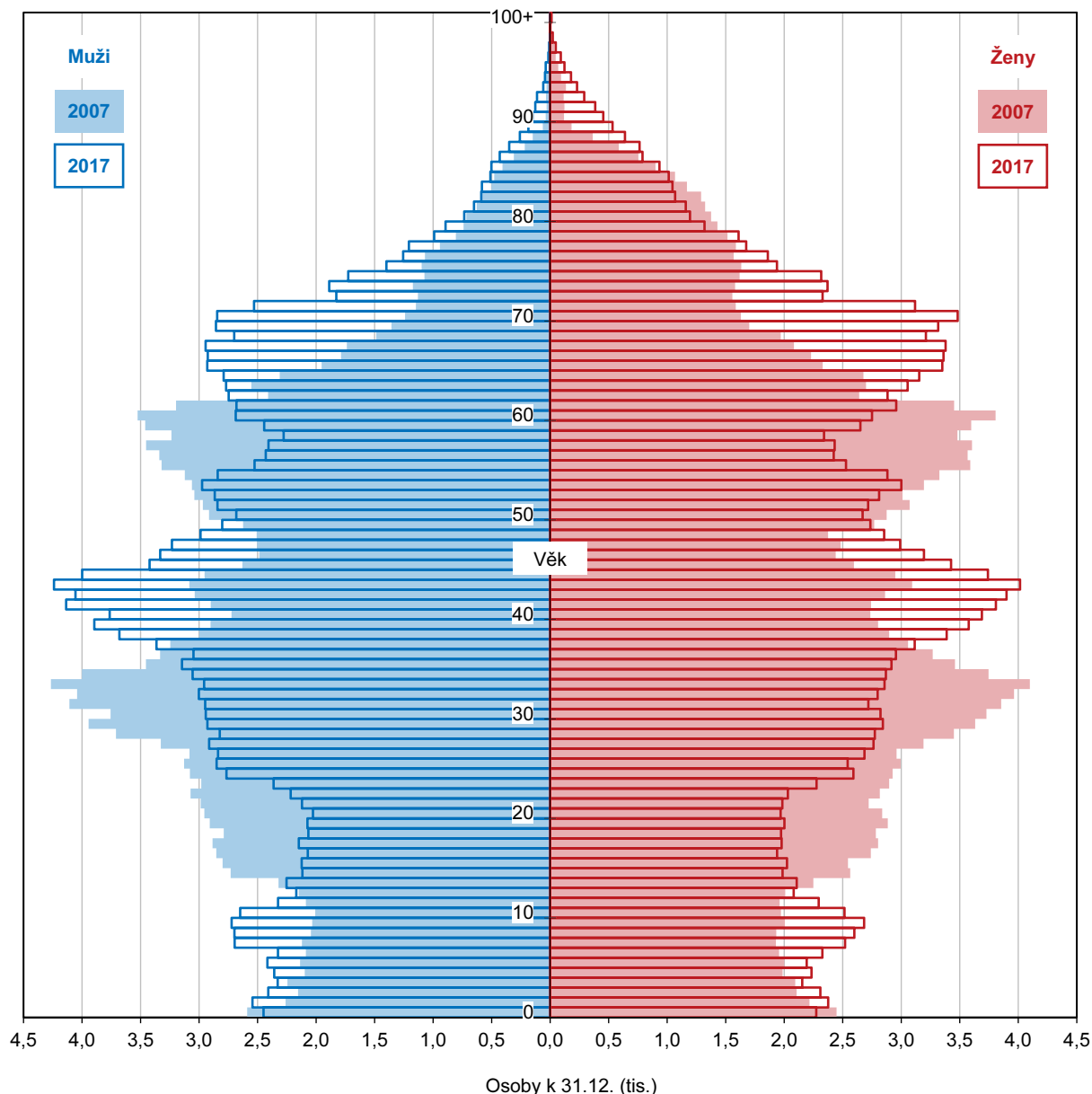

Liberecký kraj má třetí nejnižší index stáří v republice.

Mezi kraji České republiky byla maximální hodnota indexu vykázána v Královéhradeckém kraji (134,4), minimální pak ve Středočeském kraji (102,5). Index stáří za Liberecký kraj byl v rámci mezikrajského srovnání třetí nejnižší, druhou nejnižší hodnotu vykázal Ústecký kraj (117,5).

Graf 1.10 Věkové složení obyvatel Libereckého kraje v letech 2007 a 2017

Zdroj: ČSÚ

Index ekonomického zatížení v kraji mírně vzrostl.

Další charakteristikou popisující demografický vývoj na určitém území je index ekonomického zatížení, tj. počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let. V Libereckém kraji v roce 2017 na 100 osob v produktivním věku připadlo 55,2 osob "závislých". Meziročně se hodnota indexu navýšila o 1,7 osob. Také index ekonomického zatížení nabývá příznivější hodnotu na straně mužů (50,4 osob) než žen (60,2 osob). Z pohledu okresů byla nejméně příznivá hodnota ukazatele zjištěna v okrese Jablonec nad Nisou (57,1), opačně tomu bylo v okrese Česká Lípa (51,9). Index ekonomického zatížení se v rámci krajů České republiky pohyboval v rozmezí od 52,1 osob v Moravskoslezském kraji až do 56,6 osob v Královéhradeckém kraji.

V rámci 215 obcí Libereckého kraje se průměrný věk v roce 2017 pohyboval v rozmezí od 35,0 let (obec Bohatice, okres Česká Lípa) do 54,6 let (obec Troskovice, okres Semily).

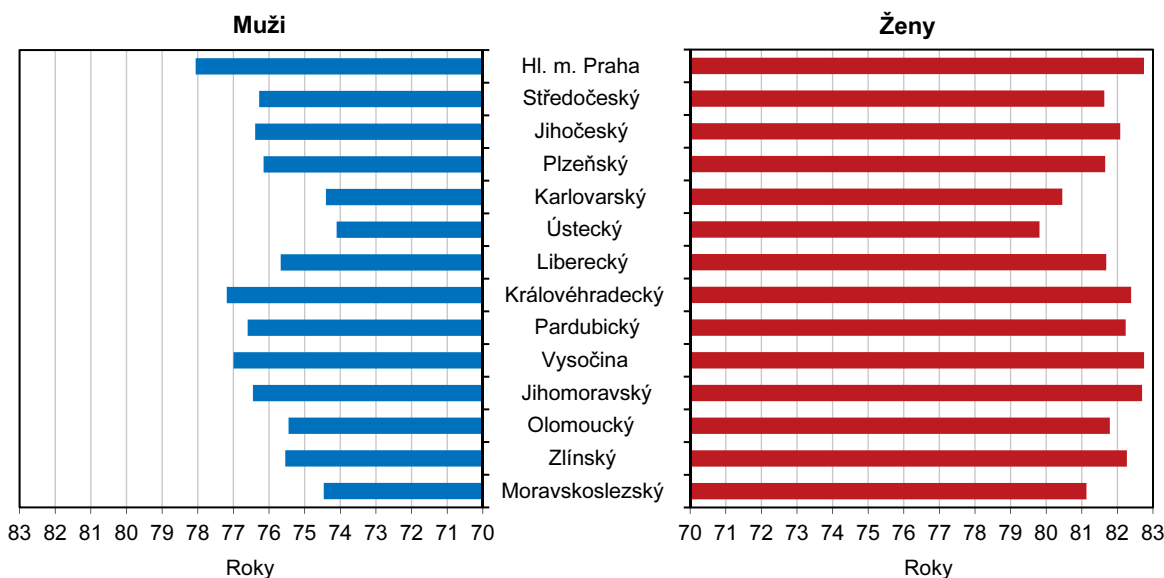
Naděje dožití nepřetržitě roste, přestože se kraj pohybuje pod republikovým průměrem.

Naděje dožití (tj. střední délka života) udává průměrný počet let, který má před sebou jedinec v určitém věku, pokud by zůstaly zachovány úmrtnostní poměry zjištěné ve sledovaném období. V roce 2018 při výpočtu dat za rok 2017 (resp. 2016–2017) přistoupil Český statistický úřad k úpravě metodiky konstrukce úmrtnostních tabulek.

Podle těchto zveřejněných údajů se muž narozený v roce 2017 v Libereckém kraji pravděpodobně dožije 75,67 let, žena pak 81,69 let. Z regionálního pohledu by nejdéle měli žít muži v Hlavním městě Praze (78,06 let), ženy v Hlavním městě Praze a Kraji Vysočina (shodně 82,75 let). Naopak nejnižší hodnoty naděje dožití vykazuje v případě obou pohlaví Ústecký kraj (74,10 let u mužů a 79,81 let u žen). Střední délka života v Libereckém kraji je v mezikrajském srovnání v případě mužů i žen 6. nejnižší, přičemž obě dvě hodnoty se pohybují pod republikovou úrovní (76,00 let muži, 81,85 let ženy).

Graf 1.11 Naděje dožití při narození podle pohlaví podle krajů v letech 2016–2017

Zdroj: ČSÚ

Muž, který v roce 2017 v Libereckém kraji dovršil 60 let, má pravděpodobně před sebou ještě 19,50 let života, stejně stará žena pak 23,72 let. Mezi kraji se hodnota ukazatele v případě mužů pohybovala v rozmezí od 18,36 let v Ústeckém kraji do 21,00 let v Hlavním městě Praze, v případě žen pak od 22,53 let v Ústeckém kraji do 24,64 let v Jihomoravském kraji. Naděje dožití 60letých mužů v Libereckém kraji byla v porovnání s ostatními regiony 4. nejnižší, zatímco na straně žen se jednalo o 6. nejnižší hodnotu. Nejvyšší rozdíl v naději dožití mužů a žen je ve věku 60 let zaznamenán v Moravskoslezském kraji (o 4,62 let), nejnižší v Hlavním městě Praze (o 3,61 let). V Libereckém kraji je tento rozdíl 5. nejvyšší a dosáhl 4,22 let.

Potraty

Výrazně poklesl počet potratů, kterých je nejméně od roku 1990.

V roce 2017 bylo potratem v našem kraji ukončeno 1 629 těhotenství, meziročně o 213, tj. o 11,6 % méně a současně také nejméně od roku 1990.

Dlouhodobě klesá počet umělých přerušení těhotenství.

Při pohledu na strukturu potratů je z dlouhodobého pohledu patrný pokles umělých přerušení těhotenství, zatímco počet samovolných potratů spíše pozvolna narůstá. Zatímco v roce 1992 se na celkové potratovosti umělá přerušení podílela 87,1 %, v současnosti je to 58,4 %. Naopak zastoupení samovolných potratů vzrostlo z 11,1 % v roce 1992 na 38,1 % v roce 2017. Z celkového počtu 951 umělých přerušení těhotenství v kraji bylo 65,6 % provedeno do dokončeného 8. týdne těhotenství a 26,1 % pak do 12. týdne. Farmakologickou metodou („potratovou pilulkou“) bylo ukončeno 216 těhotenství, tj. 22,7 % všech umělých přerušení těhotenství.

Celkově je potratovost v kraji druhá nejvyšší v republice.

Nejvyšší hrubou potratovost zaznamenal Ústecký kraj (4,2 potratů na 1 000 obyvatel), opačně tomu bylo v Kraji Vysočina (2,9 ‰). Potratovost zjištěná v Libereckém kraji (3,7 ‰) byla druhá nejvyšší.

Sňatky

V roce 2017 bylo uzavřeno nejvíce sňatků od roku 2009.

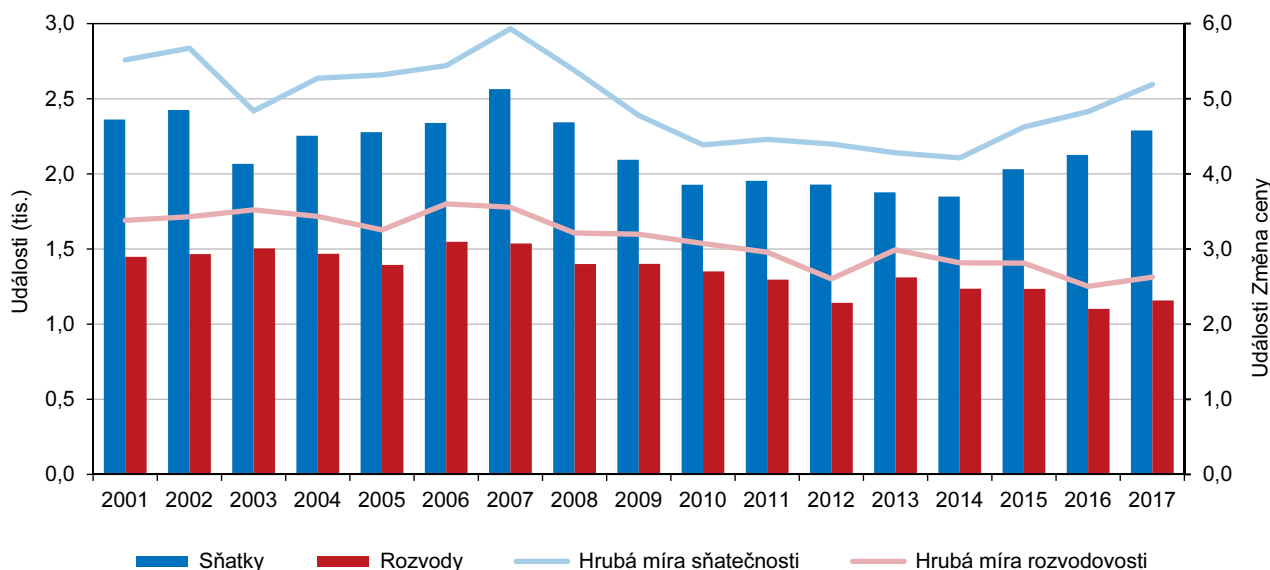
Obyvatelé Libereckého kraje v roce 2017 uzavřeli 2 289 sňatků, tj. o 163 událostí (7,7 %) více než v roce 2016 a nejvíce událostí od roku 2009. V 62,3 % sňatků byli oba snoubenci svobodní, u 71,7 % událostí se v případě ženicha jednalo o první sňatek, u nevěst hodnota ukazatele dosáhla 73,0 %. V přepočtu na 1 000 obyvatel připadlo v kraji 5,2 sňatků, tj. společně s Karlovarským krajem nejvyšší sňatečnost v rámci mezikrajského srovnání. Nejméně sňatků na 1 000 obyvatel bylo uzavřeno v Pardubickém kraji (4,7). Z okresů Libereckého kraje evidoval relativně nejvyšší sňatečnost okres Liberec (5,4 ‰), nejnižší okres Semily (4,6 ‰).

Průměrný věk snoubenců při prvním sňatku dlouhodobě stoupá.

Průměrný věk při prvním sňatku v Libereckém kraji činil u ženichů 32,3 a u nevěst 29,5 let. Případný další sňatek uzavírali muži průměrně ve věku 49,5 let a ženy 45,2 let. Průměrný věk ženichů při prvním sňatku se v roce 2017 meziročně mírně zvýšil a věk nevěst se v posledních třech letech nezměnil. Dlouhodobě však průměrný věk snoubenců vykazuje rostoucí tendenci. Za deset let se u ženichů navýšil o 2,1 let a nevěst o 1,9 roku.

Graf 1.12 Sňatky a rozvody v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Rozvody

Rozvodovost v kraji se mírně zvýšila.

Ve sledovaném roce bylo v kraji rozvedeno 1 158 manželství (tedy o 56 rozvodů, tj. o 5,1 % více než v roce 2016). Téměř 45 % rozvodů bylo zahájeno na návrh ženy, ve 30,1 % případů podali manželé návrh společně. Většina rozvodů se týkala manželství s nezletilými dětmi (58,3 %). Ve většině případů se jak u žen (78,9 %), tak u mužů (76,4 %) jednalo o první rozvod. Ve srovnání krajů se rozvodovost na 1 000 obyvatel pohybovala v rozmezí od 2,1 ‰ (Zlínský kraj) do 2,8 ‰ (Středočeský kraj). Hodnota za Liberecký kraj (2,6 ‰) byla třetí nejvyšší.

Nejvíce manželství se rozvádí po 15 letech společného života.

Z dlouhodobých statistik vyplývá, že manželství se nejčastěji rozvádí po 15 letech společného života (44,1 % rozvedených párů v roce 2017). Tento trend je však možné sledovat teprve od roku 2000, do té doby se manželství nejčastěji rozváděla po 0–4 letech soužití. Druhým „kritickým“ obdobím je dnes obvykle 5 až 9 rok soužití, v roce 2017 po této době skončilo rozvodem 23,1 % manželství. Průměrný věk při prvním rozvodu dosáhl 43,2 let u mužů a 40,9 let u žen a v návaznosti na rostoucí věk při prvním sňatku se i tento věk dlouhodobě zvyšuje.

Index rozvodovosti byl druhý nejnižší za posledních 20 let.

Index rozvodovosti (počet rozvodů ukončených v daném roce k počtu sňatků v témže roce) dosáhl v Libereckém kraji v roce 2017 hodnoty 50,6 % (meziročně o 1,2 p. b. méně). Dosažená hodnota byla pátá nejnižší od roku 1990 a zároveň druhá nejnižší za posledních 20 let (nižší byla v tomto časovém úseku zjištěna již jen v roce 1999, tj. 43,4 %). Tuto skutečnost ovlivnily především vyšší počty uzavřených manželství a současně nižší počty rozvodů.

2. Sociální vývoj

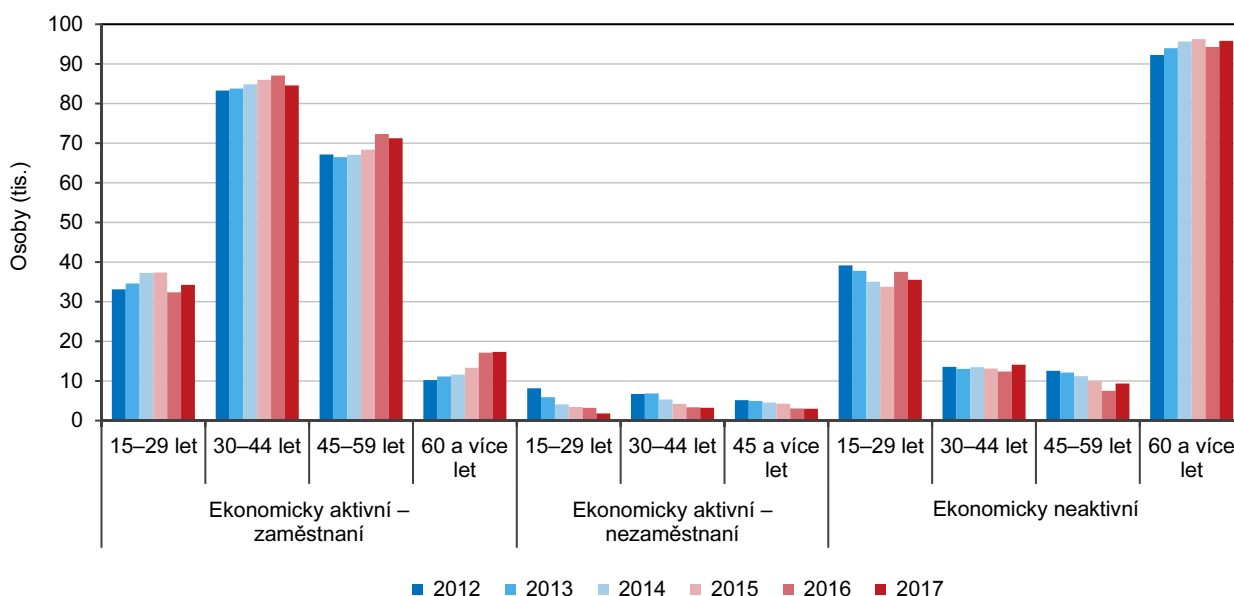
Zaměstnanost vč. ekonomické aktivity

V roce 2017 poklesl počet ekonomicky aktivních obyvatel o 1,4 %.

Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti je Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), které probíhá nepřetržitě od roku 1992 na území celé České republiky. Podle jeho výsledků v Libereckém kraji populaci starší 15 let v roce 2017 tvořilo 370,2 tis. osob, tj. stejně jako v předchozím roce. Ve srovnání s rokem 2016 však v Libereckém kraji poklesl počet ekonomicky aktivních osob o 3,1 tis. osob (1,4 %) na 215,4 tis. (tj. 58,2 % z populace starší 15 let). Počet zaměstnaných se snížil o 1,5 tis. osob na 207,4 tis. a počet nezaměstnaných vykázal úbytek o 1,6 tis. osob na 8,0 tis. Počet ekonomicky neaktivního obyvatelstva naopak meziročně vzrostl o 3,1 tis. na 154,8 tis. (41,8 %).

Graf 2.1 Obyvatelstvo Libereckého kraje podle ekonomické aktivity a věku

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Demografické změny populace se promítají do věkové struktury pracovní síly kraje.

Od roku 2011 do roku 2015 počet obyvatel starších 15 let v našem kraji každoročně klesal (v průměru o 0,2 %), pouze v roce 2016 došlo k meziročnímu nárůstu o 0,1 %. V porovnání krajních let (tj. 2011 a 2017) pak došlo k 0,9% úbytku sledované populace. Z dlouhodobého pohledu je zřejmé, že demografické změny ve věkové struktuře 15leté a starší populace ve prospěch vyšších věkových kategorií (resp. v neprospěch nejnižších věkových kategorií) se promítají také do věkové struktury pracovní síly a ekonomicky neaktivní složky populace. Zatímco před deseti lety tvořili mladí ve věku 15 až 29 let 20,6 % pracovní síly a 29,0 % ekonomicky neaktivních, podle nejnovějších údajů jsou tyto podíly o 3,9 p. b., resp. o 6,0 p. b. nižší. Naopak zastoupení osob starších 60 let v případě pracovní síly i ekonomicky neaktivních obyvatel vzrostlo – v prvním případě o 3,2 p. b. na 8,2 %, ve druhém dokonce o 12,9 p. b. na 61,9 %.

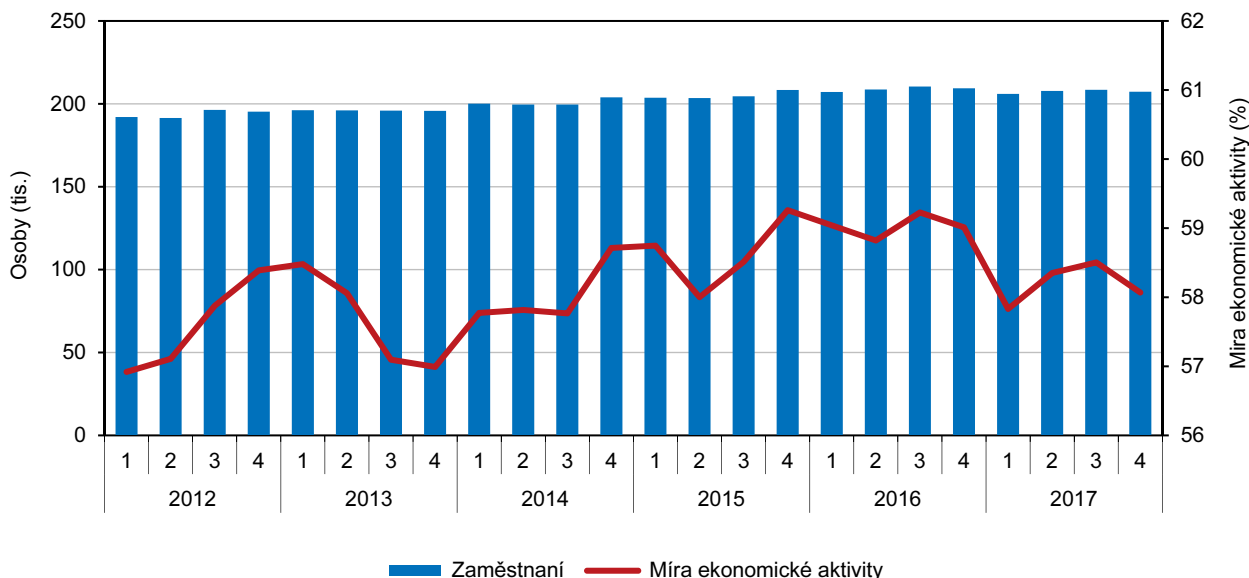
Míra ekonomické aktivity se v kraji pohybuje dlouhodobě pod 60 % hranicí.

Míra ekonomické aktivity (podíl ekonomicky aktivních na populaci starší 15 let) se v Libereckém kraji od roku 2005 trvale pohybuje pod 60% hranicí a v roce 2017 dosáhla hodnoty 58,2 % (meziroční pokles o 0,8 p. b.). V rámci mezikrajského srovnání to je po Ústeckém kraji 2. nejnižší hodnota, která se o 2,0 p. b. pohybuje pod republikovým průměrem (60,2 %). Naopak nejvyšší hodnota tohoto ukazatele byla zaznamenána v Hlavním městě Praze (64,2 %). Míra ekonomické aktivity žen

je podstatně nižší. V Libereckém kraji činila 49,2 % (meziročně o 1,6 p. b. méně) a mezi kraji byla nejnižší. V případě mužů zůstala na úrovni roku 2016 a dosáhla hodnoty 67,6 % (5. nejnižší mezikrajská hodnota). Mezi kraji nejvyšší zastoupení pracovní síly v populaci žen i mužů starších 15 let vykázalo Hlavní město Praha (55,9 %, resp. 73,1 %), poslední místo v ekonomické aktivitě mužů s hodnotou 65,7 % připadlo Ústeckému kraji.

Graf 2.2 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity v Libereckém kraji podle čtvrtletí

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Roste však ekonomická aktivita u osob starších 60 let.

Trendem posledních let je nárůst ekonomické aktivity u osob nad 60 let, který ovlivňuje prodloužování věku odchodu do důchodu. Nejvýrazněji se projevuje ve věkové skupině osob mezi 60 a 65 lety, když jejich ekonomická aktivita v roce 2017 dosáhla 44,7 %, tedy o 22,5 p. b. více než v roce 2012. V rámci jednotlivých věkových kategorií je nejvyšší míra ekonomické aktivity vykázána v případě osob 40–44letých (93,2 % v roce 2017), 45–49letých (91,0 % v roce 2017) a 50–54letých (90,6 %).

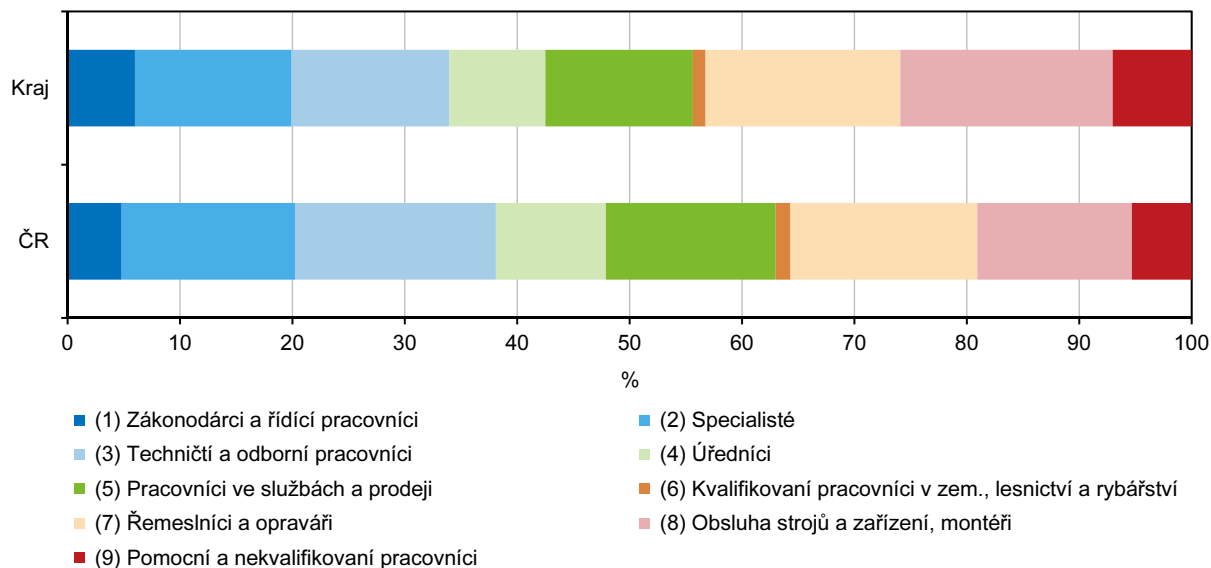
Vzrostla zaměstnanost, zejména v průmyslu a stavebnictví.

Většina zaměstnaných v Libereckém kraji, obdobně jako v předchozích pěti letech, pracovala v roce 2017 ve službách. Jejich zastoupení však meziročně pokleslo o 1,5 p. b. na 51,0 % (tj. 4. nejnižší podíl mezi kraji). Zaměstnanost v průmyslových odvětvích a ve stavebnictví meziročně vzrostla o 1,7 p. b. na 47,2 % a je po zaměstnanosti ve Zlínském kraji (48,9 %) a v Kraji Vysočina (47,3 %) 3. nejvyšší. Zároveň se významně pohybuje nad průměrem za Českou republiku (38,1 %). Nejnižší zastoupení zaměstnaných v sekundárním sektoru vykazuje Hlavní město Praha (17,4 %), kterému však patří první příčka v případě zaměstnanosti v terciární sféře (82,4 %). Primární sektor (tedy zemědělství, lesnictví a rybářství) se na zaměstnanosti v našem kraji v roce 2017 podílel pouze 1,8 %, meziročně podíl poklesl o 0,2 p. b. Zaměstnanost v tomto sektoru byla nejvyšší v Jihočeském kraji (4,9 %), nejnižší v Hlavním městě Praze (0,3 %). Podíl za Liberecký kraj byl v tomto srovnání 2. nejnižší.

Graf 2.3 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Libereckém kraji a ČR v roce 2017

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

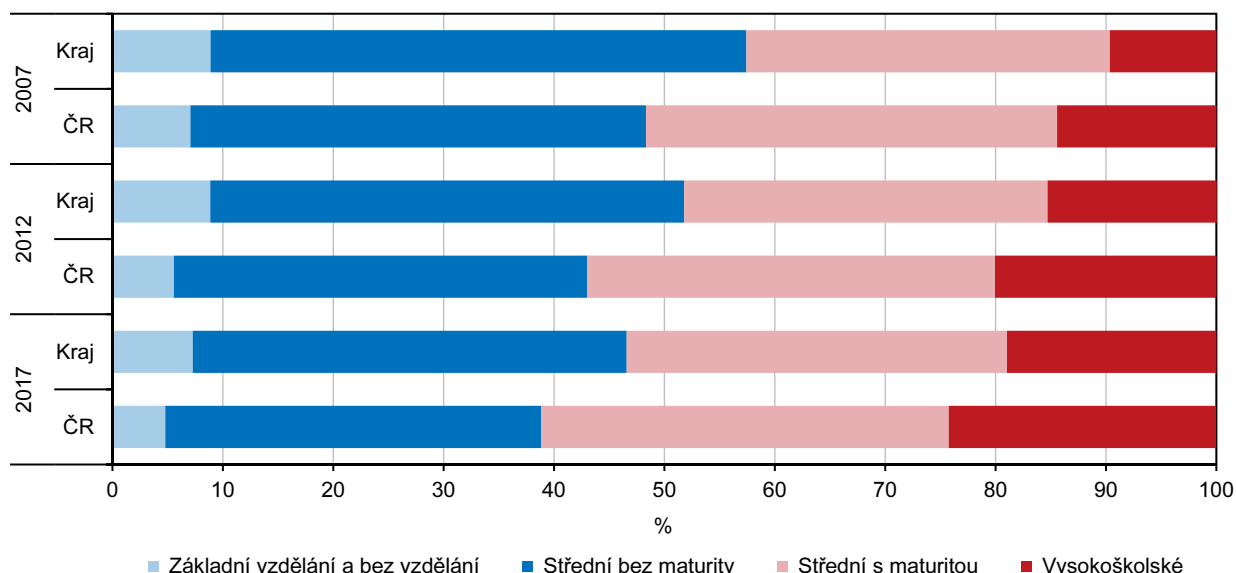

Mezi zaměstnanými stoupá podíl osob s maturitou a vysokoškolským titulem.

Vzdělanost zaměstnaných osob se z dlouhodobého pohledu zvyšuje, tj. klesá podíl osob se základním a středním vzděláním bez maturity, zatímco podíl středoškoláků s maturitou a osob s vysokoškolským titulem roste. V roce 2017 uvedlo základní vzdělání 6,8 % (pokles ve srovnání s rokem 2007 o 0,8 p. b.), střední bez maturity 39,0 % (pokles o 9,5 p. b.), střední s maturitou 34,9 % (nárůst o 1,1 p. b.) a vysokoškolské 19,3 % zaměstnaných (nárůst o 9,0 p. b.).

Graf 2.4 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle vzdělání v Libereckém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

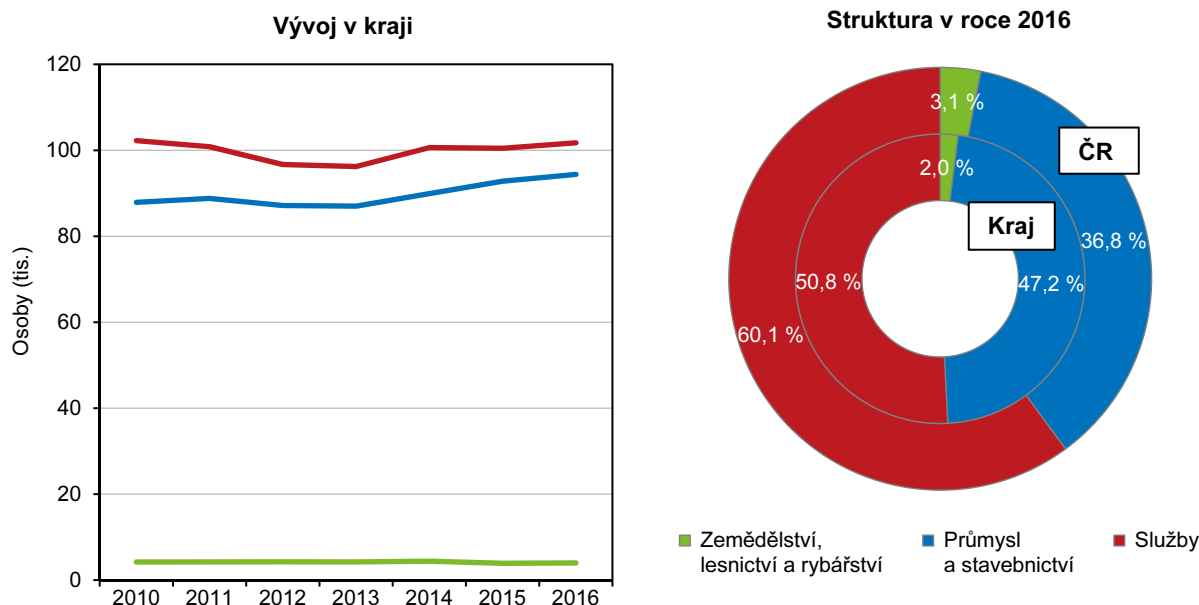

Na vlastní účet pracuje 12,5 % zaměstnaných.

Struktura zaměstnaných z pohledu jejich postavení v zaměstnání se významně dlouhodobě nemění. V roce 2017 většina z nich (84,1 %) byla v postavení zaměstnance, 12,5 % pracovalo na vlastní účet, 3,1 % bylo v pozici zaměstnavatele a 0,4 % se označilo za pomáhající rodinné příslušníky.

Graf 2.5 Zaměstnaní pracující v Libereckém kraji podle odvětvových sektorů

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Klesá podíl lidí s druhým a dalším zaměstnáním.

Druhé a další zaměstnání mělo v roce 2017 v Libereckém kraji průměrně 3,5 tis. osob (2 tis. mužů a 1,5 tis. žen). Meziročně je to o 5,8 % méně a od roku 1993 se počet těchto osob snížil o více než 68 %.

Celková míra zaměstnanosti je vyšší u mužů než u žen.

Celková míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na populaci starší 15 let) meziročně poklesla o 0,4 p. b. na 56,0 %. Vyšších hodnot však ukazatel nabýval v případě mužů (65,8 % a meziročně o 0,7 p. b. více) než u žen (46,7 % a meziročně o 1,5 p. b. méně). V rámci mezikrajského srovnání byla míra zaměstnanosti v našem kraji 2. nejvyšší. První místo pomyslného žebříčku obsadilo s hodnotou 63,1 % Hlavní město Praha, poslední pak s 55,8 % Ústecký kraj.

Nezaměstnanost

Poklesla obecná míra nezaměstnanosti, více nezaměstnaných je mezi ženami.

Mezi nezaměstnanými v Libereckém kraji z 60,5 % převažovaly ženy. Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2017 meziročně poklesla o 0,7 p. b. na 3,7 %. Hodnota ukazatele se v rámci krajů pohybovala v rozmezí od 1,7 % v Hlavním městě Praze do 4,7 % v Moravskoslezském kraji. Obecná míra nezaměstnanosti za Liberecký kraj byla druhá nejvyšší. V případě mužů se nezaměstnanost v našem kraji snížila o 1,1 p. b. na 2,6 %, v případě žen byl vykázan pokles 0,1 p. b. na 5,2 %.

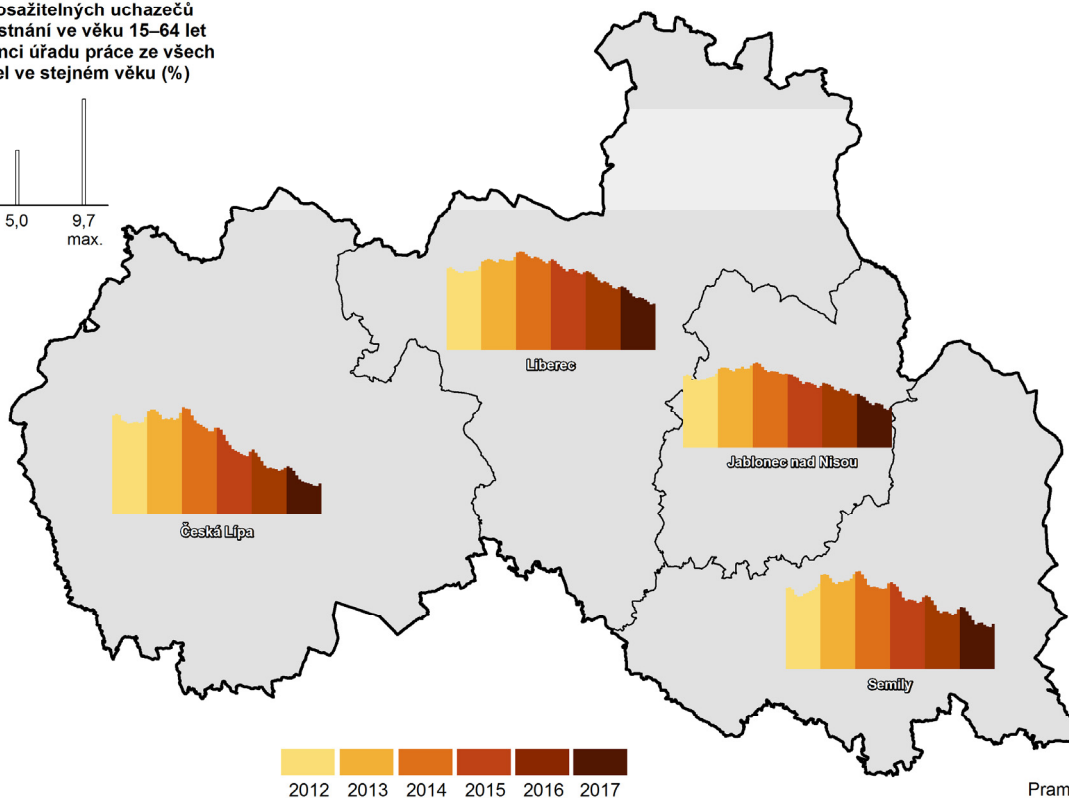
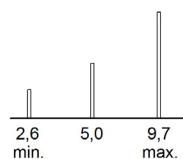
Počet uchazečů o zaměstnání byl nejvyšší od roku 1997.

Úřady práce v Libereckém kraji k 31. 12. 2017 evidovaly celkem 11 861 neumístěných uchazečů o zaměstnání. Meziročně se tak jejich počet snížil o 26,3 % (tj. o 4 243 osob) a jedná se o nejvyšší počet nezaměstnaných od roku 1997. Nejvíce uchazečů bylo v kraji registrováno v roce 2009 (26 273 osob), což bylo v porovnání se situací na konci roku 2017 více o 14 412 osob. V období let 2011 až 2017 pak počet uchazečů do roku 2013 rostl, poté již každoročně klesal. Ve struktuře nezaměstnaných ke konci roku 2017 představovali 90,3 % dosažitelní uchazeči ve věku 15–64 let, 16,0 % osoby se zdravotním postižením a 4,6 % absolventi a mladiství.

Podíl nezaměstnaných osob v okresech Libereckého kraje v letech 2012 až 2017 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

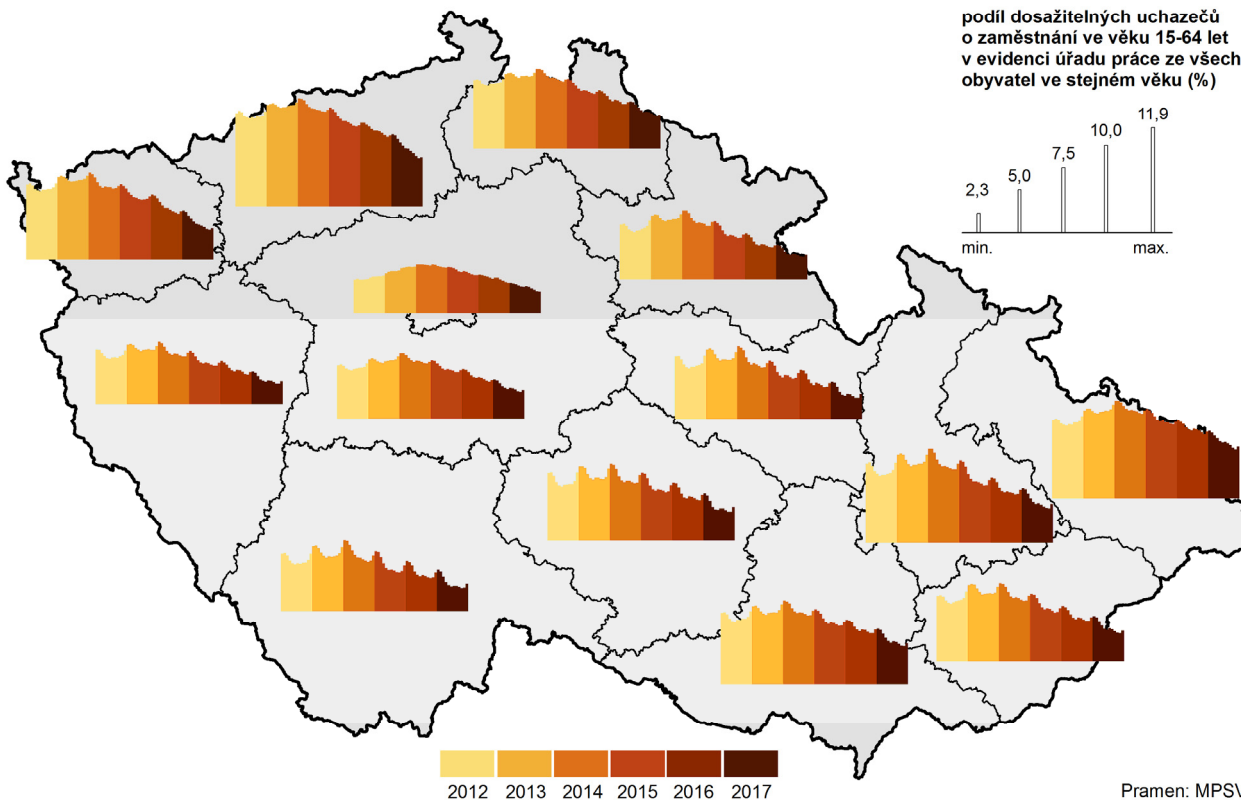
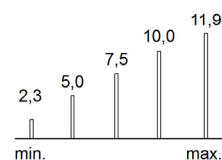
podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce ze všech obyvatel ve stejném věku (%)

Pramen: MPSV

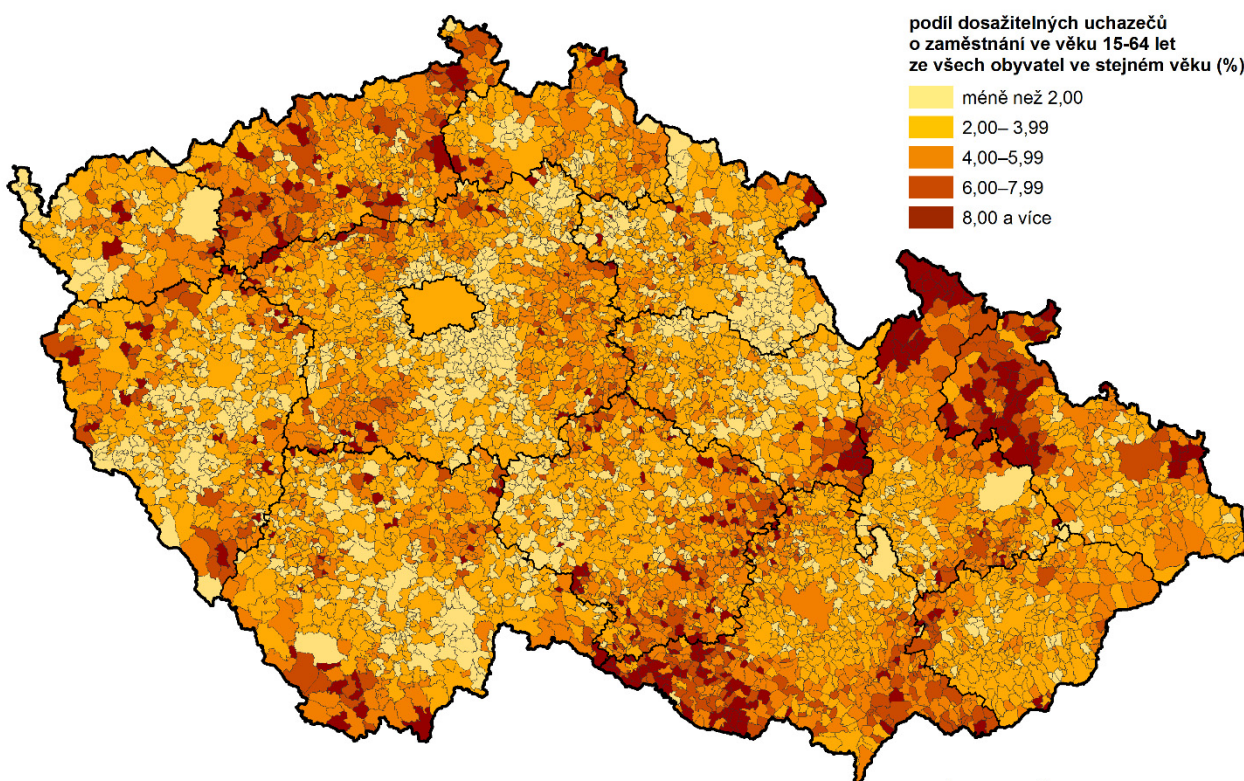
Podíl nezaměstnaných osob v krajích v letech 2012 až 2017 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let v evidenci úřadu práce ze všech obyvatel ve stejném věku (%)

Pramen: MPSV

Podíl nezaměstnaných osob v obcích k 31. 12. 2017

Pramen: Úřad práce ČR – generální ředitelství

Od roku 2015 se snížila sezónní nezaměstnanost mužů.

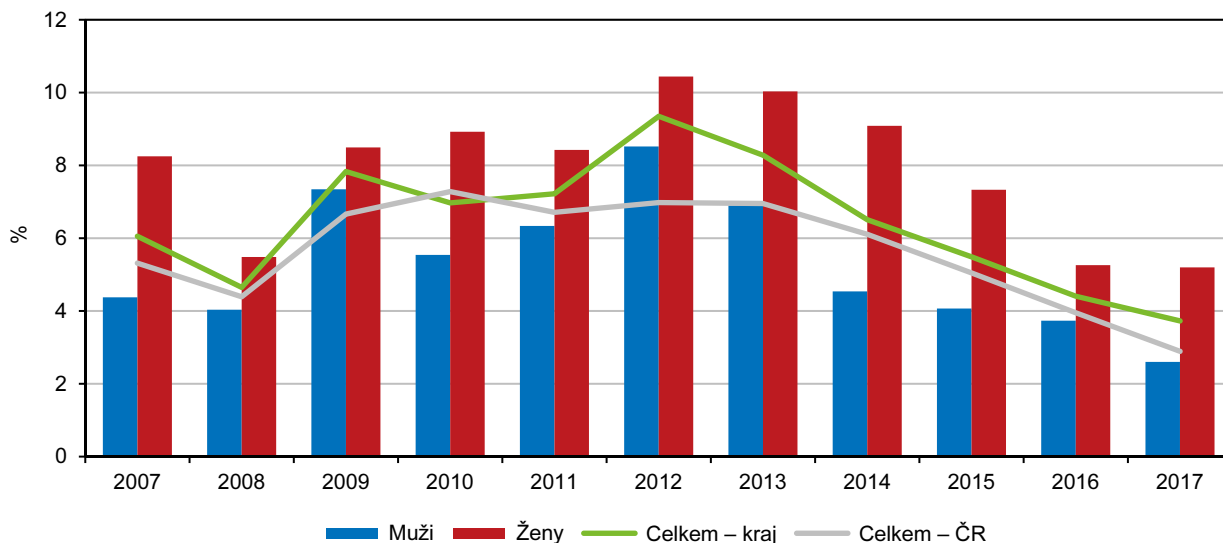
Z podrobnějšího pohledu na vývoj počtu nezaměstnaných v rámci jednotlivých měsíců sledovaného období je i přes jednoznačný klesající trend patrná sezónní nezaměstnanost. Nejvíce uchazečů je tak v kraji každoročně evidováno především počátkem roku a jejich počet se postupně snižuje. Minimální hodnoty pak byly v posledních čtyřech letech zaznamenány vždy v měsíci listopadu s tím, že pokles počtu uchazečů započal v měsíci červenci. Charakter sezónních prací se v letech 2011–2014 promítal i do genderové struktury nezaměstnaných, kdy v prvních měsících jednotlivých let mezi uchazeči převažovali muži nebo byl poměr obou pohlaví velmi vyrovnaný. Od roku 2015 však již ve všech měsících převažují mezi uchazeči ženy, v letních měsících dokonce velmi výrazně (v červenci a srpnu 2017 podíl žen činil 57,0 %). Tuto skutečnost je možné přičíst především pozitivnímu vývoji ekonomiky a tudíž dostatku pracovních příležitostí.

Nabídka volných pracovních míst byla největší od roku 1990.

Příznivý ekonomický vývoj dokládá také vývoj počtu volných pracovních míst evidovaných úřady práce Libereckého kraje. Ke konci roku 2017 bylo na úřadech práce v kraji evidováno 8 674 volných míst, tj. o 54,7 % více oproti předchozímu roku a současně nejvíce od roku 1990. Absolventi a mladiství si své zaměstnání mohli vybírat z 2 630 pozic (tj. 30,3 % z celkového počtu volných míst), osobám se zdravotním postižením bylo k dispozici 690 volných míst (8,0 % z celkového počtu). Na jedno volné pracovní místo v kraji připadalo 1,37 uchazečů o zaměstnání, což mírně převyšovalo republikový průměr (1,30 uchazečů). Současně to byla 7. nejvyšší hodnota mezi kraji České republiky. Nejhorší situace byla zaznamenána v Moravskoslezském kraji (3,54 uchazečů na 1 volné místo), nejlepší v Pardubickém kraji a v Hlavním městě Praze (shodně 0,51 uchazečů na 1 místo). Z pohledu okresů Libereckého kraje se hodnota tohoto ukazatele pohybovala v intervalu od 1,10 uchazečů v okrese Liberec do 2,43 uchazečů v okrese Jablonec nad Nisou.

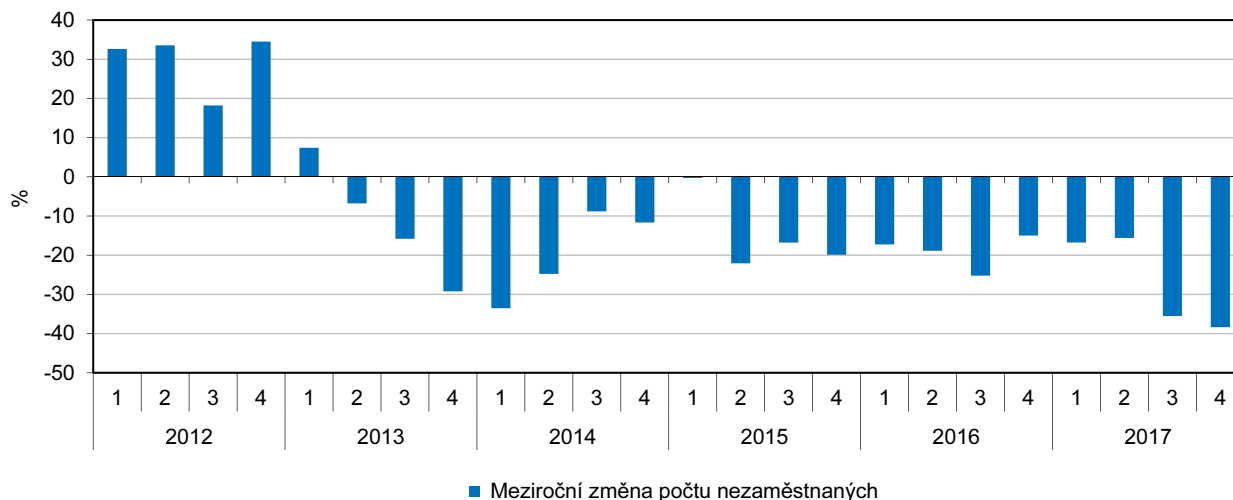
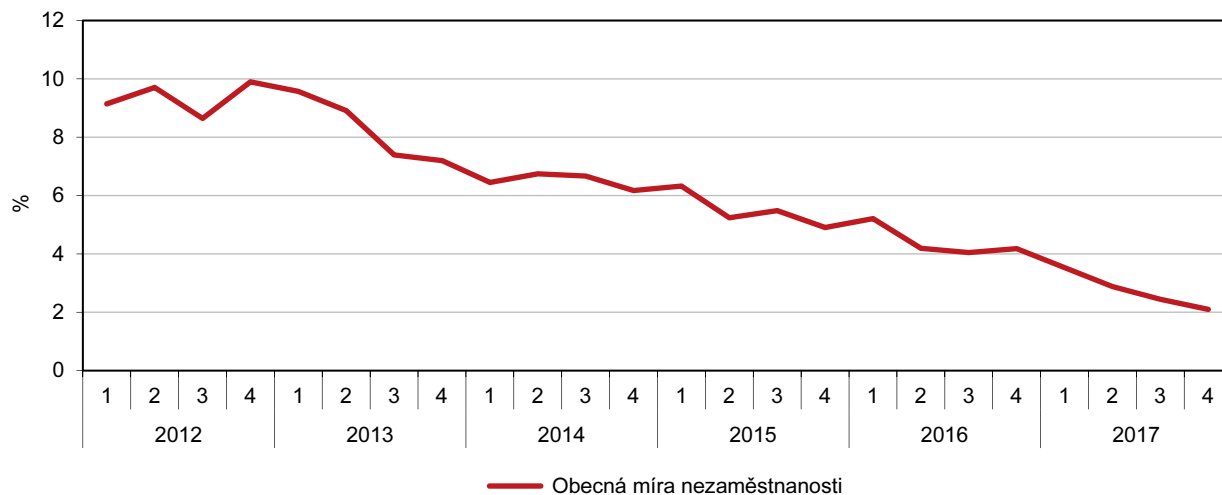
Graf 2.6 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Graf 2.7 Obecná míra nezaměstnanosti a změna počtu nezaměstnaných podle čtvrtletí v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

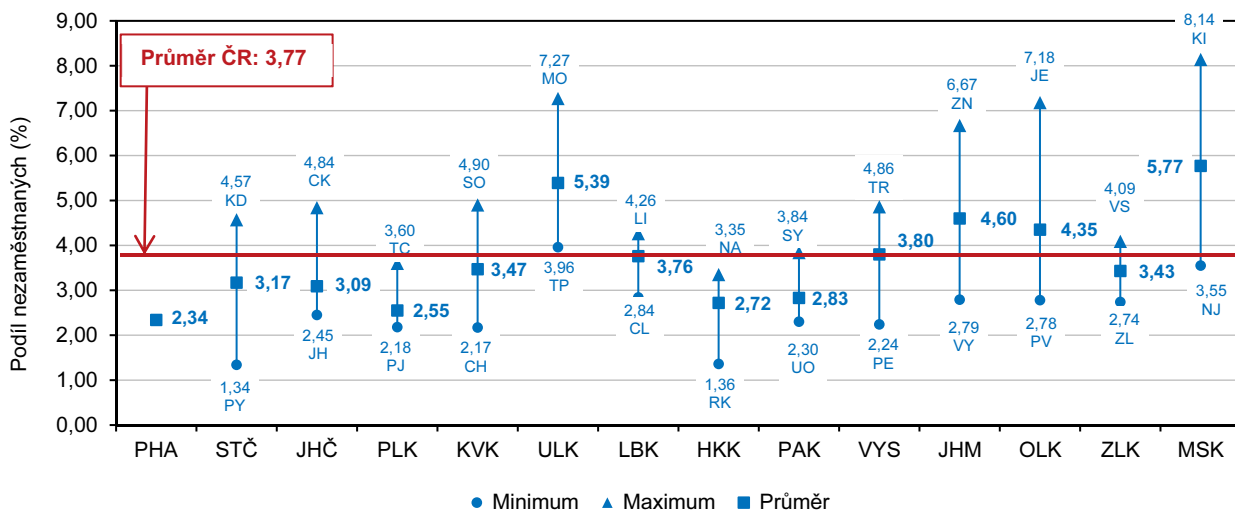

Podíl nezaměstnaných osob na populaci v produktivním věku byl nejnižší za 10 let.

Nezaměstnanost vyjádřená podílem dosažitelných uchazečů ve věku 15–64 let na populaci ve stejné věkové kategorii (k 31. 12.) se v roce 2017 meziročně snížila ve všech krajích České republiky, nejvýrazněji v Ústeckém kraji (o 2,39 p. b.). V České republice se podíl nezaměstnaných ve srovnání s rokem 2016 snížil o 1,42 p. b. na 3,77 %. Nejnižší nezaměstnanost vykázalo Hlavní město Praha (2,34 %), nejvyšší Moravskoslezský kraj (5,77 %). Hodnota za Liberecký kraj (3,76 %, meziročně o 1,41 p. b. méně) byla šestá nejvyšší. V horizontu posledních deseti let je uvedený podíl nezaměstnaných jednoznačně nejnižší, nejvyšší hodnoty ukazatel v období 2008–2017 nabyl v roce 2013 (8,46 %).

Graf 2.8 Rozptyl podílu nezaměstnaných v okresech podle krajů k 31. 12. 2017

Pramen: MPSV

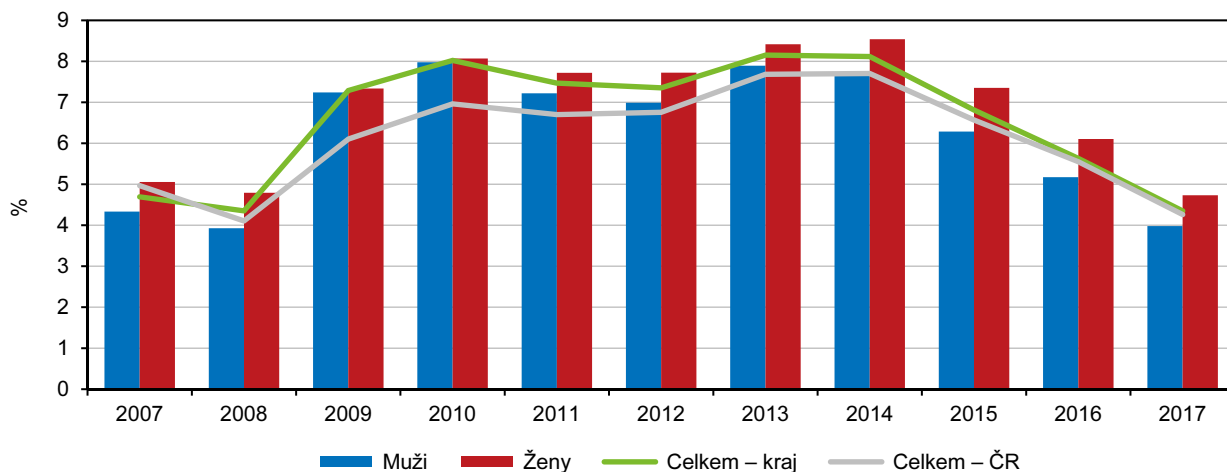

Tento podíl poklesl u mužů i u žen.

Obdobný vývoj jako celková nezaměstnanost vykázal také podíl nezaměstnaných v případě mužů i žen. K 31. 12. 2017 dosáhl podíl nezaměstnaných mužů 3,54 % (meziročně o 1,30 p. b. méně) a žen 4,00 % (meziročně o 1,52 p. b. méně). Z mezikrajského srovnání byl uvedený podíl mužů sedmý nejvyšší, podíl žen pak pátý nejvyšší. Nejnižší hodnoty nezaměstnanost u mužů i žen nabyla v Hlavním městě Praze (2,21 %, resp. 2,47 %). Nejvyšší podíl pak na straně mužů vykázal Moravskoslezský (6,01 %) a na straně žen Ústecký kraj (5,83 %).

Graf 2.9 Podíl nezaměstnaných osob* v Libereckém kraji a ČR (roční průměr)

Pramen: MPSV

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Mezi nezaměstnanými je nejvíce osob se středním vzděláním bez maturity, tento podíl je však nižší než v minulých letech.

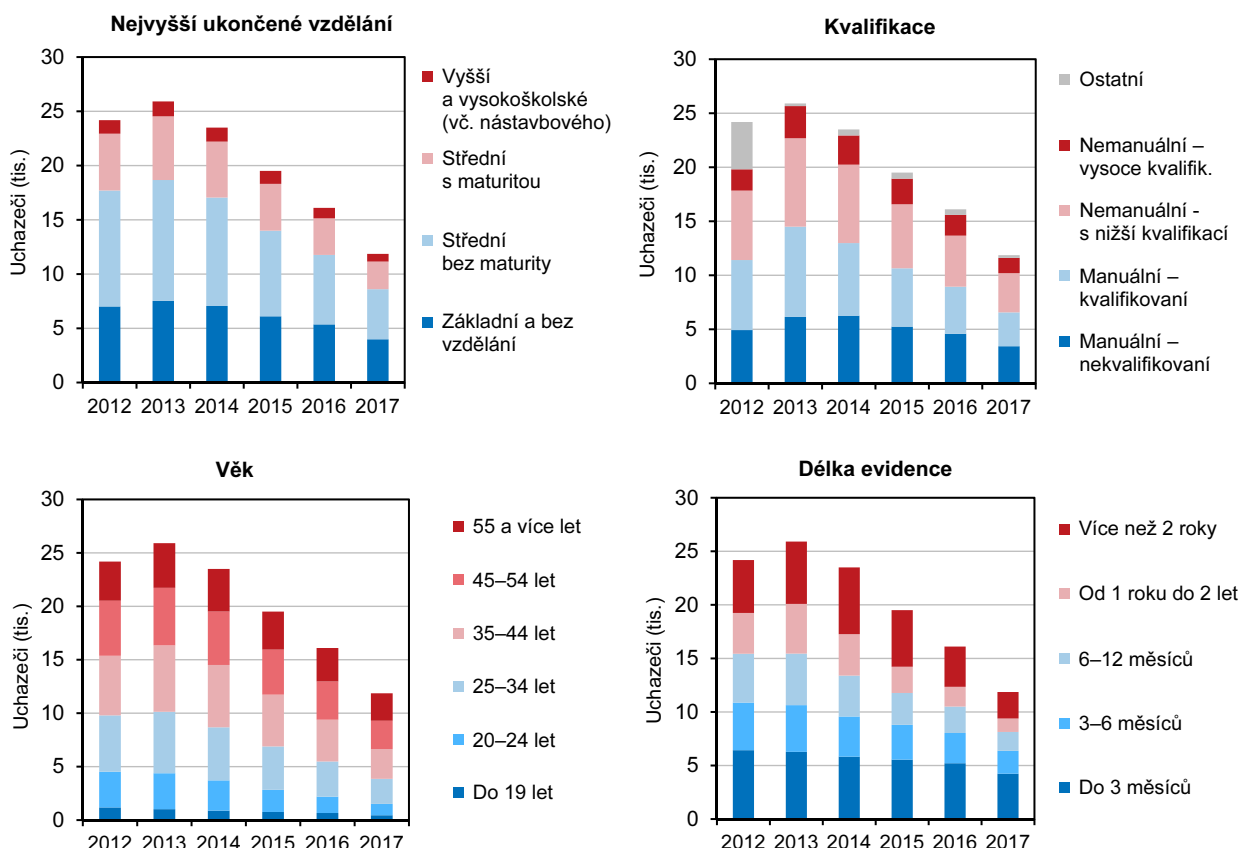
Z hlediska vzdělání převažovaly k 31. 12. 2017 mezi uchazeči osoby se středním vzděláním bez maturity (39,0 % všech uchazečů), 33,6 % nezaměstnaných mělo základní nebo žádné vzdělání a 22,0 % střední vzdělání s maturitou (vč. vyššího odborného). Zastoupení uchazečů s akademickým titulem ke konci prosince 2017 dosáhlo 5,4 %. V meziročním srovnání byl ve struktuře uchazečů zaznamenán vyšší podíl uchazečů v kategorii středního vzdělání s maturitou a uchazečů se základním vzděláním a bez vzdělání (shodně o 0,3 p. b.), a o 0,1 p. b. vzrostl podíl vysokoškolsky vzdělaných uchazečů. Naopak zastoupení uchazečů se středním vzděláním bez maturity o 0,8 p. b. pokleslo.

Nejvíce ubylo nezaměstnaných osob od 15 do 24 let.

Meziroční pokles uchazečů byl zaznamenán také v rámci sledovaných věkových kategorií. Nejvýrazněji ubylo mladých uchazečů ve věku 15–24 let (o 30,8 % na 1 515 osob), nejméně pak nezaměstnaných ve věku 55 a více let (o 18,1 % na 2 564 osob). Téměř čtvrtinu uchazečů však nadále tvořily osoby ve věku 35–44 let, podíl 15–24letých dosáhl 12,8 % a osoby nad 55 let měly mezi uchazeči 21,6% zastoupení. V porovnání se strukturou v roce 2016 je patrné snížení podílu uchazečů ve věkových skupinách 15–44 let (o 2,4 p. b.), a to v neprospěch uchazečů ve věku 45–54 let (nárůst podílu o 0,2 p. b.) a 55 a více let (nárůst podílu o 2,2 p. b.).

Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

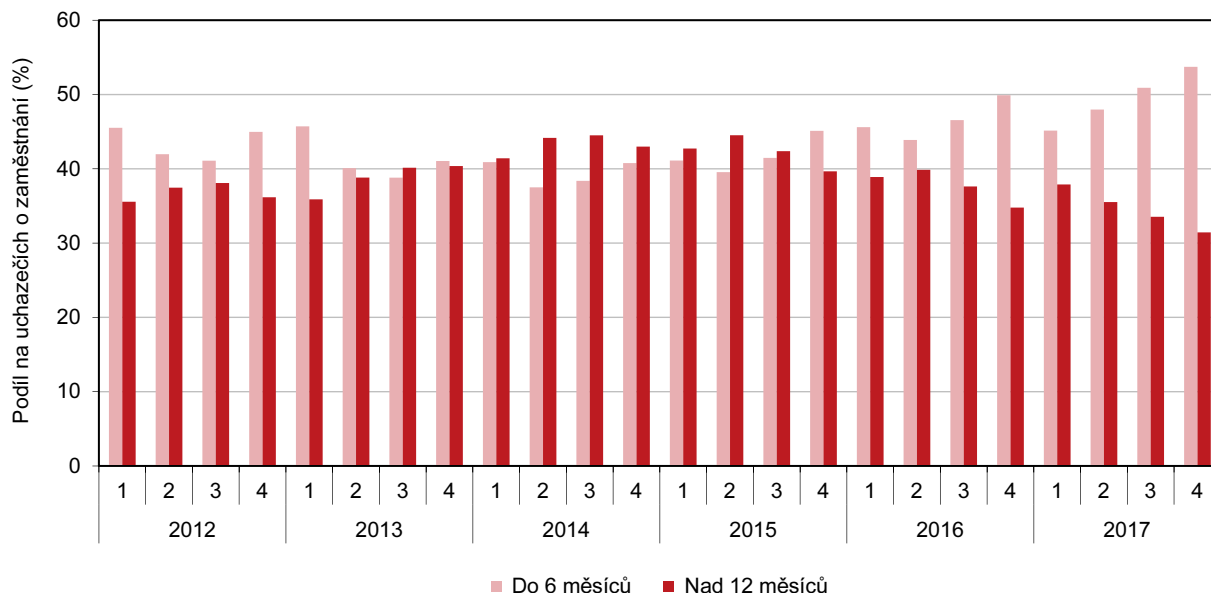
Nejvíce uchazečů o zaměstnání má nízkou nebo žádnou kvalifikaci, také jejich podíl však klesá.

Z hlediska kvalifikace mezi uchazeči o zaměstnání poměrně vysoké zastoupení měli nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací (30,6 %), a to společně s nekvalifikovanými manuálně pracujícími (29,0 %). Převahu prvně jmenovaných uchazečů je možné sledovat až v posledních čtyřech letech, v období hospodářské recese (2008–2013) naopak dominovali manuálně pracující uchazeči s kvalifikací, což byl bezesporu

důsledek propouštění v rámci průmyslových společností. V návaznosti na celkové snížení počtu uchazečů o zaměstnání a zvýšení počtu volných pracovních míst se však v letech 2016 a 2017 meziročně snížily počty nezaměstnaných i ve všech kvalifikačních kategoriích.

Graf 2.11 Krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní ke konci čtvrtletí v Libereckém kraji

Pramen: MPSV

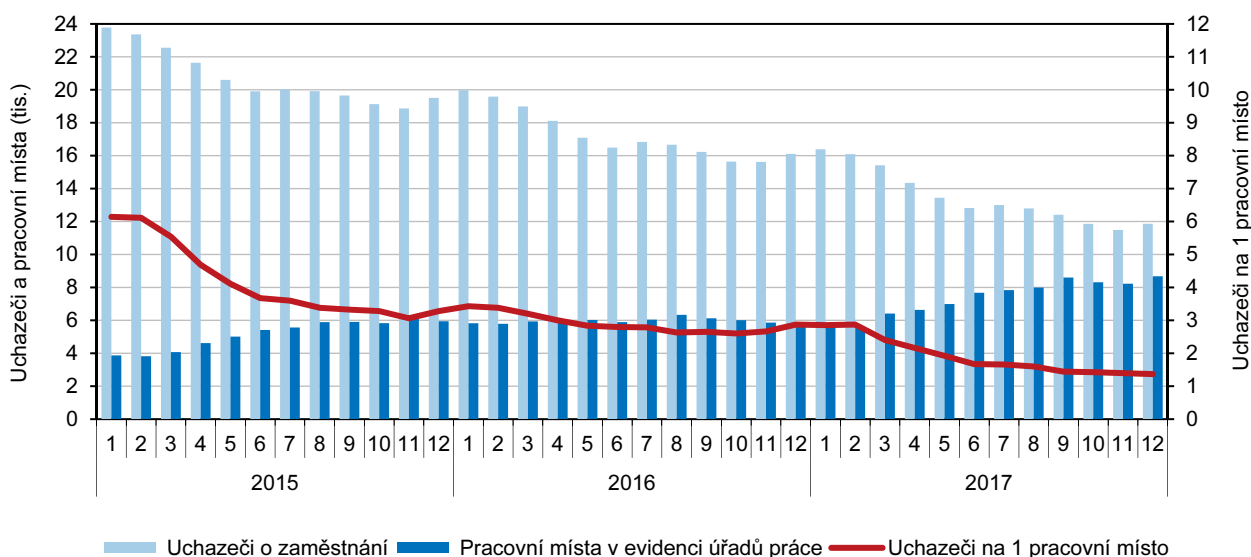

Nejvýrazněji ubylo dlouhodobě nezaměstnaných osob.

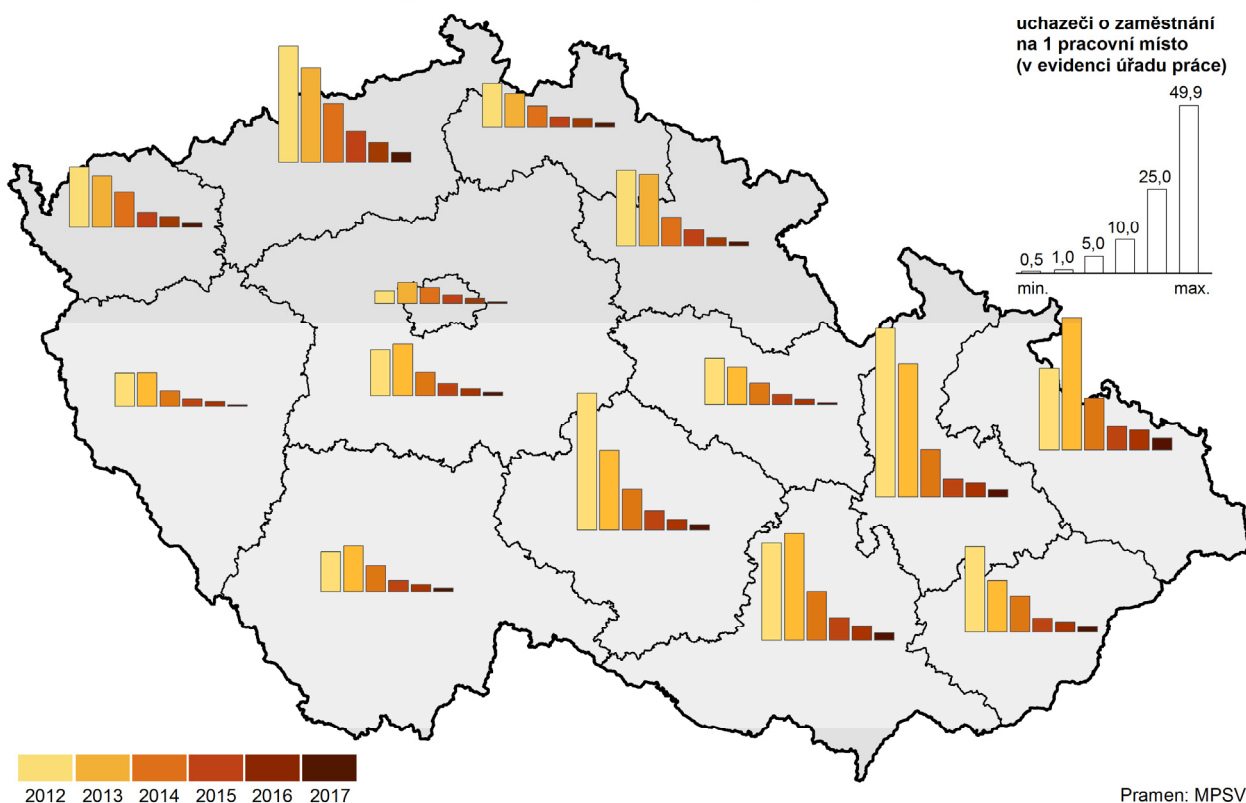
Nejvíce uchazečů bylo ke konci roku 2017 v evidenci úřadů práce do 3 měsíců (4 233 osob, tj. 35,7 %). Druhou nejpočetnější skupinou byli uchazeči evidovaní déle než 2 roky (2 472 osob, tj. 20,8 %). Příznivá situace na trhu práce i v tomto případě způsobila pokles počtu nezaměstnaných ve všech kategoriích uchazečů podle jejich délky evidence. Nejvýraznější úbytek zaznamenali právě dlouhodobě nezaměstnaní. Počet uchazečů evidovaných 12 až 24 měsíců meziročně poklesl o 31,8 %, nezaměstnaných registrovaných déle než 24 měsíců pak bylo o 34,2 % méně.

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Libereckém kraji (stav ke konci měsíce)

Pramen: MPSV

Uchazeči o zaměstnání na pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2012 až 2017 (stav k 31. 12.)

Průměrná měsíční podpora činila 6 846 Kč.

S délkou evidence uchazečů o zaměstnání souvisí také nárok na podporu v nezaměstnanosti, kterou pobíralo 3 745 uchazečů, tedy 31,6 % všech evidovaných nezaměstnaných (meziročně o 4,4 p. b. více). Průměrná měsíční podpora v Libereckém kraji v roce 2017 činila 6 846 Kč, tedy meziročně vzrostla o 529 Kč.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)

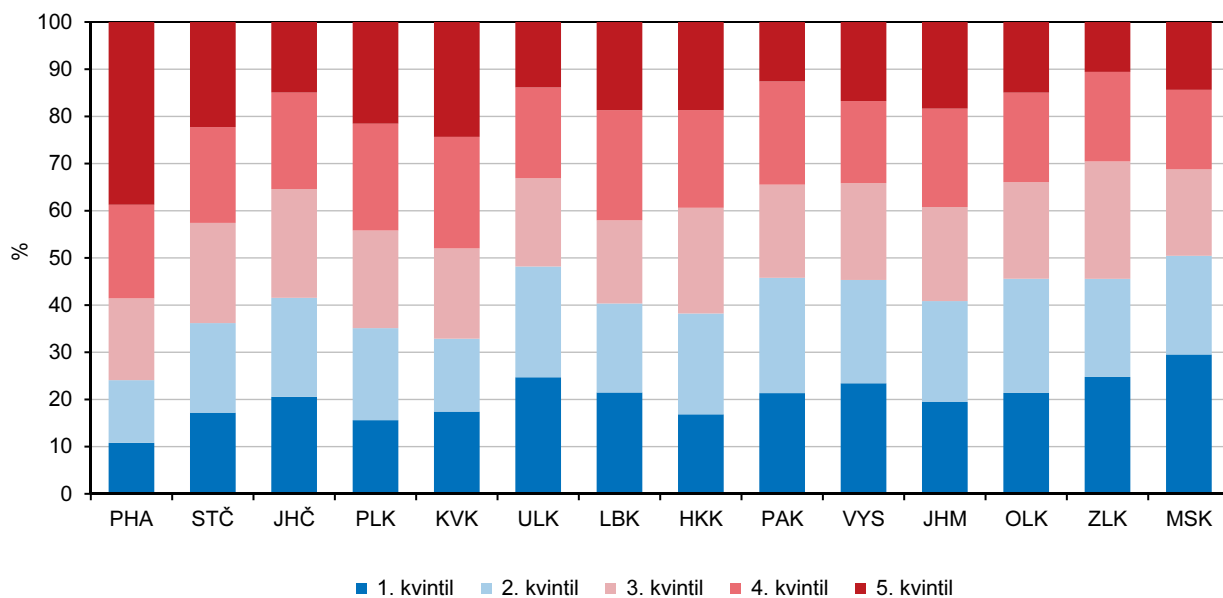
Částka ČDDD v kraji vzrostla nejvíce v republice.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu a úspory. Udává se v běžných cenách a dlouhodobě narůstá. V souvislosti s ekonomickým poklesem a růstem nezaměstnanosti se však v roce 2009 růst ČDDD zpomalil a v průběhu let 2010–2013 všechny kraje České republiky zaznamenaly minimálně jednu jeho meziroční pokles. V Libereckém kraji zaznamenala hodnota meziroční pokles v roce 2011 (o 1,6 %). Od roku 2014 ČDDD opět ve všech krajích vzrůstá. V roce 2016 činil jeho meziroční nárůst v Libereckém kraji 6,9 % a byl v mezikrajském srovnání nejvyšší. Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností dosáhla v roce 2016 v Libereckém kraji 93,0 mld. Kč. Podíl Libereckého kraje na republikovém čistém disponibilním důchodu domácností v uvedeném roce činil 4,0 % a byl tak po Karlovarském kraji (2,6 %) druhý nejnižší. Naopak nejvyšší podíl byl vykázan v Hlavním městě Praze (15,7 %) a Středočeském kraji (13,2 %).

Graf 2.13 Podíl domácností v krajích podle kvintilového rozdělení domácností ČR na základě čistého peněžního příjmu v roce 2016

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky 2017)

Rozdělení domácností v celé ČR	1. kvintil: 20 % domácností s nejnižšími příjmy	2. kvintil: druhých 20 % domácností	3. kvintil: třetích 20 % domácností	4. kvintil: čtvrtých 20 % domácností	5. kvintil: 20 % domácností s nejvyššími příjmy
Počet domácností v ČR	874 514	874 857	874 399	874 270	874 217
Horní hranice čistého peněžního příjmu na osobu v ČR (Kč)	122 676	146 358	175 370	230 103	x

Částka po přepočtu na jednoho obyvatele byla v republikovém srovnání sedmá nejvyšší.

Čistý disponibilní důchod domácností po přepočtu na 1 obyvatele Libereckého kraje v roce 2016 dosáhl 211 250 Kč, a ačkoliv to byla v dlouhodobém porovnání maximální hodnota, pohybovala se o 9 220 Kč (4,2 %) pod republikovým průměrem (220 470 Kč na 1 obyvatele). V mezikrajském srovnání byla tato hodnota sedmá nejvyšší. Nejvyšší hodnota byla tradičně vykázána v Hlavním městě Praze (286 540 Kč na 1 obyvatele) a Středočeském kraji (230 347 Kč na 1 obyvatele). V Ústeckém kraji, který se umístil na posledním místě pomyslného žebříčku, čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele dosáhl pouze 193 141 Kč.

Příjmy a životní podmínky domácností

V Libereckém kraji hospodaří domácnosti s průměrně 2,4 členy.

Podle výsledků výběrového šetření ČSÚ v domácnostech „Životní podmínky 2017“ hospodařilo v roce 2017 v Libereckém kraji 180 765 domácností (tj. 4,1 % republikového úhrnu 4 372 257 domácností) s průměrným počtem 2,40 členů.

Celkové čisté příjmy na osobu meziročně vzrostly o 1,9 %.

Celkové čisté příjmy na osobu (sledováno za rok 2016) meziročně vzrostly o 3 263 Kč (1,9 %) na 172 783 Kč (tj. o 5 252 Kč méně než republikový průměr). Nárůst čistých peněžních příjmů na osobu představoval 2 738 Kč (1,7 %) a činily 166 603 Kč (o 5 570 Kč méně než republikový průměr). V rámci mezikrajského srovnání byly uvedené hodnoty příjmů libereckých domácností 7. nejnižší. Nejvyšší částky těchto ukazatelů byly vykázány v Hlavním městě Praze (222 734 Kč celkové čisté příjmy, 215 976 Kč čisté peněžní příjmy), nejnižší v Ústeckém kraji (154 733 Kč, resp. 150 444 Kč).

Struktura hrubých měsíčních příjmů se dlouhodobě nemění.

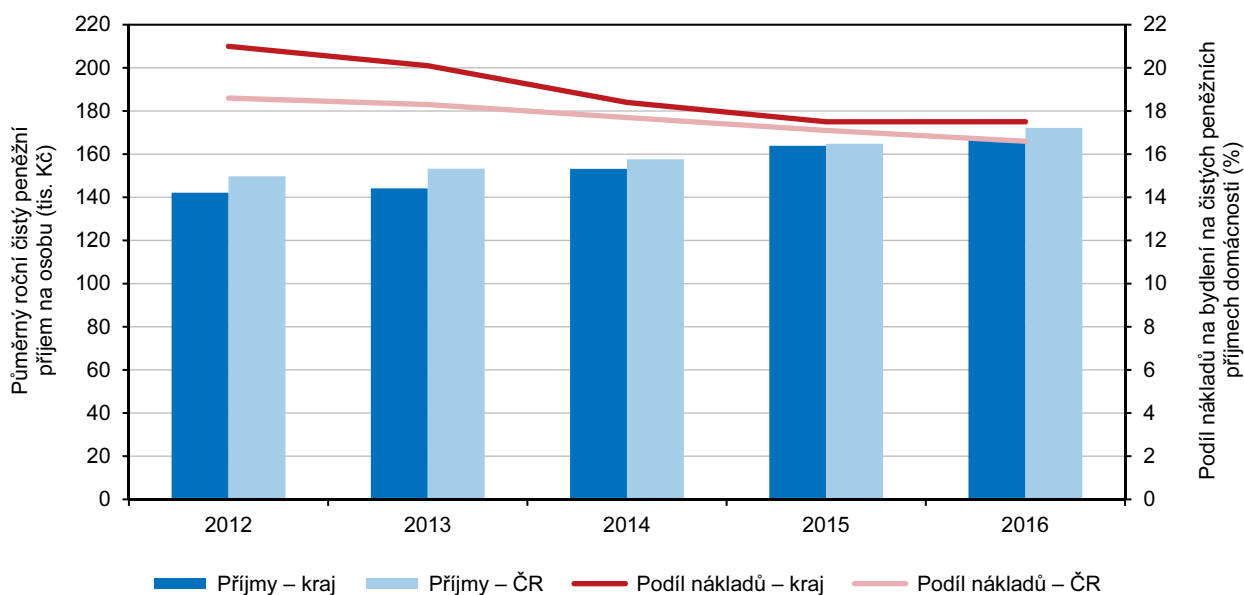
Hrubé peněžní příjmy domácností v Libereckém kraji představovaly v roce 2016 částku 194 394 Kč (meziroční nárůst o 3 579 Kč, tj. o 1,9 %) a jejich struktura se dlouhodobě nemění. Největší položkou byly příjmy ze závislé činnosti (62,2 %), 23,6 % představovaly sociální příjmy, 12,0 % příjmy z podnikání. Do kategorie ostatních příjmů připadlo 2,2 % hrubých peněžních příjmů. Podle velikosti čistého měsíčního příjmu na osobu náleželo 25,7 % domácností v Libereckém kraji do skupiny s příjmem 12 001 až 15 000 Kč. Druhé nejvyšší zastoupení měly domácnosti v příjmové skupině s 15 001 až 20 000 Kč (21,4 %), nejnižší příjmy do 6 000 Kč vykázalo 2,6 % domácností. S výjimkou Hlavního města Prahy se v kategorii 12 001–15 000 Kč pohybují domácnosti ve všech zbývajících krajích. Nejnižší podíl vykázal Moravskoslezský kraj (22,6 %), nejvyšší Zlínský kraj (28,7 %). Téměř 24 % pražských domácností hospodařilo s příjmem na osobu ve výši 20 001 Kč až 30 000 Kč.

Více než polovina domácností bydlí v rodinných domech.

Více než polovina domácností v Libereckém kraji bydlela v rodinném domě (50,7 %), v bytovém domě pak žilo 47,4 % domácností. Nejčastějším důvodem užívání bytu bylo bydlení ve vlastním domě (47,0 % domácností), byty v osobním vlastnictví vlastnilo 21,5 % domácností. Formu pronájmu zvolilo 21,3 % domácností, v družstevním bytě žilo 5,4 % domácností.

Graf 2.14 Příjmy domácností a náklady na bydlení v Libereckém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Nejvíce domácností platí za elektřinu, nájemné a plyn.

Měsíční náklady na bydlení za rok 2017 v Libereckém kraji činily 5 845 Kč (meziroční pokles o 132 Kč) a představovaly 17,5 % čistých peněžních příjmů domácností. Největší zátěží pro domácnosti byla elektřina – měsíčně za ni zaplatili 1 660 Kč, tj. 28,4 % celkových nákladů. Druhou nejvyšší položkou bylo nájemné (1 207 Kč, 20,7 %). Na plyn z dálkového zdroje připadlo 13,8 % výloh na bydlení, více než jedna desetina na vodné a stočné teplo (10,9 %) a na teplou vodu (10,7 %).

V Libereckém kraji je 3. nejvyšší cena za náklady na bydlení mezi kraji.

Nejvyšší měsíční částku na bydlení mezi kraji vydávaly domácnosti v Hlavním městě Praze (7 313 Kč), nejnižší v Kraji Vysočina (4 717 Kč). Liberecké domácnosti mají 3. „nejdražší bydlení“. V pěti krajích (Hlavní město Praha, Ústecký, Liberecký, Moravskoslezský a Jihomoravský) náklady na bydlení překročily republikovou úroveň 5 626 Kč. Jednu pětinu čistých peněžních příjmů „pohltily“ náklady na bydlení

v Ústeckém kraji, na druhé straně v Olomouckém kraji z příjmů na tuto položku připadlo 13,6 % příjmů. V Hlavním městě Praze jako v jediném kraji nejvíce nákladů na bydlení připadlo na nájemné a úhradu nákladů na byt (36,0 %). Ve zbývajících krajích byly převažující položkou výdaje na elektřinu. Zatímco tedy v Hlavním městě Praze podíl na čistých peněžních příjmech dosáhl 18,8 %, v Kraji Vysočina to bylo 33,6 %.

S rostoucími příjmy se stává úhrada nákladů bydlení pro rodiny menší zátěží.

S rostoucími příjmy se zlepšil také subjektivní pohled domácností na náklady na bydlení. Meziročně o 2,2 p. b. na 22,2 % poklesl podíl domácností, pro které byly výdaje velkou zátěží. Na 12,0 % (tzn. o 2,3 p. b. více než v roce 2016) vzrostl podíl domácností, pro které úhrada nebyla vůbec žádnou zátěží.

Podíl domácností, které se svými příjmy vycházejí s obtížemi, poklesl pod 20 %.

Další otázky v šetření byly zaměřeny na to, jakým způsobem domácnosti vycházely se svými příjmy, co si nemohly dovolit a jak se potýkají s půjčkami. V roce 2016 s velkými obtížemi nebo s obtížemi vycházelo se svými příjmy 21,5 % domácností, v roce 2017 19,1 %. Meziročně se však snížil podíl domácností, které s příjmy hospodařily velmi snadno, a to o 0,9 p. b. na 2,3 %. Pro 35,5 % domácností bylo problematické zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 10 200 Kč, 26,7 % domácností si nemohlo ročně dopřát týdenní dovolenou mimo domov. Jedna desetina domácností uvedla, že si nemohly dovolit jíst obden maso, pro 5,2 % domácností byl problém vytápět byt.

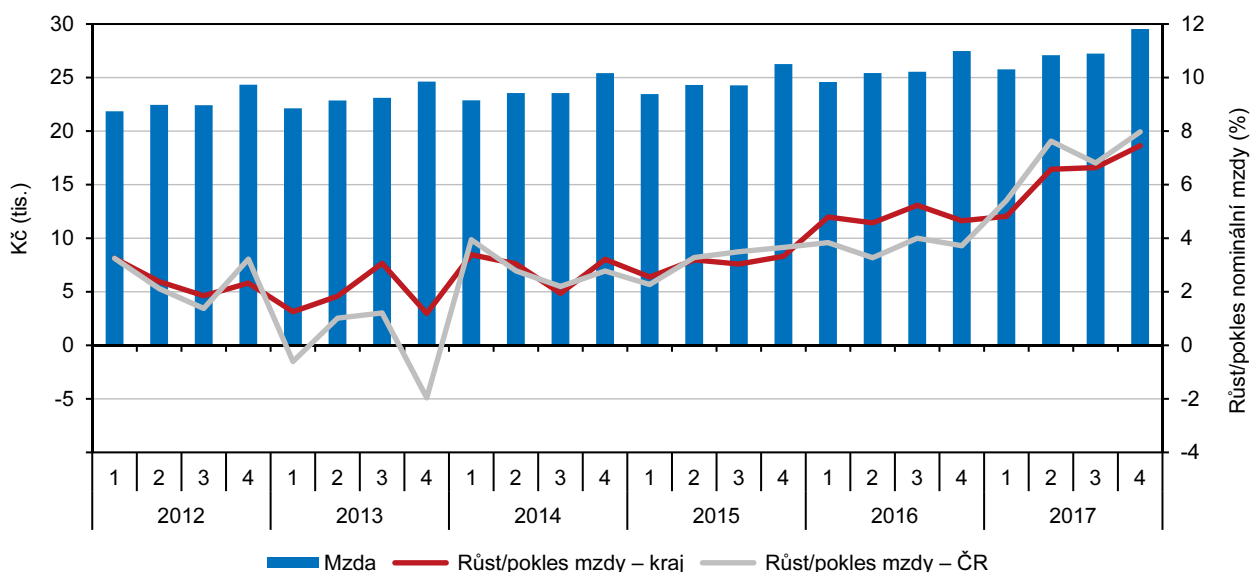
Průměrná hrubá měsíční mzdy

Průměrná mzda mužů roste více než průměrná mzda žen.

Podle výsledků strukturálního šetření mezd zaměstnanců dosáhla průměrná mzda v roce 2017 v Libereckém kraji částky 29 121 Kč. Zatímco mzda mužů se pohybovala výrazně nad tímto průměrem (31 984 Kč), výdělek žen průměru nedosahoval (25 701 Kč). Meziročně se pak průměrná mzda v našem kraji navýšila o 1 995 Kč (7,4 %) s tím, že výraznější nárůst zaznamenala mzda mužů (o 2 243 Kč, tj. o 7,5 %). Příjem žen ve srovnání s rokem 2016 vzrostl o 1 655 Kč, tedy o 6,9 %. V rámci srovnatelné časové řady (tj. od roku 2012) se navíc průměrná mzda celkem i v případě obou pohlaví navyšuje každoročně.

Graf 2.15 Průměrná hrubá měsíční mzda^{*)} a její meziroční změny podle čtvrtletí v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2017 předběžné údaje

Liberecký kraj v průměrné mzdě u mužů, žen i celkem drží pátou nejvyšší příčku mezi kraji.

V porovnání s ostatními regiony České republiky byla jak celková průměrná mzda, tak průměrná mzda obou pohlaví vždy pátou nejvyšší. Pomyslné první místo mezikrajského žebříčku ve všech případech a s výrazným odstupem od ostatních krajů obsadilo Hlavní město Praha – krajský průměr činil 39 782 Kč, muži pobírali v průměru 44 473 Kč a ženy 34 304 Kč. Nejnižší celkový výdělek a výdělek mužů vykázal Karlovarský kraj (26 999 Kč, resp. 29 452 Kč), v případě žen byla nejnižší mzda vyplácena ve Zlínském kraji (23 900 Kč). Také všechny ostatní kraje zaznamenaly meziročně vyšší průměrné mzdy. Nejpomaleji rostla celková mzda v Jihočeském kraji (o 5,9 %), nejrychleji v Plzeňském kraji (o 8,9 %). Našemu kraji příslušela šestá nejvyšší pozice. Výdělek mužů se nejméně navýšil ve Zlínském kraji (o 5,4 %), naopak v krajích Karlovarském a Plzeňském činil nárůst 8,3 %. Výdělek žen zaznamenal nejnižší nárůst v Královéhradeckém kraji (o 6,4 %), opačně tomu bylo v kraji Plzeňském (9,6 %).

V Libereckém kraji je ve mzdách nejnižší podíl základní složky, ale zato nejvyšší podíl prémie a odměn.

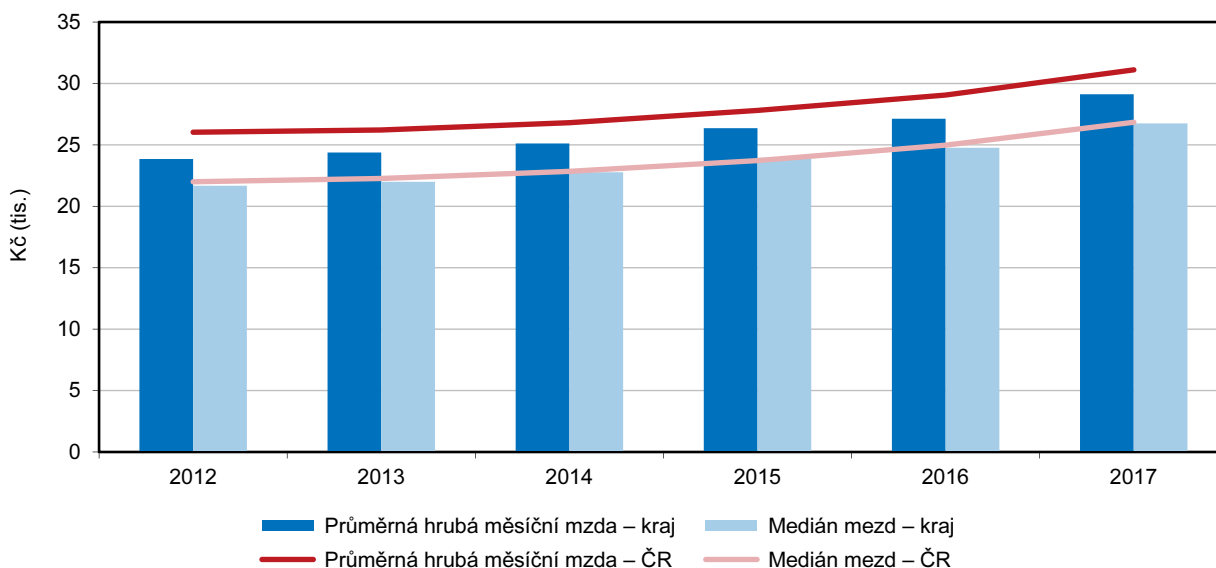
Z výše uvedené průměrné mzdy v Libereckém kraji připadlo na základní složku 65,7 %, prémie a odměny tvořily 17,0 %, náhrady mzdy 10,5 % a zbývajících 6,8 % představovaly příplatky za práci přesčas, pohotovost a ostatní příplatky. V porovnání se strukturou mzdy v roce 2016 došlo k mírnému poklesu podílu základní složky mzdy (o 1,2 p. b.) a zvýšení podílu prémie a odměn (o 1,9 p. b.). Ve struktuře průměrné měsíční mzdy mezi kraji byl podíl základní složky mzdy v Libereckém kraji mezi kraji nejnižší, nejvyšší podíl byl zaznamenán v Jihomoravském kraji (69,8 %). Naopak podíl prémie a odměn byl nejvyšší v našem kraji, naopak v Karlovarském kraji činila tato složka mzdy 14,3 %.

Meziročně mzda vzrostla pracovníkům ve všech třídách zaměstnání.

Neméně důležitým výsledkem strukturálního šetření mezd je také jejich třídění podle klasifikace zaměstnání. V roce 2017 dosáhl rozdíl mezi průměrnou mzdou řídicích pracovníků (62 050 Kč) a výdělkem pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (20 029 Kč) v Libereckém kraji částky 42 021 Kč. Rozdíl výše mezd v kraji mezi nejlépe a nejhůře odměňovanými kategoriemi zaměstnání se navíc od roku 2012 zvýšil o více než 6 tis. Kč (tj. v roce 2012 byla mzda řídicích pracovníků vyšší o 35 667 Kč). Meziročně si pak polepšili zaměstnanci všech tříd zaměstnání. Absolutně i relativně nejvíce mzda vzrostla řídicím pracovníkům (o 7 649 Kč, tj. o 14,1 %).

Graf 2.16 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd v Libereckém kraji a ČR

Pramen: MPSV, MF

Liberecký kraj má druhé nejvyšší průměrné mzdy pomocných a nekvalifikovaných pracovníků.

Nejvýraznější mzdová diference mezi kraji České republiky byla v rámci jedné kategorie zaměstnání v roce 2017 patrná u mezd řídicích pracovníků. Zaměstnanci zařazení do této třídy v Hlavním městě Praze pobírali měsíčně hrubou mzdu ve výši 84 681 Kč, zatímco zaměstnanci v Karlovarském kraji „pouze“ 47 534 Kč, tedy o 37,1 tis. Kč méně. Průměrné mzdy v Hlavním městě Praze byly navíc v čele pomyslného žebříčku i v případě dalších 4 kategorií zaměstnání. Liberecký kraj se nejlépe umístil s průměrnou mzdou pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, která byla v rámci ostatních regionů druhá nejvyšší a řídicích pracovníků (třetí nejvyšší pozice).

Medián mzdy se meziročně zvýšil o 8,1 % u mužů a 9,0 % u žen.

V rámci strukturálního šetření mezd je však vedle průměrné mzdy zjišťován také mzdový medián. Ten charakterizuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a tím mnohem lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni. Medián mzdy v Libereckém kraji v roce 2017 dosáhl 26 752 Kč (28 690 Kč u mužů a 24 586 Kč u žen). Meziročně se takto vyjádřený výdělek navýšil o 8,0 %, resp. o 8,1 % u mužů a o 9,0 % u žen. Rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem mezd dosáhl 2 369 Kč. Větší diference pak byla patrná mezi průměrem a mediánem mzdy mužů (3 294 Kč) než žen (1 115 Kč).

Nejvyšší medián mezd má Hlavní město Praha, nejnižší Zlínský kraj.

Napříč Českou republikou se mzdový medián pohyboval mezi 24 814 Kč (Zlínský kraj) a 31 878 Kč (Hlavní město Praha). U mediánu mužů i žen bylo opět první místo Hlavní město Praha s 34 722 Kč, resp. 29 648 Kč, poslední v případě mužů Olomoucký kraj s 26 639 Kč a žen Zlínský kraj s 22 091 Kč. Největší rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem mezd byl při srovnání krajů zjištěn v Hlavním městě Praze (7 904 Kč), nejméně se obě hodnoty odlišovaly v Karlovarském kraji (2 167 Kč).

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda dosáhla 27 393 Kč.

Podle podnikového výkaznictví (v těch jednotkách, ve kterých měli zaměstnanci skutečná pracoviště, tzn. nikoli pouze sídla závodů) dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda (dále jen průměrná mzda) v Libereckém kraji v roce 2017 hodnoty 27 393 Kč (přepočteno na plně zaměstnané osoby) a ve srovnání s rokem 2016 vzrostla o 1 858 Kč. Nominální nárůst představoval 7,3 %, reálný vzhledem k 2,5% zvýšení spotřebitelských cen v České republice pak 4,7 %.

Nejvíce mzdy rostly ve Středočeském kraji, nejméně v Moravskoslezském.

Meziroční zlepšení mzdové úrovně bylo vykázáno jak v celé České republice, tak také ve všech zbývajících krajích. V absolutním vyjádření se mzda v České republice meziročně zvýšila o 1 929 Kč. Nejnižší přírůstek ve výši 1 649 Kč si mezi kraji připsal Moravskoslezský kraj, nejvyšší Středočeský kraj (2 152 Kč). Relativní republikový nárůst představoval 7,0 %, reálně se mzda zvýšila o 4,4 %. Mezi kraji se nominální (reálné) zvýšení pohybovalo od 5,7 % (resp. 3,1 %) v Hlavním městě Praze do 8,5 % (5,9 %) v Karlovarském kraji.

Průměrná mzda v Libereckém kraji se pohybuje pod republikovým průměrem, přesto je však 5. nejvyšší.

Průměrná mzda v našem kraji se o 2 111 Kč pohybuje pod republikovým průměrem (29 504 Kč) a mezi kraji je 5. nejvyšší. Více než republikový průměr pobírali zaměstnanci pouze v Hlavním městě Praze (37 288 Kč, meziroční nárůst o 7 784 Kč) a ve Středočeském kraji (29 917 Kč, nárůst o 413 Kč). O 3 921 Kč nižší než průměr za Českou republiku byla nejnižší mzda mezi kraji, která byla vykázána v Karlovarském kraji (25 583 Kč).

Subjekty s pracovištěm v Libereckém kraji zaměstnávaly meziročně o 2,0 % osob více.

Pozitivně se v uplynulém roce v našem kraji vyvíjela také zaměstnanost. Subjekty s pracovištěm v Libereckém kraji zaměstnávaly v přepočtu na plně zaměstnané 145,8 tis. osob, tj. meziročně o 2,9 tis. osob (2,0 %) více. Počet zaměstnaných vzrostl také ve všech zbývajících krajích. Nejvyšší absolutní i relativní přírůstek vykázalo Hlavní město Praha (24,2 tis. osob, 3,1 %) a průměrný evidenční počet

zaměstnanců činil 813,1 tis. osob (tj. jedna pětina republikového úhrnu 3 997,8 tis. zaměstnanců). Nejpomaleji rostl počet zaměstnanců v Plzeňském kraji (+0,1 %).

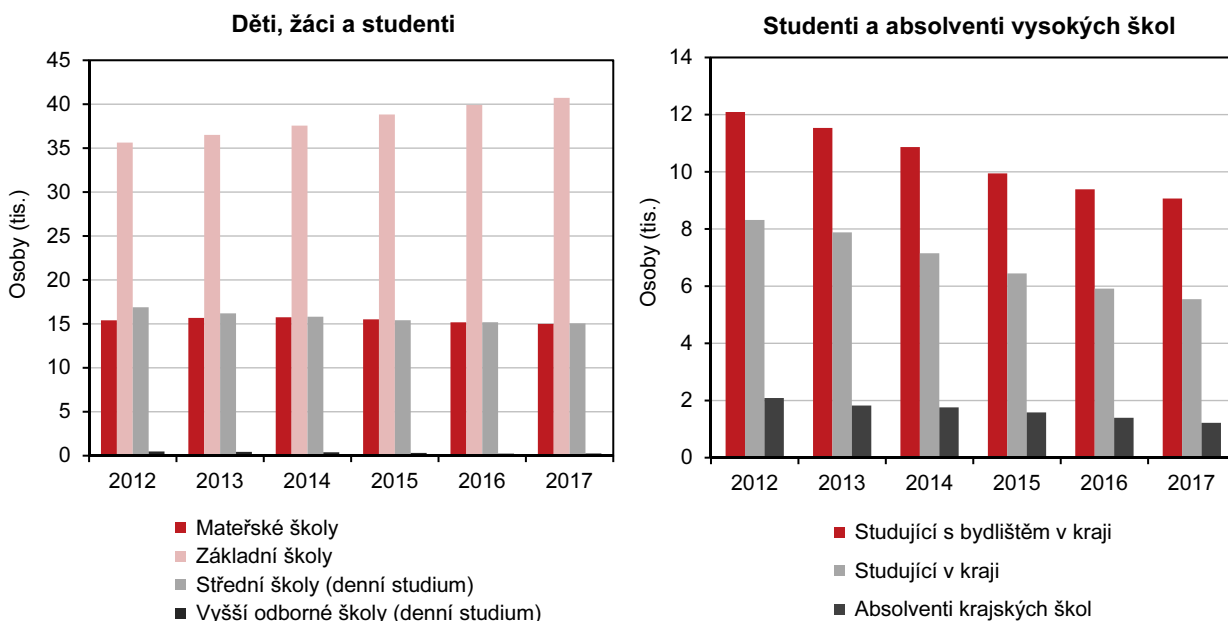
Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách postupně klesá.

Ve školním roce 2017/2018 působí v Libereckém kraji 236 mateřských škol. Počet zařízení zajišťujících předškolní vzdělávání dětí v Libereckém kraji tak oproti roku předchozímu poklesl o dvě zařízení. Počet dětí v mateřských školách klesá již tři roky. V roce 2017/2018 je navštěvuje 14 992 dětí, meziročně o 186 dětí (1,2 %) méně. Téměř 30 % dětí v mateřských školách v kraji bylo pětiletých, 27,9 % čtyřletých a čtvrtině z nich byly 3 roky. Školky však navštěvovalo také 11,4 % dětí, kterým bylo méně než 3 roky, naopak 6,4 % dětí bylo 6 a více let. Nejčastějším zřizovatelem mateřských škol jsou v Libereckém kraji obce (216 škol, tj. 91,5 %), 15 zařízení bylo soukromých, 4 školky založil Liberecký kraj a 1 církevní organizace. V předškolních zařízeních v přepočtu na plně zaměstnané aktuálně pracuje celkem 1 258 učitelů, z toho pouze 2 muži. Ve sledovaném období připadlo na 1 třídu 22,2 dětí (v roce předchozím 22,4 dětí) a na jednoho pedagoga 11,9 dětí (v roce předchozím 12,0 dětí). Zájem o předškolní vzdělávání ve školním roce 2017/2018 reprezentovalo 6 179 podaných žádostí o přijetí do mateřské školy, z toho 21,2 % žádostí však nebylo vyhověno. Do mateřské školy nakonec nenastoupilo 117 dětí, tj. 2,4 % dětí, jejichž rodičům byla žádost o přijetí schválena.

Graf 2.17 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Libereckém kraji

Pramen: MŠMT

Mírně se zvýšil průměrný počet žáků v jedné třídě a na jednoho učitele/učitelku.

Ve školním roce 2017/2018 je počet základních škol o 1 nižší než v přecházejícím roce a v kraji tak základní vzdělání zajišťuje 202 zařízení. Základní školy navštěvuje 40 722 žáků, meziročně o 2,0 % více. Obec je zřizovatelem 185 škol (91,6 %), které navštěvuje 39 153 žáků. Liberecký kraj zřídil 8 škol (684 žáků), 4 soukromé základní školy v kraji navštěvuje 463 žáků. Zřizovatelem 3 zařízení je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (79 žáků) a 2 školy založila církevní organizace (343 žáků). Vyučování na základních školách zajišťuje v přepočtu na plně zaměstnané 2 798 pedagogů (z toho 426 mužů, tj. 15,2 %), tj. o 0,1 % více než v roce předchozím. Na 1 třídu v současné době vychází v průměru 19,7 žáků (v roce minulém 19,6 žáků) a na 1 učitelku/učitele 14,6 žáků

(v minulém školním roce 14,5 žáků). Z dlouhodobého pohledu je patrné, že počet žáků základních škol v našem kraji každoročně roste od školního roku 2011/2012.

V kraji zajišťuje středoškolské vzdělání 49 škol.

Středoškolské vzdělání ve školním roce 2017/2018 v našem kraji poskytuje celkem 49 škol, tedy stejně jako v roce minulém. Počet studentů těchto škol klesá, v příslušném školním roce bylo evidováno 15 462 středoškoláků, což je meziročně o 237 osob (1,5 %) méně. Ve většině případů se jednalo o studenty středních odborných škol s maturitní zkouškou (7 052 osob, tj. 45,6 % všech středoškolských studentů).

Na středních školách kromě studentů denního studia studovalo 420 osob v rámci jiných forem studia.

Většina z výše uvedeného celkového počtu studentů studovala v rámci denního studia (97,3 % všech studentů), zbývajících 420 osob se vzdělávalo v rámci ostatních forem studia. Mezi denními studenty převažovaly z hlediska věku osoby 17leté, resp. osoby narozené v roce 2000 (3 398 studentů, tj. 22,6 % studentů v denní formě studia), následovali šestnáctiletí (3 296 osob, tj. 21,9 %) a osmnáctiletí studenti (2 987 osob, tj. 19,9 %). Denně se však vzdělávalo také 94 studentů 25letých a starších. Ti převažovali mezi studenty ostatních forem studia, a to z 61,7 %. Výuku na středních školách aktuálně zajišťuje 1 422 vyučujících (v přepočtu na plně zaměstnané), což je o 4 osoby (0,3 %) více, než tomu bylo ve školním roce 2016/2017. Necelých 58 % vyučujících představují ženy, 42,5 % muži.

Počet vyšších odborných škol je za posledních sedm let stabilní.

Počet vyšších odborných škol se v Libereckém kraji za posledních sedm let nezměnil a tuto formu vzdělání tak nabízí 6 zařízení. Meziročně se však snížil počet studijních skupin denního studia, a to z 21 na 19 skupin. Ve srovnání se školním rokem 2016/2017 vzrostl celkový počet studentů (o 6,2 %) i počet studentů denní formy vzdělávání (o 6,4 %). V aktuálním školním roce se výuky na vyšších odborných školách účastní 256 studentů, z toho 248 studentů v denním studiu. V předchozích obdobích však studenti v těchto zařízeních ubývali a v desetiletém časovém horizontu je patrný více než 60% pokles zájmu o tuto formu vzdělávání. Pedagogickou činnost na vyšších odborných školách v hodnoceném roce zajišťuje 34 učitelů (přepočteno na plně zaměstnané).

Počet studentů vysokých škol klesá.

Počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v Libereckém kraji i studujících v našem kraji se zvyšoval do školního roku 2010/2011, resp. 2009/2010. V následujících letech již počet vysokoškoláků pravidelně ubývá. Meziroční pokles studujících z našeho kraje v roce 2017/18 dosáhl 3,4 %, počet studujících na jediné vysoké škole v Libereckém kraji se snížil o 6,0 %. Maximální počet vysokoškoláků bydlících v Libereckém kraji tak byl prozatím zaznamenán v roce 2010/11 (12 895 osob), maximální počet studentů studujících v našem regionu pak v roce 2009/10 (10 218 osob). Od roku 2013 každoročně klesá také počet absolventů vysoké školy v kraji. V akademickém roce 2016/2017 tak studium úspěšně ukončilo 1 275 studentů, což je meziročně o 11,9 % méně.

Zdravotnictví

Na 1000 obyvatel v kraji vychází 3,9 lékaře.

V roce 2016 ve státních i nestátních zdravotnických zařízeních Libereckého kraje pracovalo 1 735 lékařů. Na 1 lékaře připadlo v průměru 254 obyvatel (o tři obyvatele více než v roce 2015). Na 1 000 obyvatel v roce 2016 vycházelo 3,9 lékaře. V případě obou ukazatelů Liberecký kraj zaostává za průměry České republiky a mezi kraji mu přísluší až desátá spodní příčka mezikrajského žebříčku.

Obyvatelé Libereckého kraje stráví v nemocnici průměrně 7,7 dne.

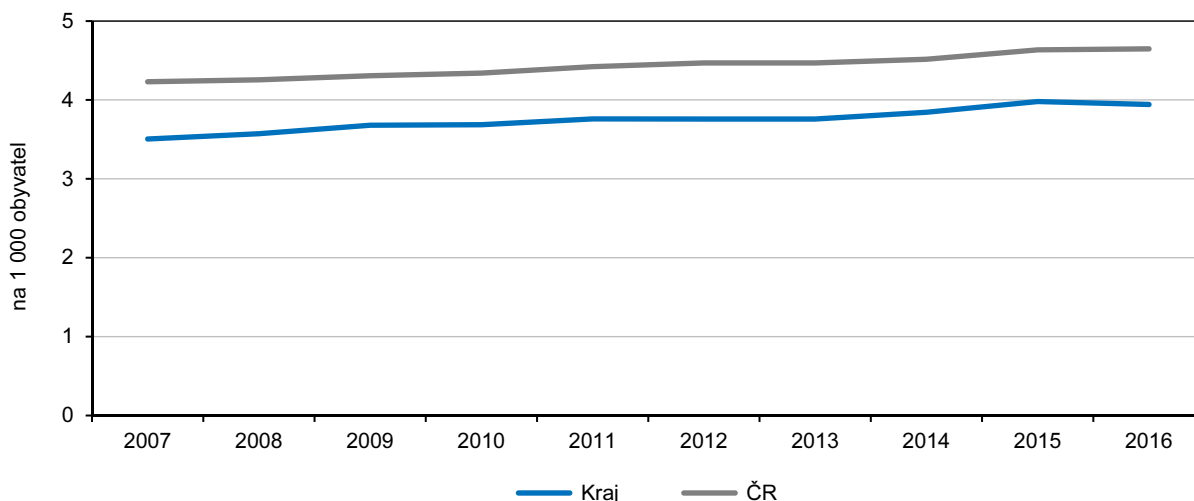
Obyvatelé Libereckého kraje mohli v roce 2016 využít služeb 8 nemocnic, 1 léčebny dlouhodobě nemocných a 4 odborných léčebných ústavů (meziročně o 1 zařízení

více). Počet uvedených zařízení se dlouhodobě víceméně nemění, jejich lůžková kapacita však klesá. V případě nemocničních lůžek (včetně ambulantních) jejich počet poklesl v porovnání s rokem 2010 o 8,7 % na 2 442 lůžek. Zdravotnickou péči v nemocnicích v roce 2016 zajišťovalo 808,1 lékařů (přepočtený stav), tj. o 13,4 % více než v roce 2010. V roce 2015 bylo v nemocnicích Libereckého kraje hospitalizováno 85 829 pacientů (nejméně od roku 2002), oproti roku 2010 to bylo o 2 547 osob (o 2,9 %) méně. V přepočtu na 10 000 obyvatel připadlo 1 954 realizovaných hospitalizací, což Liberecký kraj řadilo na pátou nejnižší pozici mezi kraji. Průměrná délka ošetrovací doby v nemocnici trvala 7,7 dne a využití lůžkového fondu (tj. podíl počtu ošetrovacích dnů a průměrného počtu stanovených lůžek) bylo vyšší než republikový průměr (257,9 dnů) a činilo 268,8 dnů.

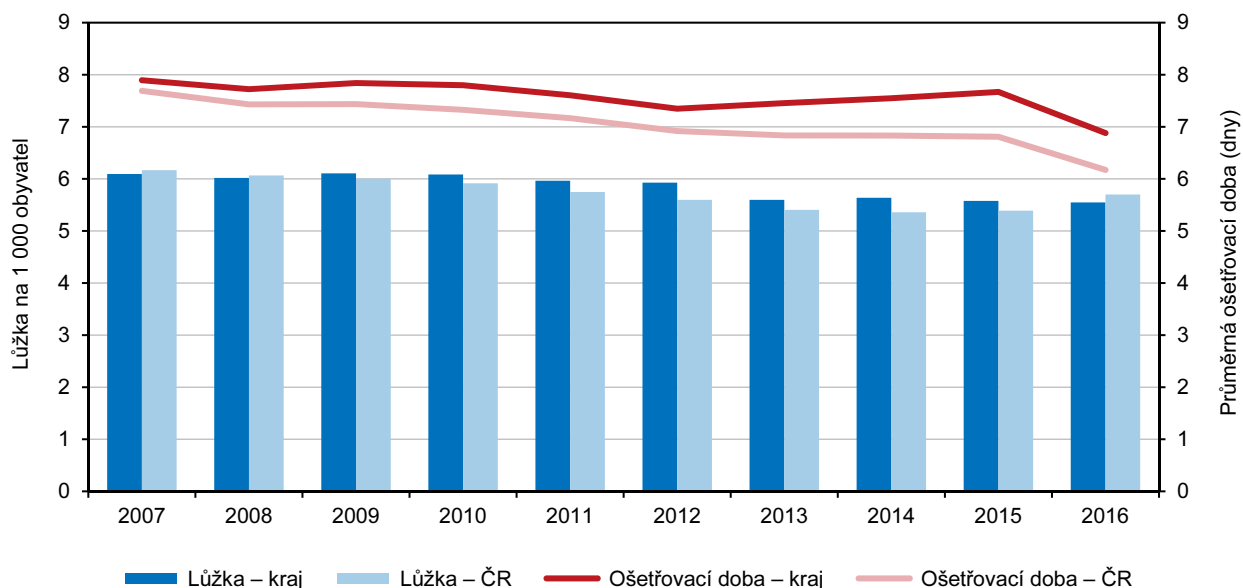
Graf 2.18 Lékaři v Libereckém kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Graf 2.19 Lůžka a ošetrovací doba v nemocnicích v Libereckém kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Dočasná pracovní neschopnost

Průměrný počet nemocensky pojištěných osob meziročně vzrostl.

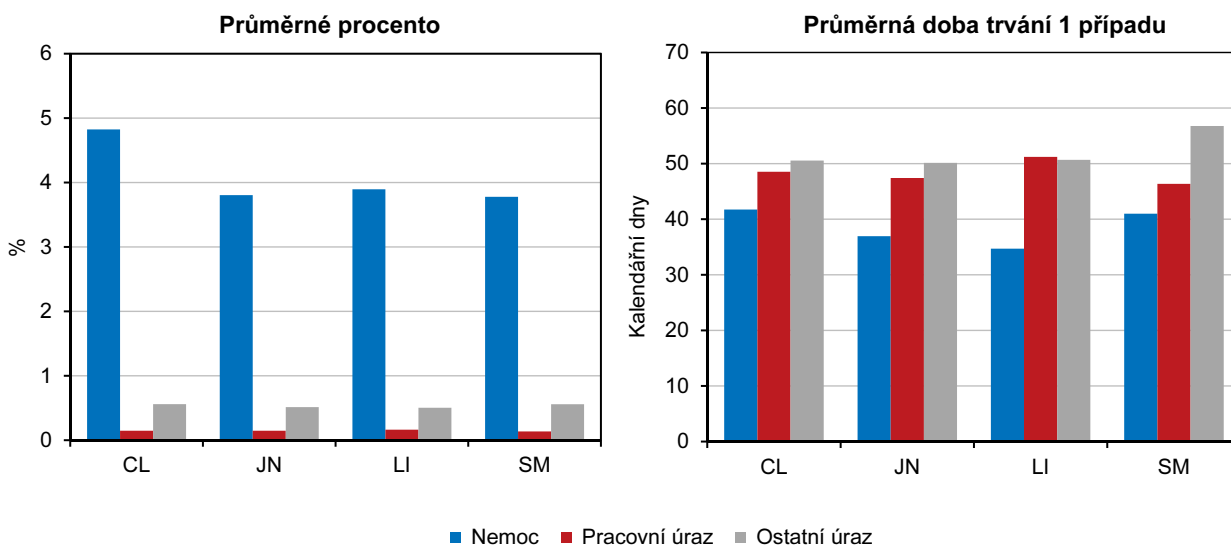
Průměrný počet nemocensky pojištěných osob v Libereckém kraji v roce 2017 meziročně vzrostl o 1,6 % (2 420 osob) na 152 194 osob, přičemž 48,3 % z toho představovaly ženy. Z pohledu okresů Libereckého kraje došlo k poklesu počtu pojištěnců pouze v okrese Liberec (o 262 osob, tj. 0,4 %).

Vzrostl počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti.

Celkový počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti vzrostl v kraji ve srovnání s rokem 2016 o 2 722 událostí (4,2 %) na 67 402 případů. Největší měrou se na uvedeném počtu podílela pracovní neschopnost pro nemoc (59 996 případů, tj. 89,0 %). Dočasná pracovní neschopnost v důsledku pracovního úrazu tvořila 2,6 % a v 8,4 % případů byly příčinou ostatní úrazy.

Graf 2.20 Dočasná pracovní neschopnost v okresech Libereckého kraje v roce 2017

Pramen: ČSSZ

Na 100 pojištěnců v kraji připadlo 44,3 nově hlášených případů pracovní neschopnosti.

Ve sledovaném roce na 100 nemocensky pojištěných osob připadlo 44,3 nově hlášených případů (v roce 2016 to bylo 43,2 případů), tj. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. Na druhé straně žebříčku se s 30,3 případy umístilo Hlavní město Praha. V okresech Česká Lípa a Liberec hodnoty tohoto ukazatele převýšily krajskou hodnotu (47,3 případů, resp. 45,8 případů), v okrese Semily na 100 nemocensky pojištěných připadlo 38,3 případů a v okrese Jablonec nad Nisou 42,5 případů. Na 100 pojištěnců v Libereckém kraji připadlo 39,4 nově hlášených případů pro nemoc, 1,1 případů pro pracovní úraz a 3,7 případů pro ostatní úrazy.

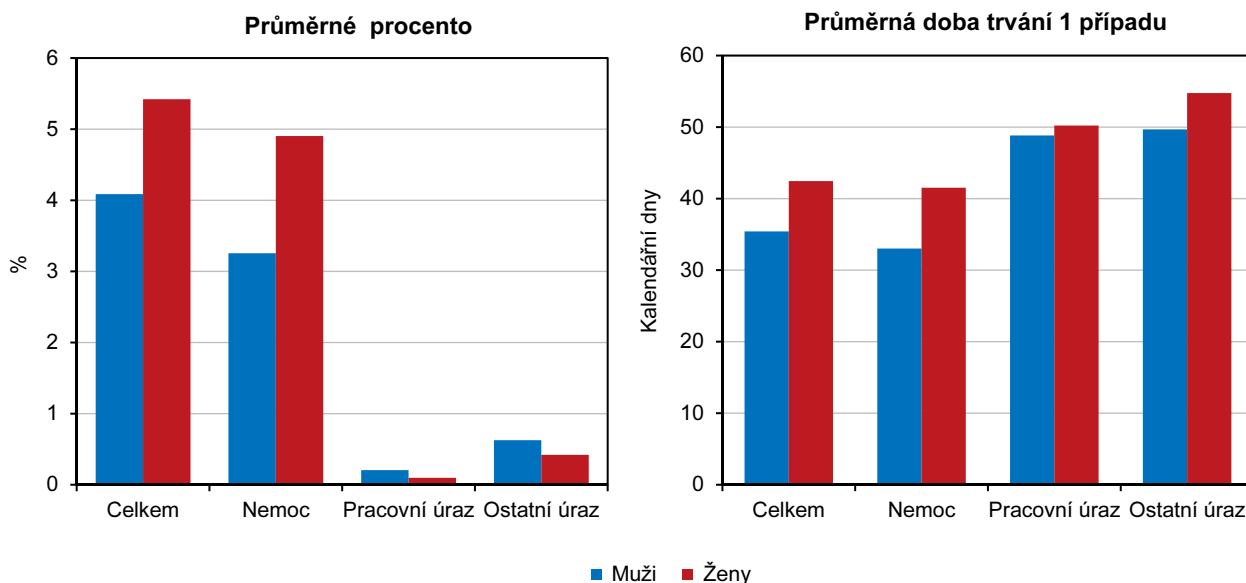
Denně bylo v kraji 7 201 osob práce neschopných.

Denně bylo v roce 2017 v průměru v Libereckém kraji 7 201 osob práce neschopných (tj. o 159 osob více než v roce 2016) – 6 167 osob z důvodu nemoci, 233 osob pro pracovní úraz a 801 osob pro ostatní úrazy. Jeden nově hlášený případ dočasné pracovní neschopnosti v Libereckém kraji v průměru trval 39,00 dnů (o 0,85 dne méně než v předchozím roce) a o 3,57 dne byl nižší než celorepublikový průměr. Nejdéle „marodili“ pojištěnci ve Zlínském kraji (50,28 dne), nejkratší doba byla vykázána v Hlavním městě Praze (38,43 dní). Hodnota za Liberecký kraj byla ve srovnání krajů 2. nejnižší. V okresech Libereckého kraje se průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti pohybovala v intervalu od 36,39 dnů v okrese Liberec do 42,66 dnů v okrese Česká Lípa. Pracovní neschopnost pro nemoc v Libereckém kraji trvala v průměru 37,52 dnů, pro pracovní úraz 49,25 dnů a pro ostatní úrazy 51,52 dnů.

Graf 2.21 Dočasná pracovní neschopnost podle pohlaví v Libereckém kraji v roce 2017

Pramen: ČSSZ

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti vzrostlo na 4,732 %.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti, které udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz, v našem kraji dosáhlo 4,732 % a ve srovnání s rokem 2016 vzrostlo o 0,030 p. b. Republikový průměr ve výši 4,262 % tak hodnota zjištěná v našem kraji převýšila o 0,470 p. b. Vyšší procento dočasné pracovní neschopnosti pak vykázaly ženy (5,421 %) než muži (4,087 %). K meziročnímu snížení hodnoty ukazatele došlo pouze ve 2 krajích, a to v Karlovarském (pokles o 0,048 p. b.) a Plzeňském (méně o 0,021 p. b.). Nejnižší hodnota průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti byla zjištěna Hlavním městem Praze (3,186 %), nejvyšší ve Zlínském kraji (5,173 %). Hodnota za Liberecký kraj byla 5. nejvyšší. V okresech Libereckého kraje se hodnota pohybovala od 4,467 % v okrese Jablonec nad Nisou do 5,532 % v okrese Česká Lípa.

Nemocenské pojištění

Výdaje na dávky nemocenského pojištění se pohybují pod desetiletým maximem z roku 2008.

Nemocenské pojištění slouží k pokrytí ztráty příjmů v krátkodobých sociálních událostech, jako je například dočasná pracovní neschopnost z důvodu nemoci nebo úrazu či karantény, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství, péče o dítě. Výdaje na dávky nemocenského pojištění vyplácené v Libereckém kraji se v poslední dekádě pravidelně navyšovaly až od roku 2013, zatímco do té doby každoročně klesaly. V roce 2017 jejich objem dosáhl 985,2 mil. Kč, což meziročně představuje 7,8% nárůst (tedy navýšení o více než 71 mil. Kč). I přes uvedený nárůst se však stále výrazně pohybují pod desetiletým maximem z roku 2008 (tj. 1 325,4 mil. Kč).

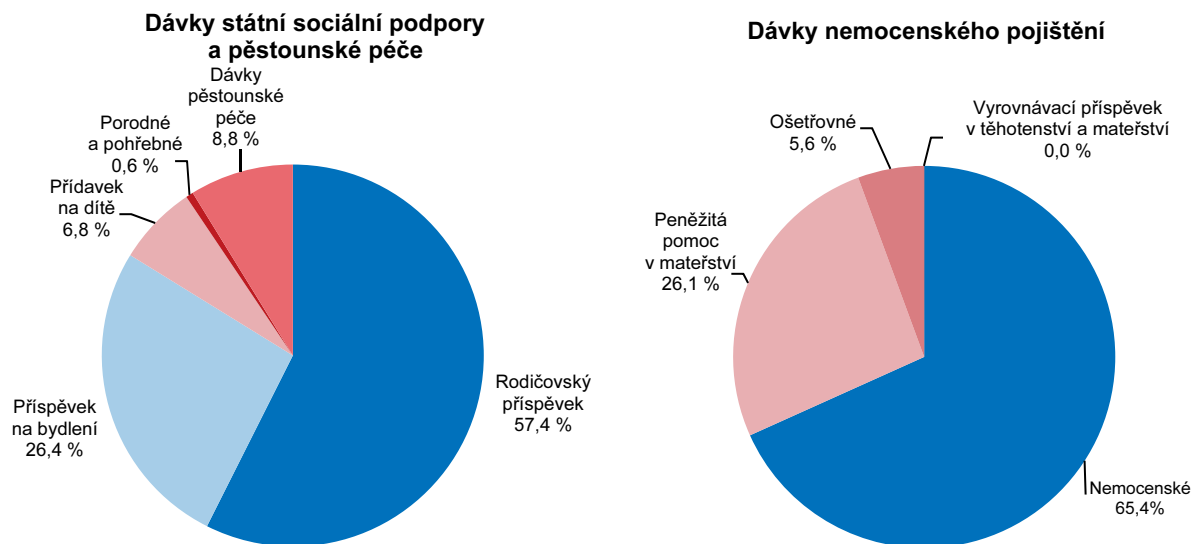
Meziročně se navýšily všechny nemocenské dávky, nejvíce ošetřovné.

Největší část nemocenského pojištění v roce 2017, stejně jako v předchozích letech, připadala na výplatu nemocenské (68,3 %), na peněžitou pomoc v mateřství bylo určeno 26,1 % výdajů a na ošetřovné 5,6 %. Meziročně se všechny uvedené dávky navýšily – nejvýraznější nárůst o 16,0 % zaznamenalo ošetřovné. Zatímco však výdaje na nemocenské kopírovaly desetiletý vývoj celkových výdajů na dávky nemocenského pojištění, objem výdajů na peněžitou pomoc v mateřství rostl v období let 2007 až 2009, kdy částka dosáhla svého desetiletého maxima (tj. 246,2 mil. Kč). Následující tři roky se tyto výdaje snižovaly a poté s výjimkou meziročního poklesu v roce 2014 se částka znovu postupně navyšovala. V případě

ošetřovného výdaje klesaly v letech 2007 až 2010, od roku 2011 (s výjimkou meziročního propadu v roce 2014) již každoročně narůstají a v roce 2017 jsou výdaje na tyto dávky dokonce na svém desetiletém maximu.

Graf 2.22 Výdaje na dávky státní sociální podpory a nemocenského pojištění v Libereckém kraji v roce 2017

Pramen: MPSV

Sociální služby Státní sociální podpora

Výdaje na dávky státní sociální podpory v kraji jsou celorepublikově 3. nejvyšší.

V roce 2017 bylo v Libereckém kraji vyplaceno přes 475 tis. dávek státní sociální podpory (včetně dávek péčovské péče), tj. meziročně o 5,4 % méně. Celkové výdaje na uvedené dávky v roce 2017 dosáhly 1,67 mld. Kč, tj. o 12,1 mil. Kč (0,7 %) méně než v roce předchozím. Nejméně finančních prostředků bylo za posledních osm let vynaloženo na dávky státní sociální podpory v roce 2012 (1,58 mld. Kč), jejich maximální částka pak byla vyplacena v roce 2010 (1,86 mld. Kč). S výjimkou roku 2013, ve kterém se výdaje meziročně navýšily o 3,6 %, výdaje související s dávkami státní sociální podpory v kraji klesají. V přepočtu na 1 obyvatele kraje v roce 2017 připadlo 3 785 Kč, meziročně o 34 Kč méně. V porovnání s ostatními regiony České republiky byly výdaje na dávky státní sociální podpory na 1 obyvatele v Libereckém kraji třetí nejvyšší a republikový průměr (3 519 Kč) překročily o 266 Kč. Více prostředků je vypláceno již jen v Ústeckém (4 273 Kč) a Moravskoslezském kraji (4 267 Kč), tedy v krajích s vysokým podílem nezaměstnaných. Naopak nejnižší částka byla vykázána v Plzeňském kraji (2 943 Kč)

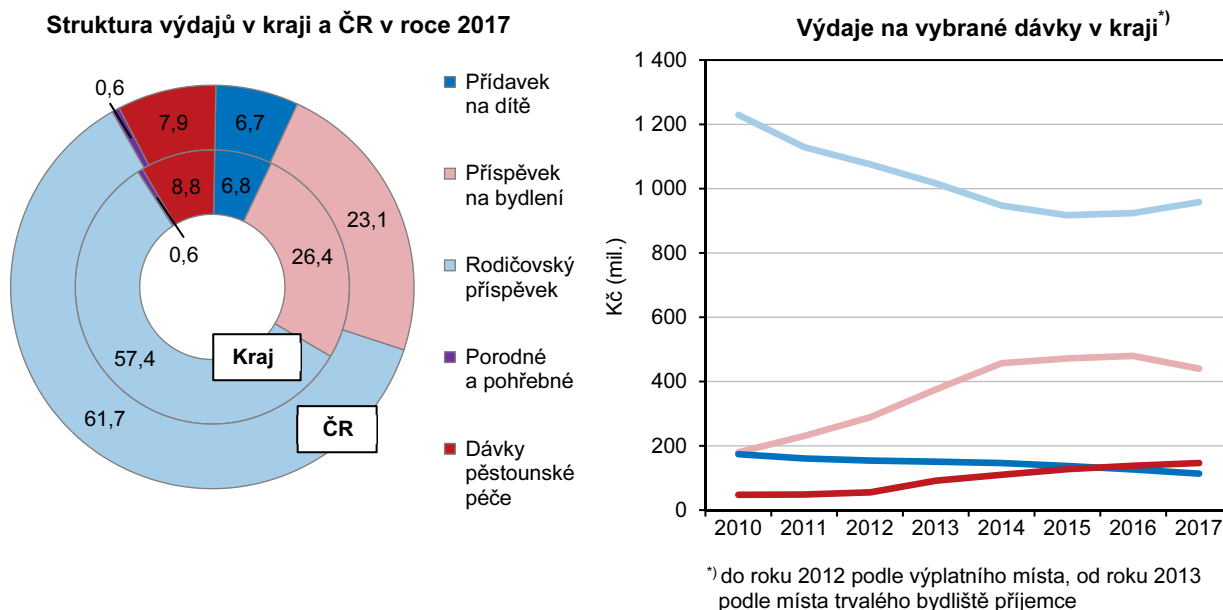
Objem vyplacených přídavků na děti v kraji klesá.

Přídavek na dítě v roce 2017 představoval 39,9 % (189,5 tis. dávek) vyplacených dávek státní sociální podpory, což byl nejnižší podíl v letech 2010 až 2017. Nejvyšší zastoupení měly přídavky v roce 2012 (49,0 % vyplacených dávek). Co do objemu finančních prostředků byly přídavky na dítě v období posledních osmi let nejvyšší v roce 2010 (174,0 mil. Kč), od té doby se částka každoročně snižuje a v roce 2017 pak činila již jen 113,4 mil. Kč (od roku 2010 o 34,1 % méně).

Graf 2.23 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péče v Libereckém kraji a ČR

Pramen: MPSV

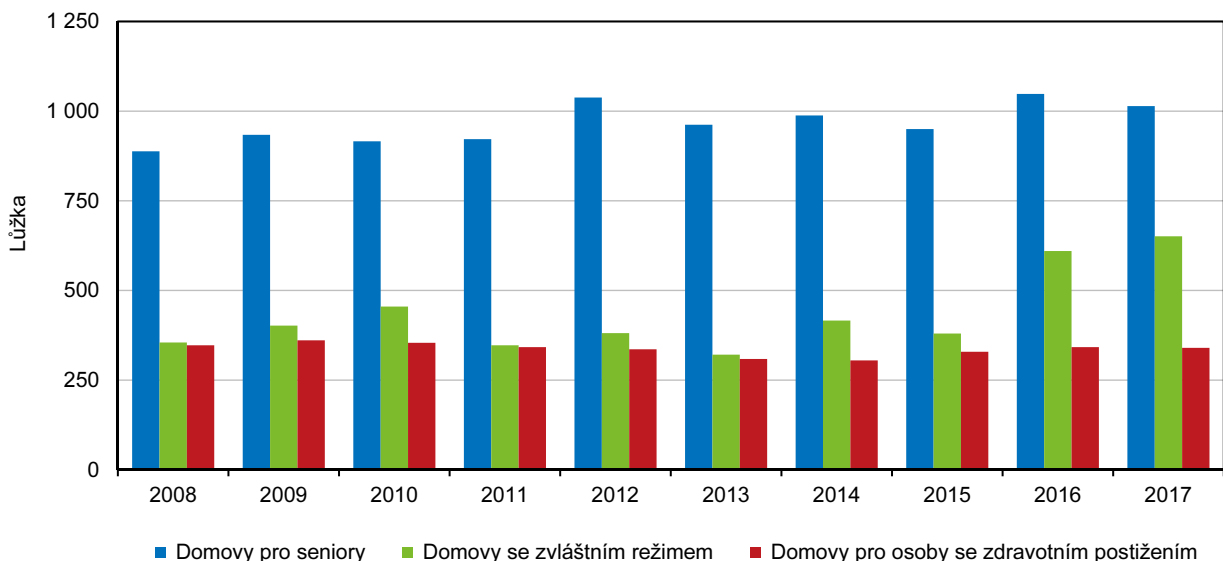

Zařízení sociálních služeb

Zařízení sociálních služeb jsou zařízení poskytující některou ze sociálních služeb, jako například pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, ošetřování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Obecně se rozlišují tři typy sociální služby, tj. pobytové, ambulantní a terénní. Pobytové služby jsou spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb, kde člověk žije. Příkladem mohou být domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem (pro osoby nemocné stařeckou demencí, Alzheimerovou nemocí a ostatními typy demencí, kteří mají z důvodu těchto onemocnění sníženou soběstačnost a proto potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby) nebo domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Graf 2.24 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Libereckém kraji

Pramen: MPSV

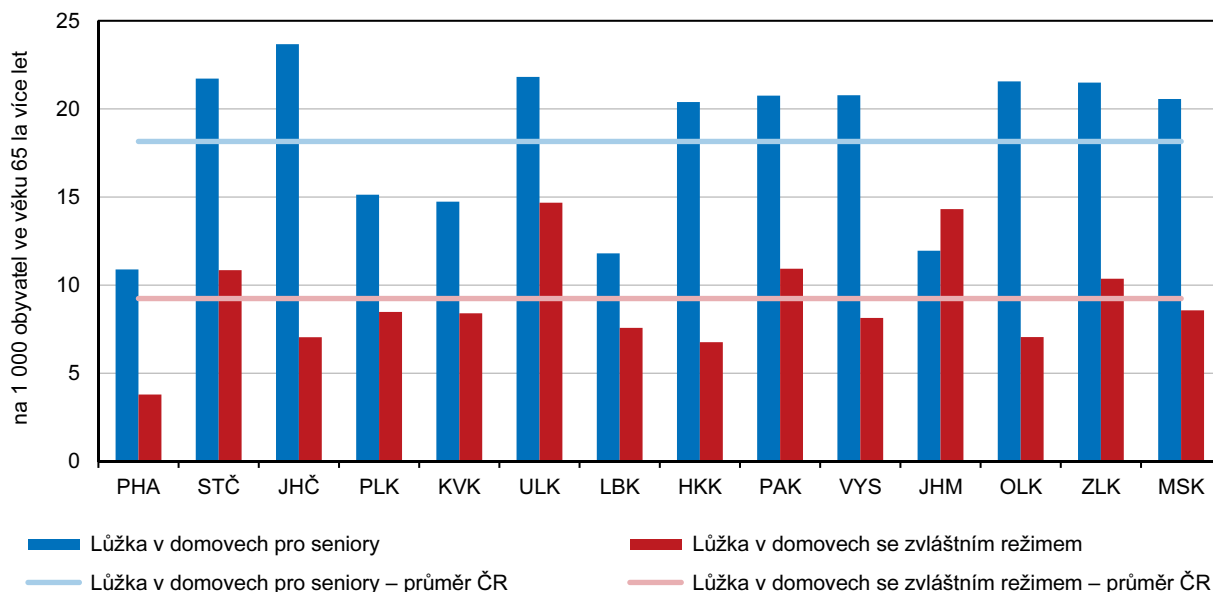

Zařízení v kraji poskytují více než 1 000 lůžek v domovech pro seniory.

V domovech pro seniory působících na území Libereckého kraje bylo v roce 2017 k dispozici 1 014 lůžek, meziročně o 34 lůžek (3,2 %) méně, avšak o 126 lůžek (14,2 %) více než před deseti lety. V přepočtu na 1 000 obyvatel starších 65 let je to 11,8 lůžek. Domovy se zvláštním režimem v roce 2017 disponovaly 651 lůžky (tj. 7,6 lůžek na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let), což je nejvíce za posledních deset let. Pro osoby se zdravotním postižením bylo v roce 2017 určeno 340 lůžek (4,0 lůžka na 1 000 obyvatel starších 65 let), když v posledních deseti letech se jejich počet pohyboval od 305 lůžek v roce 2014 do 361 lůžek v roce 2009.

Graf 2.25 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2017

Pramen: MPSV

Ve srovnání s ostatními regiony má Liberecký kraj druhý nejnižší počet lůžek v domovech pro seniory a pro osoby se zdravotním postižením.

V porovnání s ostatními regiony České republiky se Liberecký kraj v počtu lůžek na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v případě domovů pro seniory a domovů pro osoby se zdravotním postižením v roce 2017 umístil na druhé nejhorší pozici, v případě domovů se zvláštním režimem na páté spodní příčce. Nejvíce lůžek na 1 000 obyvatel daného věku v domovech pro seniory vykázal Jihočeský kraj (23,7 ‰), v domovech se zvláštním režimem a v domovech pro zdravotně postižené Ústecký kraj (14,7 ‰, resp. 9,6 ‰). Nejméně příznivá situace pak byla v případě všech zařízení zjištěna v Hlavním městě Praze (10,9 ‰ v prvním, 3,8 ‰ ve druhém a 1,9 ‰ ve třetím případě).

Důchodci, důchody

Počet příjemců důchodů v kraji meziročně vzrostl jen zcela nepatrně.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky bylo v prosinci roku 2017 v Libereckém kraji evidováno celkem 123 548 příjemců důchodů, tj. prakticky stejně jako v roce předchozím (123 540 příjemců). V okrese Česká Lípa se počet zvýšil o 51 osob na 28 536 osob, v okrese Liberec o 84 osob na 47 014 osob a v okrese Semily o 64 osob na 21 809 osob. Pouze v okrese Jablonec nad Nisou počet příjemců důchodů meziročně poklesl o 191 osob na 26 189 osob.

Ženy představují 59,1 % z příjemců důchodů.

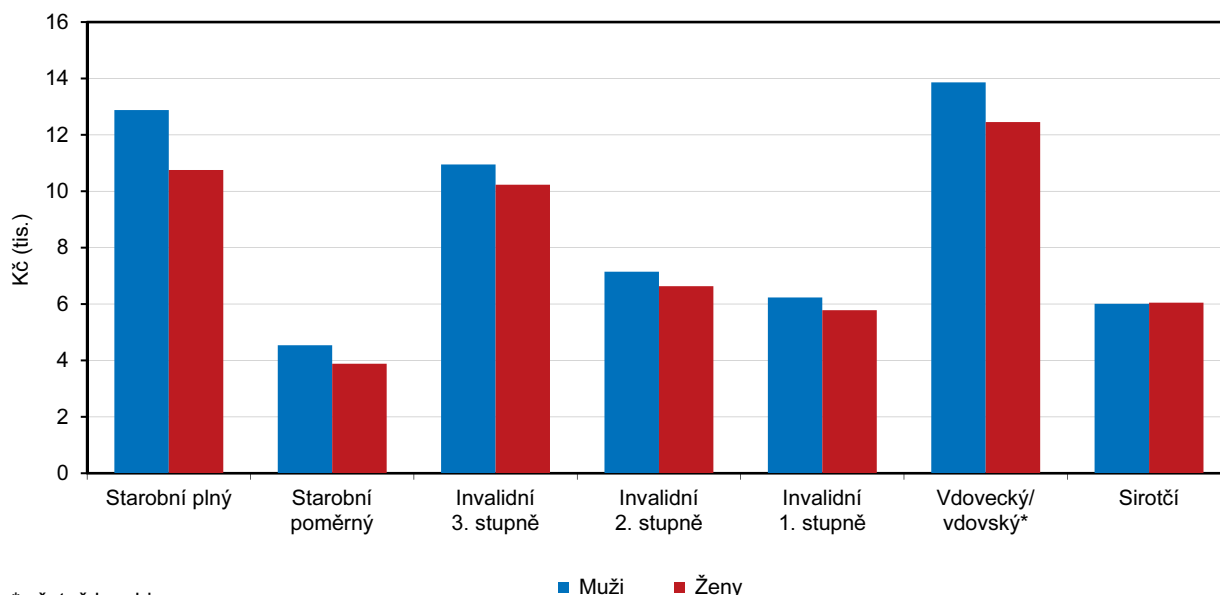
V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo nejvíce příjemců důchodů registrováno v Královéhradeckém kraji (292,2 příjemců), nejméně v Hlavním městě Praze (238,4 příjemců). Hodnota za Liberecký kraj (280,2 příjemců) byla v tomto srovnání

šestá nejvyšší. Většinu příjemců důchodů tvořily v roce 2017 ve všech regionech ženy, v Libereckém kraji jejich podíl dosáhl 59,1 %.

Graf 2.26 Průměrné důchody podle druhu důchodu a pohlaví v Libereckém kraji v prosinci 2017

Pramen: ČSSZ

* včetně kombinace

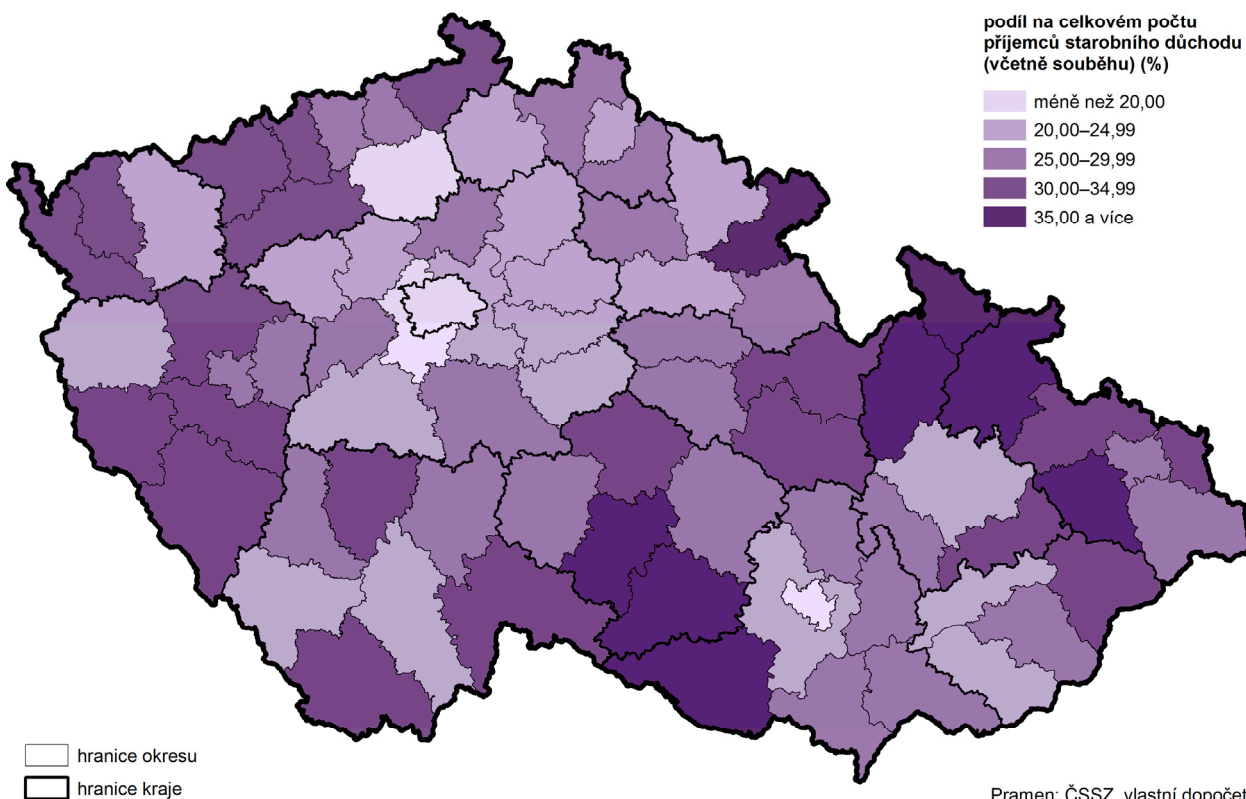
Starobní penzisté tvoří 82,3 % všech důchodců.

Nejpočetněji byli mezi příjemci důchodů zastoupeni starobní důchodci (včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem), když do této skupiny v našem kraji v roce 2017 patřilo 101 704 osob (82,3 % všech příjemců penzí). Meziročně se počet seniorů navýšil o 203 osob (o 0,2 %), ve srovnání s rokem 2010 byl vykázán 9,0% nárůst. Téměř 61 % těchto příjemců tvořily ženy. Více seniorů v porovnání roku 2016 a 2017 vykázaly mimo Hlavního města Prahy (méně o 0,3 %) všechny kraje České republiky s tím, že nejvyšší navýšení zaznamenaly Jihočeský a Středočeský kraj (o 0,9 %). Počet starobních penzistů v přepočtu na 1 000 obyvatel nabyl v roce 2017 nejvyšší hodnoty v Královéhradeckém kraji (244,7 příjemců), nejnižší pak v Hlavním městě Praze (206,9 příjemců). Liberecký kraj se s 230,7 příjemci umístil na osmé nejvyšší příčce srovnání.

Roste zájem o předčasný odchod do důchodu.

Vzhledem k prodlužujícím se věku odchodu do důchodu a ztížené možnosti uplatnění osob ve vyšších věkových kategoriích na trhu práce roste v posledních letech zájem o předčasný důchod. Jestliže v roce 2010 pobíralo v našem kraji předčasný starobní důchod 17,7 % starobních důchodců, v roce 2017 to již byla celá čtvrtina. Napříč Českou republikou se zastoupení příjemců předčasných starobních důchodů pohyboval v rozmezí od 13,6 % (Hlavní město Praha) do 32,5 % (Kraj Vysočina). Podíl za Liberecký kraj byl čtvrtý nejnižší a společně s podílem v Hlavním městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji také podprůměrný. Průměr České republiky činil 25,8 %. Z hlediska pohlaví vykazovali vyšší zastoupení předčasných starobních důchodců muži – v Libereckém kraji se jednalo o 27,2 % mužů a 23,6 % žen. Druhou nejpočetnější skupinou ve struktuře příjemců důchodů Libereckého kraje jsou adresátky a adresáti vdovských a vdoveckých důchodů (včetně souběhu se starobním nebo invalidním důchodem). Vdovský důchod ke konci roku 2017 pobíralo 21 570 žen (meziročně o 317 osob méně), vdovecký důchod byl vyplácen 4 119 mužům (meziročně o 19 příjemců více).

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2017

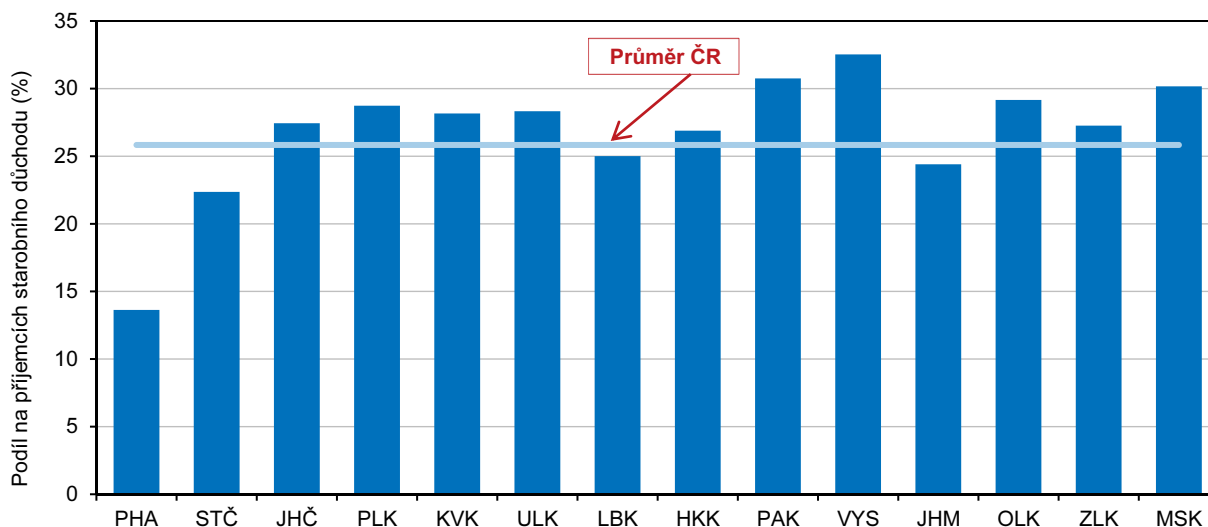

Invalidiční důchody pobíralo v kraji celkem 18 498 osob.

Některý z invalidních důchodů pobíralo v kraji v úhrnu 18 498 osob (meziročně o 35 příjemců více), z toho nejčastěji se jednalo o příjemce invalidního důchodu 3. stupně (7 935 osob, tj. 42,9 % uvedeného počtu) a 1. stupně (7 309 osob, 39,5 %). Zbývajících 3 254 osob pobíralo důchod pro invaliditu 2. stupně. Nárok na sirotčí důchod prokázalo 1 648 osob, tedy o 109 osob méně než ke konci roku 2016. Z hlediska pohlaví převažovaly mezi příjemci ženy v případě důchodů starobních, sirotčích a invalidních 1. stupně, muži tvořili většinu u invalidních důchodů 2. a 3. stupně.

Graf 2.27 Příjemci předčasného starobního důchodu v krajích v prosinci 2017

Pramen: ČSSZ

Průměrná výše důchodu (bez ohledu na jeho typ) v roce 2017 činila 11 319 Kč.

Bez ohledu na typ důchodu činila průměrná penze v roce 2017 v Libereckém kraji 11 319 Kč, meziročně tedy o 3,2 % (349 Kč) více. Republikový průměr (11 435 Kč) byl však o 116 Kč vyšší a v porovnání s ostatními kraji byl celkový průměrný důchod v našem regionu sedmý nejvyšší. V rámci České republiky se pak částka pohybovala v rozmezí od 11 162 Kč (Ústecký kraj) do 12 360 Kč (Hlavní město Praha).

Průměrná měsíční výše starobního důchodu dosáhla 11 750 Kč.

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem) v prosinci 2017 v našem kraji dosáhla 11 750 Kč (meziročně o 369 Kč více, tj. o 3,2 %). V rámci kraje pak nadprůměrný důchod pobírali senioři z okresu Jablonec nad Nisou (11 845 Kč) a Česká Lípa (11 789 Kč). Nejnižší průměrná částka byla vyplácena penzistům z okresu Semily (11 610 Kč). Nejvyšší starobní důchod ve srovnání krajů byl vykázán v Hlavním městě Praze (12 691 Kč), nejnižší v Olomouckém kraji (11 504 Kč). V rámci 77 okresů se pak s již uvedenou částkou na prvním místě umístilo Hlavní město Praha, poslední příčka patřila okresu Znojmo (10 934 Kč). Okres Jablonec nad Nisou obsadil 21. příčku, okres Česká Lípa 26. příčku, okres Liberec 34. a okres Semily 50. pozici žebříčku.

Nejvíce v roce 2017 vzrostl vdovecký důchod.

Nejvýraznější meziroční nárůst v Libereckém kraji v roce 2017 zaznamenal vdovecký důchod, a to o 507 Kč na 13 862 Kč. Vdovský důchod se navýšil o 394 Kč na 12 454 Kč, sirotčí o 178 Kč na 6 030 Kč. Také průměrné invalidní důchody vzrostly, a to 1. stupně o 123 Kč na 5 988 Kč, 2. stupně o 162 Kč na 6 893 Kč a 3. stupně pak o 278 Kč na částku 10 617 Kč.

Kriminalita

Počet zjištěných trestných činů v kraji byl za posledních 5 let nejnižší.

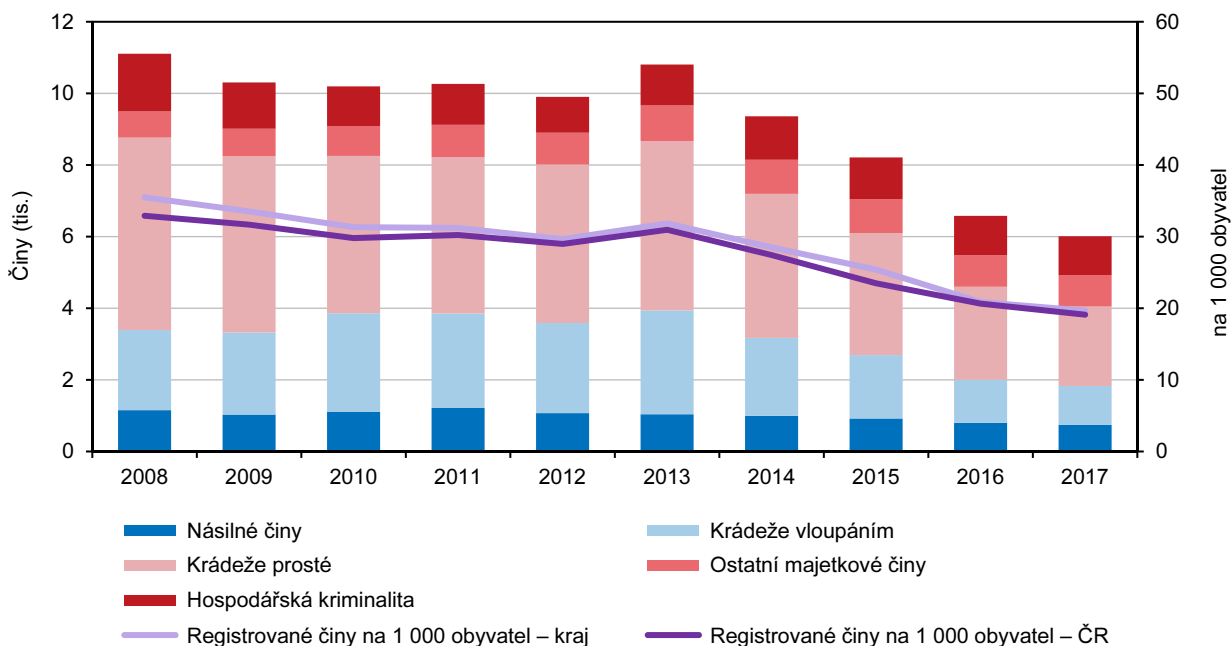
V roce 2017 bylo v Libereckém kraji spácháno celkem 8 672 trestných činů, ve srovnání s rokem 2016 se jedná o 5,6% snížení. Meziročně nižší kriminalitu zaznamenaly také všechny okresy kraje. Nejvýrazněji se počet zjištěných trestných činů snížil v okrese Semily (o 10,3 %), nejméně v okrese Liberec (o 4,6 %). Absolutně i v přepočtu na 1 000 obyvatel byl počet spáchaných činů nejvyšší v okrese Liberec (celkem 3 952 činů, 22,8 ‰), opačně tomu bylo v okrese Semily (celkem 923 činů, 12,5 ‰). V rámci dostupné časové řady byl uvedený počet zjištěných trestných činů v našem kraji historicky nejnižší. V posledních pěti letech je pak možné v případě kriminality kraje sledovat klesající tendenci. S výše uvedeným počtem zjištěných trestných činů se Liberecký kraj v roce 2017 na kriminalitě v České republice podílel 4,3 %. Nejvíce trestných činů bylo v roce 2017 spácháno v Hlavním městě Praze (50 726 činů, tj. 39,4 činů na 1 000 obyvatel). Nejméně trestných činů bylo spácháno v Karlovarském kraji (5 084 činů), ovšem v přepočtu na 1 000 obyvatel byla nejpříznivější situace zaznamenána v Kraji Vysočina (10,7 činů na 1 000 obyvatel). V rámci srovnání relativních ukazatelů byla hodnota za Liberecký kraj (19,7 činů na 1 000 obyvatel) čtvrtá nejvyšší a převyšovala i republikový průměr (19,1 činů na 1 000 obyvatel).

Přesto kriminalita v Libereckém kraji převyšuje celorepublikový průměr.

Meziroční pokles kriminality byl patrný i ve všech ostatních regionech České republiky s výjimkou Karlovarského a Plzeňského kraje. Nejvíce se počet zjištěných trestných činů snížil v Olomouckém kraji. Násilných a mravnostních činů v přepočtu na 1 000 obyvatel bylo spácháno nejvíce v Ústeckém, Moravskoslezském a Libereckém kraji (2,0 ‰), naopak v Pardubickém kraji to bylo pouze 1 ‰. Také ve všech okresech Libereckého kraje převyšovala kriminalita na 1 000 obyvatel celorepublikový průměr (1,5 ‰), když nejvyšší byla v okrese Liberec (2,1 ‰) a nejnižší pak v okrese Semily (1,7 ‰).

Graf 2.28 Registrované trestné činy v Libereckém kraji a ČR

Pramen: Policejní prezidium ČR

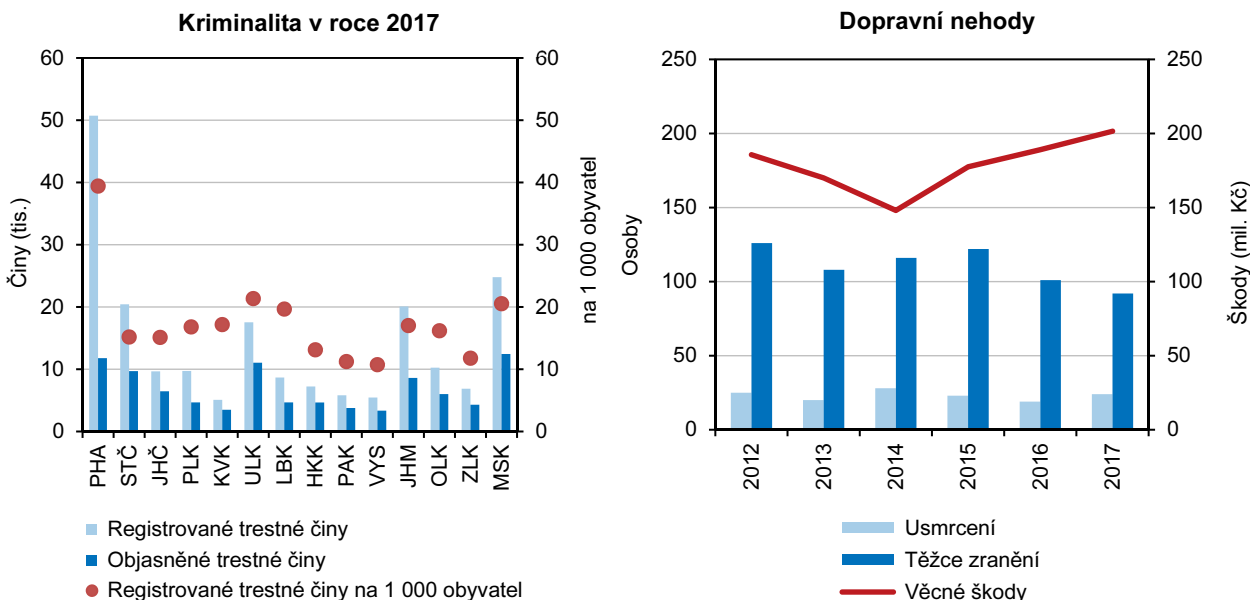

Objasněnost trestných činů se v posledních šesti letech v kraji zvyšuje.

Objasněnost trestných činů se v posledních šesti letech v Libereckém kraji zvyšuje a je dlouhodobě nad průměrem České republiky. V roce 2017 vzrostla objasněnost trestných činů v kraji na 53,8 % (meziročně o 1,0 p. b. více). Již druhým rokem se tak v Libereckém kraji podařilo objasnit více než polovinu zjištěných trestných činů.

Graf 2.29 Kriminalita v krajích a dopravní nehody v Libereckém kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

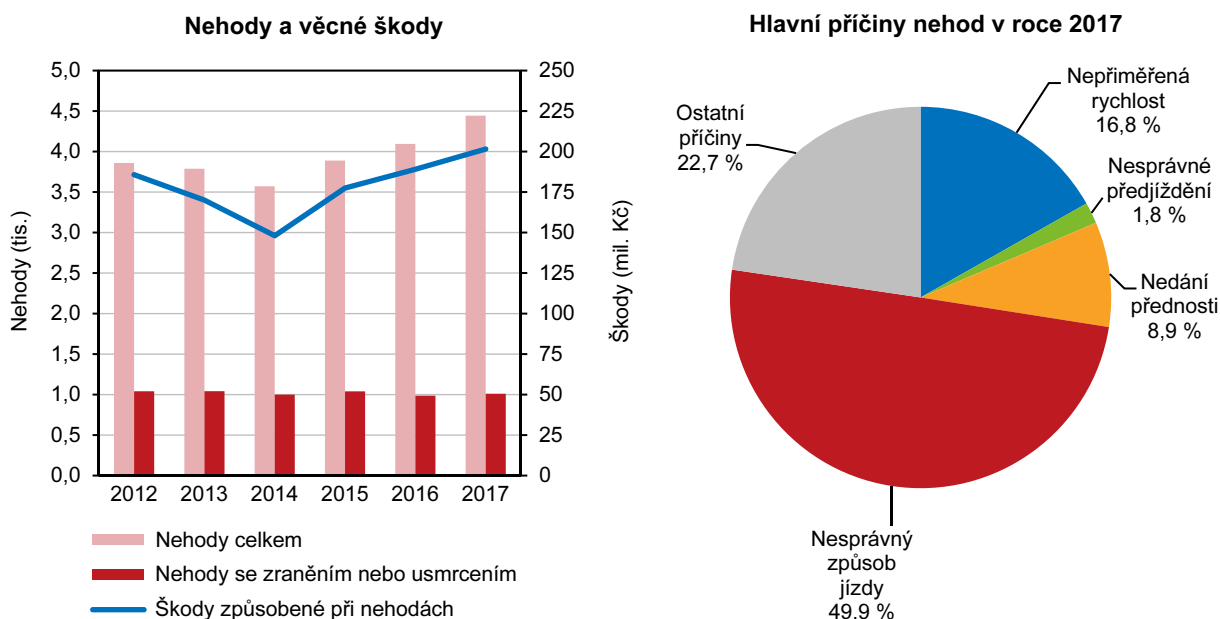
Dopravní nehody

Počet dopravních nehod v kraji meziročně vzrostl.

O dopravní nehodovosti v roce 2017 v Libereckém kraji vypovídalo 4 443 dopravních nehod a v porovnání s rokem 2016 se počet havárií navýšil o 8,5 %. V rámci srovnatelné časové řady (od roku 2010) je to zatím nejvyšší nehodovost. Relativně nejvíce nehod bylo hlášeno v okrese Česká Lípa (12,9 nehod na 1 000 obyvatel), naopak tomu bylo v okrese Jablonec nad Nisou (7,7 nehod na 1 000 obyvatel). Meziročně více havárií zaznamenali dopravní policisté ve všech okresech Libereckého kraje. O 6,6 % se zvýšila nehodovost v okresech Jablonec nad Nisou a Liberec, o 12,6% navýšení došlo v okrese Semily. Při zmíněných nehodách bylo 24 osob usmrceno (meziročně o 5 osob více), 92 zraněno těžce (meziročně o 9 osob méně) a 1 233 lehce (meziročně o 75 osob více).

Graf 2.30 Dopravní nehody v Libereckém kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

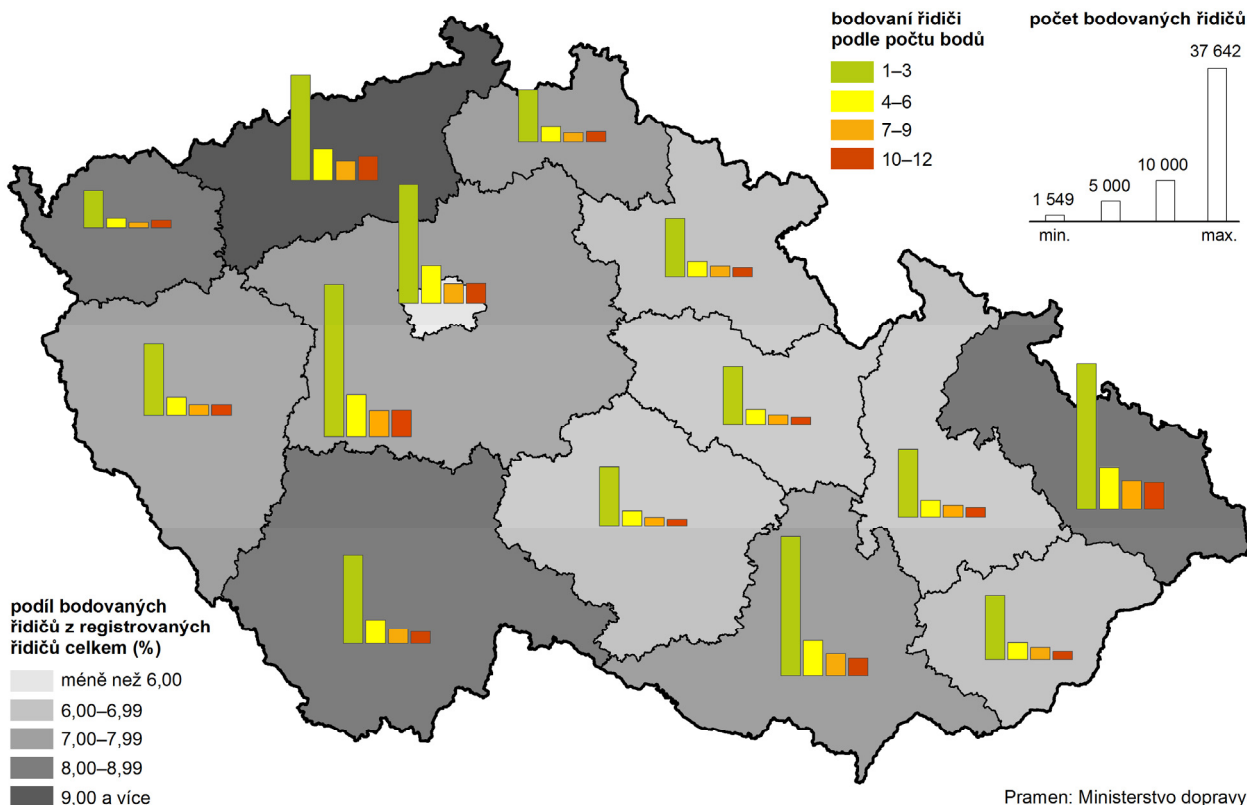
Nehodovost se zvýšila také v ostatních krajích republiky.

Meziročně vyšší nehodovost zaznamenaly také ostatní kraje České republiky. Její relativní nárůst se pohyboval v rozmezí od 0,7 % (Hlavní město Praha) do 10,9 % (Karlovarský kraj). Nejvíce havárií na 1 000 obyvatel evidovali policisté v Hlavním městě Praze (17,9 nehod). Nehodovost přesahující 10 ‰ pak vykázal také ještě kraj Ústecký (13,0 ‰), Středočeský (10,9 ‰) a Liberecký (10,1 ‰). Nehodovost v Libereckém kraji tak byla nad průměrem České republiky (9,8 nehod na 1 000 obyvatel) a mezi ostatními kraji čtvrtá nejvyšší. Na opačném konci žebříčku se s 6,2 nehodami na 1 000 obyvatel umístil Plzeňský kraj.

V centrálním registru bodů za přestupky a trestné činy při řízení motorových vozidel mělo alespoň jeden bod 8,0 % registrovaných řidičů v kraji.

Bodový systém obecně řečeno spočívá v zaznamenávání bodů za určité přestupky a trestné činy řidičů motorových vozidel. K 31. 12. 2017 bylo v centrálním registru řidičů evidováno 482 461 řidičů (7,1 % ze všech registrovaných řidičů), kteří měli na svém kontě alespoň 1 bod. V Libereckém kraji to bylo 21 624 řidičů, tj. 8,0 % registrovaných řidičů v kraji. Nejvyšší podíl „bodovaných“ řidičů byl zjištěn v Ústeckém kraji (9,1 %), naopak nejnižší v Hlavním městě Praze (5,6 %). Liberecký kraj se s výše uvedenou hodnotou zařadil na pátou nejvyšší příčku.

Bodové hodnocení řidičů v krajích k 31. 12. 2017

Všech 12 bodů nasbíralo ke konci loňského roku 9,9 % ze všech bodovaných řidičů v kraji.

V celé České republice bylo k 31. 12. 2017 evidováno celkem 39 609 dvanáctibodových řidičů (8,2 % všech bodovaných řidičů). V Libereckém kraji nasbíralo 12 bodů 2 143 řidičů (9,9 % ze všech bodovaných v kraji). Největší skupinu řidičů tvořili řidiči se 2 registrovanými body (7 040 řidičů, 32,6 %) a se 3 registrovanými body (4 936 řidičů, 22,8 %). Naopak řidičů, kteří v Libereckém kraji „nasbírali“ 11 bodů, bylo pouze 217 (1,0 % z bodovaných) a 10 a 9 bodů mělo na svém kontě shodně 1,1 % bodovaných řidičů.

Požáry

V roce 2017 vzniklo na území kraje pouze 703 požárů, způsobily však škodu nejvyšší hodnoty za posledních deset let.

V roce 2017 vzniklo na území Libereckého kraje 703 požárů a meziročně se tak jejich počet zvýšil o 20 událostí (o 2,9 %). Z dlouhodobého pohledu (tzn. od roku 1997) se jedná po roce 2016 o druhý nejnižší údaj. Přímá škoda způsobená požáry v roce 2017 však dosáhla hodnoty 168 029 tis. Kč (meziročně o 104 688,9 tis. Kč více) a byla tak nejvyšší za posledních deset let. Škoda na jeden požár pak činila 239 017 Kč, což je od roku 1997 nejvyšší hodnota. Způsobenou škodu ovlivnil především požár skladu hořlavých kapalin v Severochemě Liberec s přímou škodou 100 mil. Kč. Uchráněné hodnoty ve výši 320 111 tis. Kč převýšily téměř dvojnásobně přímé škody, zraněno bylo 97 osob a v souvislosti s požáry bylo 8 osob usmrceno.

V Libereckém kraji vzniklo v loňském roce 4,2 % požárů z celorepublikového množství.

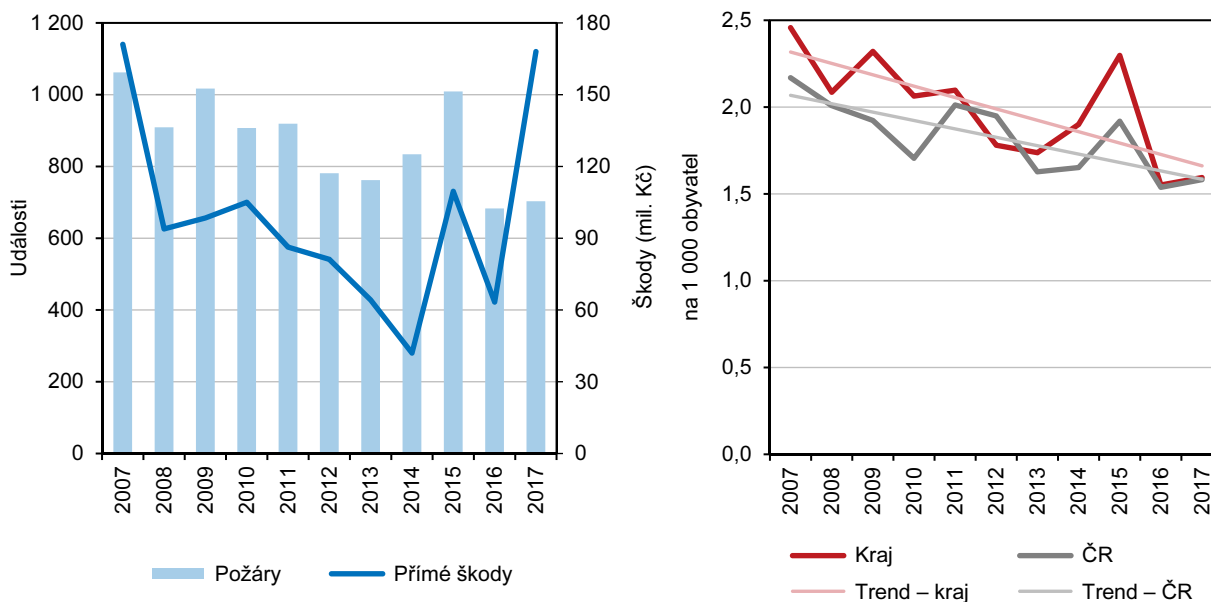
V celé České republice bylo v roce 2017 způsobeno 16 757 požárů, podíl Libereckého kraje tak představuje 4,2 % (čtvrtý nejnižší podíl mezi krají). Nejvíce požárů vzniklo ve Středočeském kraji (2 404 požárů, tj. 14,3% podíl), nejméně v Karlovarském kraji (639 požárů, 3,8 %). V přepočtu na 1 000 obyvatel dosáhl nežádané prvenství kraj Karlovarský (2,2 ‰), následován Ústeckým krajem (2,0 ‰). Nejnižší hodnota byla zaznamenána ve Zlínském kraji (1,2 ‰). Liberecký kraj se

v mezikrajském srovnání umístil na 6. nejvyšší pozici (1,6 požáru na 1 000 obyvatel). Nejvyšší přímá škoda způsobená požáry vznikla v Ústeckém kraji (1 148 278,8 tis. Kč) a představovala tak 31,4 % republikové hodnoty, která dosáhla 3 653 115,1 tis. Kč. Nejnižší škoda vznikla v Karlovarském kraji (73 735,6 tis. Kč), tj. 2,0 % z republikového úhrnu. Podíl Libereckého kraje dosáhl hodnoty 4,6 % a byl tak sedmý nejnižší.

Graf 2.31 Požáry v Libereckém kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

Při likvidaci požárů bylo uchráněno 3,3 % celorepublikového úhrnu hodnot.

Včasným zásahem jednotek požární ochrany byly v České republice uchráněny hodnoty v celkové výši 9 674 378,0 tis. Kč, z toho nejvíce v Ústeckém kraji (1 640 853,9 tis. Kč, tj. 17,0 %). Uchráněné hodnoty v Libereckém kraji představovaly 3,3 % republikového úhrnu.

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

HDP Libereckého kraje představuje 3,2 % republikového.

Hrubý domácí produkt (HDP) je základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území. V roce 2016 v Libereckém kraji dosáhl v běžných cenách hodnoty 155 081 mil. Kč, což představuje 3,2 % republikového HDP (4 773 240 mil. Kč). Od roku 2010 podíl kraje stagnuje, ve srovnání s rokem 1995 poklesl o 0,6 procentních bodů (p. b.). V mezikrajském srovnání byl příspěvek našeho kraje v roce 2016 druhý nejnižší. Méně se na tvorbě republikového HDP podílel pouze Karlovarský kraj (1,9 %), naopak jeho jedna čtvrtina byla vytvořena v Hlavním městě Praze. Více než 10% podíl vykázal Středočeský (11,6 %) a Jihomoravský kraj (10,8 %).

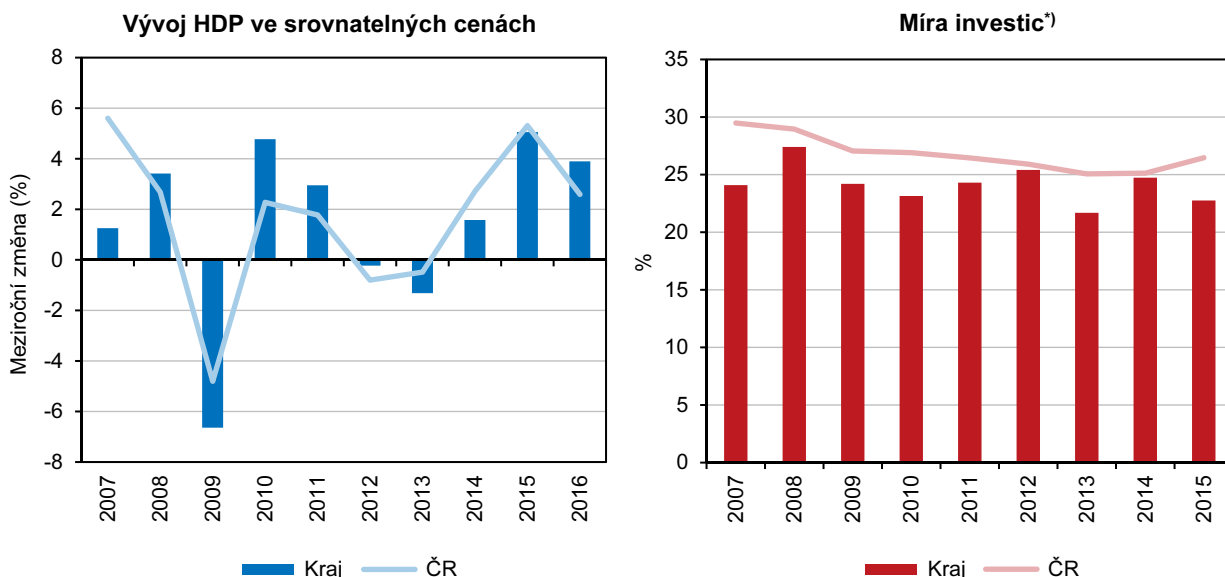
Růst v Libereckém kraji se mírně zpomalil.

Meziroční nominální nárůst HDP v Libereckém kraji činil 4,8 %. S výjimkou Ústeckého kraje (pokles o 0,3 %) došlo ve srovnání s rokem 2015 k nárůstu ve všech zbývajících krajích. Nejvyšší přírůstek byl dosažen ve Středočeském kraji (+6,5 %), nejnižší v Pardubickém kraji (+1,7 %).

Reálně (ve stálých cenách, tzn. po očištění od inflace) HDP v Libereckém kraji meziročně vzrostl o 3,9 %, růst byl však o 1,2 p. b. pomalejší než v předchozím roce a o 2,3 p. b. vyšší než v roce 2014, kdy se ekonomika po dvouletém propadu opět oživila. Z mezikrajského pohledu lepší meziroční výsledky vykázalo dalších 12 krajů – 5,9% nárůst zaznamenal kraj Středočeský a Moravskoslezský, zvýšení o 5,2 % pak Královéhradecký kraj. Na druhé straně ekonomika v Jihomoravském kraji zrychlila pouze o 0,5 %. Jediným regionem, který vykázal meziroční pokles o 0,9 %, je Ústecký kraj.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt a míra investic v Libereckém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

¹) podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

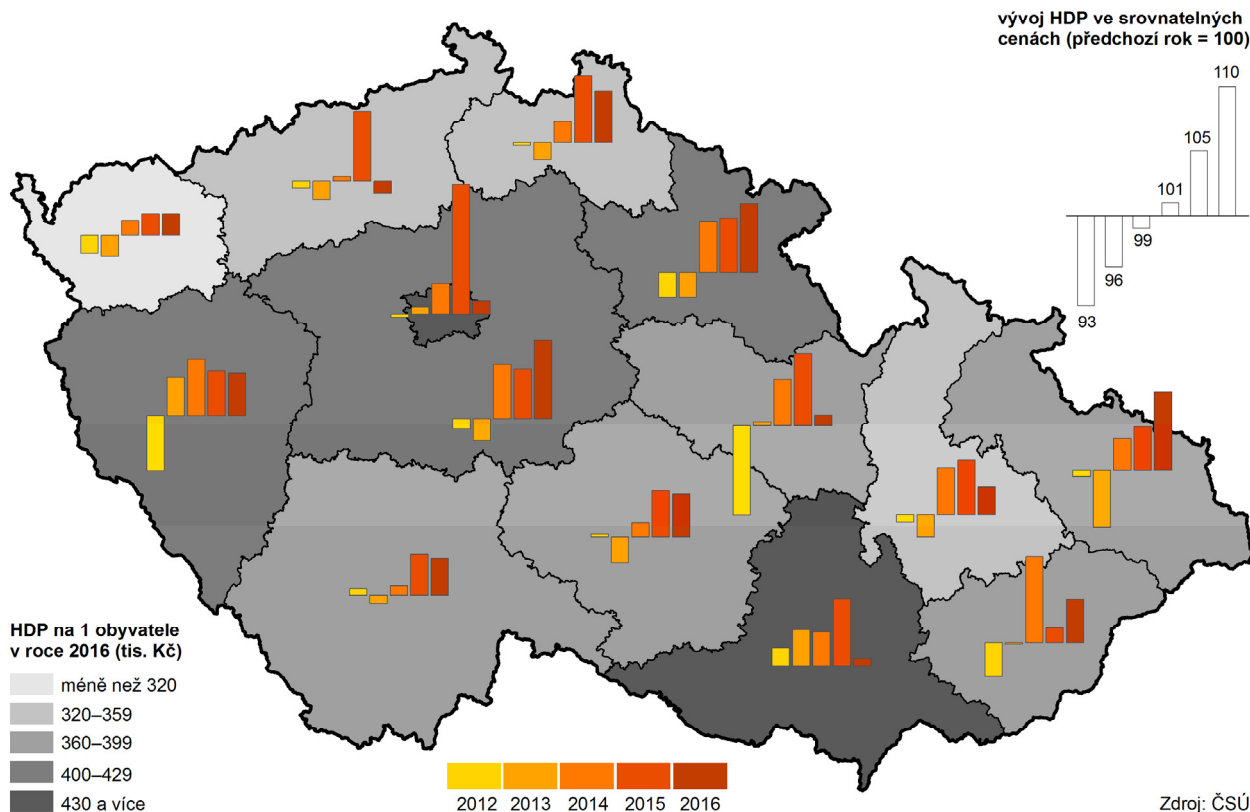
HDP v přepočtu na obyvatele kraje se zvýšil o 4,5 %.

HDP v přepočtu na jednoho obyvatele Libereckého kraje v roce 2016 dosáhl 352 313 Kč, tj. meziročně o 4,5 % více. V poměru k republikovému průměru (451 785 Kč) představoval 78,0 % a mezi kraji to znamenalo 4. nejhorší pozici. Na poslední příčce pomyslného žebříčku se umístil Karlovarský kraj (66,6 %), naopak hodnota za Hlavní město Praha republikový průměr převýšila více než

dvojnásobně (207,5 %). Žádný jiný kraj republikové hodnoty nedosáhl, v delším časovém horizontu se to podařilo pouze Středočeskému kraji, a to v roce 2000 (100,2 %). V poměru k průměru 28 členských států Evropské unie přepočteného na 1 obyvatele ve standardu kupní síly byl HDP Libereckého kraje na úrovni 68,5 %. Ještě nižší ekonomickou úroveň vykázaly 3 kraje – Karlovarský (58,5 %), Ústecký (64,9 %) a Olomoucký (67,5 %). Jediným krajem, který překonal evropský průměr, je Hlavní město Praha (182,4 %).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2012 až 2016

Hrubá přidaná hodnota v kraji roste, od roku 2015 získává převahu sekundární sektor.

Vývoj regionálního hrubého domácího produktu velmi úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Ta v Libereckém kraji dosáhla v roce 2016 v běžných cenách hodnoty 139 459 mil. Kč, meziročně se tak její objem zvýšil o 4,7 %. Až do roku 2014 se na tvorbě krajské HDP (s výjimkami v letech 2001, 2005 a 2006) nejvýznamněji podílelo odvětví služeb, tzv. terciární sektor. Nejvyšší zastoupení měl tento sektor v roce 2010 (54,3 %) a od tohoto roku pozvolně klesá, a to na 48,7 % v roce 2016. V tomto a také v předchozím roce 2015 tak získává dominantní postavení sekundární sektor a jeho podíl na HPH překračuje 49 %. Průmysl celkem představoval 43,6 % (z toho zpracovatelský průmysl 40,2 %), stavebnictví 5,7 %. Příspěvek primárního sektoru je zanedbatelný (2,1 %).

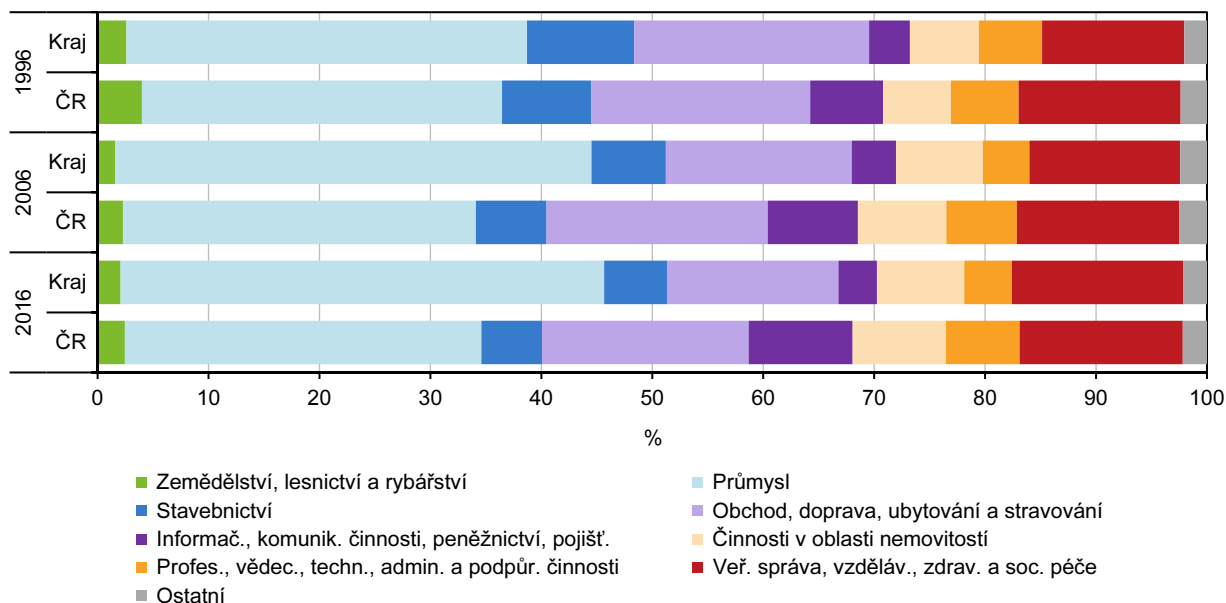
Podíl sekundárního sektoru v kraji na tvorbě hrubé přidané hodnoty je vyšší než republikový průměr.

Liberecký kraj má ve srovnání se strukturou hrubé přidané hodnoty České republiky vyšší podíl sekundárního sektoru (o 11,7 p. b. více než průměr ČR) a naopak nižší podíl primární (o 0,4 p. b.) a terciární sféry (o 11,3 p. b.). V mezikrajském srovnání byl podíl sekundárního sektoru na HPH v Libereckém kraji v roce 2016 druhý nejvyšší (49,3 %), a to po kraji Zlínském (53,2 %). Nejméně se tento sektor podílel na HPH v Hlavním městě Praze (15,4 %). V případě primárního sektoru obsadil Liberecký kraj v pomyslném žebříčku třetí nejhorší pozici. Podíl primárního sektoru na HPH v Moravskoslezském kraji činil 1,8 %, v Hlavním městě Praze pak pouze

0,5 %. Nejvyšší podíl vykázaly typicky zemědělské kraje – Jihočeský (5,0 %) a Kraj Vysočina (4,9 %). V případě podílu terciárního sektoru patřila našemu kraji opět nižší příčka, a to čtvrtá nejhorší. Nejvíce na tvorbu HPH služby přispívají v Hlavním městě Praze (84,2 %), nejméně ve Zlínském kraji (44,4 %).

Graf 3.2 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Libereckém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Míra investic v kraji kolísá, její hodnota z roku 2015 je však třetí nejvyšší od roku 1995.

Ukazatel tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) charakterizuje investiční aktivity v regionu. Na rozdíl od hrubého domácího produktu v běžných cenách, který má rostoucí tendence, tvorba hrubého fixního kapitálu v Libereckém kraji poměrně výrazně kolísá – od roku 1995 v rozmezí od 16 732 mil. Kč (rok 1996) do 35 051 mil. Kč (rok 2008). V roce 2015 pak její objem dosáhl 33 678 mil. Kč (tj. meziročně o 2,4 % méně), je to však třetí nejvyšší hodnota od roku 1995. V mezikrajském srovnání obsadil v roce 2015 Liberecký kraj co do objemu prostředků investovaných do pořízení fixního kapitálu 2. nejhorší pozici, méně investoval pouze Karlovarský kraj (22 972 mil. Kč). První místo žebříčku již tradičně obsadilo Hlavní město Praha (342 409 mil. Kč), následoval Středočeský kraj (143 560 mil. Kč).

Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v Libereckém kraji je dlouhodobě pod republikovým průměrem, v roce 2015 činila 76 689 Kč (o 38 678 Kč méně než na 1 obyvatele České republiky). V pořadí krajů náš region obsadil nejhorší pozici. Nadprůměrný objem investic do tvorby hrubého fixního kapitálu přepočtený na 1 obyvatele vykázalo Hlavní město Praha (271 214 Kč, tj. více než dvojnásobek republikového průměru), ale také Středočeský kraj (108 698 Kč).

Čistý disponibilní důchod domácností meziročně vzrostl o 6,9 %.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) významně naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících v daném regionu. V roce 2016 dosáhl v Libereckém kraji v běžných cenách úrovně 92 988 mil. Kč a meziročně vzrostl o 6,9 %, což je největší relativní přírůstek mezi kraji. I přesto tento výsledek jeho podíl na republikové hodnotě ČDDD představoval pouze 4,0 %, tj. 2. nejnižší hodnota mezi kraji. V přepočtu na 1 obyvatele pak ČDDD v našem kraji činil 211 250 Kč, tj. o 9 220 Kč méně než činí republikový průměr (220 470 Kč). Republikový průměr převýšily pouze čtyři kraje – Hlavní město Praha (286 540 Kč)

Středočeský (230 347 Kč), Jihomoravský (221 912 Kč) a Plzeňský kraj (220 976 Kč). Tím je také dáno pořadí krajů na předních příčkách. Pomyslný žebříček s hodnotou 193 141 Kč uzavírá Ústecký kraj. Liberecký kraj vykázal 7. nejvyšší hodnotu.

Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů tvořily 3,9 % příjmů celorepublikových.

Příjmy místních rozpočtů po konsolidaci v rámci Libereckého kraje činily dle údajů Ministerstva financí celkem 18 554 mil. Kč (tj. 3,9 % příjmů celorepublikových) a meziročně vzrostly o 5,8 %. Daňové příjmy představovaly částku 9 899 mil. Kč (tj. 53,4 % celkových příjmů), z toho 230,6 mil. Kč tvořily daně z příjmů fyzických osob, 2 210 mil. Kč daně z příjmů osob právnických a 4 181 mil. Kč daně z přidané hodnoty. Nedaňové příjmy se se na místních rozpočtech podílely částkou 1 552 mil. Kč a příjmy kapitálové 262 mil. Kč.

Výdaje po konsolidaci činily 17 604 mil. Kč, z toho běžné výdaje se podílely na celkové částce z 83,1 %, tj. 14 623 mil. Kč. Kapitálové výdaje činily 2 981 mil. Kč (16,9 %).

Věda, IT

Na vědu a výzkum bylo v kraji v roce 2016 vynaloženo o 133,6 mil. Kč více než v minulém roce.

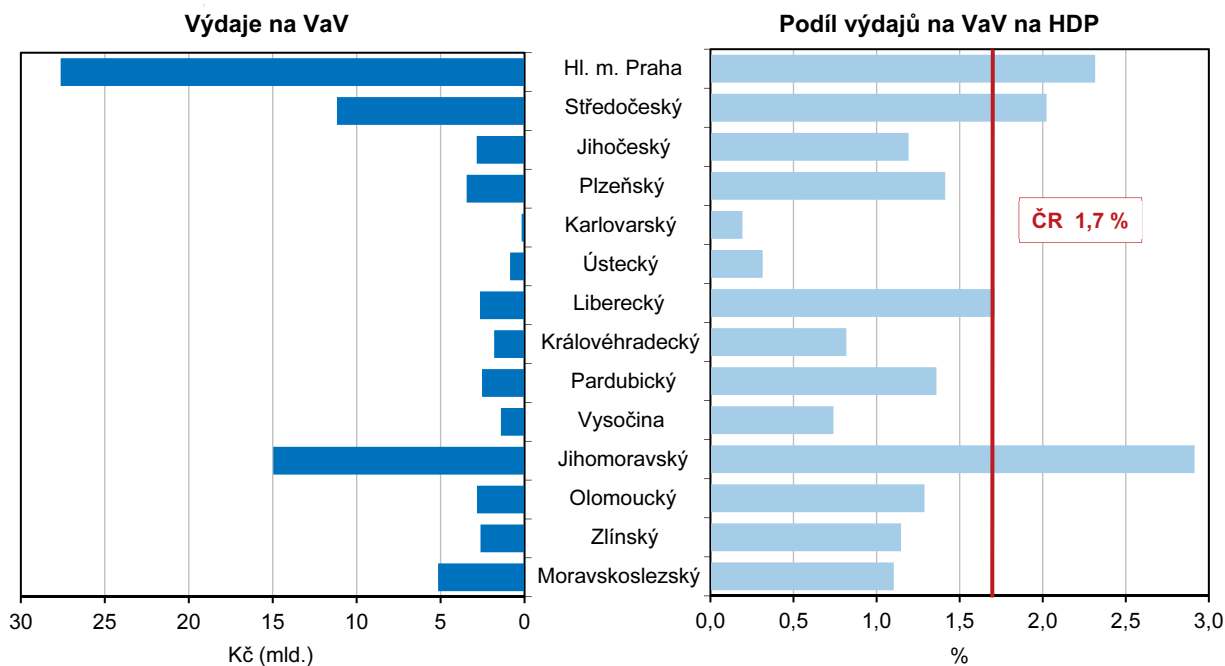
V roce 2016 se na výzkum a vývoj (VaV) v Libereckém kraji vynaložilo 2,6 mld. Kč, meziročně se výdaje zvýšily o 5,3 % (133,6 mil. Kč). Vývoj investic v průběhu poslední dekády byl poměrně kolísavý, od roku 2012 však výdaje každoročně převyšují 2,0 mld. Kč. Většina z vynaložených finančních zdrojů dlouhodobě pochází z podnikatelského sektoru (v roce 2016 více než 77 %), necelá jedna čtvrtina pak z veřejných zdrojů České republiky. Výjimkou byl rok 2012, kdy prostředky čerpané z Evropské unie při jejich více než čtyřnásobném meziročním nárůstu tvořily 38,3 % realizovaných výdajů, tj. nejvíce v uvedené časové řadě. Zastoupení zdrojů z podnikatelského sektoru se v tomto roce snížilo na své minimum 42,0 %. V následujících letech objem výdajů pocházejících z Evropské unie vykazuje klesající tendenci, naopak objem výdajů z podnikatelského prostředí každoročně roste a v roce 2016 poprvé překročil hranici 2 mld. Kč. Výdaje poskytované z veřejných zdrojů ČR kolísají a v roce 2016 došlo k meziročnímu poklesu o 8,0 % na 594,7 mil. Kč.

Většina investic je vynakládána v podnikatelském sektoru.

Většina z finančních zdrojů v roce 2016 byla vynaložena v podnikatelském sektoru (80,2 %), ve kterém tak došlo k mírnému nárůstu objemu. Druhým největším cílem je sektor vysokoškolský (17,3 %), prostředky do něj vložené se však od roku 2013 snižují. Nejvíce na něj bylo vydáno v roce 2011 (662,4 mil. Kč). Podíl výdajů vládního sektoru meziročně poklesl o 0,4 p. b. na 2,6 % z celkové částky.

Graf 3.3 Výdaje na výzkum a vývoj v krajích v roce 2016

Zdroj: ČSÚ

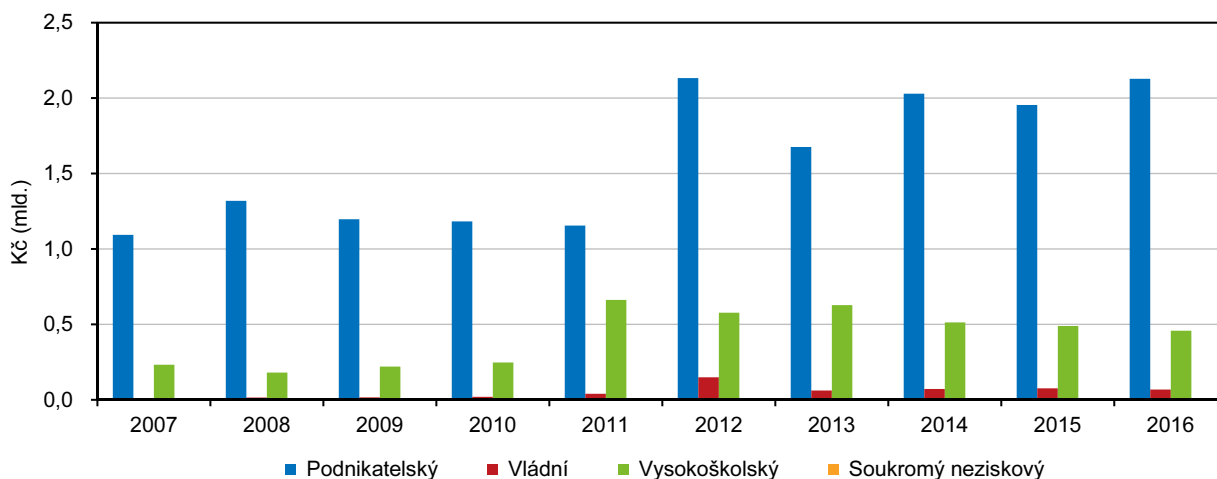

Nejvíce prostředků bylo vynaloženo na aplikovaný výzkum.

Z celkového objemu výdajů v roce 2016 bylo na základní výzkum přiděleno 8,0 %, na aplikovaný výzkum 47,0 % a na výzkum experimentální 45,0 %. Od roku 2000 se podíl výdajů investovaných do základního výzkumu snížil téměř o polovinu, podíl ostatních dvou složek v čase kolísá. Mírně více prostředků je ale nyní věnováno aplikovanému výzkumu, jehož procentní podíl na financování se za celé období více než zdvojnásobil.

Graf 3.4 Výdaje na vědu a výzkum podle sektorů v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na vědu a výzkum činily 1,7 % HDP kraje, což je čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji.

Výdaje na VaV se v roce 2016 na regionálním hrubém domácím produktu (HDP) Libereckého kraje podílely ze 1,7 % stejně jako v roce předchozím. Za posledních pět let výdaje vždy byly vyšší než 1,5 % HDP. Podobnou podporou vědy a výzkumu se mohou pochlubit pouze tři další kraje – Jihomoravský, Hlavní město Praha a Jihočeský. Absolutně největší podíl na HDP mají výdaje na VaV v Jihomoravském kraji, a to 2,9 % v roce 2016.

Žadatelům z kraje bylo v roce 2016 uděleno 55 patentů.

Z pohledu faktických výsledků vědecké práce je Liberecký kraj v posledních dvou letech výrazně na vzestupu. Přihlašovatelům z Libereckého kraje bylo v roce 2015 uděleno 44 patentů, v roce 2016 dokonce 55 patentů, což tvoří 8 % všech patentů v tomto roce udělených v ČR. V předchozích 13 letech přitom počet udělených patentů nikdy nepřekročil hranici 30 a pohyboval se průměrně kolem 22 patentů.

V kraji působí 118 vědeckých pracovišť.

Vědou a výzkumem se v roce 2016 v Libereckém kraji zabývalo 118 pracovišť, tj. o 2 méně než v předchozím roce. V předchozích 5 letech počet vědeckých pracovišť trvale narůstal. V porovnání s rokem 2006 je to o 44 vědeckých pracovišť více. Téměř 87 % z těchto zařízení se nacházelo v podnikatelském sektoru, 8 zařízení v sektoru vysokoškolském, 7 zařízení ve vládním a jedno pracoviště v sektoru neziskovém.

Počet zaměstnanců výzkumných pracovišť stále roste.

Počet zaměstnanců (přepočtených osob) působících ve VaV v Libereckém kraji od roku 2010 nepřetržitě roste – v porovnání s uvedeným rokem došlo v roce 2016 k nárůstu o 59 % na 2 136 osob. Meziročně došlo k nárůstu o 20 osob. Také z pohledu počtu zaměstnanců je nejvýznamnějším úsekem úsek podnikatelský, ve kterém v roce 2016 pracovalo 73,4 % z celkového přepočteného počtu zaměstnanců. Dalších 23,9 % osob bylo zaměstnáno v rámci vysokoškolského sektoru, na sektor vládní připadlo 2,7 % zaměstnanců.

Vyšší zastoupení mezi zaměstnanci mají muži, nejvyrovnanější poměr je ve vysokoškolském sektoru.

Ve výzkumu a vývoji pracuje obecně více mužů (76,1 %) než žen (23,9 %). Nejvýraznější rozdíl v jejich zaměstnanosti je patrný v podnikatelském sektoru, ve kterém je pouze 16,3 % žen (mužů 83,7 %), v sektoru vládním je 38,6 % žen a v sektoru vysokoškolském 42,7 %. V posledních pěti letech se zastoupení žen v podnikatelském sektoru drží na úrovni 15–17 %, ve vládním sektoru od roku 2013 (28,1 %) postupně podíl žen narostl o 10 p. b. a ve vysokoškolském sektoru kolísá mezi 42 a 46 %.

ICT v domácnostech

Vybavenost pro informační a komunikační technologie v kraji stále roste.

Počítačová gramotnost a používání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a u jednotlivců neustále roste. Z výsledků výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech vyplývá, že v roce 2016 bylo osobním počítačem vybaveno 71,3 % domácností v kraji, tedy o 35,8 p. b. více, než tomu bylo před deseti lety. Vybavenost domácností internetem vzrostla za deset let o 49,1 p. b. na 72,9 % a je poprvé v historii vyšší než počet domácností vybavených osobním počítačem. Část domácností tedy internetové připojení využívá z jiných zařízení než z osobního počítače. V obou hodnotách se Liberecký kraj pohybuje pod republikovým průměrem, v České republice bylo v r. 2016 75,4 % domácností vybavených připojením k internetu a 75,0 % domácností mělo osobní počítač.

Pravidelně používá internet stále více obyvatel kraje.

Pravidelně alespoň jednou týdně používá internet 69,2 % obyvatel kraje starších 16 let a jejich počet stabilně roste. Jediným krajem, kde procento meziročně pokleslo, je kraj Královéhradecký. V roce 2016 působilo v Libereckém kraji 6,5 tis. odborníků v ICT, což je 3,5 % z jejich celorepublikového počtu.

Organizační struktura

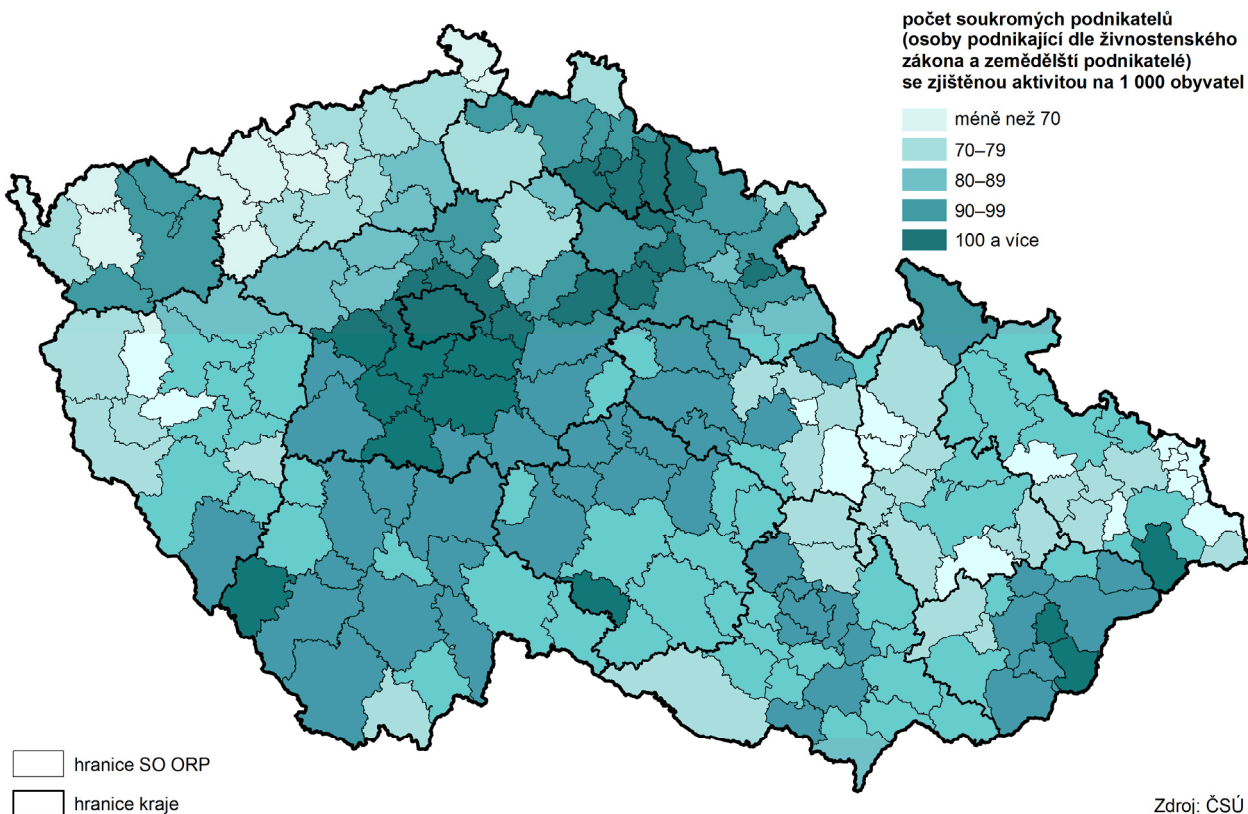
Přibýlo ekonomických subjektů všech typů kromě osob ve svobodných povoláních.

Podle Registru ekonomických subjektů (RES) sídlilo k 31. 12. 2017 v Libereckém kraji celkem 117 854 ekonomických subjektů, tj. meziročně o 1 179 subjektů (1,0 %) více. Z pohledu právní formy ovlivnily zmíněný nárůst zejména subjekty podnikající podle živnostenského zákona, jejichž počet vzrostl o 1 843 subjektů (2,5 %) na 88 079 subjektů. Zvýšily se také počty všech právních forem podnikání s výjimkou

svobodných povolání, jejichž počet poklesl o 1 409 subjektů (23,5 %) na 4 606 subjektů. Pokles počtu subjektů svobodných povolání byl patrný v rámci celé České republiky (o 28 558, tj. 17,9 %). Ve stejném období byl v platnosti Zákon o evidenci tržeb, jehož některé části v rámci tzv. 3. vlny EET, která měla platit od 1. 3. 2018, zahrnovaly nové zákonné povinnosti i pro svobodná povolání. Tato část zákona byla Ústavním soudem zrušena v prosinci 2017.

Počet fyzických osob meziročně vzrostl na celkových 95 696 subjektů, tj. o 434 subjektů (0,5 %). Na zvýšení počtu právnických osob se podílely zejména obchodní společnosti (nárůst o 4,3 % na 12 467 firem).

Soukromí podnikatelé ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2017

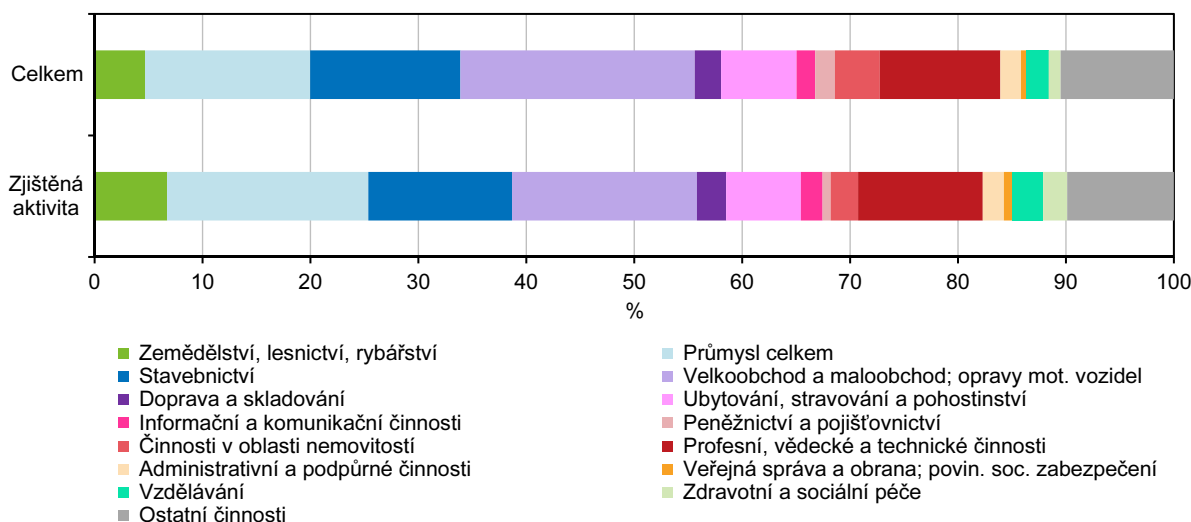
Podnikatelskou aktivitu prokazatelně vyvíjelo pouze 46,9 % subjektů.

Aktivita subjektů byla podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů v roce 2017 zjištěna pouze u 55 223 subjektů (tj. 46,9 % celkového počtu subjektů). U fyzických osob byla činnost vykázána u 45,5 % subjektů, u právnických osob u 52,8 % subjektů. V případě živnostníků byla aktivita zjištěna u 44,4 % z nich, u zemědělských podnikatelů u 74,9 %. Společnosti s ručením omezeným vykázaly aktivitu v 70,7 % případů, akciové společnosti dokonce v 79,7 %. Z hlediska převažující činnosti nejvíce subjektů se zjištěnou aktivitou působilo v odvětví velkoobchodu a maloobchodu, opravě a údržbě motorových vozidel (17,0 % všech subjektů se zjištěnou aktivitou). V 16,6 % se dále jednalo o průmyslové podniky, především z odvětví zpracovatelského průmyslu (15,2 % subjektů se zjištěnou aktivitou). Aktivně se stavebnictvím zabývalo 15,2 % podniků a 12,9 % představovaly subjekty vykonávající profesní, vědecké a technické činnosti.

Graf 3.5 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Libereckém kraji k 31. 12. 2017 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

Tři čtvrtiny podniků se zaměstnanci má méně než deset zaměstnanců.

Celkem bylo v roce 2016 registrováno 9 530 podniků se zaměstnanci, ostatní subjekty byly bez zaměstnanců nebo neuvedly jejich počet. Z podniků se zaměstnanci 75,2 % tvořily mikropodniky (1–9 zaměstnanců) a 15,8 % malé podniky (10–49 zaměstnanců).

Většinu nově vzniklých i zanikajících subjektů tvoří živnostníci.

V průběhu roku 2017 celkem v kraji nově vzniklo 3 316 ekonomických subjektů, z toho 2 180 tvořili živnostníci. Na druhé straně 2 348 ekonomických subjektů zaniklo – 2 064 fyzických a 284 právnických osob. Většinu ze zaniklých fyzických osob tvořili živnostníci (1 895 subjektů, tj. 87,9 % ze všech zaniklých subjektů).

Zemědělství

Výsledný souhrnný zemědělský účet je k dispozici do roku 2016.

Zemědělská produkce v kraji opět rostla.

Zemědělská produkce vyjádřená souhrnným zemědělským účtem (SZÚ) v běžných cenách v roce 2014 dosáhla desetiletého maxima 2 479 mil. Kč. V roce 2015 následoval pokles na 2 285 mil. Kč a dle semidefinitivních výsledků v roce 2016 produkce opět o 4,0 % vzrostla na 2 376 mil. Kč.

Rostlinná produkce je pro kraj dlouhodobě významnější.

Z dlouhodobého pohledu je pro zemědělství kraje významnější rostlinná produkce, která v roce 2016 dosáhla objemu 1 375 mil. Kč (meziročně o 8,7 % více) a představovala tak 57,8 % celkové zemědělské produkce regionu. V posledních pěti letech vykazovala stejný vývojový trend jako celková produkce. Ve struktuře rostlinné produkce převažovaly obiloviny (30,8 %), především pšenice a špalda (19,8 %) a píce (30,7 %). O polovinu vzrostla meziročně produkce zeleniny a zahradnických produktů, která nyní tvoří 6,3 % rostlinné produkce kraje.

Objem živočišné produkce se nemění, rostou však chovy hospodářských zvířat.

Objem živočišné produkce se meziročně téměř nezměnil, v roce 2016 zůstal na 949 mil. Kč. Rostl objem chovů hospodářských zvířat, zejména ovcí a koz (o 82,4 %), zvýšily se však i stavy skotu (o 9,4 %), prasat (o 8,9 %) a drůbeže (o 10,0 %). Poklesla produkce mléka (o 6,7 %) a vajec (o 18,3 %).

Na celkové produkci republiky se kraj podílí pouze ze 1,8 %.

Zemědělský sektor Libereckého kraje se v roce 2016 na celkové produkci České republiky podílel 1,8 %, přičemž v případě rostlinné výroby to bylo 1,7 % a u živočišné 2,1 %. S nejvyššími podíly se na prvních třech pozicích umístil

Středočeský kraj společně s Hlavním městem Prahou (18,2 %), Jihomoravský kraj (12,6 %) a Kraj Vysočina (11,8 %). Zemědělská produkce Libereckého kraje v přepočtu na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy byla v roce 2016 mezi ostatními kraji druhá nejnižší (23,4 tis. Kč). Největší objem takto vyjádřené produkce vytvořili zemědělci Pardubického kraje (46,7 tis. Kč), nejmenší v kraji Karlovarském (20,0 tis. Kč).

Následující data se týkají aktuálních výsledků zemědělství v roce 2017.

Vzrostly plochy obhospodařované půdy, zmenšuje se však podíl orné půdy.

Plochy obhospodařované zemědělské půdy v průběhu desetiletého období kolísaly od 98 208 ha (rok 2010) do 102 793 (rok 2008). Od roku 2015 v kraji velikost obhospodařovaných ploch rostla, v roce 2017 došlo k meziročnímu nárůstu o 1,4 % na 102 053 ha. Výměra orné půdy po třech letech nárůstu opět mírně poklesla o 0,6 % na 38 889 ha a tvoří 38,1 % celkové rozlohy. Snížila se také výměra zahrad (o 4,9 %, na 47 ha) a významně poklesla plocha ovocných sadů (o 25,5 %, na 1 080 ha). O 3,0 % se zvětšila meziročně plocha trvalých travních porostů na dlouhodobě největší rozlohu 61 738 ha a tvořila tak 60,5 % z celkové rozlohy obhospodařované půdy.

Zvětšily se osevní plochy pšenice, ovsa a řepky, ubylo brambor.

Celkové osevní plochy se za posledních pět let pomalu rozšiřují. Obilniny tvoří 55,3 % z celkové rozlohy (33,6 % pšenice a 11,1 % ječmen). Na 20,3 % ploch jsou pěstovány pícniny, 15,9 % je oseto řepkou. Brambory jsou sázeny pouze na 0,4 % všech osevních ploch. V roce 2017 došlo k dalšímu meziročnímu navýšení osevních ploch u pšenice o 4,4 % na 12 859 ha, plochy pšenice se tak postupně navyšují už od roku 2014. O 19,6 % na 1 556 ha se meziročně zvýšila osevní plocha ovsa. Ostatní obiloviny jsou vysévány na podobné rozloze jako v roce 2016. Ploch osázených bramborami meziročně ubylo o 6,8 % na současných 151 ha, plochy cukrovky zůstávají na úrovni loňských let (886 ha). Zvětšily se osevní plochy olejnin (o 3,5 % na 7 049 ha), zejména pak řepky (o 2,1 % na 6 097 ha). Ploch pro pěstování pícnin meziročně ubylo o 7,7 % na 7 749 ha.

Sklizňové plochy obilovin byly meziročně větší o 3,3 % a představují 21 089 ha. Za zmínku stojí kukuřice na zrno, jejíž sklizeň byla ve srovnání s rokem 2016 mnohem úspěšnější a rozlohu sklizené plochy se podařilo zvýšit o 125,5 % na 333 ha.

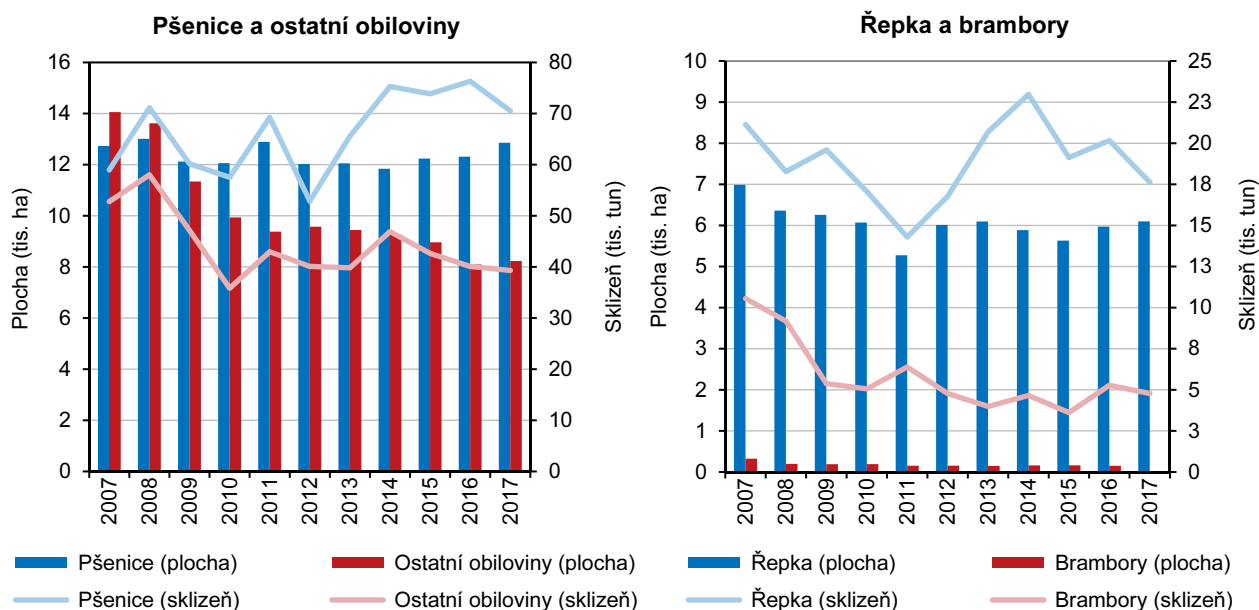
V produkci většiny plodin došlo po třech nadprůměrných letech k útlumu, zvýšila se produkce ovsa, kukuřice a cukrovky.

Produkce obilovin v Libereckém kraji v roce 2017 meziročně poklesla o 5,6 % na 109 856 tun. Došlo k tomu po tříletém období 2014–2016, po které byla produkce úspěšná pro většinu plodin, zejména právě obilovin. Meziročně větší byla pouze sklizeň ovsa (o 10,1 %, tj. 5 044 tun) a kukuřice na zrno (o 103,1 % na 2 543 tun). Významný nárůst u kukuřice souvisí hlavně s navýšením sklizňových ploch. Produkce brambor poklesla o 9,4 % na 4 780 tun a jejich hektarový výnos se snížil o 2,9 % na 31,6 tun. Dlouhodobě stoupá produkce cukrovky, u níž v objemu sklizně došlo k navýšení sice pouze o 0,1 % na 60 737 tun, avšak v tomto případě se jedná o desetileté maximum. Výnos cukrovky v roce 2017 dosáhl 68,54 t/ha, což je druhá nejvyšší hodnota za posledních 10 let. Nejvyšší výnosy byly v roce 2014 (71,42 t/ha).

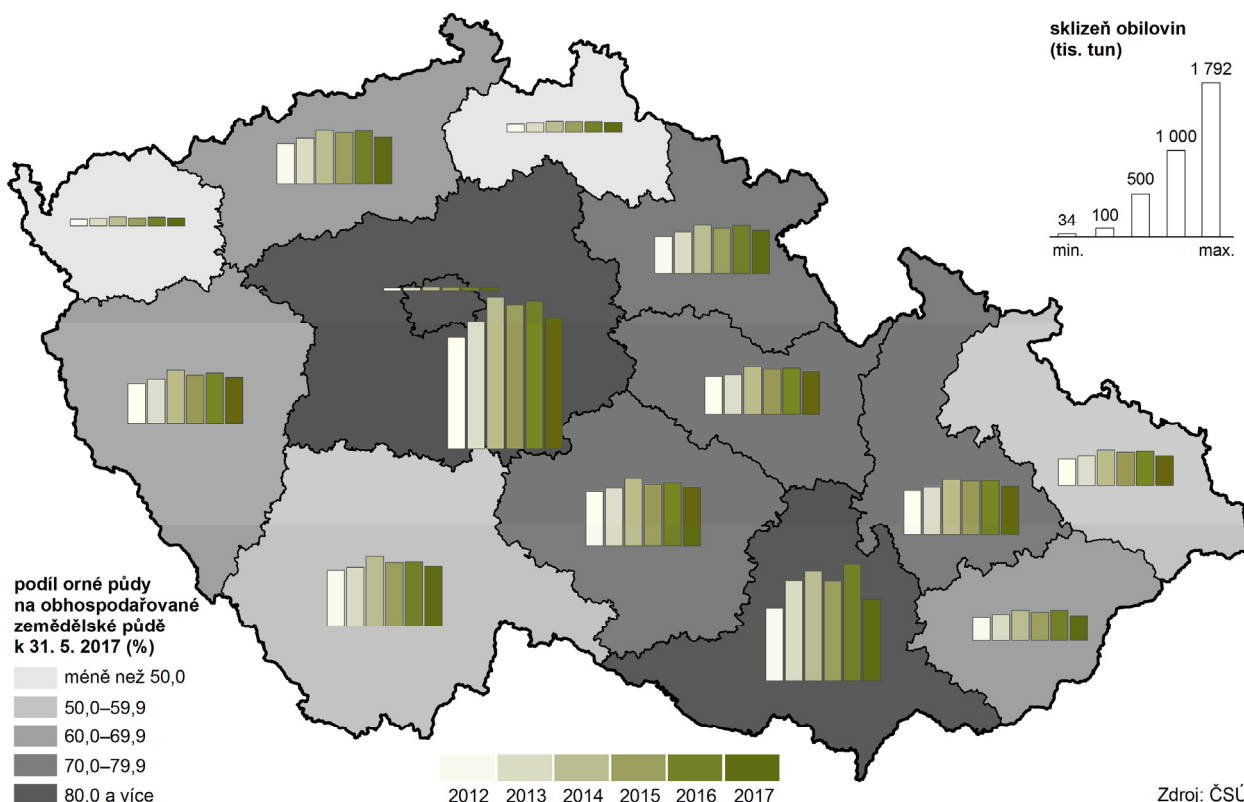

Graf 3.6 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných plodin v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Sklizeň obilovin v krajích v letech 2012 až 2017

Zdroj: ČSÚ

Pokles objemů sklizně po tříletém nadprůměrném období se odrazil i ve výnosu sklizně, který u všech typů sklizených produktů kromě tritikale (zvýšení o 1,8 % na 4,78 t/ha) a cukrovky (nárůst o 1,0 % na 68,54 t/ha) meziročně poklesl. Pokles výnosů obilnin byl sledován celorepublikově.

Skldilo se méně ozimé pšenice, sklizeň pšenice jarní byla úspěšnější.

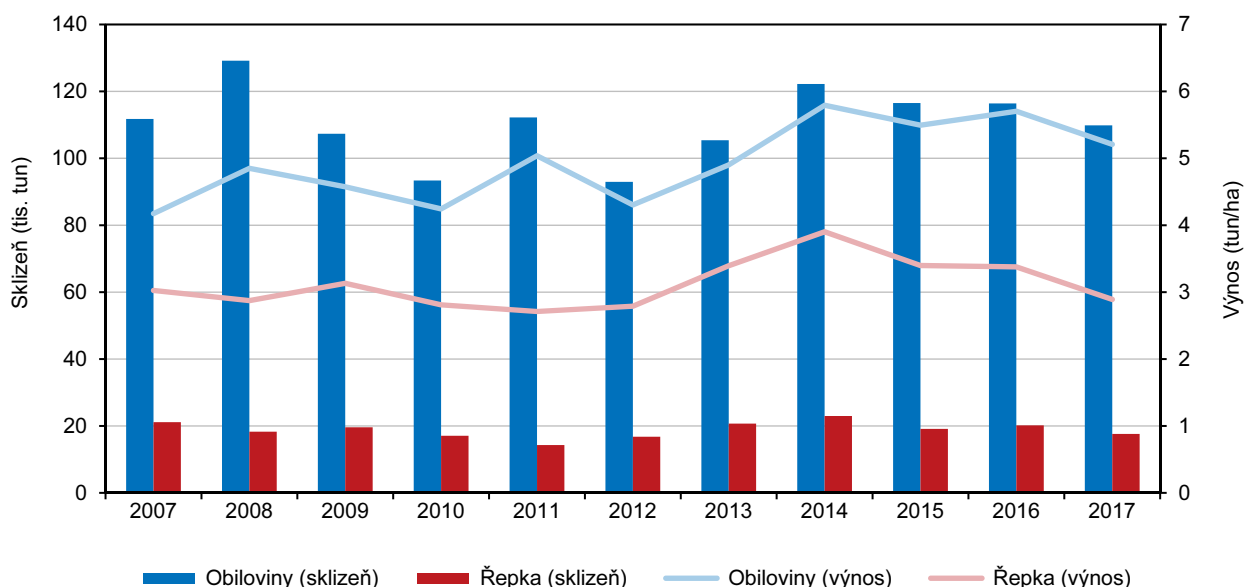
Úroda pšenice byla ve srovnání s rokem 2016 nižší o 7,6 % (70 546 tun), přestože osevní plochy byly o 4,4 % větší. Její výnosy poklesly o 11,5 % na 5,49 t/ha. V případě nejčastěji pěstované plodiny, tj. pšenice ozimé, byla sklizeň menší o 10,9 % a dosáhla 64 337 tun. Osevní plochy této plodiny se zmenšily o 0,8 % na 11 268 ha, výnos z hektaru ovšem meziročně o 10,2 % poklesl na 5,71 t/ha. Sklizeň pšenice jarní meziročně vzrostla o 50,4 % a bylo tak sklizeno 6 209 tun. Nárůst souvisí zejména s navýšením sklizňových ploch o 65,7 % na 1 590 ha, výnos i u tohoto druhu pšenice se snížil o 9,2 % na 3,90 t/ha.

Poklesla produkce obou typů ječmene.

Celková produkce ječmene meziročně poklesla o 6,4 % na 21 855 tun. Osevní plochy se zmenšily o 0,5 % na 4 263 ha, výnos poklesl o 5,9 % na 5,13 t/ha. Více poklesl objem sklizeného ječmene ozimého, a to o 11,7 % na 8 794 t. Jeho výnos klesl o 3,4 % na 5,81 t/ha a plochy sklizně se zmenšily o 8,6 % na 1 513 ha. Sklizeň ječmene jarního poklesla o 2,4 % na 13 061 tun a výnos se snížil o 6,7 % na 4,75 t/ha. Sklízňová plocha se však zvětšila o 4,6 % na 2 750 ha.

Graf 3.7 Sklizeň a hektarové výnosy obilovin a řepky v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Méně se sklídilo i luskovin a řepky.

Skliceň luskovin byla v roce 2017 o 7,5 % menší (1 877 tun), přestože byly zasety na osevní ploše o 2,1 % větší (908 ha). Výnos tak poklesl o 9,3 % na 2,07 t/ha. Stále se však jedná o druhou nejvyšší sklizeň za posledních deset let, více bylo sklizeno pouze v roce 2016 (2 028 tun). Dlouhodobě nejvyšší výnosy luskovin byly v letech 2014 (3,11 t/ha) a 2015 (2,84 t/ha). Produkce řepky meziročně poklesla o 12,6 % na 17 628 t, dlouhodobě nejvyšší produkce řepky byla v roce 2014, kdy bylo sklizeno 22 971 tun řepky při taktéž rekordním výnosu 3,90 t/ha. Poprvé po čtyřech letech vysokých výnosů poklesl výnos řepky pod 3 t/ha – v roce 2017 to bylo 2,89 t/ha. Rozloha osevních ploch řepky již třetím rokem mírně narůstá a v roce 2017 činila 6 097 ha. Dlouhodobě největší plocha však byla řepkou oseta v roce 2007 (6 987 ha).

Zmenšil se objem chovů většiny hospodářských zvířat, rostly pouze chovy koní a koz.

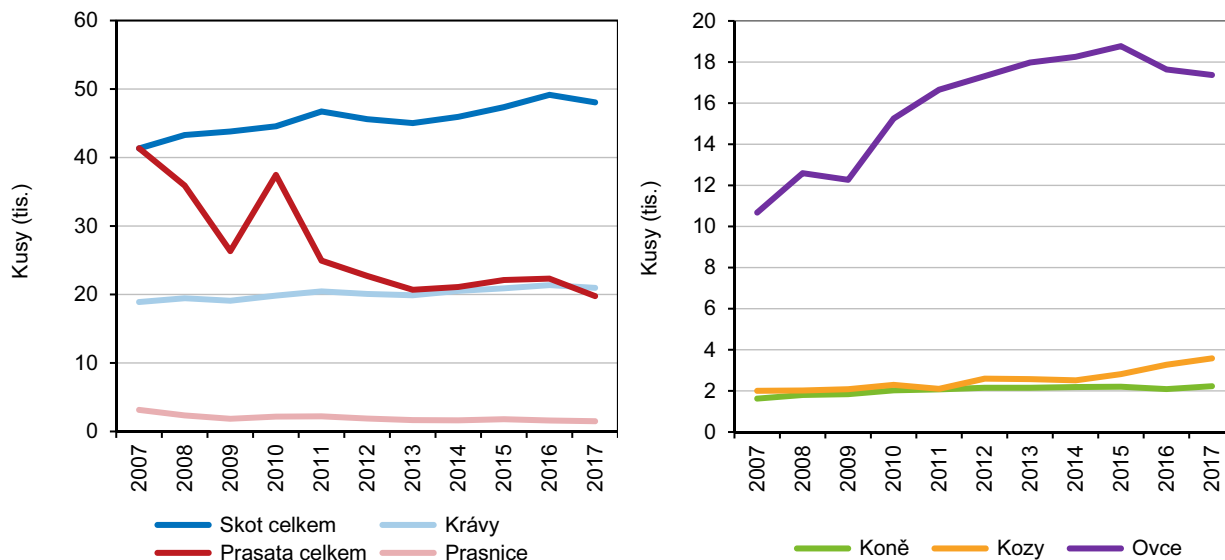
Stavy chovů většiny hlavních skupin hospodářských zvířat meziročně po nárůstu v předchozích letech poklesly. Stavy skotu se meziročně mírně snížily o 2,2 % na 48 067 kusů, dlouhodobě však stavy skotu rostou (o 11 % za posledních deset let). U krav došlo k poklesu o 1,9 % na 20 975 kusů, jejich chov se v delším časovém

horizontu udržuje v podobné výši a jen mírně kolísá. Počty prasat se po pětiletém růstu snížily na historické minimum 19 772 kusů (tj. o 11,4 %). Stavů drůbeže klesly o téměř 5 % na 74 750 kusů, chov ovcí poklesl o 1,5 % na 17 373 kusů. Pouze stavů koz a koní meziročně vzrostly. U koz to byl nárůst o 9,5 % na 3 583 kusů a u koní o 6,7 % na 2 230 kusů, čímž bylo u obou hodnot dosaženo historického maxima.

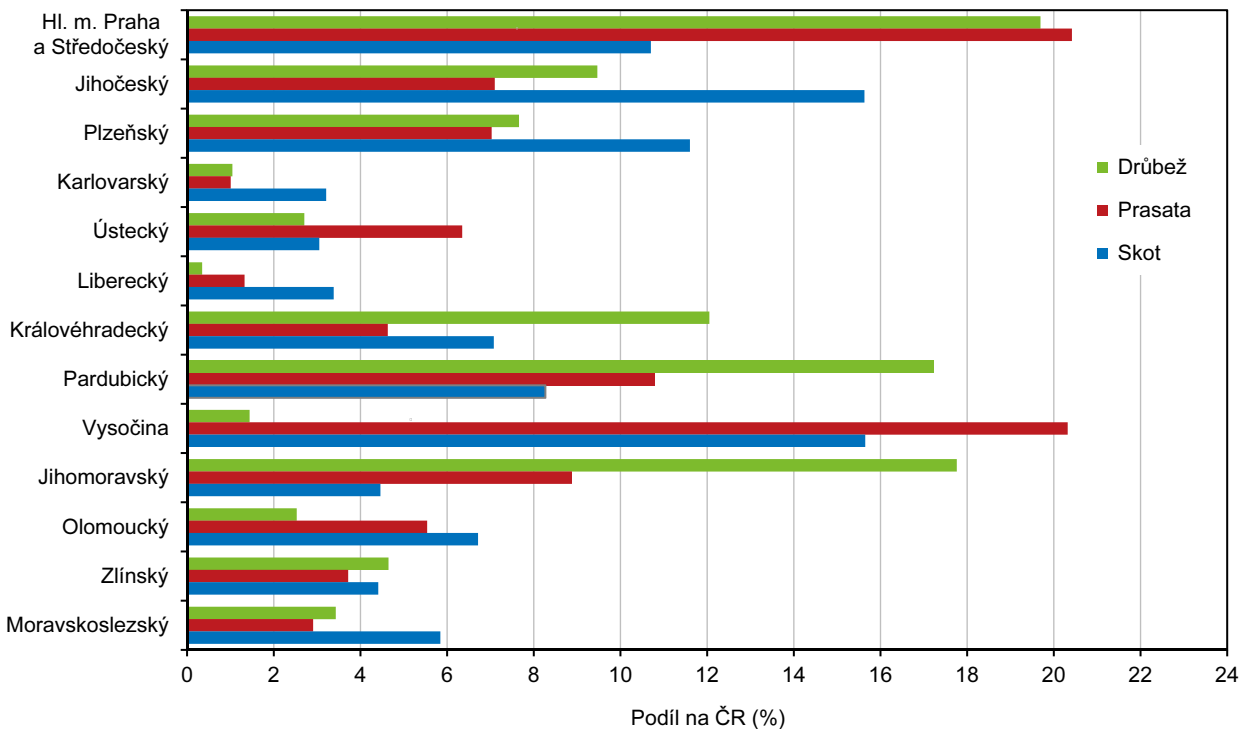
Graf 3.8 Hospodářská zvířata v Libereckém kraji (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.9 Podíl krajů na stavech skotu, prasat a drůbeže k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

Snížila se produkce jatečných zvířat s výjimkou drůbeže, zvýšila se dojivost krav.

Výroba jatečného skotu v kraji již třetím rokem klesá, meziročně byl vykázán pokles o 6,7 % na 4 829 tun živé hmotnosti. Mírně poklesla i výroba jatečných prasat, a to o 4,3 % na 3 049 tun živé hmotnosti. Výroba jatečné drůbeže naopak již třetím

rokem stoupá, meziročně o 3,5 % na 2 990 tun živé hmotnosti. Snůška konzumních vajec poklesla o 13,6 % na 1 004 tis. kusů. Výroba mléka poklesla o 8,3 % na 69 822 tis. litrů, čímž se po růstu do roku 2015 (na 76 941 tisíc litrů) navrátila na úroveň roku 2012. Dlouhodobě však stále stoupá dojivost, a to až na současných 7 513,1 litrů na krávu ročně.

Lesnictví

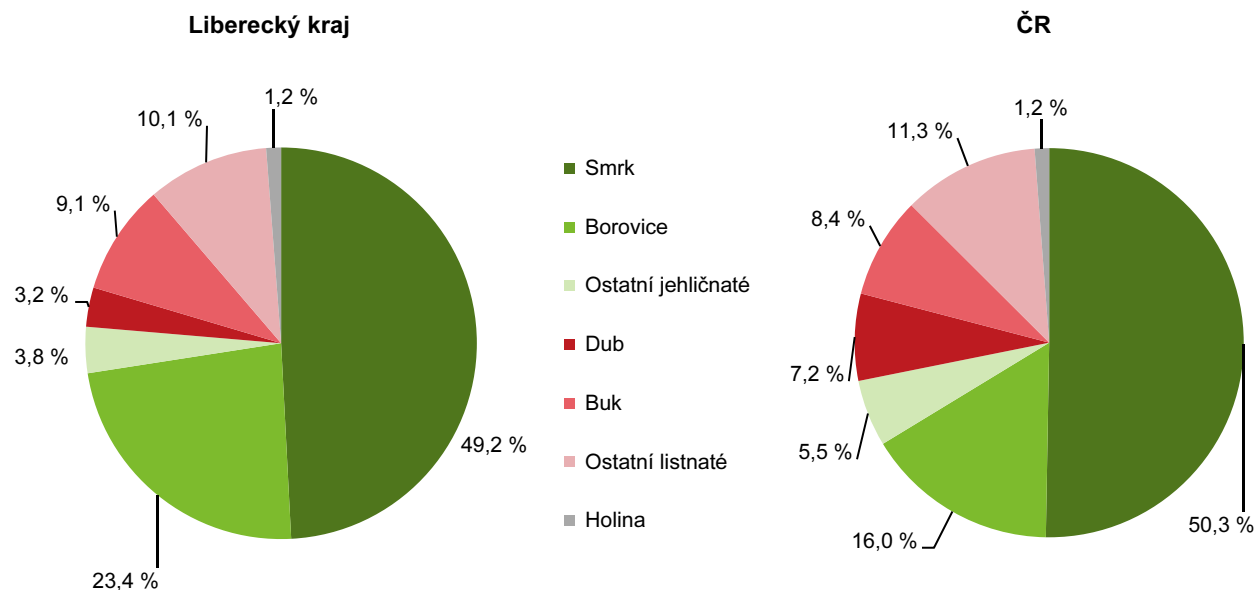
Lesy tvoří 44,5 % z celkové rozlohy kraje.

Rozloha lesních pozemků v Libereckém kraji v roce 2017 činila 140 852 ha, což je 44,5 % z celkové rozlohy území kraje a 5,3 % podíl z celkové rozlohy lesů v České republice (2 671 659 ha).

V průběhu roku 2017 bylo v Libereckém kraji uměle obnoveno (tzn. zalesněno) celkem 617 ha a ve srovnání s rokem 2016 je to o 179 ha (22,5 %) méně. Při výsadbě opět převažovaly jehličnaté dřeviny (65,8% podíl na zalesněné ploše). Smrk byl použit k zalesnění 215 ha (53,0 % plochy zalesněné jehličnany), borovice byla vysazena na rozloze 151 ha (37,2 %) a jedle na rozloze 25 ha (6,2 %). Z listnatých dřevin, kterými bylo osázeno 34,2 % zalesněné plochy, se opět nejvíce využíval buk. Bylo jím zalesněno 117 ha (55,5 % plochy zalesněné listnatými dřevinami). Dub byl vysazen na 74 ha (35,1 %), javor na 6 ha (8,1 %). Přírozenou obnovou došlo k zalesnění 195 ha lesa, tj. o 74 ha méně než v roce 2016.

Graf 3.10 Druhá skladba dřevin lesních porostů v Libereckém kraji v roce 2017

Pramen: ÚHÚL

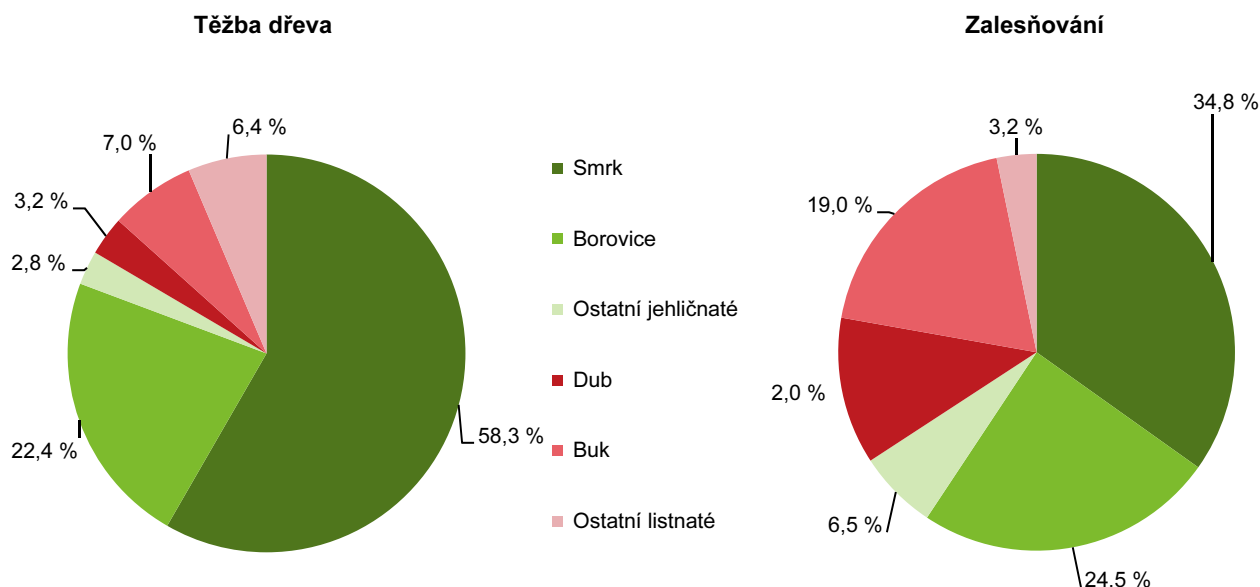
Většinu objemu těžby dřeva tvoří jehličnany.

Těžba dřeva v Libereckém kraji v roce 2017 představovala 502,2 tis. m³ dřeva bez kůry (tj. meziročně méně o 4,7 %) a z hlediska druhu opět převažovaly jehličnany (83,5 % celkové těžby). Nejvíce bylo vytěženo smrků – 292,9 tis. m³, tj. 58,3 % celkové těžby dřeva a 69,9 % těžby jehličnanů. Z listnatých dřevin, kterých se v kraji vytěžilo celkem 83,0 tis m³, měl nejvyšší zastoupení buk (7,0 % z celkové těžby a 42,1 % těžby listnatých dřevin). Nahodilou těžbou bylo zpracováno 134,3 tis. m³ dřeva bez kůry, z toho 61,5 % připadlo na živelní těžbu a jedna čtvrtina na těžbu hmyzovou.

Graf 3.11 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin v Libereckém kraji v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Průmysl

Zaměstnanost v kraji dlouhodobě roste.

V roce 2017 na území Libereckého kraje sídlilo 109 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, které v úhrnu zaměstnávaly 45 049 zaměstnanců (5,3 % z republikového úhrnu 849,9 tis. zaměstnanců). Meziročně se tak zaměstnanost v uvedených podnicích v kraji navýšila o 2,3 %. Počet takto velkých podniků trvale mírně roste od roku 2013, kdy bylo v kraji velkých podniků historicky nejméně (pouze 99 podniků). Zaměstnanost v průmyslu významně utrpěla v období hospodářské recese, a to především v roce 2010, kdy byl počet průmyslových pracovníků v našem kraji za posledních 15 let nejnižší (40 101 osob). V posledních letech je v tomto směru patrné výrazné oživení a ve srovnání s rokem 2010 se zaměstnanost v průmyslu navýšila o 12,3 %.

Liberecký kraj má druhý nejvyšší podíl osob zaměstnaných v průmyslu v republice.

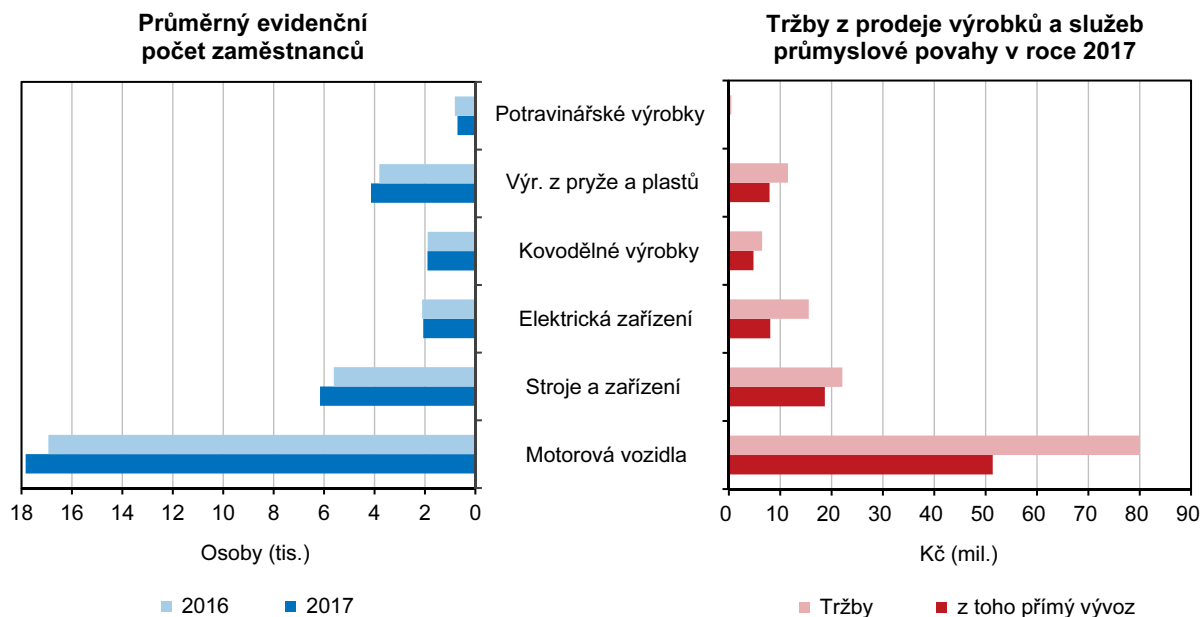
Absolutně nejvíce zaměstnaných v průmyslu v roce 2017 vykázal Moravskoslezský kraj (108 128 osob, 12,7 % z republikové hodnoty), nejméně kraj Karlovarský (18 823 osob, 2,2% podíl). Při přepočtu na 1 000 obyvatel nejvíce zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích zaměstnává Plzeňský kraj (106,3 osob), Liberecký kraj je v mezikrajském žebříčku druhý nejlepší (102,2 osob). Nejméně zaměstnanců najdeme v Jihomoravském kraji (59,9 zaměstnanec na 1 000 obyvatel). Meziročně vyšší zaměstnanost v průmyslu zaznamenaly všechny kraje kromě Karlovarského (pokles o 2,5 %) a Moravskoslezského (méně o 1,5 %). Nejvyšší nárůst byl ve Středočeském kraji (5,9 %) a Ústeckém kraji (5,6 %).

Mzdy v průmyslu v kraji převyšují republikový průměr.

Průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslových podnicích Libereckého kraje v roce 2017 činila 32 186 Kč a byla mezi kraji pátá nejvyšší. Republikový průměr pak převýšila o 79 Kč. Ve srovnání s rokem 2016 se navýšila nominálně o 5,6 %, od roku 2012 se zvýšila o 5 158 Kč (19,1 %). V rámci celé republiky byly průměrné mzdy v průmyslu nejnižší v Olomouckém kraji (28 648 Kč) a nejvyšší v Hlavním městě Praze (38 276 Kč). Nejvyšší meziroční nárůst mezd zaznamenal Karlovarský kraj (o 8,2 %).

Graf 3.12 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující výroby zpracovatelského průmyslu v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Tržby průmyslových podniků rostly.

Tržby průmyslových podniků za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy za rok 2017 dosáhly v Libereckém kraji částky 162 mld. Kč a meziročně vzrostly o 13,9 mld. Kč (9,4 %). Růst meziročně vykázaly všechny kraje České republiky. Nejvyšší nárůst tržeb meziročně zaznamenal Ústecký kraj (19,7 %), nejméně tržby rostly v kraji Moravskoslezském, který má však navzdory tomu největší objem tržeb (celkem 542 mld. Kč). V přepočtu na jednoho zaměstnance se tržby průmyslových podniků pohybovaly od 2 251 tis. Kč (Karlovarský kraj) do 7 152 tis. Kč (Středočeský kraj). Na jednoho zaměstnance v Libereckém kraji připadlo 3 595 tis. Kč tržeb.

Podíl tržeb z přímého vývozu výrobků a služeb meziročně mírně poklesl.

Tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy v Libereckém kraji dosáhly 109,8 mld. Kč, a na celkových tržbách se podílely 67,8 %. Tento podíl meziročně o 2,1 p. b. poklesl. Nejdůležitějšími odvětvími zpracovatelského průmyslu v Libereckém kraji jsou dlouhodobě výroba motorových vozidel a příbuzné obory – výroba strojů a zařízení, výroba elektrických zařízení a výroba pryžových a plastových výrobků.

Energetika

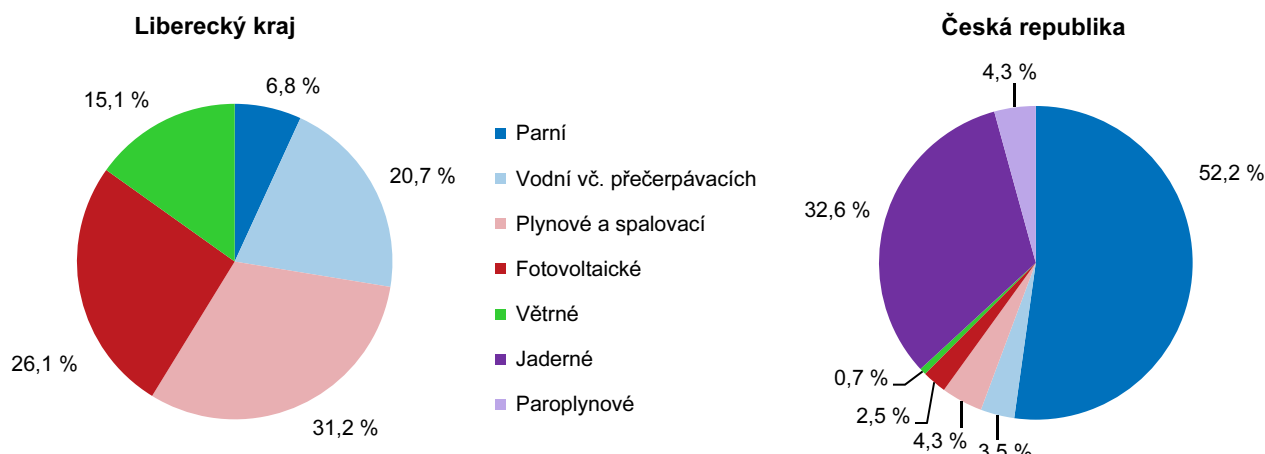
Elektrizační soustava v Libereckém kraji má druhý nejmenší výkon v republice.

Elektrizační soustava v Libereckém kraji je co do instalovaného výkonu druhá nejmenší v republice – v roce 2017 byl její výkon 229,9 MW. Dlouhodobě její výkon mírně stoupá. Významnější nárůst se objevil v roce 2010 (z 54,2 na 156,2 MW), kdy v kraji byla postavena řada fotovoltaických zdrojů. Na celorepublikové hodnotě se však podílí pouhým 1 % výkonu. Většina této energie však pochází z obnovitelných zdrojů, hlavními zdroji energie jsou fotovoltaické elektrárny (110,8 MW) a větrné elektrárny (50,1 MW). V kraji jsou v provozu také vodní elektrárny (25,9 MW), 33,3 MW pak vyrobí elektrárny plynové a spalovací a 9,8 MW elektrárny parní. V roce 2017 bylo v kraji vyrobeno 404,4 GWh elektrické energie brutto, z toho 31,2 % v elektrárnách plynových a spalovacích, 26,1 % ve fotovoltaických, 20,7 % ve vodních a 15,1 % ve větrných.

Graf 3.13 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2017

Pramen: ERÚ

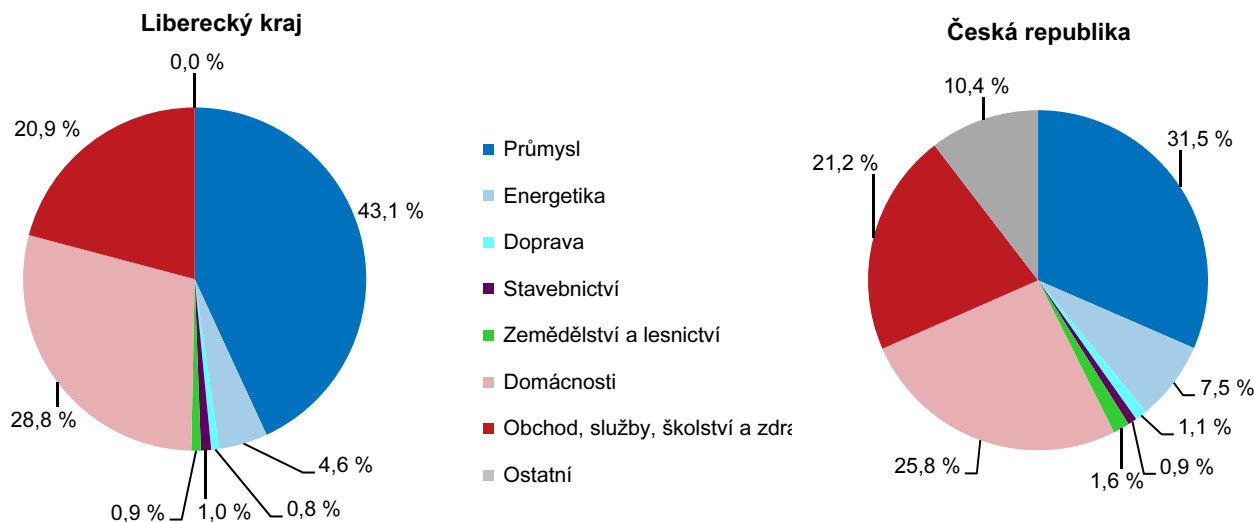
¹⁾ Výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

Spotřeba elektrické energie mírně vzrostla.

Spotřeba elektrické energie mírně meziročně vzrostla na 2 541,7 GWh, tj. 4,3 % celorepublikové spotřeby. V Libereckém kraji bylo v roce 2017 vyrobeno 15,9 % své vlastní spotřeby elektřiny. V průmyslu bylo spotřebováno 43,1 % energie, v domácnostech 28,8 %. Na jednoho obyvatele bylo v domácnostech spotřebováno 1 660,8 kWh energie, což je 4. nejvyšší hodnota v rámci krajů České republiky. Nejméně na jednoho obyvatele bylo spotřebováno v Jihomoravském kraji, který však vede v žebříčku spotřeby zemního plynu na odběratele.

Graf 3.14 Spotřeba elektřiny netto¹⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2017

Pramen: ERÚ

¹⁾ Spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

Čtvrtinu celkového množství zemního plynu spotřebovávají domácnosti.

Spotřeba zemního plynu v roce 2017 dosáhla 349 555 tis. m³, tj. 4,2 % celorepublikové hodnoty. Téměř čtvrtina z toho byla spotřebována v domácnostech. Spotřeba pravidelně meziročně stoupá od roku 2014, kdy bylo spotřebováno 301 831 m³ plynu, maximum za sledované období (383 345 tis. m³) však bylo spotřebováno v roce 2010. Na 1 odběratele v domácnostech bylo v kraji spotřebováno 1 021,7 m³ plynu, což je 7. nejvyšší hodnota mezi kraji.

Stavebnictví

Vzrostl objem realizovaných stavebních prací.

Každoroční pokles produkce realizované středními a velkými stavebními podniky (tj. s 50 a více zaměstnanci) sídlícími v Libereckém kraji, který započal v roce 2009, se zastavil. V Libereckém kraji v roce 2017 působilo 14 podniků a objem základní stavební výroby se meziročně zvýšil o 9,7 % na 2 740 mil. Kč. Náš kraj je tak jedním ze sedmi krajů, kde objem stavebních prací vzrostl. Největší propad zaznamenal Ústecký kraj (o 15,6 %). U ostatních krajů byl pokles mírnější, tzn. méně než 8 %. Ve třech krajích naopak objem stavebních prací výrazněji rostl, nejvíce u kraje Vysočina (o 13,9 %), dále u Jihočeského kraje (o 13,6 %) a u Karlovarského kraje (o 11,8 %).

Liberecký kraj se posunul na dvanácté místo mezi kraji v objemu základních stavebních prací.

Objem základní stavební výroba za rok 2017 posunul Liberecký kraj na 12. místo mezikrajského žebříčku. Nižší objem vykázal ještě Karlovarský (1 027 mil. Kč) a Královéhradecký kraj (2 613 mil. Kč), přestože u obou došlo k nárůstu objemu prací. První pozici navzdory 3,2% poklesu obsadilo Hlavní město Praha (55 713 mil. Kč). Nárůst základní stavební výroby se projevil jak v pozemním, tak v inženýrském stavebnictví. Zatímco objem pozemního stavebnictví vzrostl pouze o necelé 1 % na 924 mil. Kč (tj. dlouhodobě druhý nejhorší výsledek), inženýrské stavebnictví zaznamenalo nárůst o téměř 15 % (1 439 mil. Kč). Objem inženýrského stavebnictví od roku 2009 v kraji stále klesal, tento meziroční nárůst je dlouhodobě první. Podíl pozemního stavitelství na tuzemské produkci se od roku 2008 postupně snižoval ve prospěch stavebnictví inženýrského.

Více vzrostl podíl inženýrského stavebnictví.

Mzdy pracovníků ve stavebnictví jsou páté nejvyšší mezi kraji.

Mzda pracovníků ve stavebnictví v roce 2017 v průměru činila 29 952 Kč a meziročně nominálně vzrostla o 2,3 %. Při zohlednění 2,5% průměrné míry inflace za rok 2017 pak byla reálně nižší o 0,2 %. V porovnání s ostatními regiony České republiky je krajská mzda ve stavebnictví pátá nejvyšší a o 4 554 Kč nižší než její celorepublikový průměr (34 506 Kč). Napříč Českou republikou se pak tato mzda pohybuje v rozmezí od 23 597 Kč (Karlovarský kraj) do 41 299 Kč (Hlavní město Praha).

Stavební povolení

Za posledních šest let v kraji bylo vydáno historicky nejméně stavebních povolení.

V průběhu roku 2017 stavební úřady v Libereckém kraji vydaly celkem 3 122 stavebních povolení, tj. meziročně o 1,9 % méně. Od roku 1994 je to třetí nejvyšší počet, méně povolení bylo vydáno pouze v letech 2014 (3 089 souhlasů) a 2015 (3 109 souhlasů). Posledních šest let lze označit za období s historicky nejnižším počtem vydaných povolení. Nejvíce stavebních povolení úřady vydaly v roce 2004 (6 233 povolení). Pozitivní vývoj v roce 2017 ve srovnání s rokem 2016 vykázalo 9 krajů, nejvýznamněji investiční aktivita vzrostla v Olomouckém kraji (o 9,8 %). V pěti krajích došlo k poklesu, nejvíce v Hlavním městě Praze (o 5,8 %) a Ústeckém kraji (o 4,4 %).

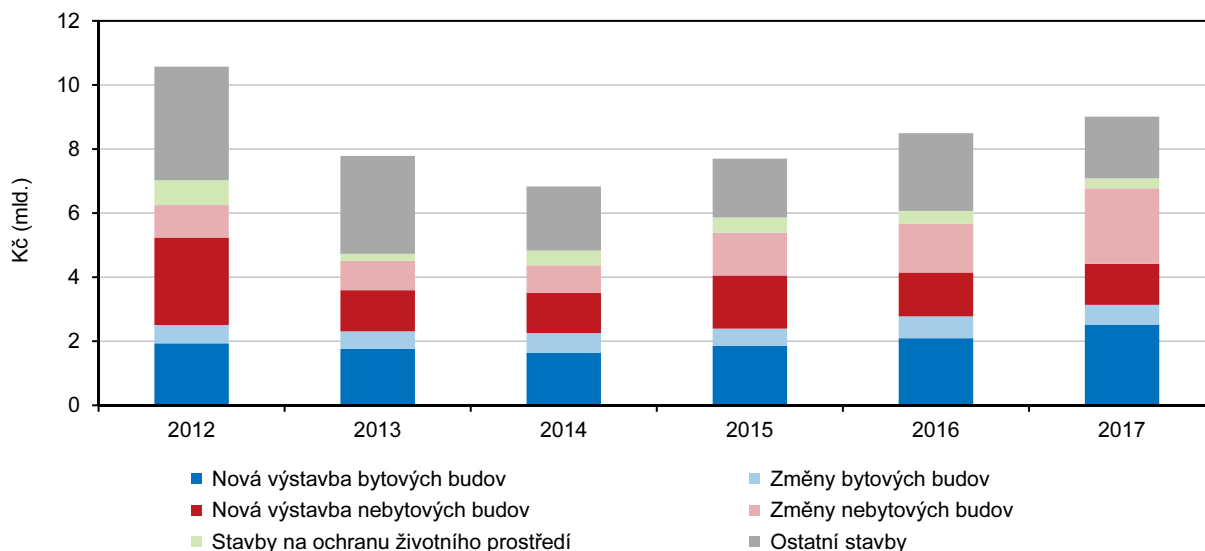
Orientační hodnota vydaných stavebních povolení se zvyšuje.

Orientační hodnota vydaných stavebních povolení v Libereckém kraji v roce 2017 představovala 9 013 mil. Kč a ve srovnání s rokem 2016 se zvýšila o 6,1 %. Nejvyšší hodnotu měly stavby v roce 2011 (15 421 mil. Kč), opačně tomu bylo v roce 1997 (5 113 mil. Kč). V dlouhodobém časovém horizontu cena povolených staveb výrazně kolísala. Nejvyšší částka z uvedené orientační hodnoty v roce 2017 směřovala do výstavby budov (6 774 mil. Kč, tj. 75,2 %), na výstavbu související s ochranou životního prostředí připadlo 311 mil. Kč, tj. 3,5 %, na ostatní stavby 28,6 % prostředků. Jediným krajem, ve kterém v roce 2017 meziročně poklesla orientační hodnota povolených staveb, byl Jihočeský kraj (o 7,7 %).

Graf 3.15 Orientační hodnota staveb podle druhu stavby v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

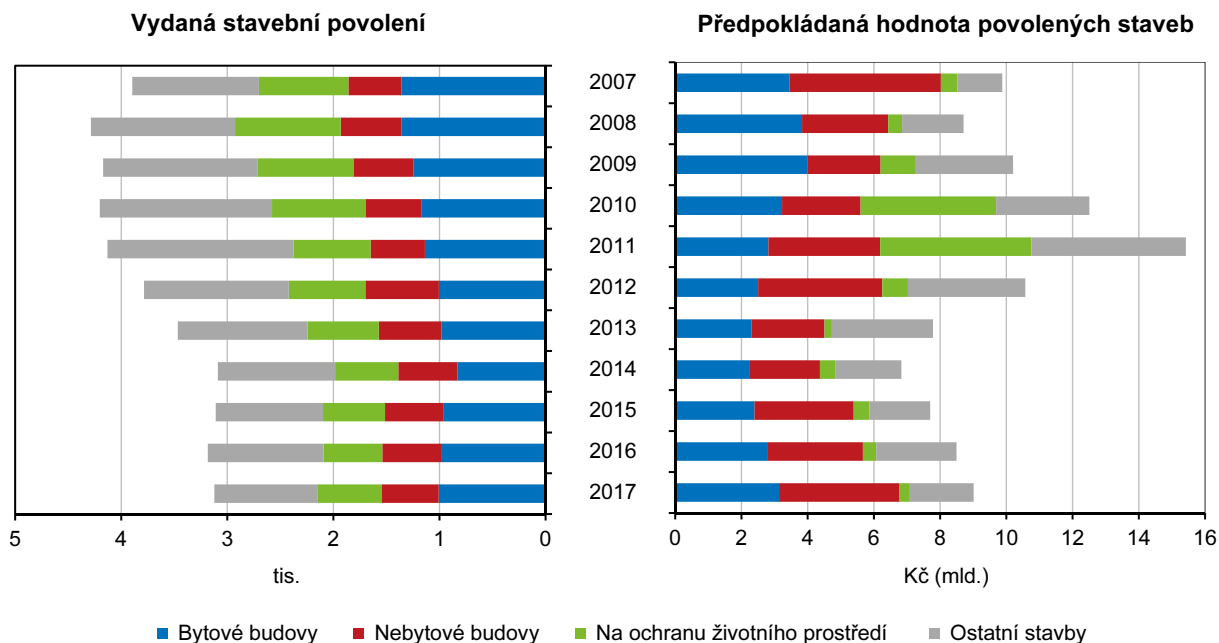

Poklesla orientační hodnota povolených staveb na ochranu životního prostředí, vzrostla hodnota bytových a nebytových budov.

Z hlediska typu výstavby se v roce 2017 snížila předpokládaná hodnota povolených staveb na ochranu životního prostředí o 22,4 % (na 311 mil. Kč). Nejvyšší hodnota byla v souvislosti s výstavbou těchto staveb vykázána v letech 2010 a 2011 (4 093 mil. Kč, resp. 4 568 mil. Kč). Orientační hodnota povolených bytových budov od roku 2014 roste, v roce 2017 dosáhla 3 135 mil. Kč (meziročně více o 12,9 %). Od stejného roku roste také orientační hodnota povolených nebytových budov. Meziročně vzrostla o celou čtvrtinu na 3 639 mil. Kč, avšak nepřekročila však historicky nejvyšší hodnotu z roku 2006 (4 816 mil. Kč). Hodnota ostatních budov naopak v roce 2017 poklesla o 20,6 % na 1 928 mil. Kč, minimum bylo zaznamenáno v roce 2003 a činilo 1 092 mil. Kč.

Graf 3.16 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Na jedno stavební povolení připadlo průměrně 2,9 mil. Kč.

V průměru na jedno stavební povolení v roce 2017 připadlo 2 887 tis. Kč, tj. o 722 tis. Kč méně než celorepublikový průměr. Maximální hodnoty dosáhla částka v Libereckém kraji v roce 2011 (3 734 tis. Kč na jedno povolení) a částka poslední čtyři roky roste. Napříč Českou republikou se v roce 2017 jeho hodnota ukazatele pohybovala v rozmezí od 2 271 tis. Kč (Jihočeský kraj) do 6 439 tis. Kč (Ústecký kraj).

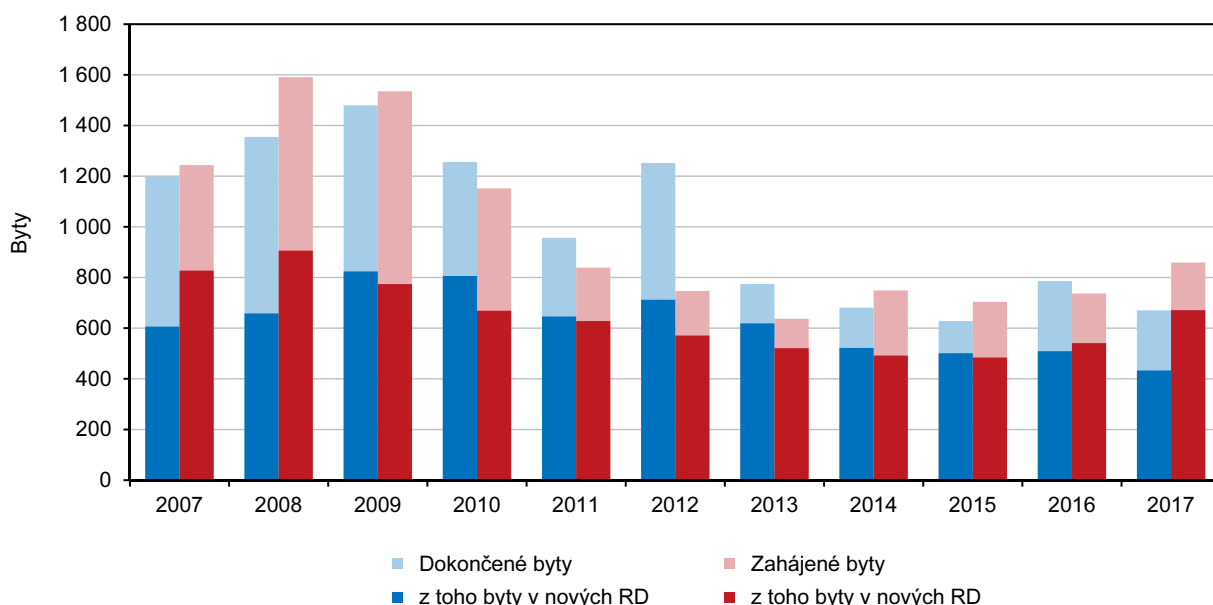
Bytová výstavba

Kraj v posledních letech zaznamenává nižší úroveň bytové výstavby.

V roce 2017 bylo v Libereckém kraji zahájeno 859 a dokončeno 670 bytů. Meziročně se tak zájem o novou výstavbu zvýšil o 16,6 %, počet dokončených bytů naproti tomu o 14,8 % poklesl. V dlouhodobém horizontu úroveň bytové výstavby v posledních letech patří spíše k nižším. Nejvyšší zájem o výstavbu byl kraji zaznamenán v roce 2003 (1 838 zahájených bytů), nejvíce bytů pak bylo dokončeno v roce 1992 (1 676 bytů).

Graf 3.17 Bytová výstavba v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

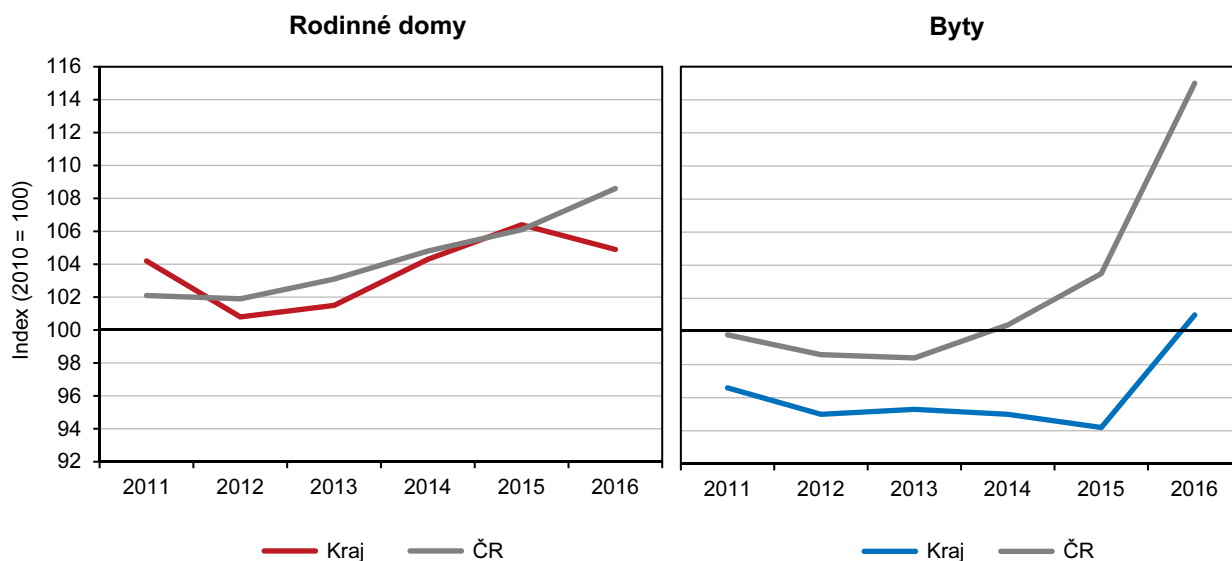
Dominantní postavení má nadále výstavba rodinných domů.

Ve struktuře bytové výstavby v poslední dekádě převažují byty v rodinných domech, v roce 2017 tvořily 78,1 % zahájené a 64,6 % dokončené výstavby. Dalšími nejčastěji zahajovanými typy výstavby byly byty v nástavbách a přístavbách k bytovým domům (7,1 %) a v nebytových prostorách (5,9 %). Mezi dokončenými byty patřil druhý největší podíl bytům dokončeným v bytových domech (13,7 %) a v nástavbách a přístavbách k nim (8,5 %). Při přepočtu zahájených bytů na 1 000 obyvatel kraje se v roce 2017 podařilo zahájit 1,95 bytu, což je druhý nejmenší údaj ve sledovaném roce v rámci krajů České republiky. Dokončeno bylo 1,52 bytu na 1 000 obyvatel.

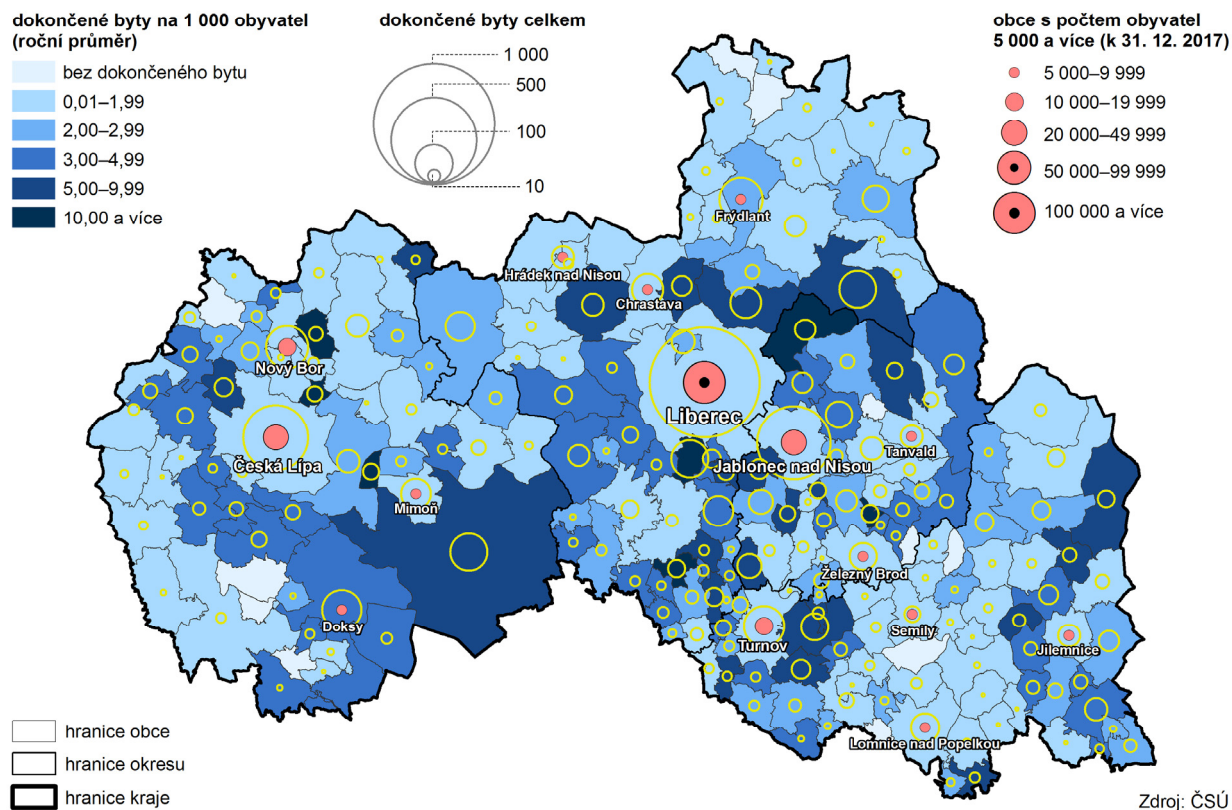
Graf 3.18 Indexy cen nemovitostí v Libereckém kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za rok 2016 jsou předběžné

Bytová výstavba v obcích Libereckého kraje v letech 2012 až 2017

Zdroj: ČSÚ

Doprava

Krajem vede 2 419,1 km komunikací.

Podle údajů Ředitelství silnic a dálnic České republiky činila celková délka pozemních komunikací k 1. 1. 2018 celkem 2 419,1 km, což je o 5,3 km více než v předešlém roce. Největší část komunikací se nachází v okrese Liberec (29,5 %),

26,7 % je v České Lípě, 25,6 % v Semilech a nejméně jich je k dispozici v okrese Jablonec nad Nisou (18,3 %).

V kraji se nachází nejmenší podíl dálnic v republice.

Dálnice II. třídy představují 4,6 km (pouze 0,4 % celorepublikové dálniční sítě, tj. nejméně z krajů), a to v okrese Liberec (4,1 km) a Semily (0,5 km). Ve struktuře silniční sítě převládaly ze 65,7 % silnice III. třídy, které slouží především k propojení obcí, pětinu tvořily silnice druhé třídy sloužící k propojení okresů. Pro dálkovou a mezinárodní dopravu slouží silnice 1. třídy, kterých je 340,2 km, tj. 14,1 %. Mezi rychlostní komunikace se počítá celkem 22,2 km. Délka dálnic se v posledních třech letech neměnila.

Silniční síť kraje má nadprůměrnou hustotu.

Hustota silniční sítě v Libereckém kraji je 76,5 km na 100 km² území a převyšuje průměr České republiky (70,7 km na 100 km² území). Nejvyšší hustotu komunikací má okres Jablonec nad Nisou (110,3 km na 100 km² území), přestože část jeho území zabírají Jizerské hory. Naopak nejnižší hustotou silniční sítě se vyznačuje okres Česká Lípa (60,1 km na 100 km², na jehož území se nachází bývalý Vojenský újezd Ralsko. Dopravní síť v Libereckém kraji doplňuje 548,6 km železničních tratí a 8,0 km vodních cest.

Počet osobních automobilů v kraji narůstá.

V roce 2017 bylo v kraji registrováno 221 224 osobních a 24 825 nákladních vozidel, množství obou typů vozidel posledních pět let nepřetřžitě roste. Meziročně se počet osobních automobilů navýšil o 8 014 vozů (3,8 %) a ve srovnání s rokem 2007 jejich počet vzrostl o čtvrtinu.

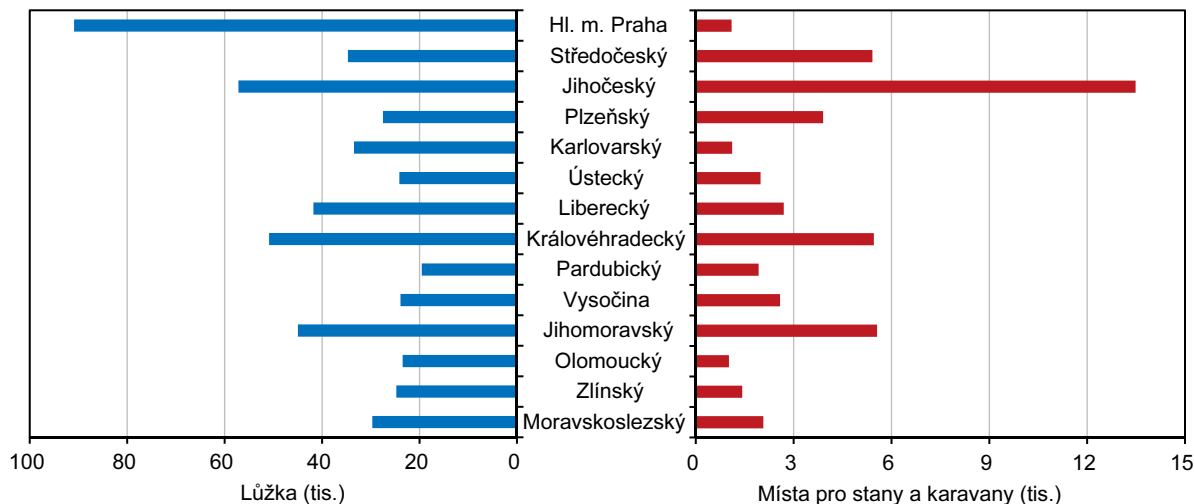
Cestovní ruch

V kraji ubylo hromadných ubytovacích zařízení.

Hosté, kteří v roce 2017 navštívili Liberecký kraj, mohli k přenocování využít služeb 861 hromadných ubytovacích zařízení s 41 782 lůžky. V porovnání s rokem 2016 tak v regionu ubylo celkově 43 zařízení a 1 778 lůžek.

Graf 3.19 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle krajů v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Ve struktuře dlouhodobě převažují penziony.

Ve struktuře hromadných ubytovacích zařízení v kraji převažují penziony (387 zařízení, tj. 44,9 % všech zařízení). Návštěvníkům kraje bylo také k dispozici 153 hotelů, přičemž převahu měly tříhvězdičkové hotely (63,4 % ze všech hotelů). Dále se bylo možné ubytovat v 59 turistických ubytovnách, 45 chatových osadách a 25 kempech. Nabídku doplňovalo 192 ostatních ubytovacích zařízení, mezi které patří např. léčebné lázně, rekreační zařízení podniků (odborových svazů), školicí střediska podniků (odborových svazů) a jiná ubytovací zařízení vyčleňující lůžkovou

V kraji zůstal stejný počet kempů, přibyl jeden čtyřhvězdičkový hotel, ostatní typy zařízení ubyly.

kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.).

Meziroční nárůst počtu zaznamenaly pouze čtyřhvězdičkové hotely (o 1 zařízení). Naopak o 4 zařízení poklesl počet tříhvězdičkových hotelů a o stejnou hodnotu se snížil také počet ostatních hotelů (na 97, resp. 36 zařízení). Počet penzionů meziročně poklesl o 11 zařízení a po dvou zařízeních ubylo také v kategorii turistické ubytovny a chatové osady. V průběhu roku 2017 o 21 zařízení poklesl i počet ostatních hromadných ubytovacích zařízení. Meziročně zůstal stejný počet kempů.

Nejvíce lůžek nabízely hotely.

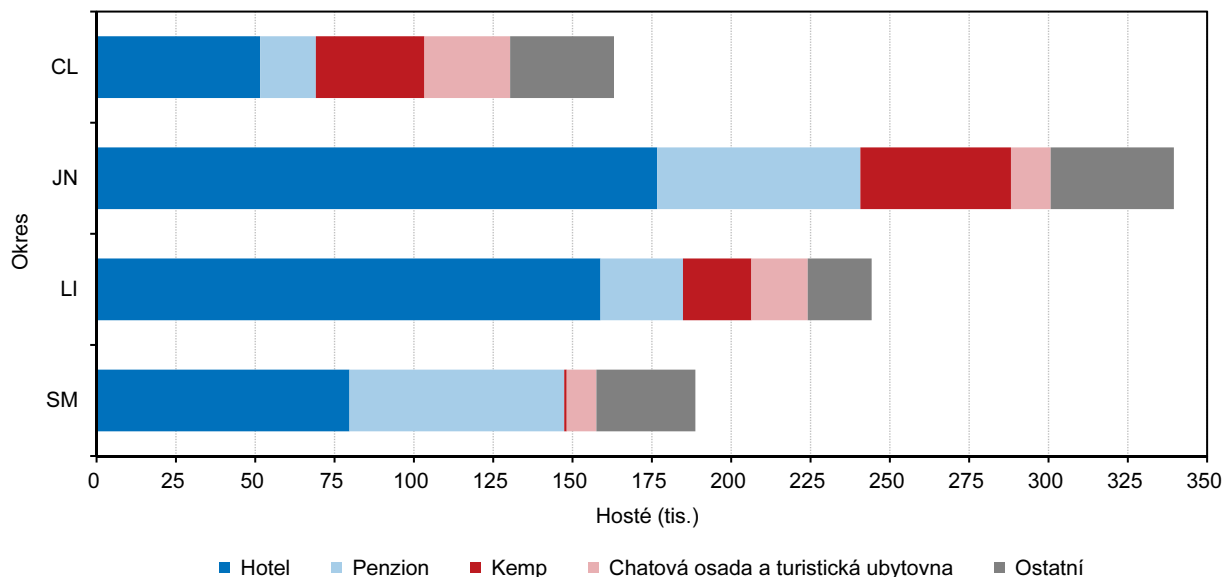
Nejvíce lůžek (12 061, tj. 28,9 % celkové lůžkové kapacity) nabízely v kraji hotely s tím, že 62,0 % (7 481 lůžek) z nich se nacházelo v tříhvězdičkových zařízeních. Konkurencí pro ně však byly penziony, které potenciálním hostům mohly nabídnout 11 478 lůžek (27,5 %). V nabídce chatových osad bylo 4 376 lůžek (10,5 %), turistické ubytovny disponovaly 2 452 lůžky (5,9 %) a kempy 1 959 lůžky (4,7 %). Lůžková kapacita tzv. ostatních ubytovacích zařízení představovala 9 456 lůžek.

Nejvíce ubytovacích zařízení se nachází v okrese Semily.

Vzhledem k charakteru krajiny (oblast Krkonoš) se nejvíce zařízení v roce 2017 nacházelo na území okresu Semily (332 zařízení se 4 767 pokoji a 14 130 lůžky). Nejméně ubytovacích kapacit nabízel okres Liberec (124 zařízení, 3 244 pokojů, 8 825 lůžek). Z hlediska struktury byly ve všech okresech nejčastěji zastoupeny penziony s tím, že jejich nejvyšší podíl vykázal okres Jablonec nad Nisou (53,1 % místních zařízení) a nejnižší okres Česká Lípa (36,4 %). V případě okresu Česká Lípa se na druhém místě umístily chatové osady (34 zařízení, tj. 23,8 %), v okrese Liberec to byly hotely (24 zařízení, tj. 20,2 %) a v okrese Jablonec nad Nisou a Semily ostatní hromadná ubytovací zařízení (63 zařízení, tj. 24 %, resp. 91 zařízení, tj. 27,4 %).

Graf 3.20 Hosté ubytovaní v HUZ podle kategorie ubytovacího zařízení v okresech Libereckého kraje v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

V roce 2017 zaznamenal kraj rekordní návštěvnost. Návštěvníci mířili nejčastěji do Liberce, Harrachova a Doks.

V roce 2017 zaznamenal Liberecký kraj v rámci srovnatelné časové řady (2012–2017) rekordní návštěvnost, když v místních hromadných ubytovacích zařízeních přenocovalo 935 566 hostů, tj. meziroční nárůst o 8,3 %. Ve srovnání s rokem 2014, kdy byla návštěvnost kraje nejnižší, je to dokonce o 34 % více. Nejvíce hostů zamířilo za přírodními krásami do okresu Semily (339 512 hostů,

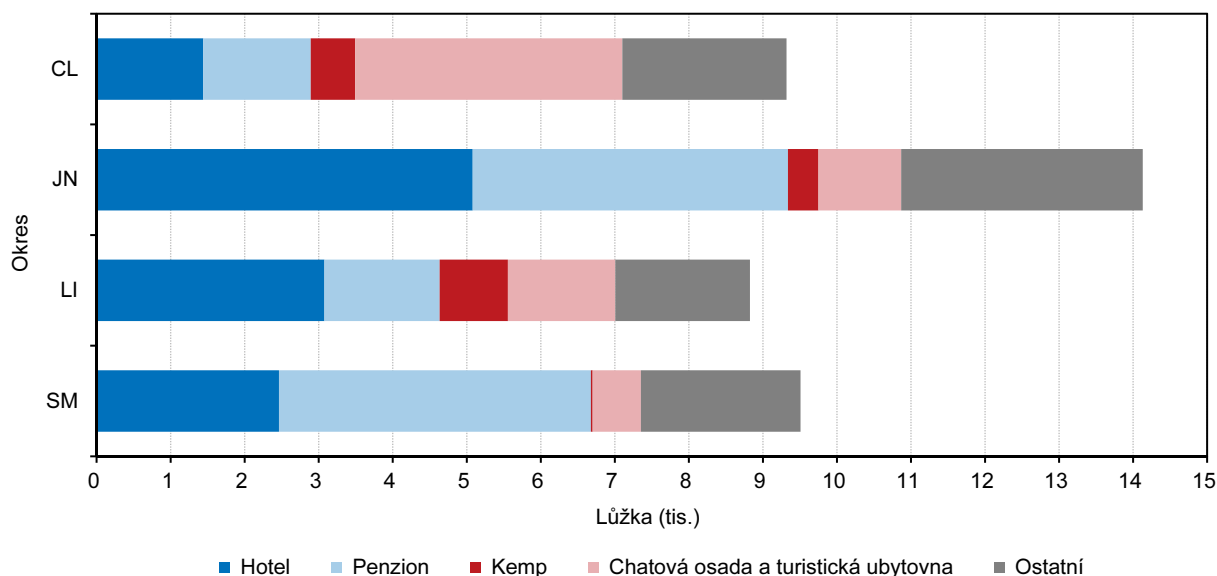
tj. 36,3 %), naopak nejnižší návštěvnost vykázal okres Česká Lípa 163 073 hostů, tj. 17,4 %). Ten také jako jediný zaznamenal mírný meziroční pokles (o 2,5 %). V ostatních třech okresech návštěvnost vzrostla – v okrese Jablonec nad Nisou o 20,5 %, v okrese Liberec o 14,6 % a v okrese Semily o 4,0 %. Z hlediska konkrétní lokality v roce 2017 nejvíce turistů zamířilo do města Liberec (159 178 osob), se 121 819 návštěvníky následovalo město Harrachov a s 92 877 hosty město Doksy.

Hosté nejvíce přibýli v penzionech.

Více hostů ve srovnání s rokem 2016 přenocovalo v jedno a dvouhvězdičkových hotelech (přírůstek o 26,3 %, resp. o 22,7 %), penzionech (o 23,7 %) čtyřhvězdičkových hotelech (o 19,1 %) a v turistických ubytovnách (o 20,0 %). V absolutních číslech byl přírůstek nejvyšší u penzionů (o 33 586 hostů více) a čtyřhvězdičkových hotelů (o 28 693 hostů více). K poklesu o 6,8 %, resp. 7 565 hostů, došlo u kempů. Hosté ze zahraničí nejvíce preferovali čtyřhvězdičkové hotely následované tříhvězdičkovými, domácí hosté dávali přednost tříhvězdičkovým hotelům a penzionům.

Graf 3.21 Počet lůžek v HUZ podle kategorie ubytovacího zařízení v okresech Libereckého kraje v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Návštěvníky kraje jsou z 80 % čeští turisté.

V roce 2017 tvořili čtyři pětiny hostů v libereckých ubytovacích zařízeních domácí návštěvníci (739 491 osob). Meziročně však byl přírůstek turistů patrný u obou skupin návštěvníků, tj. o 7,0 % v případě domácích a o 13,7 % v případě zahraničních. Uvedená návštěvnost byla zároveň jak u domácích, tak zahraničních turistů ve srovnatelné časové řadě nejvyšší.

Ze zahraničí do Libereckého kraje nejčastěji míří hosté z Německa.

Struktura zahraničních hostů se v našem kraji v roce 2017 nezměnila – dominantní postavení měli hosté z Německa (49,3 % z celkového počtu zahraničních hostů), následovali hosté z Polska, (17,4 %) Slovenska (5,9 %) a Nizozemska (5,1 %). V roční bilanci za zmínku stojí 2,0% podíl hostů z Izraele a jejich 5. pozice v žebříčku.

Zvýšil se počet přenocování v ubytovacích zařízeních kraje.

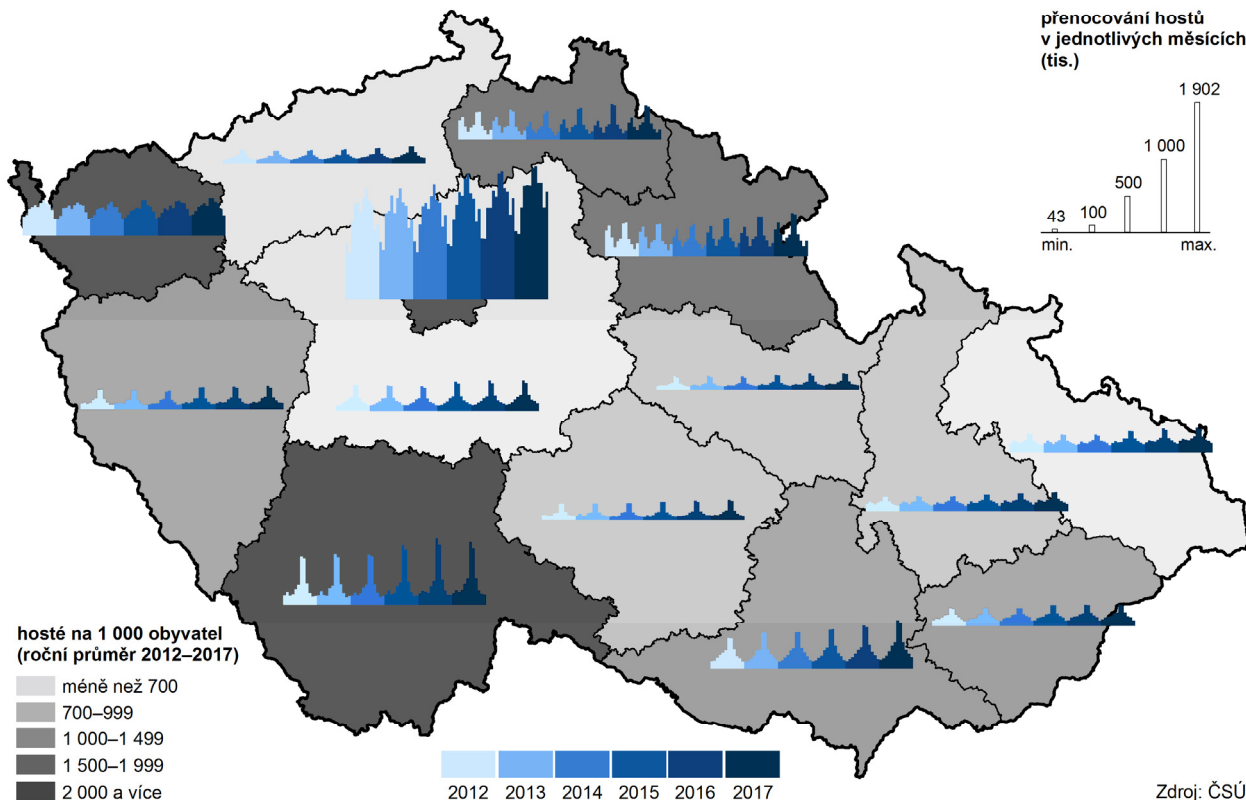
Celkový počet přenocování v ubytovacích zařízeních na území Libereckého kraje se meziročně navýšil o 7,2 % na 2 874 969 přenocování. Vyšší meziroční změnu vykázala přenocování zahraničních hostů (o 11,6 %), v případě domácích hostů představovala nárůst o 6,0 %. Průměrná doba přenocování v Libereckém kraji

v roce 2017 činila 3,1 noci, doba pobytu představovala 4,1 dne. Delší pobyt opět vykazali zahraniční hosté (3,2 noci, 4,2 dny) než domácí (3,0 noci, 4,0 dny).
 V celém roce 2017 byla lůžka v ubytovacích zařízeních v Libereckém kraji využita ze 44,2 %, tj. 5. nejvyšší hodnota mezi kraji. Využití pokojů dosáhlo 37,1 %. Obě hodnoty byly nejvyšší za posledních pět let.

V roce 2017 bylo zaznamenáno nejvyšší procento využití ubytovacích kapacit.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 až 2017

4. Životní prostředí

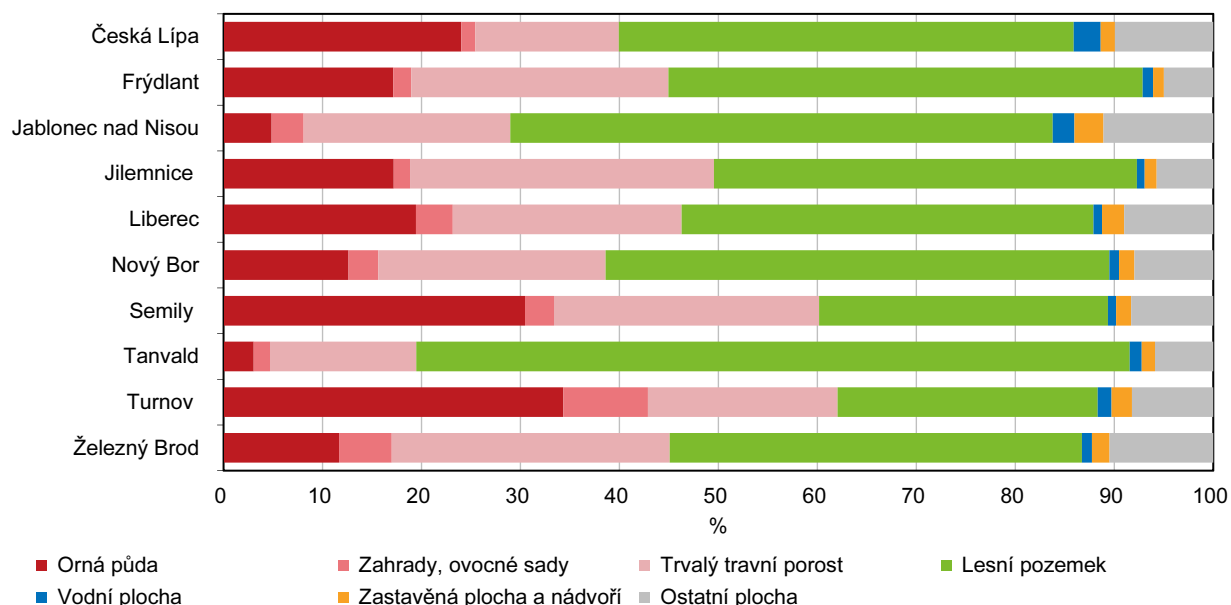
Půdní fond

Orné půdy ubývá v Libereckém kraji více než v ostatních krajích.

Také v roce 2017 v Libereckém kraji, stejně jako v celé republice, pokračoval úbytek zemědělské a orné půdy, a to především ve prospěch trvalých travních porostů. Mezi roky 2012 a 2017 se výměra zemědělské půdy snížila o 0,4 % na 139 233 ha. Plocha orné půdy mezi tímto obdobím ubyla o 3,1 % na 63 145 ha a mezi kraji České republiky se jednalo o nejvyšší propad. Rozloha orné půdy se zmenšuje ve všech okresech, v okrese Liberec její úbytek za posledních pět let představoval dokonce 5,9 %. Na celkové rozloze orné půdy v České republice se Liberecký kraj podílí 2,1 % (třetí nejnižší hodnota), největší podíl má kraj Středočeský (18,4 %).

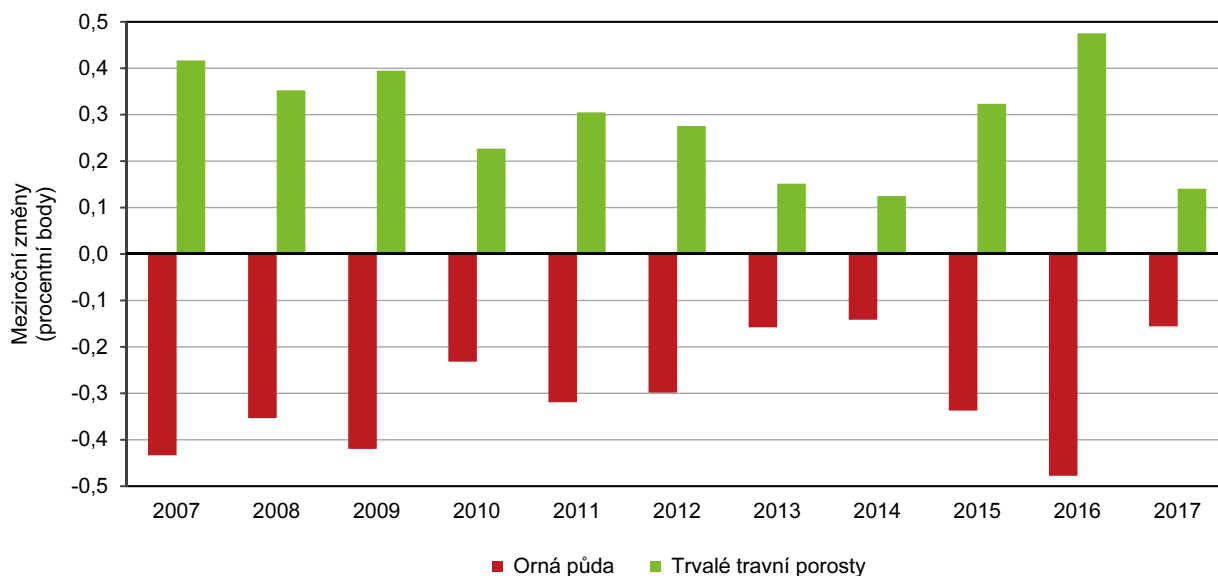
Graf 4.1 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Libereckého kraje k 31. 12. 2017

Pramen: ČÚZK

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Libereckém kraji

Pramen: ČÚZK

Podíl lesních pozemků na celkové výměře kraje je nejvyšší v republice.

Plocha trvalých travních porostů se navýšila o 2,2 % na 67 021 ha. Rozloha zastavěných ploch a nádvoří v Libereckém kraji se se po nárůstu v roce 2013 postupně mírně zmenšuje. V roce 2017 se dostala zpět na hodnotu 5 240 ha stejně jako v roce 2012. Lesní pozemky zaujímají významnou část území kraje, jejich podíl na celkové výměře území je nejvyšší ze všech krajů a činí 44,5 %.

Zemědělci v roce 2017 obhospodařovali 102 053 ha zemědělské půdy.

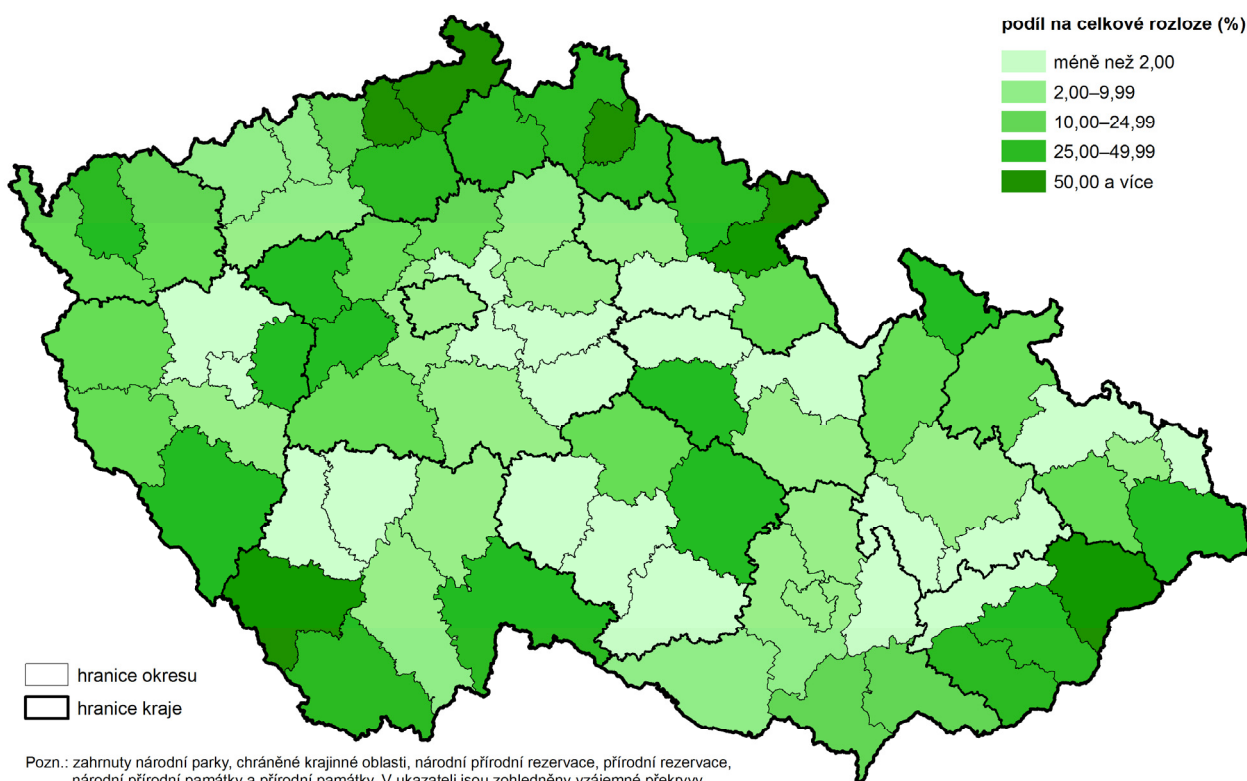
Celkově bylo zemědělci v roce 2017 obhospodařováno 102 053 ha zemědělské půdy (73,3 % z celkové rozlohy), tj. meziročně o 1 379 ha více. Z této struktury představují trvalé lesní porosty 60,9 %, orná půda pak 38,1 %.

Chráněná území

V kraji se nachází národní park, 5 chráněných krajinných oblastí a 127 maloplošných chráněných území.

Na území Libereckého kraje se k 31. 12. 2017 nacházel 1 národní park o rozloze 11 649 ha, 5 chráněných krajinných oblastí o celkové rozloze 98 714 ha a 127 maloplošných chráněných území. V 9 případech se jednalo o národní přírodní památku, v 8 případech o národní přírodní rezervaci, přírodních památek bylo 73 a přírodních rezervací 36. Zatímco počet národních parků a chráněných krajinných oblastí se dlouhodobě nemění, maloplošných chráněných území za posledních deset let 16 přibýlo – navýšil se hlavně počet registrovaných přírodních památek. V kraji jsou dlouhodobě evidována 3 ptačí území a 50 evropsky významných lokalit.

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2017

Ekologické zemědělství

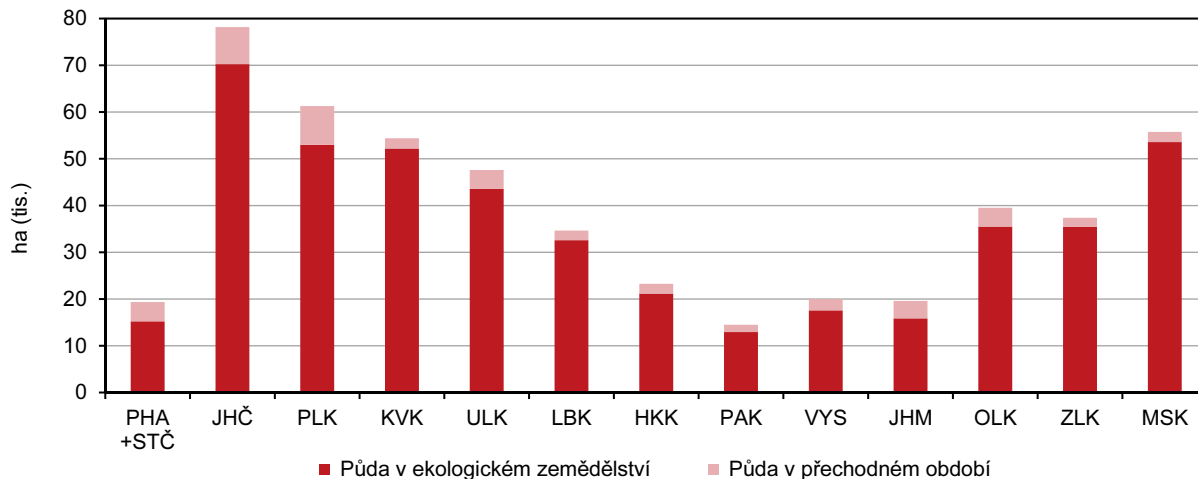
V kraji hospodaří 260 ekologických zemědělců na celkem 34 638 ha půdy.

Podle Registru ekologických subjektů Ministerstva zemědělství České republiky bylo v kraji ke konci roku 2017 registrováno celkem 282 ekologických subjektů, z nichž 260 se přihlásilo jako ekologičtí zemědělci. V režimu ekologického zemědělství bylo v tomto roce obděláváno 34 6378 ha půdy, z toho 32 598 již registrovanými

zemědělci a 2 040 ha zemědělci v přechodném období (tj. období mezi podáním žádosti o registraci ekologického subjektu a udělením registrace). Rozloha ekologicky obhospodařované půdy v kraji dlouhodobě roste.

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2017

Pramen: Ministerstvo zemědělství

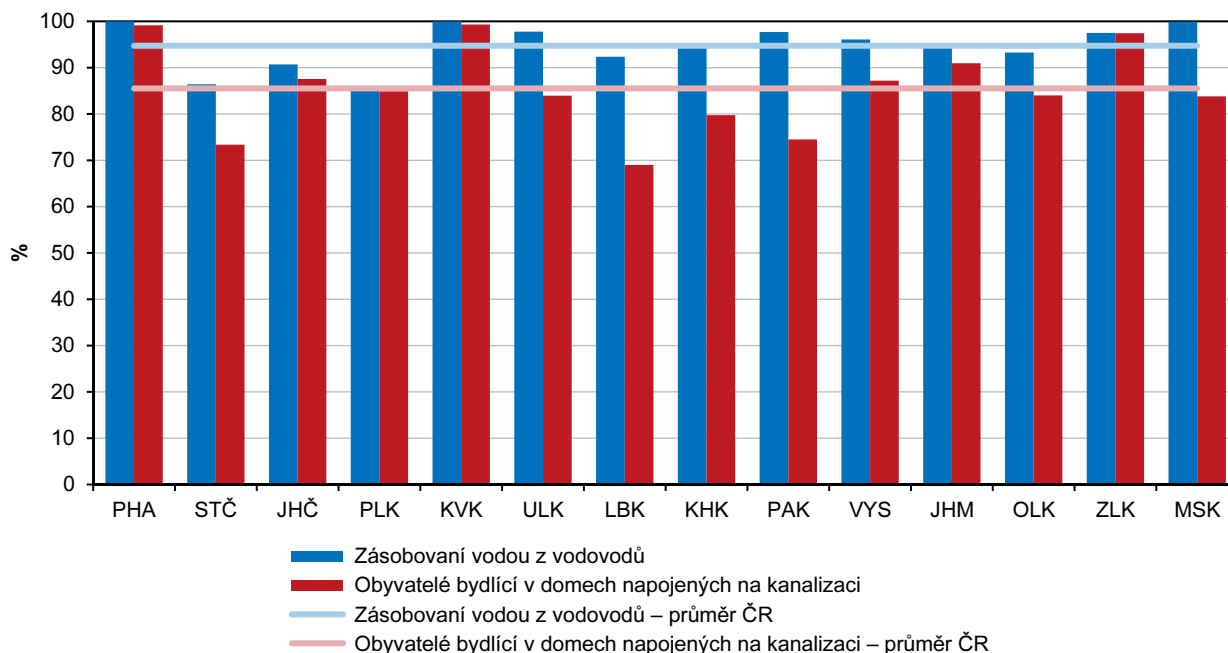
Vodovody a kanalizace

Mírně klesl podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu.

Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu se v Libereckém kraji po dlouhodobém růstu poprvé o 0,3 % meziročně snížil na 92,4 %, což je čtvrtá nejnižší hodnota. Stoprocentní pokrytí obyvatel mají jen dva kraje, Karlovarský a Hlavní město Praha. Nejnižší zastoupení obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů vykázal Plzeňský kraj (85,0 %).

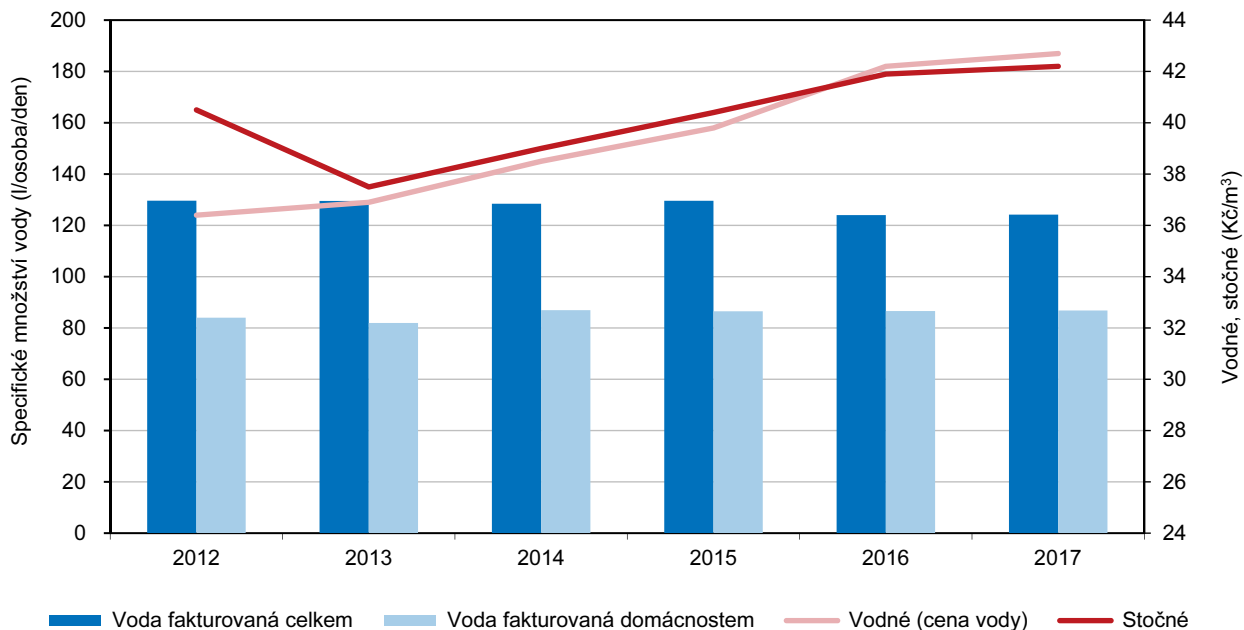
Graf 4.4 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Graf 4.5 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné v Libereckém kraji

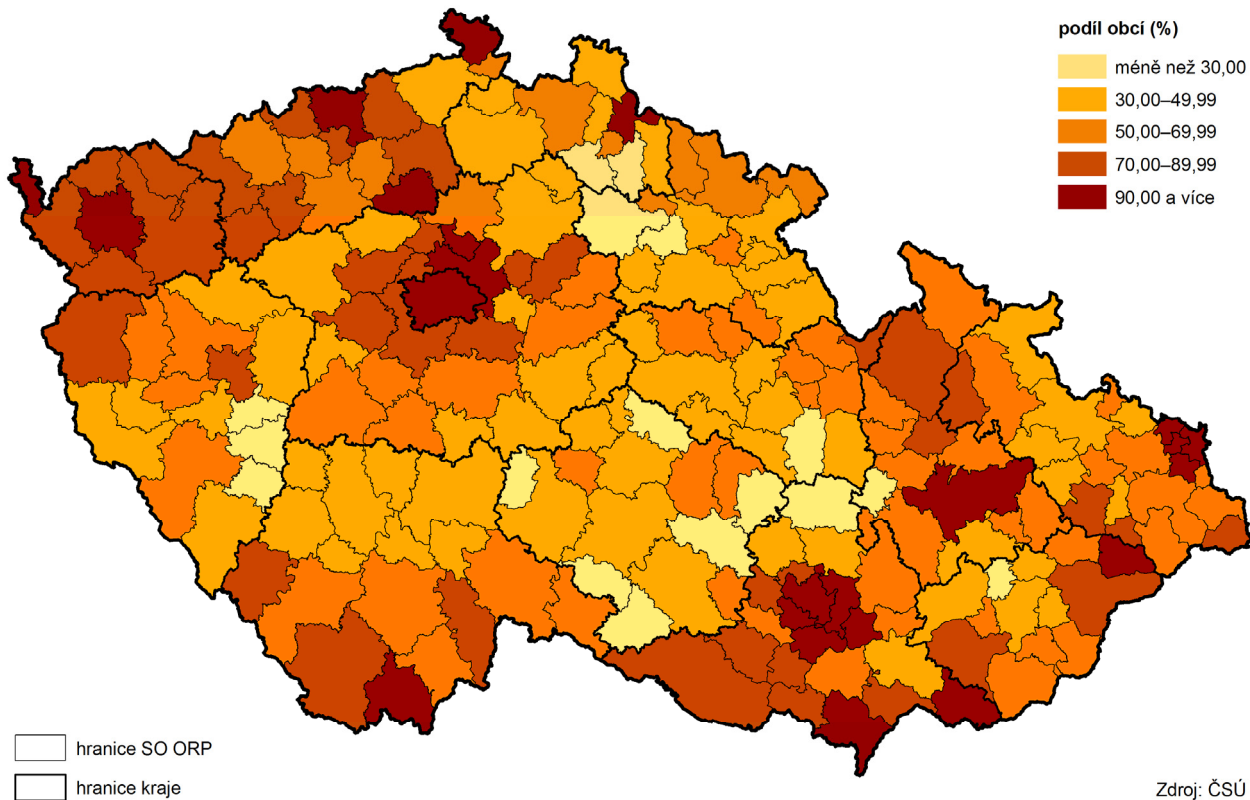
Zdroj: ČSÚ

V domech napojených na veřejnou kanalizaci bydlí 69 % obyvatel kraje.

V Libereckém kraji v roce 2017 bydlelo 69,0 % obyvatel v domech napojených na kanalizaci, s výjimkou jednoho procentního bodu se jedná o kanalizaci s čističkou odpadních vod. Tento podíl je celorepublikově nejnižší.

Obce napojené na veřejnou kanalizaci s čistírnou odpadních vod ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2016

Zdroj: ČSÚ

Spotřeba vody má dlouhodobě klesající tendenci.

Spotřeba vody v domácnostech má dlouhodobě klesající tendenci, přestože v roce 2017 mírně stoupla (o 0,2 l na 86,8 l/os/den). Jedná se o sedmou nejvyšší spotřebu a Liberecký kraj se pohybuje pod republikovým průměrem. Nejvíce vody spotřebovaly domácnosti v Hlavním městě Praze (109,3 l/os/den) a nejméně ve Zlínském kraji (75,9 l/os/den).

Cena vodného a stočného neustále roste.

Ceny vody (bez DPH) však v posledním desetiletí neustále roste. V Libereckém kraji bylo za 1 m³ fakturované vody v roce 2017 účtováno 42,70 Kč, což je hned po Ústeckém kraji druhá nejvyšší cena vodného. Zároveň je o 5,50 Kč vyšší než celorepublikový průměr. Od roku 2012 stoupla cena vody o 6,30 Kč. Nejvyšší je v našem kraji ve srovnání se zbytkem republiky cena stočného, která v roce 2017 dosáhla částky 42,20 Kč (bez DPH) za 1 m³ odváděné vody. Cena stočného od roku 2013 nepřetržitě stoupá. Nejnižší částku za odvádění odpadních vod zaplatili v Plzeňském kraji (27,00 Kč za 1 m³).

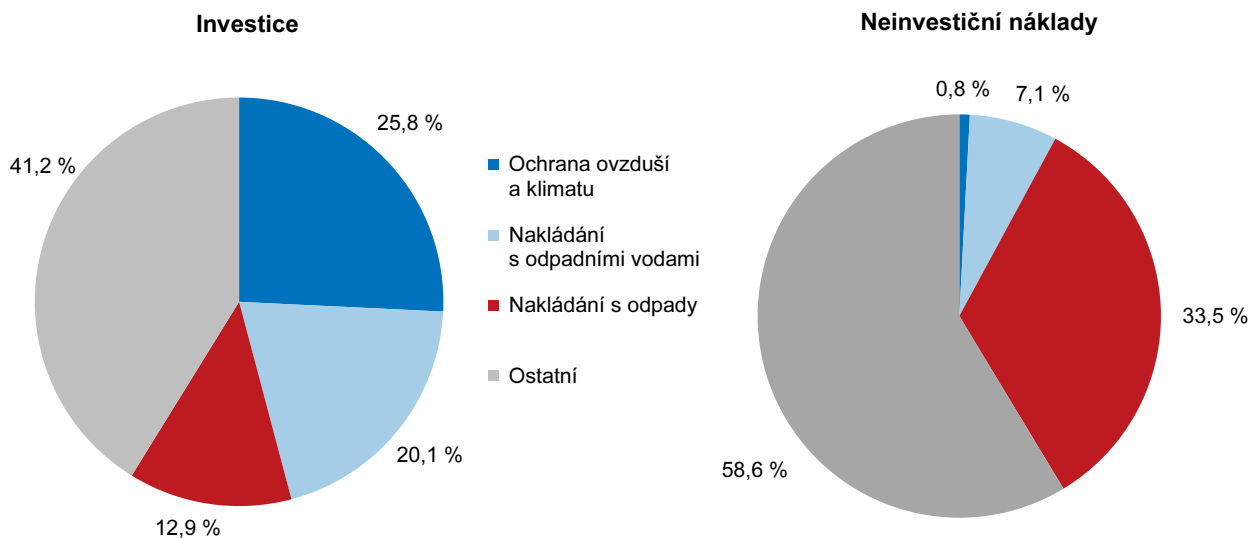
Výdaje na ochranu životního prostředí

Na ochranu životního prostředí bylo v roce 2016 vydáno nejméně za posledních pět let.

V souvislosti s ochranou životního prostředí bylo v roce 2016 na území Libereckého kraje proinvestováno 440, 9 mil. Kč (meziročně o 20,2 % méně) a v období od roku 2011 se jedná vůbec o nejnižší částku. V přepočtu na jednoho obyvatele připadlo 1 002 Kč a v mezikrajském srovnání se jednalo o druhou nejnižší částku. Nejméně na 1 obyvatele bylo proinvestováno ve Zlínském kraji (770 Kč), nejvíce v Ústeckém kraji (7 610 Kč).

Graf 4.6 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Libereckém kraji (průměr let 2012–2016)

Zdroj: ČSÚ

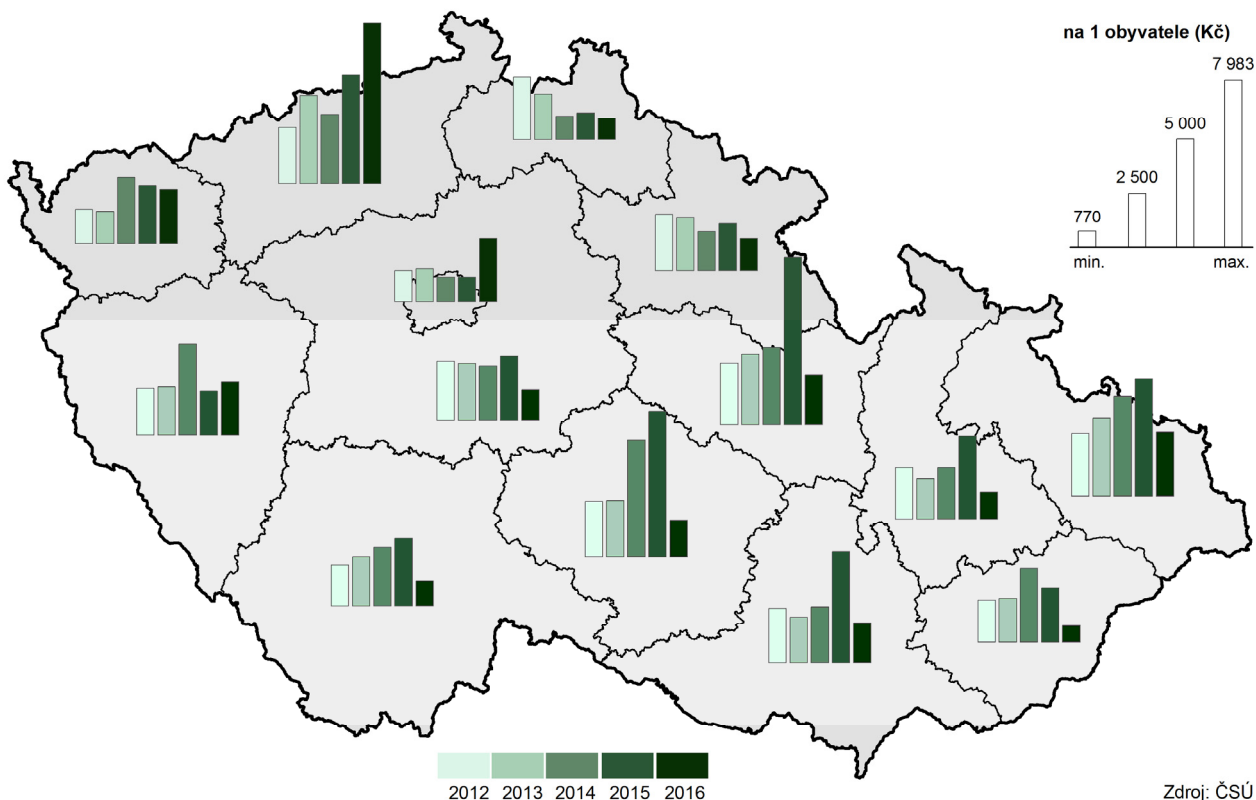

Nejvíce se investovalo do nakládání s odpadními vodami.

Investory sídlícími v Libereckém kraji bylo v roce 2016 na ochranu životního prostředí vynaloženo 407, 6 mil. Kč (o 33,7 % méně než v roce 2015), z toho 23,7 % připadlo na ochranu ovzduší a klimatu, 26,1 % na nakládání s odpadními vodami a 13,8 % na nakládání s odpady. V mezikrajském srovnání se jednalo nominálně o nejnižší částku ze všech krajů, v přepočtu na jednoho obyvatele však o čtvrtou nejvyšší.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2012 až 2016

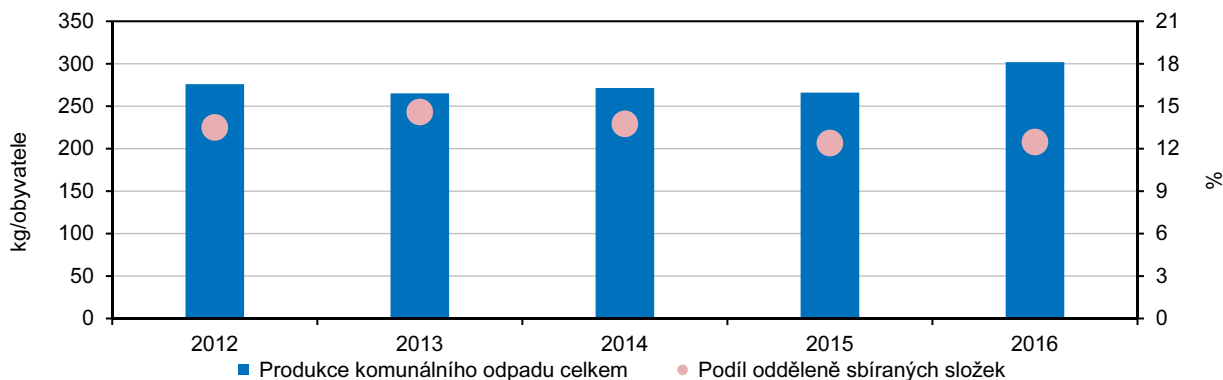
Odpady

Obyvatelé kraje vyprodukovali nejméně komunálního odpadu v republice.

V roce 2016 bylo v Libereckém kraji celkem vyprodukováno 132 899 tun komunálního odpadu, tj. 302 kg na jednoho obyvatele kraje. Jedná se o nejnižší hodnotu na obyvatele Mezi kraji České republiky. Podíl odděleně sbíraných složek (tříděný odpad) pak představoval 12,5 %. Nejdopovědněji odpad třídili obyvatelé Zlínského kraje, kde podíl odděleně sbírané složky dosáhl 19,9 %. Meziročně produkce komunálního odpadu stoupla v kraji o 13,8 %, z celé poloviny se na tomto navýšení podílel svoz objemného odpadu, jehož produkce meziročně vzrostla o 30,6 %. Produkce komunálního odpadu stoupla meziročně ve všech krajích. Nejvíce odpadu na obyvatele bylo vyprodukováno ve Středočeském kraji (397 kg). V Libereckém kraji bylo vyprodukováno 144 tis. tun průmyslového odpadu.

Graf 4.7 Produkce komunálního odpadu v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

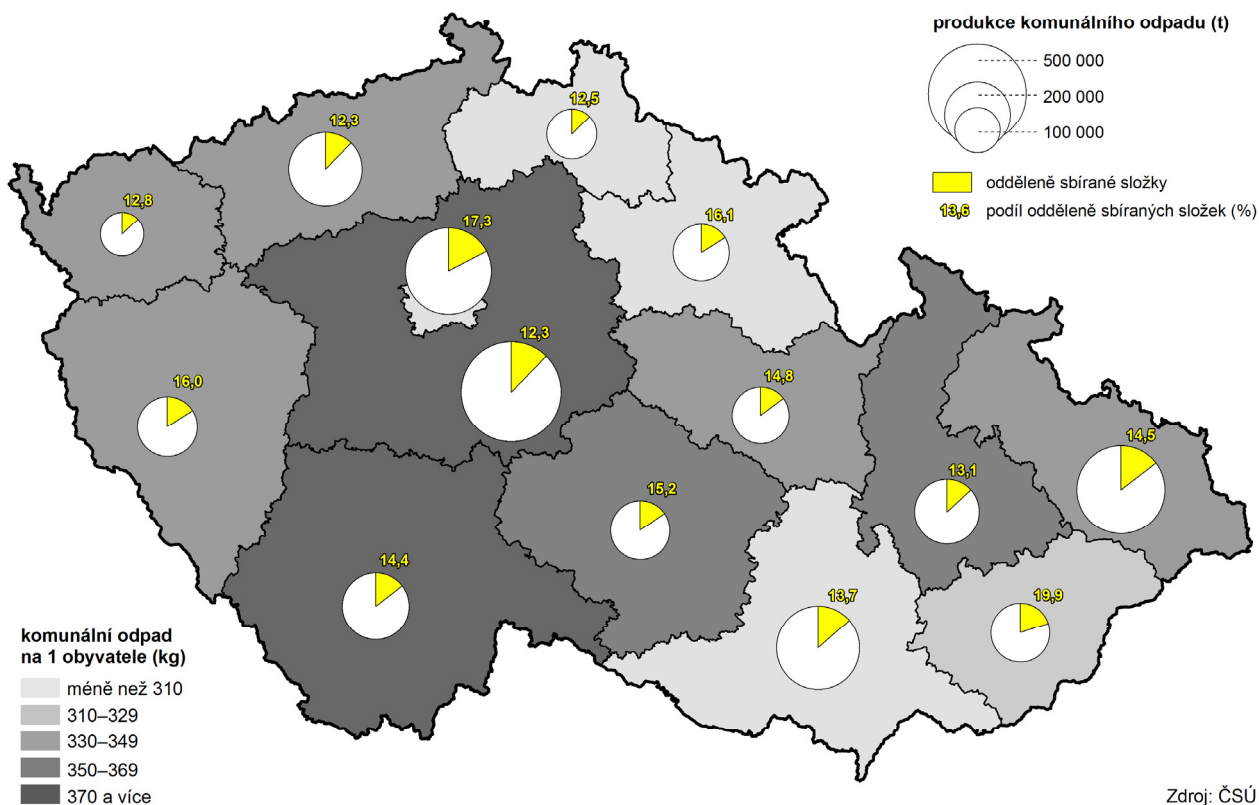

Množství odpadu produkovaného podniky dlouhodobě klesá.

Podniky se sídlem v Libereckém kraji v roce 2016 vyprodukovaly 429 tis. tun odpadu, což je o 3,7 % odpadu méně než v roce 2015. Do kategorie nebezpečného odpadu připadlo 60 tis. tun. Ve srovnání s rokem 2012 produkce podnikového odpadu poklesla o 12,3 % a klesá i v přepočtu na jednoho obyvatele kraje (z 1 116 kg v roce 2012 na 975 kg v roce 2016, tj. třetí nejlepší hodnota v mezikrajském srovnání). Na 1 mil. Kč vytvořeného hrubého národního produktu (v běžných cenách) připadlo v roce 2016 v kraji 2,8 tun průmyslového odpadu, čímž se tzv. odpadová náročnost kraje meziročně snížila o 0,2 %. Nejlepšího výsledku dosáhl Karlovarský kraj, kde na 1 mil. Kč HDP vyprodukovali pouze 2 tuny průmyslového odpadu. Nejvyšší odpadovou náročnost měl naopak kraj Plzeňský (7,3 tun odpadu na 1 mil. Kč HDP).

Obyvatelům kraje bylo k dispozici 60 sběrných dvorů pro nebezpečné a objemné odpady.

Komunální odpad v krajích v roce 2016

Zdroj: ČSÚ

Emise

Z dlouhodobého pohledu dochází ke snižování emisí znečišťujících látek, meziročně je však patrný jejich nárůst

Data o emisích jsou k datu vydání analýzy dostupná pouze do roku 2015. Z dlouhodobého pohledu v Libereckém kraji dochází (s výjimkou roku 2015) k postupnému snižování emisí znečišťujících látek, jak stacionárních zdrojů (REZZO1–3), tak mobilních zdrojů (REZZO 4). Do skupiny těchto látek patří tuhé emise v ovzduší, oxid siřičitý (SO₂), oxidy dusíku (NO_x) a oxid uhelnatý (CO), který je dlouhodobě největším znečišťovatelem ovzduší. V roce 2015 bylo všemi znečišťujícími zdroji (REZZO 1–4) v Libereckém kraji vyprodukováno 16 384 tun oxidu uhelnatého. V porovnání s rokem 2014 došlo ke zvýšení objemu o 5,4 %, v porovnání s rokem 2010 však k poklesu o 23,1 %. K meziročnímu navýšení došlo také téměř ve všech krajích, nejvyšší nárůst vykázal Moravskoslezský kraj

(o 20 808 tun, tj. o 14,9 %). Situace se mírně zlepšila pouze v Hlavním městě Praze (pokles o 0,7 %). Klíčovým producentem oxidu uhelnatého jsou tzv. malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) určené ke spalování paliv, na které připadlo 82,0 % celkové produkce. Měrné emise oxidu uhelnatého v Libereckém kraji v roce 2015 dosáhly 5,18 tun na km² a v rámci mezikrajského srovnání se jednalo o 6. nejvyšší hodnotu. Negativní prvenství měl v tomto směru Moravskoslezský kraj s 29,61 t/km².

Produkce oxidů dusíku v Libereckém kraji meziročně vzrostla o 0,5 % na 3 043 tun. V přepočtu na 1 km² připadlo 0,96 tun, což byla druhá nejvyšší hodnota mezi kraji České republiky. Emise v tomto případě produkují především mobilní zdroje (REZZO 4), na které připadly dvě třetiny celkového objemu emisí NO_x.

Graf 4.8 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Libereckém kraji

Pramen: ČHMÚ

Kraj produkuje druhé nejvyšší emise NO_x ...

Všemi znečišťujícími zdroji bylo v roce 2015 v Libereckém kraji vyprodukováno také 1 476 tun oxidu siřičitého (meziročně více o 14,5 %), na 1 km² tak připadlo 0,47 tun (3. nejvyšší údaj mezi kraji). Hlavním původcem tohoto znečištění byly malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) určené ke spalování paliv (82,6 %).

... a třetí nejvyšší emise SO₂.

V roce 2015 zatížilo ovzduší Libereckého kraje také 1 380 tun tuhých znečišťujících látek (tj. 0,44 tun na 1 km²), tedy o 4,5 % více než v roce předchozím a o 18,2 % méně při srovnání s rokem 2010.

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2017 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o více než 4 % – druhý nejvyšší růst za posledních deset let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2016 (výsledky za rok 2017 budou zveřejněny v lednu 2019). Ve většině krajů rostla v roce 2017 míra zaměstnanosti a ve všech krajích poklesl podíl nezaměstnaných osob, a to i dlouhodobě nezaměstnaných. Zároveň se zvyšovala nabídka pracovních míst v evidenci úřadu práce. Růst mediánu mezd v jednotlivých krajích o 1 400–2 500 Kč byl provázen i zvýšením reálných mezd. Meziroční růst starobních důchodů byl nejvyšší od roku 2012.

Demografický vývoj

Nejrozlehlejší
a nejlidnatější zůstává
Středočeský kraj.

Od roku 2000 je Česká republika členěna do čtrnácti krajů. Jejich pořadí podle rozlohy se od vzniku současného krajského uspořádání nezměnilo. Rozlohou největšími kraji České republiky jsou kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenší výměra náleží Praze. Vývoj počtu obyvatel byl výrazně dynamičtější. Do roku 2008 byl nejlidnatější kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 je jím kraj Středočeský. Zejména díky výrazně kladnému přírůstku stěhováním se populace Středočeského kraje v letech 2001–2017 zvětšila o 231,2 tis. na 1 352,8 tis. obyvatel. Druhý nejvyšší populační přírůstek (147,2 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšímu kraji Hl. m. Praze (1 294,5 tis. obyvatel). Aktuálně třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský (1 205,9 tis. obyvatel) charakterizoval trend opačný. Od roku 2001 přišel o 50,9 tis. obyvatel, tj. o nejvíce obyvatel ze všech krajů. Převažující populační úbytek byl v letech 2001–2017 zaznamenán v pěti ze čtrnácti krajů. K nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, a to především vlivem migračních úbytků od roku 2009.

Populace stárne, průměrný
věk vzrostl ve všech krajích
s výjimkou Hlavního města
Prahy.

Z pohledu demografického vývoje roku 2017 byla v řadě dílčích ukazatelů zachována tendence předchozích let. Dlouhodobým procesem zůstává stárnutí populace, které se ve všech krajích projevilo rostoucím průměrným věkem obyvatel. Mezi lety 2001 a 2017 vzrostl průměrný věk v krajích o 0,6 až 4,7 roku. Nejvyšší tempo stárnutí bylo typické pro oblasti s výraznou převahou vystěhovalých, tj. v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Naopak nejpomaleji stárla populace krajů Hl. m. Prahy a Středočeského, které dlouhodobě charakterizuje vysoká převaha přistěhovalých. V Praze se zvyšování průměrného věku obyvatel dokonce zastavilo, resp. po kulminaci v roce 2013 se v posledních letech spíše mírně snižuje.

Zvýšil se podíl dětí i seniorů,
klesl podíl osob ve věku
15–64 let.

S procesem stárnutí souvisí i měnící se věková skladba obyvatelstva. Ačkoliv se v roce 2017 ve všech krajích zvýšil podíl dětí do 14 let, ještě výrazněji vzrostl podíl osob starších 65 let. Jejich absolutní počet v roce 2017 poprvé v historii České republiky prolomil dvoumilionovou hranici, přičemž ve všech krajích roste pravidelně již od roku 2005. Zrcadlově obrácená byla situace u osob v ekonomicky aktivním věku. Podíl osob ve věku 15–64 let klesl v roce 2017 podeváté v řadě. Pouze v Praze a Středočeském kraji se počet osob ve věku 15–64 let v roce 2017 mírně zvýšil.

Od roku 2015 žije ve všech
krajích více seniorů než dětí.

Změny ve věkové struktuře obyvatelstva se promítly do indexů stáří a ekonomického zatížení. Index stáří, tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let, ve všech krajích kromě Prahy i v roce 2017 nadále rostl. V Praze se již po šesté v řadě snížil. Do roku 2013 však byl index stáří v Praze vůbec nejvyšší v zemi. Od roku 2014 přísluší nejvyšší index stáří kraji Královéhradeckému (134,4 v roce 2017). Naopak nejnižší je posledních sedm let v kraji Středočeském (102,5). Počet seniorů zde převýšil počet dětí jako v posledním z krajů až v roce 2015. Od roku 2015 tak žije ve všech krajích více

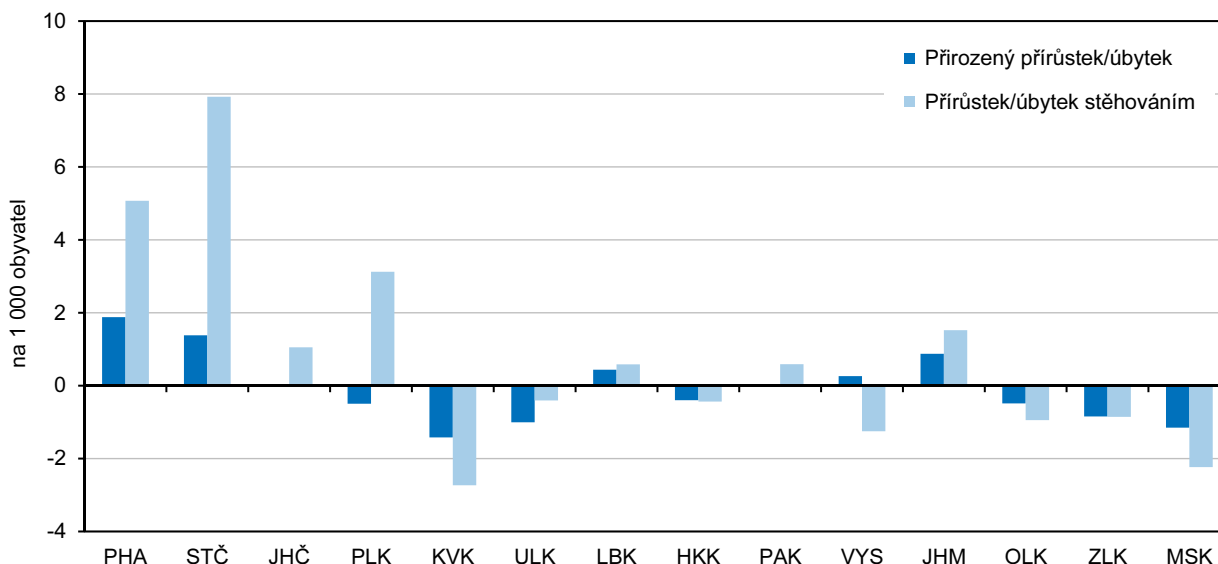
seniorů než dětí. Neměnná tendence charakterizovala vloni také index ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let. Index vzrostl ve všech krajích s tím, že růstový trend trvá již 10 let. Nezměnila se ani pozice krajů s mezními hodnotami. Nejvyšší index ekonomického zatížení náležel kraji Královéhradeckému (56,6) a nejnižší kraji Moravskoslezskému (52,1).

Základní migrační proudy se nezměnily; převažuje stěhování do Středočeského kraje a Hlavního města Prahy.

Převahu živě narozených nad zemřelými vykázala v dlouhodobém pohledu od roku 2001 pětice krajů: Středočeský, Hl. m. Praha, Jihomoravský, Liberecký a Kraj Vysočina. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v letech 2001–2017 kraj Středočeský následovaný Hl. m. Prahou. Migrační úbytek charakterizoval kraj Moravskoslezský. Déletrvajícím převahou vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro Kraj Vysočina a kraje Karlovarský, Zlínský a Olomoucký.

Graf 5.1 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2012–2017 (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

Migrační saldo s cizinou je kladné ve všech krajích.

Jestliže v mezikrajském stěhování zaznamenala v roce 2017 kladné migrační saldo pouze čtveřice krajů (Středočeský, Plzeňský, Jihomoravský a Hl. m. Praha), v případě zahraničního stěhování bylo saldo kladné u všech krajů. Bez vlivu zahraničního stěhování vykázal suverénně nejvyšší přírůstek kraj Středočeský, naopak nejvyšší úbytek kraj Moravskoslezský. V případě stěhování s cizinou náležel zcela nejvyšší přírůstek Praze a nejnižší přírůstek kraji Zlínskému. Kladné migrační saldo s cizinou trvá ve všech krajích od roku 2014.

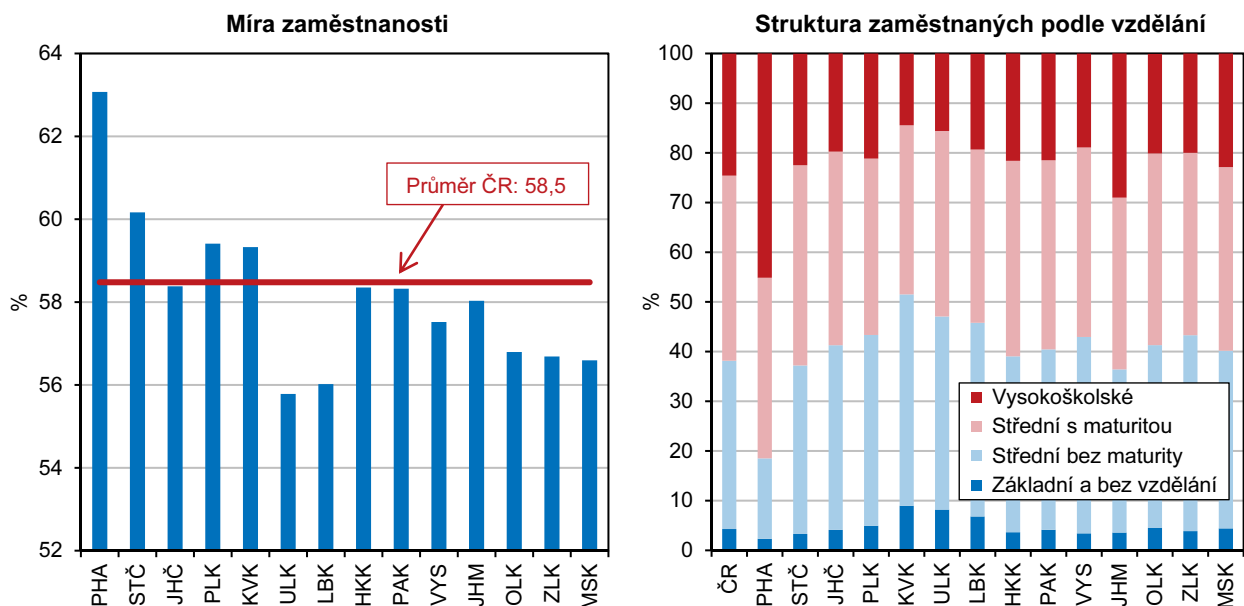
Sociální vývoj

Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu bylo zjištěno v letech 2016 a 2017.

Růst ekonomiky příznivě ovlivňuje vývoj na trhu práce. Míra zaměstnanosti v posledních letech roste; v roce 2016 a 2017 bylo tempo růstu nejrychlejší od roku 2011. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2017 byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze a naopak nejnižší v Ústeckém kraji. Zaměstnanost rostla proti roku 2016 meziročně nejrychleji v Královéhradeckém kraji (o 1,9 procentního bodu); v jednom kraji došlo k meziročnímu poklesu (Liberecký kraj – pokles o 0,4 p. b.).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání a krajů v roce 2017

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi výší vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Porovnáním skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2001 a 2017 dle vzdělanostní struktury vidíme, že podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Na republikové úrovni se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2001 o 10 procentních bodů a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili o 12 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2017 evidován v Hlavním městě Praze (45 %) a Jihomoravském kraji (29 %), nejvyšší podíl zaměstnaných se základním vzděláním vykázal Karlovarský (9 %) a Ústecký kraj (8 %).

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se zvyšuje ve všech krajích.

Zatímco na sklonku roku 2016 nabízely úřady práce ve své evidenci 132 tis. pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 217 tis. volných pozic, přičemž od roku 2012 se počet volných pracovních míst zvýšil šestkrát. Nejvyšší meziroční nárůst pracovních míst v evidenci úřadu práce byl zaznamenán v Pardubickém kraji (o 106 %) a Hlavním městě Praze (o 101 %); nejnižší nárůst ve Zlínském (o 22 %) a Moravskoslezském kraji (o 28 %).

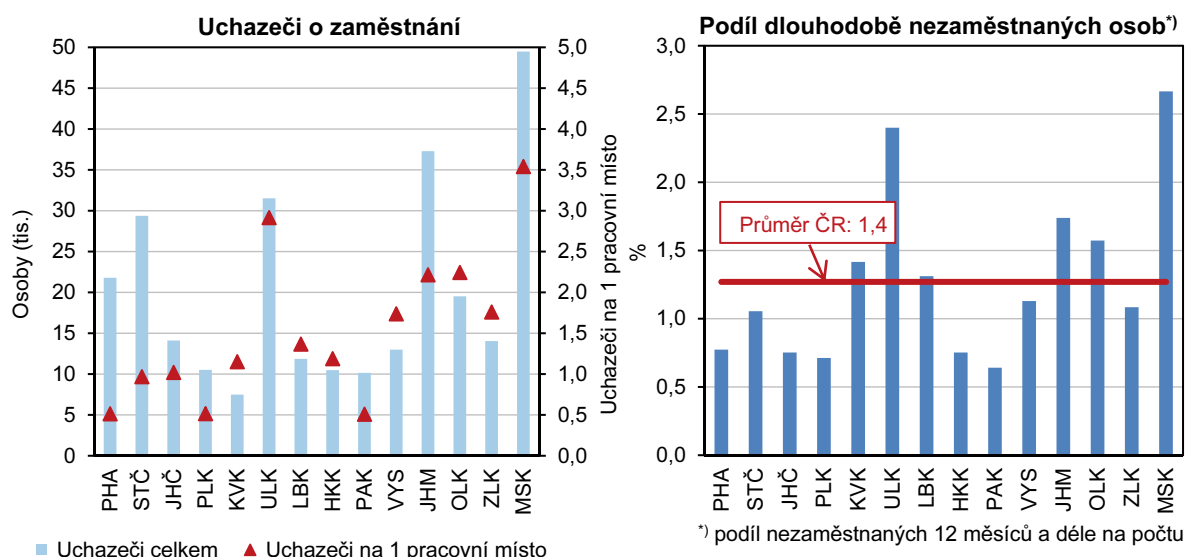
Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v roce 2017 nejnižších hodnot v desetileté řadě.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v ČR vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v ČR v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Po roce 2013 se podíl nezaměstnaných osob ve všech krajích snižoval s minimem v roce 2017 (kromě Hlavního města Prahy, kde byla minimální hodnota dosažena v roce 2007). Nejmenší rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším podílem nezaměstnaných osob na obyvatelstvu byl v letech 2007 až 2017 evidován v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji (3,3 resp. 3,7 procentních bodů), naopak největší výkyv zaznamenaly kraje Ústecký a Karlovarský (6,1 resp. 5,9 p. b.).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2017

Pramen: MPSV

Příjmy domácností se postupně zvyšují, obdobně jako rozdíly mezi kraji.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2016) v průměru o 3 %; ve srovnání s rokem 2012 činil průměrný nárůst 12 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Libereckém kraji (o 7 %, tj. o 13 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován ve Zlínském kraji (o 1 %, tj. o 1,3 tis. Kč). Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Tempo růstu mezd bylo v roce 2017 nejrychlejší za uplynulých 5 let.

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Od roku 2013 rostou průměrné hrubé měsíční mzdy každoročně. Tempo růstu mezd v roce 2017 bylo v celém sledovaném období nejrychlejší.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v Hlavním městě Praze.

Podle výsledků strukturálního šetření mezd z roku 2017, které publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, rostly meziročně hrubé měsíční mzdy ve všech krajích ČR, nejrychleji pak v Plzeňském a Karlovarském kraji (o 8,9, resp. 8,5 %), nejpomaleji v Jihočeském a Moravskoslezském kraji (o 5,9, resp. 6,1 %). Diference mzdové úrovně zůstávají mezi kraji zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší hrubé měsíční mzdy v roce 2017 byly vypláceny v Hl. městě Praze (39 782 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (26 999 Kč) byly o 13 tis. Kč vyšší. V Hlavním městě Praze byla zaznamenána i nejvyšší a hodnota mediánu mezd, nejnižší hodnota byla evidována ve Zlínském kraji, avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (7 tisíc korun).

Starobní důchody meziročně vzrostly nejvíce od roku 2012, rozdíl mezi vyšší důchodů u obou pohlaví se však nemění.

Výše starobních důchodů vyplácených sólo vzrostla v roce 2017 meziročně o 3,4 % a tempo růstu bylo nejrychlejší od roku 2012. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10% a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší starobní důchod (sólo) než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 17 % v Hlavním městě Praze

po 31 % v kraji Moravskoslezském. Tempo růstu podílu příjemců předčasných starobních důchodů se ve většině krajů zpomalilo; nadále je jejich podíl nejvyšší v Kraji Vysočina, Pardubickém a Moravskoslezském kraji.

Ekonomický vývoj

Hrubý domácí produkt ČR od roku 2014 roste. Většina krajů se již dostala nad předkrizovou úroveň...

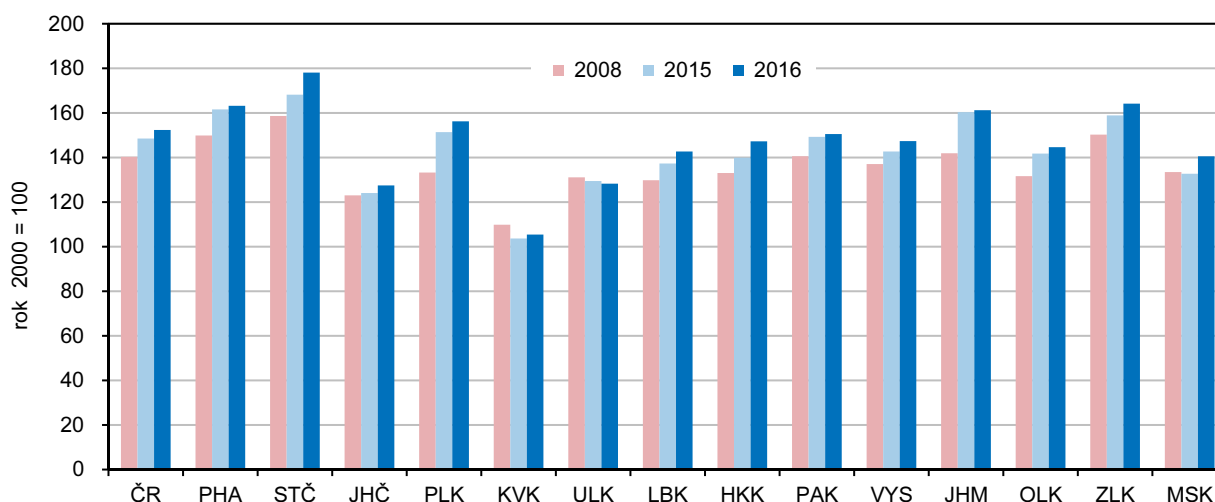
Ekonomika České republiky vstoupila v roce 2014 do období konjunktury. HDP ČR ve stálých cenách od toho roku roste. Po zrychlení růstu v roce 2015 (5,3 %) ovlivněném dočerpáváním evropských dotací se v roce 2016 růst zpomalil, ale v roce 2017 již opět zrychlil na 4,3 %. Příznivým obdobím procházejí i ekonomiky jednotlivých krajů. V letech 2014 až 2016 (poslední dostupný údaj) regionální HDP ve srovnatelných cenách meziročně rostl ve všech krajích s výjimkou Ústeckého v roce 2016; obdobně jako česká ekonomika i většina regionů zaznamenala zpomalení tempa růstu HDP. Bez zpomalení tempa růstu se HDP v těchto letech vyvíjel v Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji.

...opožďují se za ní Karlovarský a Ústecký kraj.

Ze srovnání vývoje HDP v roce 2016 s předkrizovým rokem 2008 je zřejmé, že mezi kraje, jejichž ekonomika nejvíce expandovala, můžeme zařadit Plzeňský Jihomoravský a Středočeský kraj. Protipólem jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které podle předběžných výsledků ještě ani v roce 2016 nedosáhly předkrizové úrovně.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal podíl primárního sektoru a stavebnictví a rostl podíl služeb.

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). V době ekonomického oživení odpovídají dlouhodobým trendům, i když mají regionální specifika, jsou některé rysy společné. Ve většině krajů je patrný klesající podíl primárního sektoru (s výjimkou Karlovarského a Ústeckého kraje) a rostoucí podíl terciárního sektoru. Podíl sekundárního sektoru v některých krajích kolísá, v Hl. městě Praze dlouhodobě klesá a např. v Olomouckém, Královéhradeckém a Zlínském spíše roste. Přitom se ve všech krajích dlouhodobě snižuje zastoupení stavebnictví a spíše roste váha zpracovatelského průmyslu (s výjimkou Prahy); nejvíce v kraji Plzeňském, Zlínském a Královéhradeckém.

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Hlavní město Praha.

Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na 1 obyvatele překračuje od roku 2001 dvojnásobek průměru ČR a více než o tři čtvrtiny převyšuje i průměr HDP na 1 obyvatele EU (EU28),

vyjádřeno ve standardu kupní síly (PPS). Ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejvíce se mu přibližuje Jihomoravský a Plzeňský kraj. Hranici 75 % průměru EU v PPS překročily v roce 2016 kraje Jihomoravský, Plzeňský a Středočeský (všechny uvedené kraje mají více než 80 % průměru EU28), 75 % tohoto průměru překročily také Královéhradecký a Zlínský kraj.

Zemědělská produkce v roce 2016 ve většině krajů meziročně vzrostla díky lepší sklizni.

Produkce zemědělského odvětví byla ve finančním vyjádření v roce 2016 (poslední dostupný údaj) podle předběžných výsledků oproti roku 2015 ve většině krajů vyšší zásluhou lepší sklizně. V Ústeckém a Jihomoravském kraji dosáhla historicky nejvyšší hodnoty od začátku měření, v ostatních krajích byla druhá nebo třetí nejvyšší, pouze ve Zlínském a Moravskoslezském kraji dopadl rok 2016 hůře. Velmi dobrých výsledků dosáhla v roce 2016 rostlinná produkce, která ve všech krajích meziročně vzrostla; v šesti krajích byla nejvyšší od roku 2003 a v šesti krajích byla druhá nejvyšší. Na rozdíl od rostlinné produkce živočišná ve většině krajů meziročně klesla a v Jihočeském a Moravskoslezském kraji byla nejnižší od roku 2003. Nejvyšší zemědělskou produkci na 1 hektar zemědělské půdy má od roku 2012 Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.

V roce 2017 byla meziročně horší sklizeň, vzrostla produkce vajec a mléka, ale poklesla výroba jatečných zvířat.

Sklizeň roku 2017 byla především vlivem horších výnosů oproti roku 2016 u většiny plodin nižší. V živočišné výrobě se v roce 2017 zvýšila meziročně ve většině krajů výroba mléka, vajec a jatečné drůbeže, naopak většinou nižší byla výroba jatečných zvířat (skotu a prasat).

Historicky nejvyšší těžba dřeva; kalamitní stav v Olomouckém a Moravskoslezském kraji.

Těžba dřeva v roce 2017 se v ČR meziročně zvýšila o 10 % a dosáhla historicky nejvyšší hodnoty od roku 2000. Překonala i do té doby nejvyšší objem z roku 2007, kdy byly zejména na Šumavě odstraňovány následky orkánu Kyrill. Nejvíce dřeva se v letech 2016 a 2017 vytěžilo v Olomouckém a Moravskoslezském kraji, kde se podíl těžby nahodilé živelní a hmyzové přiblížil 70 % v roce 2016 a 80 % v roce 2017; kalamitní stav zde pokračuje.

Od roku 2014 se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Rostoucí podíl tržeb za přímý vývoz se poprvé od roku 2010 meziročně snížil.

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji byly v roce 2017 příznivé. Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy ve všech krajích vzrostly. Celorepublikově 62 % z nich připadalo na přímý vývoz. Meziročně byl podíl přímého vývozu na tržbách sice meziročně nižší, přesto dosáhl druhé nejvyšší hodnoty od roku 2000. Nejvíce závislý na exportu byl v roce 2017 průmysl Středočeského a Královéhradeckého kraje a Kraje Vysočina (podíl nad 70 %). Naopak nejméně byl na vývoz orientován průmysl Hlavního města Prahy (41 %) a Ústeckého kraje (44 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se od roku 2014 stále zvyšuje. Roste i ve většině krajů, v roce 2017 ve všech s výjimkou Karlovarského a Moravskoslezského. V mezikrajském srovnání přitom velké průmyslové firmy Moravskoslezského kraje i nadále zaměstnávají největší počet osob; v roce 2017 celkem 108 tis. osob.

Ve stavebnictví po oživení vlivem dočerpávání eurofondů došlo v roce 2016 k útlumu, ale v roce 2017 již objem prací na stavbách v tuzemsku mírně vzrostl.

Stavebnictví (po krizovém období 2009–2013) v letech 2014 a 2015 ožilo v souvislosti s dočerpáváním fondů z EU, v roce 2016 však došlo k útlumu stavební aktivity. Stavební firmy s 20 a více zaměstnanci provedly na stavbách téměř ve všech krajích menší objem prací, v tuzemsku celkový meziroční pokles představoval 12 %. V roce 2017 hodnota stavebních prací „S“ podle místa stavby ve většině krajů již opět meziročně vzrostla, v tuzemsku celkem o 3,5 %. Ve srovnání s rokem 2008 však byla o 27 % nižší a propadl proti roku 2008 můžeme sledovat ve všech krajích.

Po propadu prací pro veřejného zadavatele se jejich objem v roce 2017 mírně zvýšil.

Dočerpávání eurofondů v roce 2015 se odrazilo i ve vývoji stavebních prací pro veřejného zadavatele. V roce 2015 celorepublikově tvořily 41 % celkového objemu „S“ a dosáhly 111 mld. Kč; přesto nepřevýšily práce pro veřejného zadavatele z let 2003–2010. V roce 2016 jejich objem meziročně propadl o 30 % a v roce 2017 jen mírně vzrostl. Podíl prací pro veřejného zadavatele na tuzemském objemu „S“ po oba tyto roky představoval 33 %. V krajích se podíl veřejných zakázek v roce 2017 pohyboval od 24 % v Hlavním městě Praze po více než 50 % v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden v Praze a v Jihočeském kraji, nejmenší ve Zlínském kraji.

V intenzitě výstavby (stavební práce provedené v kraji na 1 obyvatele) bylo v období 2012–2017 mezi kraji premiantem Hl. město Praha, které převyšovalo o více než 80 % republikový průměr, za ním se na druhém místě umístil Jihočeský kraj (nad průměrem o 40 %) a těsně nadprůměrný byl i Jihomoravský kraj (o 5 %). Ostatní kraje již měly podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší byla ve Zlínském kraji (o 30 % pod republikovým průměrem).

Od roku 2014 rostl počet zahájených bytů a od roku 2015 počet dokončených bytů.

Ekonomický růst provázelo oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů se celostátně zvyšuje od roku 2014 a počet dokončených bytů od roku 2015. Z regionů počet zahájených bytů rostl od roku 2014 ve Středočeském a Zlínském kraji, od roku 2015 dále v Plzeňském, Moravskoslezském a Kraji Vysočina. Dokončených bytů přibývalo od roku 2015 každoročně v kraji Královéhradeckém, Jihomoravském a Zlínském, v posledních dvou letech také v kraji Plzeňském a Olomouckém.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Středočeský kraj a Praha, nejnižší Ústecký kraj.

Nejvíce bytů se staví ve Středočeském kraji, Hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji. Tyto kraje se na celorepublikovém počtu bytů dokončených v letech 2012 až 2017 podílejí více než polovinou a na zahájených bytech 47 %. Po přepočtu na počet obyvatel jsou tyto kraje na špičce v intenzitě dokončování bytové výstavby, a to s výrazným náskokem před ostatními kraji. V intenzitě zahajování je v čele Středočeský kraj a za ním s odstupem kraje Jihomoravský, Hlavní město Praha a Plzeňský. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích již třetím rokem rostl počet hostů ubytovaných v HUZ i počet jejich přenocování.

Hospodářský růst a vysoká zaměstnanost patří k faktorům, které napomáhají rozvoji cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenávají již třetím rokem (od roku 2015) rostoucí počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) i jejich přenocování. Ve všech krajích byl tyto tři roky patrný zvyšující se zájem tuzemské klientely – rostl počet hostů i počet přenocování (pouze v roce 2017 počet přenocování v Jihočeském kraji nepatrně poklesl). Počet zahraničních hostů i jejich přenocování meziročně vzrostl napříč všemi regiony až v roce 2017, i když ve většině krajů rostl i v předchozích dvou letech.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. V roce 2017 se na celorepublikové návštěvnosti cizinců podílelo z 65 %, na počtu tuzemských hostů z 11 %. Celkem se v roce 2017 v HUZ Prahy ubytovalo 7,7 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadalo v Praze 14,0 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (17,4 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (7,4 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (6,5 a 6,3 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Životní prostředí

Ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů, lesní půdy i zastavěných ploch.

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2017 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 11,5 %). Druhou příčku obsadilo Hlavní město Praha (pokles o 8,9 %), třetí příčka pak patřila Karlovarskému kraji (snížení o 8,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán v Jihomoravském a Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2017 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,7 %). Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvoří, nejvíce v kraji Jihočeském (téměř o 6 % proti roku 2000).

Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2017 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl měly kraje Pardubický a Středočeský (po 3 %).

Roste podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

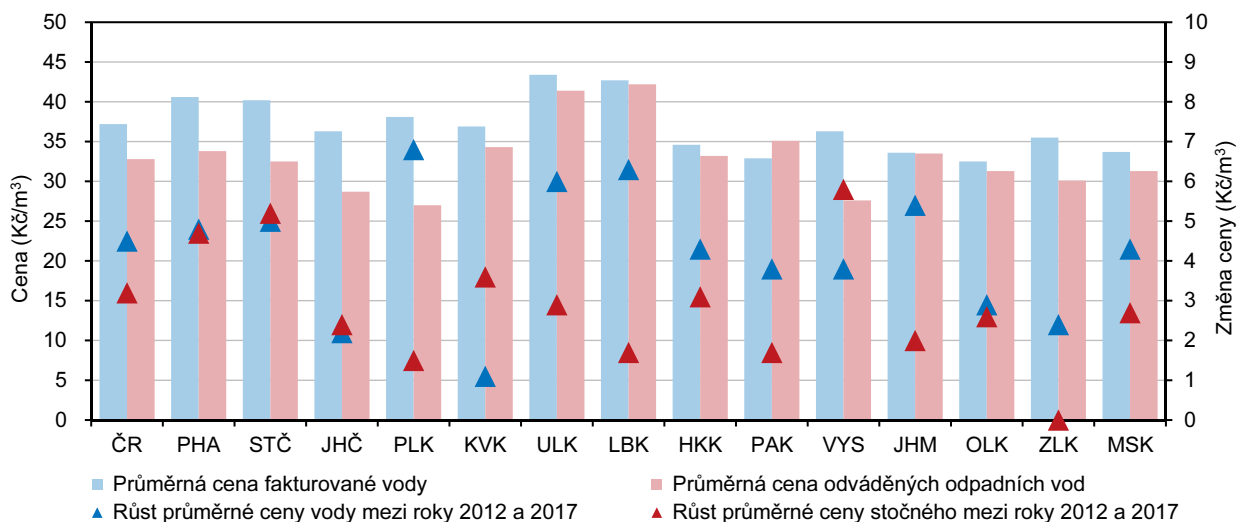
Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2017 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Nejmenší podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů měl kraj Plzeňský a Středočeský (85 % a 86 %). Ve srovnání let 2012 a 2017 vzrostl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR, přičemž nejmenší nárůst byl v Jihočeském kraji (o 0,1 procentního bodu), nejvyšší nárůst zaznamenali ve Zlínském kraji (o 4,2 p. b.).

Nejnižší spotřebu vody na obyvatele mají dlouhodobě domácnosti ve Zlínském kraji.

V roce 2017 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 109 litrů na osobu a den), naproti tomu nejnižší spotřebu – méně než 80 litrů na osobu a den – vykázaly domácnosti ve Zlínském a Pardubickém kraji a v Kraji Vysočina. Oproti roku 2012 pokleslo specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele v polovině krajů, naproti tomu v Ústeckém kraji došlo k jeho růstu o 13 %.

Graf 5.5 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod v krajích v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji.

Jevem, který je patrný ve většině krajů, je růst ceny vody; nejdražší voda teče z kohoutků v Ústeckém kraji. V roce 2017 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 43,40 Kč, zatímco v celé České republice 37,20 Kč. Oproti průměru republiky byla jednotková cena vody v roce 2017 v Ústeckém kraji vyšší o 6,20 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Olomouckém kraji (32,50 Kč za 1 m³).

Postupně se snižují měrné emise, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský a Jihomoravský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla ve všech krajích.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2012 a 2016 vzrostla ve všech krajích České republiky, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 87 kg. Nejméně se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Hlavním městě Praze – o 5 kg na jednoho obyvatele. Ve srovnání let 2015 a 2016 se produkce odpadu na obyvatele zvýšila s různou intenzitou ve všech krajích, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 48 kg. K nejmenšímu zvýšení došlo v Hlavním městě Praha (o 8 kg) a v kraji Královéhradeckém (o 9 kg).

V Libereckém kraji je produkce komunálního odpadu na obyvatele o čtvrtinu nižší než v kraji Středočeském.

V České republice bylo v roce 2016 vyprodukováno celkem 3 579,6 tis. tun komunálního odpadu. V přepočtu na jednoho obyvatele činila v roce 2016 produkce komunálního odpadu 339 kg, což bylo o 22 kg více proti předchozímu roku. V jednotlivých krajích se produkce odpadu na jednoho obyvatele značně lišila. Rozdíl mezi krajem Středočeským (397 kg), kde byl objem komunálního odpadu na obyvatele nejvyšší, a krajem Libereckým (302 kg), kde byla produkce na obyvatele nejnižší, činil 95 kg.

V roce 2016 poklesl objem investic na ochranu životního prostředí.

Investice na ochranu životního prostředí v České republice rostly od roku 2010 až do roku 2015. V následujícím roce došlo k meziročnímu snížení investic na území téměř všech krajů republiky. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha a kraje Ústecký a Plzeňský. Nejvíce v rámci celé ČR bylo na ochranu životního prostředí v roce 2016 investováno v Ústeckém kraji, a to 6,3 mld. Kč, což představovalo 24,6 % z celkového objemu investic v ČR. Naproti tomu nejméně prostředků na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo v Libereckém kraji (441 mil. Kč; tj. 1,7 % z částky za ČR).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly v osmi krajích.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2012 a 2016 celkem v osmi krajích České republiky. Na 1 obyvatele bylo v roce 2016 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (10 tis. Kč), čtyřikrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (%)															
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (%)															
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
Živě narození mimo manželství (%)															
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
Index stáří k 31. 12. (%)¹⁾															
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
2016	76,0	78,0	76,5	76,0	76,3	74,4	74,0	76,1	77,0	76,4	77,2	76,5	75,5	75,5	74,4
2017 ²⁾	.	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
2016	81,7	82,7	81,6	81,6	81,4	80,7	79,5	81,8	82,2	82,4	82,4	82,6	81,6	82,2	81,2
2017 ²⁾	.	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

²⁾ změna metodiky; data nejsou srovnatelná s předchozími roky

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2012	7,37	4,16	6,13	6,37	5,94	8,50	10,46	7,75	6,55	7,03	7,63	8,15	8,93	7,82	9,17
2013	8,17	5,14	6,90	7,10	6,45	9,33	11,47	8,46	7,31	7,45	8,05	8,94	9,79	8,34	10,47
2014	7,46	5,03	6,36	6,20	5,70	8,21	10,67	7,72	6,36	6,22	7,35	8,25	8,82	7,36	9,80
2015	6,24	4,20	5,41	5,07	4,62	7,06	8,91	6,36	4,96	5,14	6,22	7,01	7,01	5,98	8,56
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2012	2,67	1,15	2,07	1,82	1,94	3,28	4,56	2,92	1,90	2,24	2,64	3,03	3,54	2,73	3,85
2013	3,33	1,77	2,65	2,35	2,38	4,04	5,49	3,53	2,55	2,69	3,14	3,68	4,13	3,27	4,88
2014	3,36	1,96	2,74	2,20	2,24	4,06	5,64	3,45	2,53	2,43	3,06	3,74	4,15	3,01	5,13
2015	2,68	1,68	2,17	1,57	1,73	3,40	4,59	2,67	1,78	1,71	2,43	3,04	3,09	2,28	4,37
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2012	198,5	259,8	218,1	187,9	201,0	174,1	173,2	183,3	192,1	188,1	188,8	195,1	180,2	184,6	179,2
2013	198,4	260,8	213,7	186,4	203,2	177,0	173,3	183,7	192,6	186,9	190,5	198,7	177,5	184,1	178,0
2014	205,0	267,5	220,3	194,4	206,4	183,7	175,8	190,4	200,3	195,8	196,6	205,5	184,8	191,5	185,6
2015	213,6	277,3	225,4	200,7	219,4	194,0	183,9	198,0	209,0	202,5	206,6	216,4	192,8	202,7	192,3
2016	220,5	286,5	230,3	208,1	221,0	204,5	193,1	211,3	215,0	209,2	214,5	221,9	199,8	204,0	199,4
2017
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)³⁾ (MPSV)															
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁴⁾ (ČSSZ)															
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2

1) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

2) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, ve jmenovateli data ČSÚ k 31. 12.

3) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

4) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2012	386,3	807,6	349,5	327,5	347,0	272,4	303,1	300,0	333,4	306,4	324,0	372,1	300,8	324,6	332,8
2013	389,9	812,5	348,7	333,1	363,3	272,5	302,4	302,1	335,3	313,7	327,5	387,6	301,2	330,8	324,6
2014	409,9	834,6	376,8	344,5	388,4	282,1	309,9	317,7	359,2	333,1	341,3	404,5	318,6	365,3	344,3
2015	435,9	917,2	392,9	359,0	405,2	292,2	333,9	337,1	378,0	354,4	356,1	427,9	334,7	374,8	362,0
2016	451,8	937,5	414,4	373,8	422,3	300,9	333,5	352,3	401,1	360,4	373,4	436,4	346,8	391,3	385,2
2017
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2012	99,2	99,7	99,2	100,5	95,9	98,7	99,5	99,8	98,2	93,4	100,2	101,4	99,4	97,5	99,5
2013	99,5	100,5	98,3	99,4	102,9	98,4	98,6	98,7	98,1	100,4	98,1	102,7	98,3	99,9	95,7
2014	102,7	102,3	104,1	100,7	104,3	101,2	100,4	101,6	103,9	103,5	101,1	102,6	103,5	106,5	102,4
2015	105,3	109,8	103,8	103,1	103,4	101,7	105,3	105,1	104,1	105,4	103,5	105,1	104,0	101,1	103,2
2016	102,6	101,0	105,9	102,8	103,2	101,7	99,1	103,9	105,2	100,8	103,3	100,5	102,0	103,3	105,9
2017
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2012	34,7	40,7	31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3	
2013	36,4	42,1	31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1	
2014	39,1	44,2	32,7	36,8	22,1	33,8	25,0	43,3	49,3	43,7	41,1	38,8	38,6	35,1	
2015	36,8	41,7	29,9	33,8	20,2	35,0	23,0	41,3	45,4	39,1	42,0	36,2	35,8	31,9	
2016 ¹⁾	37,9	43,0	31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4	
2017	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele³⁾ (tis. Kč)															
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113

¹⁾ semidefinitivní údaje

²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

³⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2012	1,96	0,77	1,95	0,79	0,93	2,83	10,62	0,46	1,06	2,57	0,36	0,29	0,73	1,24	3,77
2013	1,76	1,04	1,92	0,77	0,92	2,87	7,81	0,51	1,01	2,65	0,35	0,31	0,74	1,20	3,66
2014	1,61	0,51	1,81	0,65	0,86	2,88	6,88	0,41	0,86	2,61	0,27	0,27	0,72	1,07	3,46
2015 ¹⁾	1,56	0,50	1,79	0,62	0,86	2,94	6,25	0,47	0,91	2,60	0,29	0,24	0,74	1,07	3,31
2016
2017
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2012	2,45	13,83	2,59	1,04	1,21	2,51	8,54	1,05	1,34	3,14	1,32	1,77	1,63	1,56	4,43
2013	2,30	13,41	2,37	1,02	1,15	2,21	7,37	1,02	1,37	2,96	1,33	1,70	1,58	1,48	4,47
2014	2,16	12,73	2,35	0,94	1,04	1,96	6,42	0,96	1,31	3,08	1,30	1,65	1,52	1,46	4,18
2015 ¹⁾	2,08	11,83	2,29	0,89	1,04	2,10	5,91	0,96	1,26	2,81	1,23	1,65	1,51	1,45	4,12
2016
2017
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	2 205	4 909	1 420	2 420	2 012	629	1 757	1 014	1 071	1 402	1 341	3 098	1 559	1 701	2 285
2016	2 064	4 675	1 364	2 426	3 086	592	1 775	975	899	1 546	946	2 388	945	1 453	2 148
2017
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	317	301	374	346	283	297	321	266	295	315	335	297	330	299	313
2016	339	309	397	372	330	339	348	302	304	332	367	309	350	314	341
2017
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	14,5	16,8	12,0	14,3	17,1	13,8	13,2	12,4	15,7	15,1	16,0	12,6	13,3	18,7	15,5
2016	14,5	17,3	12,3	14,4	16,0	12,8	12,3	12,5	16,1	14,8	15,2	13,7	13,1	19,9	14,5
2017
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	3 804	1 160	3 038	3 176	2 106	2 784	5 168	1 258	2 230	7 983	6 887	5 286	3 879	2 591	5 526
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017

¹⁾ vč. přemísťujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí)

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje v letech 2001–2017

	Měřicí jednotka	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	427 396	427 321	427 722	427 563	429 031	430 774	433 948	437 325
v tom ve věku:									
0–14 let		70 969	69 673	68 107	66 954	65 672	64 607	64 489	64 521
15–64 let		301 650	302 953	304 772	305 218	306 991	308 672	310 659	312 102
65 a více let		54 777	54 695	54 843	55 391	56 368	57 495	58 800	60 702
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	38,4	38,6	38,9	39,2	39,4	39,7	39,8	40,0
Sňatky		2 362	2 425	2 067	2 254	2 278	2 339	2 564	2 343
Rozvody		1 448	1 466	1 504	1 468	1 394	1 548	1 537	1 400
Živě narození	osoby	4 013	4 132	4 045	4 312	4 271	4 466	5 045	5 220
Zemřelí	osoby	4 355	4 473	4 460	4 349	4 227	4 143	4 289	4 295
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-342	-341	-415	-37	44	323	756	925
Přistěhovalí	osoby	3 508	4 729	5 303	4 448	5 354	5 780	7 349	6 537
Vystěhovalí	osoby	4 017	4 463	4 487	4 570	3 930	4 360	4 931	4 085
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-509	266	816	-122	1 424	1 420	2 418	2 452
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-851	-75	401	-159	1 468	1 743	3 174	3 377
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	128,1	136,1	139,1	144,2	151,9	162,6	169,4	174,9
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	215,7	215,7	214,6	218,2	215,6	215,3	212,2	209,5
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	140,4	141,4	143,9	141,9	145,8	149,0	155,6	161,5
Míra ekonomické aktivity	%	60,6	60,4	59,9	60,6	59,7	59,1	57,7	56,5
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	osoby	15 987	19 334	21 065	20 299	18 923	17 258	14 566	16 605
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)	%	5,74	5,18	4,35	5,03
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 731	6 757	6 998	7 202	7 676	8 114	8 670	9 563
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	3,2	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	3,5	3,6
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby								
mateřských škol		12 483	12 518	12 660	12 723	12 563	12 601	12 878	13 406
základních škol		46 877	45 574	43 884	42 288	40 430	38 850	37 630	36 403
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	21 686	21 497	21 487	21 375	20 656	20 203
Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)	osoby	5 915	5 976	6 220	6 280	6 646	7 239	8 150	9 070
Registrované trestné činy na 1 000 obyv.		33,9	38,4	36,7	35,9	35,1	34,4	37,1	35,5
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	96 478	99 051	95 556	102 396	113 823	120 553	125 101	127 616
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	102,2	101,7	95,4	104,5	112,6	106,5	101,2	103,5
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč	728	766	817	868	1 110	1 400	1 340	1 517
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		93 186	102 924	107 354	108 207	109 557	111 299	112 830	114 491
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	.	.	1 597	2 021	1 828	1 903	2 246	2 316
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	50 840	51 546	48 555	46 222	48 087	53 223	52 419	49 756
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč								
Dokončené byty		869	983	1 143	1 316	1 133	1 024	1 198	1 355
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	tis. osob	830 177	870 801	796 138	754 776	768 061	802 499	709 225	703 787
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	140 953	140 880	140 792	140 682	140 578	140 477	140 307	140 188
z toho orná půda		70 767	70 519	69 776	69 374	68 812	68 381	67 690	67 138
Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	175 336	175 409	175 504	175 618	175 725	175 819	175 993	176 110
z toho:									
lesní pozemky		139 660	139 711	139 827	139 890	139 923	140 024	140 141	140 233
zastavěné plochy a nádvoří		5 036	5 030	5 030	5 037	5 020	5 017	5 226	5 226
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	108,2	108,1	105,7	102,6	95,3	95,5	98,3	89,3
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	216	305	288	284	276	277	286	315
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 354	1 157	1 465	1 175	1 070	917	1 692	2 249

¹⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

⁴⁾ průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převládající činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz. vzduchu

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
439 027	439 942	⁶⁾ 438 600	438 594	438 609	438 851	439 639	440 636	441 300	Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)
v tom ve věku:									
65 264	66 347	67 139	67 715	68 196	68 701	69 406	70 382	71 109	0–14 let
311 091	309 203	⁶⁾ 303 874	299 670	296 026	292 832	289 890	286 937	284 306	15–64 let
62 672	64 392	⁶⁾ 67 587	71 209	74 387	77 318	80 343	83 317	85 885	65 a více let
40,1	40,3	⁶⁾ 40,6	40,9	41,1	41,4	41,6	41,8	41,9	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
2 094	1 928	1 954	1 929	1 877	1 849	2 031	2 126	2 289	Sňatky
1 401	1 351	1 296	1 142	1 311	1 236	1 235	1 102	1 158	Rozvody
5 206	5 120	4 654	4 592	4 535	4 435	4 683	4 960	4 753	Živě narození
4 313	4 251	4 228	4 386	4 423	4 346	4 558	4 385	4 707	Zemřelí
893	869	426	206	112	89	125	575	46	Přirozený přírůstek/úbytek
5 069	4 396	3 946	3 950	4 236	4 550	4 764	4 834	4 960	Přistěhovalí
4 260	4 350	3 692	4 162	4 333	4 397	4 101	4 412	4 342	Vystěhovalí
809	46	254	-212	-97	153	663	422	618	Přírůstek/úbytek stěhováním
1 702	915	680	-6	15	242	788	997	664	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele									
181,4	185,1	182,2	183,3	183,7	190,4	198,0	211,3	.	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
214,0	216,6	213,4	213,8	213,7	214,8	216,9	218,5	215,4	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
159,5	157,1	158,0	157,5	156,9	155,4	153,1	151,7	154,8	Míra ekonomické aktivity
57,3	58,0	57,5	57,6	57,7	58,0	58,6	59,0	58,2	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
26 273	25 653	23 286	24 185	25 909	23 496	19 507	16 104	11 861	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)
8,29	8,06	7,35	7,75	8,46	7,72	6,36	5,17	3,76	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
9 984	10 064	10 489	10 708	10 900	11 005	11 269	11 381	11 750	Lékaři na 1 000 obyvatel
3,7	3,7	3,8	3,8	3,8	3,9	4,0	3,9	.	Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)
13 718	14 329	14 866	15 400	15 675	15 745	15 510	15 178	14 992	mateřských škol
35 427	35 206	35 350	35 628	36 499	37 561	38 826	39 911	40 722	základních škol
19 853	19 049	17 992	16 889	16 192	15 808	15 409	15 184	15 042	středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
9 612	9 465	8 809	8 317	7 882	7 151	6 442	5 914	5 543	Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)
33,5	31,3	31,2	29,6	31,8	28,5	25,4	20,9	19,7	Registrované trestné činy na 1 000 obyv.
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
123 138	126 195	129 025	131 580	132 469	139 430	148 017	155 081	.	Hrubý domácí produkt
93,5	104,7	103,2	99,8	98,7	101,6	105,1	103,9	.	předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)
1 435	1 452	1 861	2 860	2 366	2 614	2 520	2 654	.	Výdaje na výzkum a vývoj
114 990	117 230	118 766	119 908	⁷⁾ 114 472	115 262	116 006	116 675	117 854	Registrované subjekty (stav k 31. 12.)
1 842	1 849	2 163	2 277	2 373	2 479	2 285	⁸⁾ 2 376	.	Produkce zemědělského odvětví
41 412	40 101	40 211	40 429	40 369	41 737	43 395	44 021	45 049	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
1 480	1 256	957	1 252	774	681	628	786	670	Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾
652 987	632 568	632 794	⁹⁾ 753 932	752 732	700 144	820 802	863 520	935 566	Dokončené byty
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních									
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
140 090	140 013	139 896	139 826	139 748	139 690	139 521	139 350	139 233	Zemědělská půda (stav k 31. 12.)
66 503	66 142	65 640	65 190	64 933	64 708	64 160	63 416	63 145	z toho orná půda
176 203	176 291	176 442	176 516	176 598	176 652	176 823	176 998	177 106	Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)
z toho:									
140 275	140 402	140 611	140 789	140 806	140 893	141 007	141 018	140 852	lesní pozemky
5 230	5 239	5 233	5 240	5 258	5 253	5 249	5 242	5 240	zastavěné plochy a nádvoří
89,9	87,0	86,5	84,0	82,0	86,9	86,5	86,6	86,8	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
284	282	287	276	265	271	266	302	.	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
3 826	2 089	3 445	2 973	2 173	1 106	1 258	1 002	.	Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

⁶⁾ údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

⁷⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

⁸⁾ semidefinitivní výsledky

⁹⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	438 594	438 609	438 851	439 639	440 636	441 300
z toho cizinci (bez azylantů)		3,8	3,8	3,9	4,1	4,2	4,5
v tom:							
muži		215 119	215 178	215 413	215 907	216 556	217 041
ženy		223 475	223 431	223 438	223 732	224 080	224 259
Sňatky		1 929	1 877	1 849	2 031	2 126	2 289
Rozvody		1 142	1 311	1 236	1 235	1 102	1 158
Rozvody na 100 sňatků	%	59,2	69,8	66,8	60,8	51,8	50,6
Živě narození	osoby	4 592	4 535	4 435	4 683	4 960	4 753
z toho mimo manželství	%	48,4	49,8	52,0	53,7	54,2	55,4
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,495	1,507	1,510	1,629	1,769	1,728
Potraty		1 939	1 843	1 928	1 880	1 842	1 629
z toho umělá přerušeni těhotenství		1 179	1 126	1 165	1 106	1 119	951
Potraty na 100 narozených	%	42,1	40,5	43,2	40,0	37,0	34,2
z toho umělá přerušeni těhotenství							
Zemřelí	osoby	4 386	4 423	4 346	4 558	4 385	4 707
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		2 211	2 110	2 044	2 015	1 925	2 044
novotvary		1 164	1 155	1 122	1 170	1 111	1 212
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	206	112	89	125	575	46
Přistěhovalí	osoby	3 950	4 236	4 550	4 764	4 834	4 960
z toho z ciziny		799	863	1 047	1 285	1 298	1 503
Vystěhovalí	osoby	4 162	4 333	4 397	4 101	4 412	4 342
z toho do ciziny		616	725	584	420	461	480
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-212	-97	153	663	422	618
z toho s cizinou		183	138	463	865	876	1 023
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-6	15	242	788	997	664
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,5	10,3	10,1	10,7	11,3	10,8
zemřelí	‰	10,0	10,1	9,9	10,4	10,0	10,7
přirozený přírůstek/úbytek	‰	0,5	0,3	0,2	0,3	1,3	0,1
přistěhovalí	‰	9,0	9,7	10,4	10,8	11,0	11,2
vystěhovalí	‰	9,5	9,9	10,0	9,3	10,0	9,8
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	-0,5	-0,2	0,3	1,5	1,0	1,4
celkový přírůstek/úbytek	‰	-0,0	0,0	0,6	1,8	2,3	1,5
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	2,8	4,4	2,5	2,1	2,6	3,8
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	1,7	2,0	1,6	1,1	2,4	2,7
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.) ve věku:							
0–14 let	osoby	67 715	68 196	68 701	69 406	70 382	71 109
	%	15,4	15,5	15,7	15,8	16,0	16,1
15–64 let	osoby	299 670	296 026	292 832	289 890	286 937	284 306
	%	68,3	67,5	66,7	65,9	65,1	64,4
65 a více let	osoby	71 209	74 387	77 318	80 343	83 317	85 885
	%	16,2	17,0	17,6	18,3	18,9	19,5
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	40,9	41,1	41,4	41,6	41,8	41,9
v tom:							
muži		39,4	39,7	39,9	40,1	40,3	40,5
ženy		42,3	42,5	42,8	42,9	43,1	43,3
Index stáří (stav k 31. 12.) ⁴⁾	%	105,2	109,1	112,5	115,8	118,4	120,8
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ⁵⁾	%	46,4	48,2	49,9	51,7	53,6	55,2
Naděje dožití (dvoutleté období) ⁶⁾	roky						
muži při narození		75,26	75,06	75,09	75,67	76,15	75,67
ženy při narození		80,79	80,95	81,47	81,45	81,82	81,69
muži ve věku 65 let		15,83	15,57	15,59	16,03	16,31	15,86
ženy ve věku 65 let		18,91	18,96	19,32	19,26	19,70	19,50

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁶⁾ změna metodiky; data nejsou srovnatelná s předchozími roky

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	371,3	370,6	370,2	370,0	370,2	370,2
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	18,9	17,5	16,5	16,5	15,4	15,9
střední bez maturity	%	39,2	38,4	37,7	37,9	38,2	37,0
střední s maturitou	%	29,7	29,4	31,8	32,3	31,4	32,3
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	12,1	14,7	13,9	13,3	15,0	14,7
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	213,8	213,7	214,8	216,9	218,5	215,4
v tom:							
zaměstnaní v NH		193,8	196,0	200,8	205,0	208,9	207,4
z toho ženy		82,7	84,8	84,6	87,6	91,4	88,5
nezaměstnaní		20,0	17,7	14,0	11,9	9,6	8,0
z toho ženy		9,6	9,5	8,5	6,9	5,1	4,9
Ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let	tis. osob	157,5	156,9	155,4	153,1	151,7	154,8
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	81,3	83,3	82,2	82,7	84,1	84,1
zaměstnavatelé	%	2,4	1,9	2,6	2,5	2,7	3,1
pracující na vlastní účet	%	15,6	13,7	14,5	14,1	12,4	12,5
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	188,1	187,5	195,0	197,2	200,1	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	2,3	2,3	2,3	2,0	2,0	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	46,3	46,4	46,1	47,1	47,2	.
terciární (služby)	%	51,4	51,3	51,6	51,0	50,8	.
Míra ekonomické aktivity	%	57,6	57,7	58,0	58,6	59,0	58,2
v tom:							
muži		67,3	66,3	67,6	67,9	67,6	67,6
ženy		48,4	49,5	48,9	49,8	50,8	49,2
Míra zaměstnanosti	%	52,2	52,9	54,2	55,4	56,4	56,0
v tom:							
muži		61,5	61,7	64,5	65,2	65,1	65,8
ženy		43,3	44,5	44,5	46,1	48,2	46,7
Obecná míra nezaměstnanosti	%	9,3	8,3	6,5	5,5	4,4	3,7
v tom:							
muži		8,5	6,9	4,5	4,1	3,7	2,6
ženy		10,4	10,0	9,1	7,3	5,3	5,2
NEZAMĚSTNANOST (stav k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	24 185	25 909	23 496	19 507	16 104	11 861
z toho:							
ženy		12 346	13 286	12 317	10 322	8 528	6 256
absolventi škol a mladiství		1 788	1 674	1 245	974	811	
osoby se zdravotním postižením		2 870	2 927	2 746	2 557	2 219	1 898
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti dosažitelní ³⁾		4 492	4 979	4 888	4 639	4 372	3 745
		23 330	25 097	22 620	18 444	14 863	10 715
v tom podle věku:							
do 19 let		1 190	1 023	891	763	666	455
20–24 let		3 340	3 361	2 830	2 071	1 522	1 060
25–34 let		5 265	5 748	4 959	4 058	3 299	2 348
35–44 let		5 578	6 212	5 831	4 844	3 908	2 776
45–54 let		5 150	5 390	5 005	4 216	3 577	2 658
55 a více let		3 662	4 175	3 980	3 555	3 132	2 564
průměrný věk	roky	38,5	39,3	40,3	40,9	41,4	42,1
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		7 012	7 526	7 056	6 103	5 360	3 986
střední bez maturity		10 693	11 141	9 995	7 893	6 403	4 623
střední s maturitou		5 233	5 870	5 157	4 321	3 373	2 540
vyšší odborné vč. nástavbového		165	182	172	151	115	74
vysokoškolské		1 082	1 190	1 116	1 039	853	638
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		1 967	2 978	2 703	2 368	1 916	1 413
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		6 429	8 183	7 262	5 925	4 729	3 629
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		6 485	8 357	6 713	5 402	4 350	3 132
nekvalifikovaní (třída 9)		4 930	6 145	6 266	5 247	4 593	3 435

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – sociální vývoj

Pokračování

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
v tom podle délky evidence:							
do 3 měsíců	osoby	6 431	6 273	5 827	5 547	5 214	4 233
3–6 měsíců		4 446	4 362	3 751	3 252	2 823	2 139
6–12 měsíců		4 560	4 815	3 817	2 972	2 466	1 092
od 1 roku do 2 let		3 809	4 635	3 869	2 454	1 843	668
více než 2 roky		4 939	5 824	6 232	5 282	3 758	1 257
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	6 002	6 200	5 884	6 126	6 317	2 472
Podíl nezaměstnaných osob ⁴⁾	%	7,75	8,46	7,72	6,36	5,17	3,76
v tom:							
muži		7,55	8,21	7,30	5,94	4,84	3,54
ženy		7,97	8,71	8,14	6,80	5,52	4,00
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁵⁾	%	2,9	3,5	3,4	2,7	2,0	0,7
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	1 831	2 549	3 596	5 947	5 607	8 674
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	13,21	10,16	6,53	3,28	2,87	1,37
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	80 375	80 548	83 565	86 957	92 988	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	183,3	183,7	190,4	198,0	211,3	.
průměr ČR = 100	%	92,3	92,6	92,9	92,7	95,8	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁶⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 850	24 381	25 114	26 358	27 126	29 121
v tom:							
muži		26 073	26 745	27 629	29 250	29 741	31 984
ženy		21 070	21 466	21 964	22 918	24 046	25 701
Medián mezd	Kč	21 672	21 993	22 772	23 946	24 764	26 752
v tom:							
muži		23 339	23 576	24 500	25 813	26 544	28 690
ženy		19 744	20 149	20 713	21 518	22 547	24 586
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)							
mateřských škol	osoby	15 400	15 675	15 745	15 510	15 178	14 992
základních škol		35 628	36 499	37 561	38 826	39 911	40 722
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		16 889	16 192	15 808	15 409	15 184	15 042
vyšších odborných škol (denní studium)		473	429	385	314	233	248
Studenti vysokých škol (občané ČR, stav k 31. 12.)							
s trvalým bydlištěm v kraji	osoby	12 090	11 535	10 866	9 944	9 386	9 064
s místem výuky v kraji		8 316	7 881	7 152	6 444	5 914	5 543
z toho v prezenčním studiu	%	71,7	73,4	73,6	73,2	72,5	71,3
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	2 087	1 823	1 760	1 582	1 396	1 219
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	1 648	1 686	1 700	1 748	1 735	.
na 1 000 obyvatel		3,8	3,8	3,9	4,0	3,9	.
Nemocnice		8	8	8	8 ¹²⁾	8	.
lůžka		2 600	2 454	2 474	2 449	2 442	.
případy hospitalizace ⁷⁾	v tis.	89,9	88,6	89,1	85,8	88,2	.
průměrná ošetrovací doba	dny	7,30	7,46	7,50	7,67	6,88	.
využití lůžek	dny	254,0	268,7	272,2	268,8	248,4	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,911	4,152	4,072	4,449	4,702	4,732
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	44,6	42,4	42,8	40,2	39,8	39,0
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV⁸⁾)							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péčovské péče)	v tis.	526,4	529,4	534,1	520,6	502,6	475,4
z toho přídavek na dítě		258,1	252,1	245,0	229,5	211,8	189,5
Výdaje na dávky celkem (vč. péčovské péče)	mil. Kč	1 585	1 642	1 668	1 666	1 681	1 669
z toho přídavek na dítě		154	151	146	137	126	113
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péčovské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 613	3 745	3 800	3 793	3 819	3 785

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – sociální vývoj

Dokončení

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ZARÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		1 038	962	988	950	1 048	1 014
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let		14,6	12,9	12,8	11,8	12,6	11,8
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		381	321	416	380	610	651
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		336	309	305	329	342	340
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁹⁾	osoby	98 014	98 479	99 332	100 473	101 501	101 704
z toho ženy		60 894	60 843	61 133	61 546	61 802	61 544
Příjemci starobního důchodu sólo ¹⁰⁾	osoby	73 440	73 994	74 968	76 210	77 228	77 601
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{9,11)}	osoby	21 000	21 952	22 981	23 915	24 737	25 431
z toho ženy		12 170	12 662	13 239	13 710	14 187	14 518
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	21,4	22,3	23,1	23,8	24,4	25,0
v tom:							
muži		23,8	24,7	25,5	26,2	26,6	27,2
ženy		20,0	20,8	21,7	22,3	23,0	23,6
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ¹⁰⁾	Kč	10 708	10 900	11 005	11 269	11 381	11 750
v tom:							
muži		11 784	11 987	12 099	12 382	12 493	12 879
ženy		9 810	9 981	10 072	10 313	10 413	10 754
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ¹⁰⁾ na mzdovém mediánu	%	49,4	49,6	48,3	47,1	45,8	43,9
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	682 503	712 566	754 064	815 671	913 776	985 164
v tom dávky:							
nemocenské		436 723	459 489	507 974	561 430	627 216	672 613
ošetřovné		26 429	33 842	33 200	40 920	47 351	54 946
peněžitá pomoc v mateřství		218 805	218 867	212 448	213 031	238 835	257 228
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		546	368	442	289	373	377
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		13 003	13 963	12 504	11 154	9 186	8 672
na 1 000 obyvatel		29,6	31,8	28,5	25,4	20,9	19,7
Objasněné trestné činy		5 801	6 195	5 999	5 409	4 849	4 667
Hlášené dopravní nehody		3 859	3 788	3 572	3 889	4 094	4 443
na 1 000 obyvatel							
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	osoby	25	20	28	23	19	24
Podíl bodovaných řidičů na celkovém počtu registrovaných řidičů ¹²⁾	%	9,1	9,4	9,2	8,4	8,5	8,0
Požáry		781	762	834	1 009	683	703
na 1 000 obyvatel		1,8	1,7	1,9	2,3	1,6	1,6
přímá škoda	mil. Kč	81,2	64,2	42,0	109,6	63,3	168,0

1) údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů)

2) zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

3) od roku 2014 ve věku 15–64 let

4) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

5) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

6) pramen: MPSV (Informační systém o průměrném výděлку) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

7) do roku 2015 počet hospitalizovaných pacientů

8) data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

9) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

10) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

11) předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

12) bodovaní řidiči se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

13) některé LDN se staly součástí nemocnic

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	131 580	132 469	139 430	148 017	155 081	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	99,8	98,7	101,6	105,1	103,9	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	300,0	302,1	317,7	337,1	352,3	.
průměr ČR = 100	%	77,7	77,5	77,5	77,3	78,0	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	699,5	706,6	715,1	750,6	774,8	.
průměr ČR = 100	%	87,3	87,6	84,7	84,6	85,2	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	118 247	118 576	126 065	133 195	139 459	.
v tom sektory:							
primární	%	2,2	2,2	2,3	2,0	2,1	.
sekundární	%	45,7	46,5	47,1	49,4	49,3	.
terciární	%	52,1	51,3	50,6	48,6	48,7	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	33 433	28 722	34 490	33 678	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	76,2	65,5	78,6	76,7	.	.
průměr ČR = 100	%	76,2	67,0	76,3	66,5	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	188 112	187 479	194 973	197 210	200 149	.
z toho zaměstnanci		159 798	162 873	168 275	170 581	174 993	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY¹⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	15 056	15 598	16 197	17 415	17 532	18 554
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	15 046	15 190	15 603	16 695	15 564	17 604
z toho:							
běžné výdaje		12 418	12 184	12 233	12 638	13 492	14 623
kapitálové výdaje		2 629	3 006	3 371	4 057	2 073	2 981
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	31 522	31 796	33 150	34 240	35 506	.
z toho:							
přímé náklady		22 853	23 050	24 026	24 748	25 679	.
sociální náklady a výdaje		8 180	8 265	8 621	8 932	9 291	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	2 860	2 366	2 614	2 520	2 654	.
z toho:							
mzdové		995	1 074	1 242	1 193	1 366	.
financované z veřejných zdrojů ČR		565	613	674	646	595	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	1 912	2 068	2 112	2 116	2 136	.
z toho výzkumní pracovníci		939	977	1 055	1 105	1 013	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Podíl domácností vybavených počítačem	%	60,4	63,5	68,8	71,2	71,3	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	59,8	63,0	69,1	71,2	72,9	.
ORGANIZAČNÍ STATISTIKA³⁾							
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		119 908	114 472	115 262	116 006	116 675	117 854
z toho živnostníci		91 117	82 647	84 731	85 501	86 236	88 079
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		59 537	56 799	55 462	54 618	54 016	55 223
z toho živnostníci		41 895	37 628	38 402	38 168	38 119	39 135
Vzniklé subjekty		3 660	3 219	2 959	3 256	3 325	3 316
z toho živnostníci		2 690	2 187	2 190	2 102	2 238	2 180
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	2 277	2 373	2 479	2 285	⁸⁾ 2 376	.
z toho:							
rostlinná produkce		1 278	1 316	1 336	1 265	⁸⁾ 1 375	.
živočišná produkce		925	984	1 053	949	⁸⁾ 949	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	102 113	100 219	99 735	98 450	100 674	102 053
z toho orná		40 036	38 188	37 691	38 326	39 141	38 889
Sklizeň							
obilovin	t	92 967	105 398	122 216	116 517	116 415	109 856
brambor	t	4 774	3 991	4 659	3 614	5 279	4 780
Hospodářská zvířata (stav k 1. 4.)							
skot	kusy	45 606	45 035	45 942	47 365	49 166	48 067
prasata	kusy	22 712	20 689	21 108	22 124	22 319	19 772
drůbež	kusy	82 893	55 917	60 496	77 856	78 321	74 750
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	5 096	4 564	4 831	5 347	5 177	4 829
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	3 424	3 402	2 920	2 831	3 186	3 049
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	3 157	3 975	2 834	2 519	2 888	2 990
Výroba mléka	tis. l	69 824	70 402	73 249	76 941	76 106	69 822
Snáška konzumních vajec	tis. ks	1 386	1 287	1 246	1 261	1 162	1 004

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – ekonomický vývoj

Dokončení

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	765	797	922	778	796	617
Těžba dřeva	m ³ b. k.	518 670	593 104	620 061	576 218	527 125	502 204
z toho nahodilá živelní		49 244	31 285	30 854	101 504	58 853	134 273
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků		101	99	103	104	107	109
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnance	mil. Kč tis. Kč	115 768 2 863	125 623 3 096	142 784 3 421	149 143 3 437	148 093 3 364	161 951 3 595
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	40 429	40 425	41 742	43 395	44 021	45 049
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	27 028	27 618	28 297	29 218	30 474	32 186
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	310	360	340	373	363	404
podíl na ČR	%	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Spotřeba elektřiny ⁵⁾	GWh	2 514	2 510	2 372	2 416	2 495	2 542
podíl na ČR	%	3,6	3,6	4,2	4,3	4,3	4,3
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 714,1	1 637,0	1 579,1	1 582,1	1 625,1	1 660,8
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	348 583	357 830	301 831	321 827	340 257	349 555
podíl na ČR	%	4,4	4,4	4,2	4,3	4,2	4,2
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	1 040,6	1 072,1	829,8	899,3	977,9	1 021,8
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁶⁾		21	17	16	16	13	14
Základní stavební výroba ⁶⁾	mil. Kč	3 279	3 118	2 949	2 877	2 497	2 740
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 504	1 768	1 762	1 751	1 762	1 770
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁶⁾	fyz. os.	2 180	1 764	1 674	1 643	1 417	1 548
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁶⁾	Kč	27 124	26 662	28 072	28 341	29 291	29 952
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁷⁾	mil. Kč	7 579	6 706	6 230	9 149	7 943	7 629
z toho pro veřejné zadavatele		3 461	3 672	3 175	4 663	3 502	3 202
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb z toho:	mil. Kč	10 572	7 785	6 830	7 701	8 496	9 013
budov (bytových a nebytových)		6 252	4 509	4 371	5 391	5 667	6 774
na ochranu životního prostředí		775	221	459	471	401	311
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 793	2 245	2 211	2 477	2 668	2 887
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		747	637	749	704	737	859
z toho v nových rodinných domech		571	521	492	484	541	671
Dokončené byty		1 252	774	681	628	786	670
z toho v nových rodinných domech		712	619	522	501	509	433
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	34 076	34 210	32 391	30 986	30 617	32 449
v novém bytovém domě	Kč	32 771	48 531	33 845	52 892	47 459	49 137
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových (stav k 31. 12.)		191 387	191 633	195 482	206 083	213 210	221 224
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		1 007	989	866	892	904	861
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		46 441	45 863	42 607	43 651	43 560	41 782
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních z toho ze zahraničí	tis. osob	753 932 170 427	752 732 159 869	700 144 143 370	820 802 165 553	863 520 172 493	935 566 196 075
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ z toho hostů ze zahraničí	dny	4,4 4,6	4,4 4,5	4,2 4,4	4,1 4,4	4,1 4,3	4,1 4,2

1) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

2) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2016 je vypočten z dat roku 2015, 2016 a 2017)

3) vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné

4) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

5) od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

6) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností

7) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

8) semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	139 826	139 748	139 690	139 521	139 350	139 233
z toho:							
orná půda		65 190	64 933	64 708	64 160	63 416	63 145
zahrady a ovocné sady		9 001	9 006	9 025	9 033	9 025	9 039
trvalé travní porosty		65 607	65 782	65 929	66 300	66 881	67 021
Nezemědělská půda (stav 31. 12.)	ha	176 516	176 598	176 652	176 823	176 998	177 106
z toho:							
lesní pozemky		140 789	140 806	140 893	141 007	141 018	140 852
zastavěné plochy a nádvoří		5 240	5 258	5 253	5 249	5 242	5 240
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	90,0	91,8	91,8	92,7	92,7	92,4
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	84,0	82,0	86,9	86,5	86,6	86,8
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	36,4	36,9	38,5	39,8	42,2	42,7
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	40,5	37,5	39,0	40,4	41,9	42,2
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	66,4	68,2	68,5	68,9	69,0	69,0
na kanalizaci s koncovou ČOV		64,5	66,2	66,5	67,4	67,8	68,0
Podíl čistěných odpadních vod (bez srážkových)	%	98,2	99,0	97,2	97,9	98,5	98,5
Čistírný odpadních vod (ČOV)		81	79	79	79	83	83
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	141 424	139 991	136 007	135 999	134 250	134 007
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	5 365	5 423	5 917	5 872	5 155	4 909
OVZDUŠÍ (ČHMÚ¹)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,47	0,46	0,42	0,44	.	.
v tom:							
stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,41	0,40	0,35	0,37	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,07	0,06	0,06	0,06	.	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	0,46	0,51	0,41	0,47	.	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,46	0,51	0,41	0,47	.	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	1,05	1,02	0,96	0,96	.	.
v tom:							
stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,34	0,33	0,32	0,33	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,71	0,68	0,64	0,63	.	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	5,88	5,79	4,92	5,18	.	.
v tom:							
stacionární zdroje (REZZO 1–3)		4,93	4,92	4,11	4,34	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,95	0,87	0,81	0,83	.	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ²⁾	t	489 270	503 275	446 299	445 377	429 031	.
z toho:							
zpracovatelský průmysl	t	120 111	130 723	136 396	146 264	144 206	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	95 639	111 612	159 384	142 518	143 776	.
stavebnictví	t	226 170	215 970	111 908	109 592	80 561	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 116	1 148	1 017	1 014	975	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	276	265	271	266	302	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	13,5	14,6	13,8	12,4	12,5	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	37,3	38,7	37,3	33,0	37,7	.

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj – životní prostředí

Dokončení

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 973	2 173	1 106	1 258	1 002	.
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	989 676	770 224	833 358	614 824	407 649	.
z toho:							
ochrana ovzduší a klimatu	%	13,7	4,8	58,0	29,2	23,7	.
nakládání s odpadními vodami	%	13,9	28,0	10,0	30,0	26,1	.
nakládání s odpady	%	8,7	15,9	10,5	18,8	13,8	.
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil.. Kč	3 162 947	3 430 320	3 319 514	3 664 951	2 888 267	.
z toho:							
ochrana ovzduší a klimatu	%	0,8	0,5	1,1	0,8	1,0	.
nakládání s odpadními vodami	%	7,2	8,2	6,5	5,6	8,1	.
nakládání s odpady	%	33,1	36,4	34,3	27,8	36,5	.

¹⁾ v roce 2015 vč. přemístujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí)

²⁾ podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje v roce 2012 a 2017

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ						
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	2012	438 594	103 037	89 987	171 007	74 563
	2017	441 300	103 094	90 376	173 948	73 882
z toho cizinci (bez azylantů)	2012	16 604	2 981	3 850	8 093	1 680
	2017	19 790	4 281	4 084	9 577	1 848
v tom ve věku (%):						
0–14 let	2012	15,4	15,8	15,1	15,7	14,7
	2017	16,1	16,1	16,1	16,5	15,2
15–64 let	2012	68,3	69,8	67,9	68,2	67,2
	2017	64,4	65,8	63,6	64,3	63,8
65 a více let	2012	16,2	14,4	17,0	16,1	18,2
	2017	19,5	18,1	20,2	19,2	21,0
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	2012	40,9	40,0	41,3	40,7	41,9
	2017	41,9	41,4	42,3	41,6	43,1
Index stáří (stav k 31. 12.) ¹⁾	2012	105,2	90,8	112,1	102,7	124,0
	2017	120,8	112,6	125,5	116,3	138,1
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ²⁾	2012	46,4	43,3	47,2	46,7	48,9
	2017	55,2	51,9	57,1	55,6	56,8
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2012	0,5	1,1	0,5	0,9	-1,4
	2017	0,1	-0,1	0,3	1,1	-2,1
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2012	-0,5	-2,2	0,4	0,9	-2,3
	2017	1,4	1,2	2,4	2,2	-1,4
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2012	-0,0	-1,1	0,9	1,8	-3,7
	2017	1,5	1,2	2,7	3,3	-3,6
Naděje dožití při narození (v období 2013–2017)						
muži		.	74,0	76,1	75,6	76,1
ženy		.	81,1	81,6	81,5	81,8
SOCIÁLNÍ VÝVOJ						
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	2012	24 185	6 605	4 470	9 111	3 999
	2017	11 861	2 345	2 347	5 164	2 005
z toho (%):						
ženy	2012	51,0	52,9	50,2	50,7	49,7
	2017	52,7	54,0	52,2	54,0	48,6
absolventi škol a mladiství	2012	7,4	6,9	7,8	7,0	8,7
	2017	4,6	5,5	4,9	4,0	4,8
osoby se zdravotním postižením	2012	11,9	12,8	12,6	10,6	12,4
	2017	16,0	20,0	12,5	14,4	19,6
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2012	18,6	17,6	18,4	18,6	20,2
	2017	31,6	34,8	29,7	28,9	37,0
dosazitelní	2012	96,5	96,0	92,6	97,9	98,3
	2017 ⁹⁾	90,3	82,2	88,9	92,2	96,8
ve věku do 24 let	2012	18,7	19,0	19,1	19,0	17,3
	2017	12,8	13,6	14,3	11,9	12,2
ve věku 55 a více let	2012	15,1	14,7	14,4	15,4	16,2
	2017	21,6	22,0	19,0	21,6	24,2
evidovaní 12 a více měsíců	2012	36,2	36,5	34,8	36,8	35,6
	2017	31,4	25,8	32,0	35,1	28,1

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje v roce 2012 a 2017

Pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Podíl nezaměstnaných osob (stav k 31. 12.; %) ³⁾	2012	7,75	8,75	6,75	7,63	7,80
	2017	3,76	2,84	3,63	4,26	4,10
v tom: muži	2012	7,54	8,17	6,75	7,49	7,71
	2017	3,54	2,64	3,49	3,87	4,11
ženy	2012	7,96	9,35	6,75	7,77	7,89
	2017	4,00	3,03	3,77	4,66	4,10
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12.; %) ⁴⁾	2012	1,7	2,0	1,4	1,7	1,6
	2017	0,8	0,5	0,8	1,0	0,7
Lékaři na 1 000 obyvatel	2012	3,8	2,9	3,4	4,3	4,1
	2016	3,9	3,1	3,3	4,8	3,8
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2012	3,911	4,699	4,107	3,577	3,607
	2017	4,732	5,532	4,467	4,564	4,475
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	2012	44,6	49,9	46,1	41,0	45,8
	2017	39,0	42,7	38,4	36,4	42,6
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	2012	14,6	18,2	13,2	13,3	14,6
	2017	11,8	16,2	12,6	10,3	13,0
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁵⁾	2012	10 708	10 761	10 819	10 689	10 555
	2017	11 750	11 789	11 845	11 741	11 610
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu; %) ⁶⁾	2012	21,4	17,6	17,7	24,9	22,5
	2017	25,0	21,2	21,1	28,4	26,8
v tom: muži	2012	23,8	19,1	19,5	27,9	25,2
	2017	27,2	22,1	23,3	30,8	30,1
ženy	2012	20,0	16,7	16,5	23,1	20,9
	2017	23,6	20,5	19,7	26,9	24,7
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2012	29,6	33,8	27,9	33,2	17,9
	2017	19,7	22,5	16,4	22,8	12,5
z toho násilné a mravnostní	2012	2,7	2,9	2,6	3,2	1,6
	2017	2,0	2,0	1,8	2,1	1,7
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2012	8,8	10,2	6,9	10,1	6,2
	2017	9,3	11,7	7,3	9,7	7,5

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje v roce 2012 a 2017

Dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
EKONOMICKÝ VÝVOJ						
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel (stav k 31. 12.)	2013	188,4	168,3	194,5	197,0	189,1
	2017	199,6	174,3	205,1	210,0	203,6
z toho:						
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2013	85,8	74,1	94,6	83,0	97,7
	2017	88,7	75,8	96,5	86,2	102,9
subjekty vzniklé v roce	2013	5,0	4,4	4,9	5,1	5,8
	2017	4,9	4,4	5,1	5,1	5,1
Stavební práce "S" podle místa stavby ⁷⁾ na 1 obyvatele (tis. Kč)	2012	17,3	22,7	8,0	21,7	11,0
	2017	17,3	23,6	7,0	21,7	10,9
Počet bytů na 1 000 obyvatel:						
zahájených	2012	1,7	1,3	2,0	1,3	2,9
	2017	1,9	1,8	2,1	1,9	2,2
dokončených	2012	2,9	2,8	3,3	3,1	1,9
	2017	1,5	1,5	1,1	1,6	1,8
Hromadná ubytovací zařízení:						
lůžka	2012	46 441	9 881	11 947	9 046	15 567
	2017	41 782	9 319	9 508	8 825	14 130
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	105,9	95,9	132,9	52,9	208,5
	2017	94,8	90,5	105,3	50,8	191,0
hosté (tis. osob)	2012	753,9	139,9 ¹⁰⁾	157,8	174,8	281,5
	2017	935,6 ¹⁰⁾	163,1 ¹⁰⁾	188,7	244,3 ¹⁰⁾	339,5
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ						
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):						
orná půda	2012	20,6	22,1	7,6	21,5	24,6
	2017	20,0	21,9	7,3	20,2	24,0
zastavěné plochy a nádvoří	2012	1,7	1,5	2,0	1,8	1,5
	2017	1,7	1,5	2,0	1,8	1,5
Měrné emise ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3; t/km ²):						
tuhé znečišťujících látek ⁸⁾	2012	0,34	0,25	0,44	0,34	0,41
	2015	0,31	0,22	0,40	0,29	0,39
oxid siřičitý	2012	0,46	0,38	0,63	0,46	0,48
	2015	0,47	0,38	0,68	0,44	0,52
oxidy dusíku	2012	0,34	0,26	0,68	0,35	0,25
	2015	0,33	0,29	0,55	0,33	0,28
oxid uhelnatý	2012	4,93	3,71	6,23	5,16	5,73
	2015	4,34	3,27	5,62	4,49	5,06

1) počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

2) počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

3) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

4) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

5) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

6) starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

7) podniky s 20 a více zaměstnanci s hlavní činností stavebnictví

8) nezahrnují emise TZL, NH₃ a VOC (těkavých organických látek) ze stavebních činností, chovů hospodářských zvířat, aplikace minerálních hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

9) ve věku 15–64 let

10) méně spolehlivý údaj

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
			Pelhřimov	PE	CZ0633
			Třebíč	TR	CZ0634
			Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031			
České Budějovice	CB	CZ0311	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Český Krumlov	CK	CZ0312	Blansko	BK	CZ0641
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313	Brno-město	BM	CZ0642
Písek	PI	CZ0314	Brno-venkov	BI	CZ0643
Prachatice	PT	CZ0315	Břeclav	BV	CZ0644
Strakonice	ST	CZ0316	Hodonín	HO	CZ0645
Tábor	TA	CZ0317	Vyškov	VY	CZ0646
			Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeňský kraj	PLK	CZ032			
Domažlice	DO	CZ0321	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Klatovy	KT	CZ0322	Jeseník	JE	CZ0711
Plzeň-město	PM	CZ0323	Olomouc	OC	CZ0712
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Prostějov	PV	CZ0713
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Přerov	PR	CZ0714
Rokycany	RO	CZ0326	Šumperk	SU	CZ0715
Tachov	TC	CZ0327			
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Cheb	CH	CZ0411	Kroměříž	KM	CZ0721
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Sokolov	SO	CZ0413	Vsetín	VS	CZ0723
			Zlín	ZL	CZ0724
Ústecký kraj	ULK	CZ042			
Děčín	DC	CZ0421	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Chomutov	CV	CZ0422	Bruntál	BR	CZ0801
Litoměřice	LT	CZ0423	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Louny	LN	CZ0424	Karviná	KI	CZ0803
Most	MO	CZ0425	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Teplice	TP	CZ0426	Opava	OP	CZ0805
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Ostrava-město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			